

Mittesiduv heade tavade juhend direktiivi 92/57/EMÜ mõistmiseks ja rakendamiseks

Ehitustööplatsid

Seda trükist toetatakse Euroopa Ühenduse tööhõive ja sotsiaalse solidaarsuse programmi PROGRESS (2007–2013) raames.

Programmi viib ellu Euroopa Komisjon. Programm on loodud selleks, et toetada rahaliselt Euroopa tööhõive, sotsiaalpoliitika ja võrdsete võimaluste alaste eesmärkide rakendamist ning aidata seeläbi kaasa programmi Euroopa 2020 eesmärkide saavutamisele kõnealustes valdkondades.

Seitsmeaastane programm on suunatud kõikidele huvirühmadele, kes aitavad välja töötada asjakohaseid ja tõhusaid õigusakte ning kujundada tööhõive- ja sotsiaalpoliitikat Euroopa Liidu 27 liikmesriigis, Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsiooni riikides ning Euroopa Liidu kandidaatriikides ja taotlejariikides.

Lisateave:

<http://ec.europa.eu/progress>

Mittesiduv heade tavade juhend ehitustööplatside direktiivi 92/57/EMÜ

**tööhutuse ja tervishoiu miinimumnõuete
rakendamise kohta ajutistel või liikumatel ehitustööplatsidel
mõistmiseks ja rakendamiseks**

Euroopa Komisjon

Tööhõive, sotsiaalküsimuste ja võrdsete võimaluste peadirektoraat

Üksus F.4

Käsikiri on valminud 2010. aasta detsembris

Euroopa Komisjon ega ükski komisjoni nimel tegutsev isik ei vastuta käesolevas trükises sisalduva teabe kasutamise eest.

Pildid:

© COMMON Gesellschaft für Kommunikation und Öffentlichkeitsarbeit mbH, D - Frankfurt am Main, www.common.de, info@common.de: kaas, lk 7, 17, 19, 20 (ülal vasakul ja paremal), 21, 31, 33, 35, 51, 52 (vasakul), 55, 64, 65 (paremal), 66 (v.a all vasakul), 69, 70 (all vasakul), 71 (v.a all paremal), 72 (v.a all paremal), 73, 74, 75 (all paremal ja ülal vasakul), 76, 79, 96 (paremal), 97 (ülal), 98 (vasakul), 99, 100 (vasakul), 101 (vasakul), 102 (paremal), 104, 105, 108, 110 (paremal), 115, 119.

© Bruno Bisson: lk 36, 43, 71 (all paremal), 101 (paremal), 110 (vasakul).

© INRS-Yves Cousson: lk 94, 96 (vasakul), 100 (paremal).

© HSE (<http://www.hse.gov.uk/pubns/indg344.pdf>): lk 20 (all vasakul), 52 (paremal), 70 (all paremal), 82, 91, 97 (all), 98 (paremal), 106.

Et kasutada või reprodutseerida fotosid, mille autoriõigus ei kuulu Euroopa Liidule, tuleb taotleda luba otse autoriõiguse valdaja(te)lt.

Europe Direct on teenus, mis aitab leida
vastused
Euroopa Liiduga seotud küsimustele

Tasuta infotelefon (*):
00 800 6 7 8 9 10 11

(*) Mõned mobiilsideoperaatorid ei võimalda helistamist
00 800 numbritele või võtavad neile helistamise
eest kõnetasu.

Lisateavet Euroopa Liidu kohta saate internetist Euroopa serverist (<http://europa.eu>).
Kataloogimisandmed ja kokkuvõte on väljaande lõpus.

Luxembourg: Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2011

ISBN 978-92-79-19386-6

doi: 10.2767/21962

© Euroopa Liit, 2011

Allikale viitamisil on reprodutseerimine lubatud.

Sissejuhatus

Tööohutus ja tervishoid ehitussektoris

Ehitussektor on üks suuremaid tööstusharusid Euroopas. 2007. aastal töötas selles sektoris 16,4 miljonit inimest (moodustades 7,2% kogu Euroopa tööhõivest).

Kõnealune sektor koosneb peamiselt väikestest ja keskmise suurusega ettevõtetest (VKEd). Euroopa Ehitustööstuse Föderatsiooni (FIEC) hinnangul töötab 95%-s neist VKEdest alla 20 inimese.

Tööohutuse ja -tervishoiu olukord ehitussektoris on äärmiselt murettekitav. Nii ühiskonna kui ka majanduse jaoks toob see kaasa ulatuslikud inim- ja finantskulud. Kuigi töötingimused ja -ohutus on kõnealuses tööstusharus märkimisväärselt paranenud, on veel palju arenguruumi. Arvukat tööjõudu kasutavatest peamistest majandusharudest toimus ajavahemikul 1995–2005 suurim arv surma- ja õnnetusjuhtumeid töökohal just ehitussektoris¹.

Ehitussektoris töötavatel inimestel on kaks korda suurem tõenäosus vigade saada kui muude tööstusharude keskmisel töötajal. Kõige sagedamini põhjustavad õnnetusjuhtumeid libisemine, komistamine ja kukkumine samal tasapinnal ning kontrolli kaotamine käsitööriistade ja esemete üle.

Viimaste kättesaadavate Euroopa tööõnnetusi käsitlevate statistiliste andmete kohaselt toimus 2007. aastal EU-15 ehitussektoris üle 700 000 tööõnnetuse, mille tõttu puuduti töölt üle kolme päeva. Nii töökohal toimunud surma- kui ka õnnetusjuhtumite kõrgeim määr registreeriti just ehitussektoris (5239 rohkem kui kolmepäevast puudumist tingivate õnnetusjuhtumite ning 8,1 surmajuhtumite puhul)². Igal aastal saab surma ligikaudu 1500 ehitustöötajat – see on üle kahe korra enam kui kõikide majandussektorite keskmine. Surmajuhtumite levinumad põhjused ehitussektoris on kõrgelt kukkumine, kukuvad esemed ning kontrolli kaotamine transpordivahendite või teisaldusmehhanismide üle.

Kümnes uues liikmesriigis (v.a Rumeenia ja Bulgaaria) toimus nende Euroopa Liiduga liitumisele eelnenud aastal 20% kõikidest tööõnnetustest ehitussektoris³.

Kutsehaigustest tuleneb oluline ajakadu, mis üldiste arvestuste kohaselt on vigastuste tõttu kaotatud ajast mitu korda suurem.

2005. aastal korraldas Dublinis asuv Euroopa Elu- ja Töötingimuste Parandamise Fond neljanda Euroopa töötingimuste uuringu⁴. Kutsehaiguste hulgas on endiselt väga levinud skeleti-lihassüsteemi probleemid: kõikide majandusharude arvestuses kannatas 24,7% intervjueritud inimestest seljavalude ja 22,8% lihavalude käes. Ehitussektoris oli suurim kokkupuude igat liiki riskidega: ergonoomiliste riskitegurite, bioloogiliste ja keemiliste riskitegurite ning müra/temperatuuri-ga seotud riskiteguritega.

Ehitustööplatside direktiiv 92/57/EMÜ

Ehitustööplatside direktiivis 92/57/EMÜ⁵ on sätestatud tööohutuse ja -tervishoiu miinimumnõuded kõikidel ajutistel või liikuvatel ehitustööplatsidel, olenemata nende suurusest ja keerukusest. Direktiivis ei ole käsitletud puurimist ja kaevandamist kaevandustööstuses. Tuleb tähele panna, et ajutiste ja liikuvate ehitustööplatside suhtes on täielikult kohaldatavad raamdirektiivi 89/391/EMÜ⁶ sätteid, ilma et need piiraksid direktiivis 92/57/EMÜ sisalduvate rangemate ja/või täpsemate sätete kohaldamist. Euroopa tööohutust ja -tervishoidu käsitlevate õigusaktide juhtpõhimõte on ennetamine. Peale töötajate kaitsmise annab see ühtlasi Euroopa turul tegutsevatele ettevõtjatele võimaluse töötada võrdsetel alustel. Kuna direktiiviga 92/57/EMÜ on liikmesriikidele ette nähtud võimalus lubada paindlikkust või kehtestada piiratud erandeid ning kuna liikmesriigid võivad sätestada direktiivis nõutust kõrgemaid norme, tuleb alati tutvuda ka riikide õigusaktidega.

Direktiiv 92/57/EMÜ on toonud kaasa olulisi muudatusi tööalaste riskide ennetamises ehitussektoris, sest sellega:

- on nõutud tööohutuse ja -tervishoiu alast kooskõlastamist nii projekti ettevalmistamise kui ka selle teostamise käigus;
- on selgitatud eri sidusrühmade rolle ja vastutusalasid;
- on nõutud piiratud arvu dokumentide koostamist, mis aitavad tagada häid töötingimusi; ja
- on laiendatud raamdirektiivis sätestatud põhimõtted, mis käsitlevad mitme ühes ja samas töökohas töötava ettevõtja vahelist tööalaste riskide ennetamisega seotud koostööd ja kooskõlastamist, kõikidele ehitusprojektis osalejatele.

¹ Allikas: Causes and circumstances of accidents at work in the EU, tööhõive, sotsiaalküsimuste ja võrdsete võimaluste peadirektoraat, 2009 (<http://ec.europa.eu/social>).

² Õnnetusjuhtumite määr kajastab tööõnnetuse toimumise riski, st tööõnnetuste arvu aastas iga 100 000 töötava inimese kohta.

³ Construction in Europe, 2008. aasta väljaanne. FIEC (<http://www.fiec.org>).

⁴ Neljas Euroopa töötingimuste uuring, Euroopa Elu- ja Töötingimuste Parandamise Fond, 2007, Euroopa Ühenduste Ametlike Väljaannete Talitus, ISBN 92-897-0974-X.

⁵ Nõukogu direktiiv 92/57/EMÜ tööohutuse ja -tervishoiu miinimumnõuete rakendamise kohta ajutistel või liikuvatel ehitustööplatsidel (kaheksas üksikdirektiiv töötajate tervishoiu ja tööohutuse parandamist soodustavate meetmete kehtestamist käsitleva direktiivi 89/391/EMÜ artikli 16 lõike 1 tähenduses). EÜT L 245, 26.8.1992; vt 7. lisa. Euroopa Liidu õigusaktid, lk 132.

⁶ Nõukogu 12. juuni 1989. aasta direktiiv 89/391/EMÜ töötajate tervishoiu ja tööohutuse parandamist soodustavate meetmete kehtestamise kohta. EÜT L 183, 29.6.1989, lk 1–8; vt 7. lisa. Euroopa Liidu õigusaktid, lk 132.

Komisjoni 2008. aasta teatises⁷ leiti aga, et direktiivi teatavaid tahke ei mõisteta ega kohaldata nõuetekohaselt. Kõnealune teatis põhineb peamiselt liikmesriikide esitatud riiklikel aruannetel ja sõltumatute ekspertide aruandel, milles on analüüsitud ehitustööplatside direktiivi rakendamist kõikides asjaomastes era- ja/või riiklikes majandussektorites. Lisaks on selles kasutatud 2003. ja 2004. aastal 15 liikmesriigis korraldatud ehitussektori ohutust käsitlevate Euroopa kontrollikampaaniate tulemusi, viimast Euroopa statistikat tööõnnetuste kohta ja komisjoni kogemusi direktiivi ülevõtmise ja kohaldamise järelevalve teostamisel.

Liikmesriigid peavad ühenduse direktiivid oma riigi õigusesse üle võtma. Ehitusprojektide suhtes kohaldatakse riigi õigust ning alati tuleb tutvuda asjaomaste õigusaktidega.

Ühenduse uus strateegia

Ühenduse uue strateegia peamine eesmärk aastatel 2007–2012 on pidevalt parandada töötajate ohutuse ja tervishoiu olukorda, vähendades jätkuvalt õnnetusi ja kutsehaigusi. Komisjon on tuvastanud, et selle eesmärgi saavutamiseks tuleb tõhustada ühenduse õigusaktide nõuetekohast ja tõhusat rakendamist ning teostada eeskätt suure riskiteguriga valdkondades, näiteks ehituses, põllumajanduses, kalanduses ja transpordi alal, tegutsevaid VKEsid.

Ühenduse strateegia hõlmab direktiivide, eelkõige direktiivi 92/57/EMÜ rakendamise praktiliste juhendite koostamist. Seda eesmärki täidab käesolev juhend.

Käesolev mittesiduv heade tavade juhend

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 92/57/EMÜ (tööohutuse ja -tervishoiu miinimumnõuete rakendamise kohta ajutistel või liikuvatel ehitustööplatsidel (ehitustööplatside direktiiv)) on sätestatud tööohutuse ja -tervishoiu miinimumnõuded kõikidel ajutistel või liikuvatel ehitustööplatsidel. Käesoleva mittesiduva juhendi eesmärk on aidata kõikidel ehituses osalevatel isikutel (sh kliendid, projektijuhid, projekteerijad, koordinaatorid, töövõtjad ning teised tööandjad, töötajad, tarnijad jne) mõista ja rakendada kõnealuse direktiivi sätteid. Juhendis on esitatud direktiivi tekst miinimumnõuete kohta ning asjaomased selgitused. See sisaldab ka teatavaid soovitusi ja näiteid hea tava kohta. Lugejad peavad arvesse võtma riikide õigusakte, millega võidakse kehtestada direktiivis ettenähtust rangemad kohustused.

Käesoleva juhendi eesmärk on olla eri sidusrühmadele abiks:

- üldiste ennetuspõhimõtete mõistmisel ja rakendamisel (1. peatükk);
- direktiivi tööohutust ja -tervishoidu käsitlevate nõuete mõistmisel, sealhulgas millal ja mille suhtes neid kohaldatakse, millised on sidusrühmade kohustused ja rollid ning milliseid dokumente nõutakse (2. peatükk);
- määrates kindlaks mõned tüüpilised ehitustöödel esinevad ohud ja riskid (3. peatükk);
- riskijuhtimisel terve ehitusprojekti vältel alates projekti ettevalmistamisest kuni ehitamise ja ehitusjärgse etapini (4. peatükk) ja
- andes ülevaate sidusrühmade kohustustest etappide kaupa (5. peatükk).

→ **Järgmine jagu – „Kuidas juhendit lugeda“ (lk 5) – aitab Teil käesolevat juhendit kõige otstarbekamalt kasutada.**

⁷ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele tervishoidu ja -ohutust käsitlevate direktiivide 92/57/EMÜ (ajutised ja liikuvad ehitustööplatsid) ja 92/58/EMÜ (töökohas kasutatavad ohutusmärgid) tegeliku rakendamise kohta. KOM(2008) 698; vt 7. lisa. Euroopa Liidu õigusaktid, lk 132.

Kuidas juhendit lugeda

Käesoleva juhendi lugemiseks ning Teid huvitava teabe leidmiseks on mitu võimalust:

1. Sisukord

Juhend on jagatud viieks peatükiks, mida võite Teile huvi pakkuvast teemast lähtudes eraldi lugeda. Peatükke eristab üksteisest lehekülgede äärtesse trükitud eri värvi riba.

Kõik peatükid on omakorda jagatud konkreetset küsimust käsitlevateks nummerdatud punktideks, mis võimaldab Teil tutvuda konkreetse teemaga.

→ **Vt „Sisukord”, lk 7**

2. Põhiküsimused olulistel teemadel

Põhiküsimuste loetelu hõlmab iga sidusrühma jaoks olulisi teemasid. See võib Teile abiks olla vajaliku teksti leidmisel.

→ **Vt „Põhiküsimused olulistel teemadel”, lk 8**

3. Temaatile indeks

Teemade või võtmesõnade loetelu abil saate otse avada juhendi selle peatüki, milles vastavat küsimust käsitletakse.

→ **Vt „Temaatile indeks”, lk 12**

4. Näidete tabel

Teavet konkreetsete teemade kohta leiate ka juhendis sisalduvate praktiliste näidete loetelu kasutades. Loetelus on märgitud projekti maht ning käsitletud riskide liigid.

→ **Vt 2. lisa, „Näidete tabel”, lk 121**

5. Sõnastik

Ehitustööplatside direktiiv sisaldab mitme direktiivi tekstis kasutatud mõiste seletust (nt klient). Need ning mõned raamdirektiivis kasutatud mõisted on loetletud 1. lisa.

→ **Vt 1. lisa, „Sõnastik”, lk 120**

6. Kokkuvõtlik tabel: sidusrühmade kohustused

Tabelis on kokku võetud sidusrühmade direktiivis nimetatud kohustused.

→ **Vt 5. peatükk, „Kokkuvõtlik tabel: sidusrühmade kohustused ehitusprojekti käigus”, lk 115**

7. Tekstis kasutatud märgistuste selgitus

Väljavõtted Euroopa direktiividest 89/391/EMÜ ja 92/57/EMÜ on esitatud sinistes kastides ja tähistatud kõrvaloleva logoga.

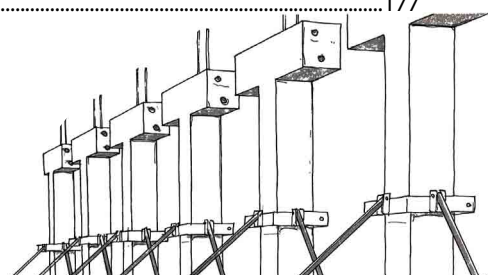
Selle logoga on tähistatud mittesiduva hea tava kirjeldus.

Selle logoga on tähistatud selgitavad näited.

Sisukord

Sissejuhatus	3
Kuidas juhendit lugeda.....	5
Põhiküsimused olulistel teemadel	8
Temaatiline indeks.....	13
Eessõna	15
1 Üldised ennetuspõhimõtted seoses tööohutuse ja -tervishoiuga	17
1.1 Mis on oht? Mis on risk?.....	18
1.2 Üldised ennetuspõhimõtted	18
1.3 Riskianalüüs	22
1.4 Täiendavaid näiteid üldiste ennetuspõhimõtete rakendamisest.....	26
2 Ohutuse ja tervishoiu nõuded ehitustööplatsidel.....	31
2.1 Mis on ehitustööplats?.....	32
2.2 Mis on ehitustöö?.....	32
2.3 Ehitusprojekti sidusrühmad.....	35
2.4 Ennetamiseks vajalikud dokumendid	57
2.5 Tööd, millega kaasnevad konkreetsed/spetsiifilised ohud.....	63
3 Ohud ja riskid ehitusprojekti kõigis etappides. Mõned näited	69
3.1 Kukkumine	70
3.2 Elektrist tulenevad ohud.....	70
3.3 Gaasist tulenevad ohud.....	71
3.4 Liiklusest tulenevad ohud.....	71
3.5 Ehitusmasinatest tulenevad ohud.....	71
3.6 Käsi teisaldamisest tulenevad ohud.....	72
3.7 Halvast asendist tulenevad ohud.....	72
3.8 Lõhkeainete kasutamisest tulenevad ohud	72
3.9 Ebastabiilsusest tulenevad ohud	72
3.10 Terviseohud	72
3.11 Transport.....	76
3.12 Hügieen.....	76
3.13 Muud ohud	76
4 Riskijuhtimine ehitusprojekti käigus	79
4.1 Projekti ettevalmistamine.....	80
4.2 Projekti teostamine	103
5 Kokkuvõtlik tabel: sidusrühmade kohustused ehitusprojekti käigus	115
LISAD	119
1. lisa. Sõnastik	120
2. lisa. Näidete tabel	121
3. lisa. Riskianalüüsi aruandeleht.....	124
4. lisa. Kavandamise aruandeleht.....	125
5. lisa. Ohutuse ja tervisekaitse kava soovitatav sisu.....	126
6. lisa. Ohutuse ja tervisekaitse kausta soovitatav sisu.....	130
7. lisa. Euroopa Liidu õigusaktid	132
8. lisa. Lisateave.....	177

Põhiküsimused olulistel teemadel

Käesolevas jaos on loetletud põhiküsimused, jagatuna alltoodud kategooriatesse. Küsimused käsitlevad iga sidusrühma jaoks olulisi teemasid. See võib olla Teile abiks vajaliku teksti leidmisel.

Eelteade	→ Vt küsimused 91–93
Ehitustöös isiklikult osalevad tööandjad	→ Vt küsimus 86
Füüsilisest isikust ettevõtjad	→ Vt küsimus 87
Keskmise suurusega ehitustööplatsid	→ Vt küsimused 20–24
Kliendid	→ Vt küsimused 30–51
Koordinaatorid	→ Vt küsimused 52–66
Ohutuse ja tervisekaitse kava	→ Vt küsimused 94–96
Ohutuse ja tervisekaitse kaust	→ Vt küsimused 97–99
Projekteerijad	→ Vt küsimused 67–73
Projekti ettevalmistamise käigus ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelev koordinaator	→ Vt küsimused 53–59
Projekti teostamise käigus ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelev koordinaator	→ Vt küsimused 60–66
Projektijuhid	→ Vt küsimused 88–89
Suured ehitustööplatsid	→ Vt küsimused 25–29
Tööandjad	→ Vt küsimused 74–85
Töötajad ja töötajate esindajad	→ Vt küsimus 90
Väikesed ehitustööplatsid	→ Vt küsimused 15–19
Üldised küsimused	→ Vt küsimused 1–14

Üldised küsimused

1	Nõuanded – kust saab täiendavat nõu ja abi?	→ Vt 8. lisa, „Lisateave“	lk 177
2	Ehitustööplatside direktiivi IV lisa – mis see on?	→ Vt punkti 4.2.1 alapunkt b, „Direktiivi 92/57/EMÜ artikkel 8 ja IV lisa ning raamdirektiivi 89/391/EMÜ artikkel 6“	lk 106
3	Ehitusprojekt – mis see on?	→ Vt punkt 2.1, „Mis on ehitustöö?“	lk 33
4	Ehitustööplats – mis see on?	→ Vt punkt 2.1, „Mis on ehitustööplats?“	lk 32
5	Ehitustöö – mis see on?	→ Vt punkt 2.2, „Mis on ehitustöö?“	lk 32
6	Pädevus – mis see on ja kuidas seda hinnata isikute puhul, keda ma tööle võtan või ametisse määrän?	→ Vt punkt 2.3.5, „Ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegeleva koordinaatori kvalifikatsioon“	lk 41
7	Direktiiv – mida on selles käsitletud, miks on see vajalik ja kuidas see mind mõjutab?	→ Vt „Sissejuhatus“	lk 3
8	Direktiiv – kas see kehtib minu ehitusprojekti või ehitustöö suhtes?	→ Vt punkt 2.2, „Mis on ehitustöö?“	lk 32
9	Üldised ennetuspõhimõtted – mis need on?	→ Vt punkt 1.2, „Üldised ennetuspõhimõtted“	lk 18
10	Õigusaktid – millised on teised tööohutust ja -tervishoidu käsitlevad direktiivid?	→ Vt 7. lisa, „Euroopa Liidu õigusaktid“	lk 132
11	Konkreetsed ohud – milliste töödega võivad kaasne- da konkreetsed ohud?	→ Vt punkt 2.5.1, „Tööd, millega kaasneb konkreetne oht töötajate ohutusele ja tervisele“	lk 63
12	Projektimeeskond ja koostöö	→ Vt punkt 2.3.1, „Sissejuhatavad märkused“	lk 35
13	Riskianalüüs – mis see on?	→ Vt punkt 1.3, „Riskianalüüs“	lk 22
14	Kokkuvõtte kõikide osalejate ülesannetest	→ Vt 5. peatükk, „Kokkuvõtlik tabel: sidusrühmade kohustused ehitusprojekti käigus“	lk 115

Väikesi ehitustööplatse käsitlevad küsimused

15	Kas direktiiv kehtib väikeste projektide suhtes?	→ Vt „Sissejuhatus“	lk 3
16	Kust ma leian väikeste ehitustööplatsidega seotud näiteid?	→ Vt 2. lisa, „Näidete tabel“	lk 121
17	Kas eelteade on väikese projekti puhul vajalik?	→ Vt punkt 2.4.1, „Eelteade“	lk 58
18	Kas ohutuse ja tervisekaitse kava on väikese projekti puhul vajalik?	→ Vt punkt 2.4.2, „Ohutuse ja tervisekaitse kava“	lk 59
19	Kas ohutuse ja tervisekaitse kaust on väikese ehitusprojekti puhul vajalik?	→ Vt punkt 2.4.3, „Ohutuse ja tervisekaitse kaust“	lk 61

Keskmise suurusega ehitustööplatse käsitlevad küsimused

20	Kas direktiiv kehtib keskmise suurusega projektide suhtes?	→ Vt „Sissejuhatus“	lk 3
21	Kust ma leian keskmise suurusega ehitustööplatsidega seotud näiteid?	→ Vt 2. lisa, „Näidete tabel“	lk 121
22	Kas eelteade on keskmise suurusega projekti puhul vajalik?	→ Vt punkt 2.4.1, „Eelteade“	lk 58
23	Kas ohutuse ja tervisekaitse kava on keskmise suurusega projekti puhul vajalik?	→ Vt punkt 2.4.2, „Ohutuse ja tervisekaitse kava“	lk 59
24	Kas ohutuse ja tervisekaitse kaust on keskmise suurusega ehitusprojekti puhul vajalik?	→ Vt punkt 2.4.3, „Ohutuse ja tervisekaitse kaust“	lk 61

Suuri ehitustööplatse käsitlevad küsimused

25	Kas direktiiv kehtib suurte projektide suhtes?	→ Vt „Sissejuhatus“	lk 3
26	Kust ma leian suurte ehitustööplatsidega seotud näiteid?	→ Vt 2. lisa, „Näidete tabel“	lk 121
27	Kas eelteade on suure projekti puhul vajalik?	→ Vt punkt 2.4.1, „Eelteade“	lk 58
28	Kas ohutuse ja tervisekaitse kava on suure projekti puhul vajalik?	→ Vt punkt 2.4.2, „Ohutuse ja tervisekaitse kava“	lk 59
29	Kas ohutuse ja tervisekaitse kaust on suure ehitusprojekti puhul vajalik?	→ Vt punkt 2.4.3, „Ohutuse ja tervisekaitse kaust“	lk 61

Kliente käsitlevad küsimused

Määratlus			
30	Kas ma olen klient?	→ Vt punkt 2.3.2, „Klient“	lk 36
Dokumendid			
31	Eelteade – mis see on ja mida ma pean tegema?	→ Vt punkt 2.4.1, „Eelteade“	lk 58
32	Mis on ohutuse ja tervisekaitse kava?	→ Vt punkt 2.4.2, „Ohutuse ja tervisekaitse kava“	lk 59
33	Milline on minu panus ohutuse ja tervisekaitse kavasse?	→ Vt punkti 2.3.2 alapunkt c, „Kliendi ülesanded“	lk 36
34	Milleks on vaja ohutuse ja tervisekaitse kausta?	→ Vt punkt 2.4.3, „Ohutuse ja tervisekaitse kaust“	lk 61
35	Mida ma teen täidetud ohutuse ja tervisekaitse kaustaga?	→ Vt punkt 4.2.3, „Ehitusjärgne etapp“	lk 111
Kohustused			
36	Mida peab klient tegema?	→ Vt punkti 2.3.2 alapunkt c, „Kliendi ülesanded“	lk 36
37	Mida pean ma tegema projekti kavandamise käigus?	→ Vt punkt 4.1.2, „Kavandamine“	lk 82
38	Mida pean ma tegema projekti ettevalmistamise käigus?	→ Vt punkt 4.1.3, „Ettevalmistuste lõpetamine enne ehitustööde algust“	lk 92
39	Mida pean ma arvestama projekti teostamiseks kuluvat aega hinnates?	→ Vt „Üldiste ennetuspõhimõtete rakendamise kooskõlastamine“	lk 46
40	Mida ma pean tegema projekti teostamise käigus?	→ Vt punkt 4.2, „Projekti teostamine“	lk 103
Suhted teiste sidusrühmadega			
41	Millist teavet peaksin ma andma ametisse määratavatele isikutele?	→ Vt punkt 2.4, „Ennetamiseks vajalikud dokumendid“	lk 57
42	Mil viisil saab klient teha koostööd teiste sidusrühmadega?	→ Vt punkt 2.3.1, „Sissejuhatavad märkused“	lk 35
Töövõtjad			
43	Kas ma pean määrama töövõtjad ja kui pean, siis kuidas ma seda teen?	→ Vt punkti 4.1.3 alapunkt a, „Vajaliku tööohutuse ja -tervishoiu alast pädevust (teadmised, asjatundlikkus, oskused ja kogemus) ning vahendeid omava projektirühma loomine“	lk 92
Koordinaatorid			
44	Kes on koordinaator?	→ Vt punkt 2.3.5, „Ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelevad koordinaatorid“	lk 41
45	Kas ma pean määrama koordinaatorid ja kui pean, siis kuidas ma seda teen?	→ Vt „Ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelevate koordinaatorite määramine“	lk 37
46	Kas koordinaatorite määramine vabastab mind vastutusest?	→ Vt „Klientide vastutus“	lk 39
47	Mitu koordinaatorit pean ma määrama?	→ Vt „Koordinaatorite arv“	lk 38
48	Mida ma pean tegema, kui direktiiviga ei ole nõutud koordinaatorite määramist?	→ Vt punkti 2.3.5 alapunkt a, „Millal tuleb määrata ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelevad koordinaatorid?“	lk 41

Projekteerijad			
49	Kas ma pean määrama projekteerijad ja kui pean, siis kuidas ma seda teen?	→ Vt punkt 4.1.2, „Kavandamine”	lk 82
Projektijuht			
50	Kes on projektijuht?	→ Vt punkt 2.3.3, „Projektijuht”	lk 39
51	Kas ma pean määrama projektijuhi ja kui pean, siis kuidas ma seda teen?	→ Vt punkt 2.3.3, „Projektijuht”	lk 39

Koordinaatoreid käsitlevad küsimused

52	Kes on koordinaatorid?	→ Vt punkt 2.3.5, „Ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelevad koordinaatorid”	lk 41
Projekti ettevalmistamise käigus ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelev koordinaator			
53	Kuidas kooskõlastab kõnealune koordinaator üldiste ennetuspõhimõtete täitmist?	→ Vt „Üldiste ennetuspõhimõtete rakendamise tagamine”	lk 44
54	Kuidas koostab kõnealune koordinaator ohutuse ja tervisekaitse kava?	→ Vt „Ohutuse ja tervisekaitse kavade koostamine”	lk 45
55	Kuidas alustab kõnealune koordinaator ohutuse ja tervisekaitse kausta koostamist?	→ Vt punkt 2.4.3, „Ohutuse ja tervisekaitse kaust”	lk 61
56	Mis on ehitustööplatsi eeskirjad?	→ Vt punkt 2.4.2, „Ohutuse ja tervisekaitse kava”	lk 59
57	Mida peab kõnealune koordinaator tegema?	→ Vt punkti 2.3.5 alapunkt g, „Millised on projekti ettevalmistamise käigus ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelevate koordinaatorite ülesanded?”	lk 44
58	Mida peab kõnealune koordinaator tegema projekti kestuse hindamisel?	→ Vt punkti 2.3.5 alapunkt h, „Üldiste ennetuspõhimõtete rakendamise kooskõlastamine”	lk 46
59	Mida peab kõnealune koordinaator tegema projekti teostamise käigus?	→ Vt 5. peatükk, „Kokkuvõtlik tabel: sidusrühmade kohustused ehitusprojekti käigus”	lk 115
Projekti teostamise käigus ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelev koordinaator			
60	Kuidas kooskõlastab kõnealune koordinaator üldiste ennetuspõhimõtete täitmist?	→ Vt punkti 2.3.5 alapunkt h, „Üldiste ennetuspõhimõtete rakendamise kooskõlastamine”	lk 46
61	Mida peab kõnealune koordinaator tegema?	→ Vt punkti 2.3.5 alapunkt h, „Millised on projekti teostamise käigus ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelevate koordinaatorite ülesanded?”	lk 46
62	Mida peab kõnealune koordinaator tegema projekti ettevalmistamise käigus?	→ Vt punkti 2.3.5 alapunkt f, „Millal tuleb ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelevad koordinaatorid määrata ning millal nende ülesanded lõpevad?”	lk 43
63	Mida peab kõnealune koordinaator tegema töö kestuse hindamisel?	→ Vt punkti 4.1.3 alapunkt g, „Asjaomase töö teostamiseks vajaliku ajavahemiku määramine”	lk 93
64	Mida peab kõnealune koordinaator tegema projekti teostamise käigus?	→ Vt punkti 2.3.5 alapunkt h, „Millised on ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelevate koordinaatorite ülesanded projekti teostamise käigus?”	lk 46
65	Mida peab kõnealune koordinaator tegema ohutuse ja tervisekaitse kavaga projekti teostamise käigus?	→ Vt punkti 4.2.1 alapunkt d, „Ohutuse ja tervisekaitse kava ajakohastamine”	lk 107
66	Mida peab kõnealune koordinaator tegema ohutuse ja tervisekaitse kaustaga?	→ Vt punkti 4.2.1 alapunkt e, „Ohutuse ja tervisekaitse kausta ajakohastamine”	lk 108

Projekteerijaid käsitlevad küsimused

67	Kes on projekteerija?	→ Vt punkt 2.3.4, „Projekteerijad”	lk 40
68	Mida teeb projekteerija ning kuidas?	→ Vt punkti 4.1.2 alapunkt c, „Kavandamine teiste ohutust silmas pidades”	lk 84
69	Kuidas saab projekteerija üldisi ennetuspõhimõtteid arvesse võtta?	→ Vt punkti 4.1.2 alapunkt l, „Üldiste ennetuspõhimõtete arvestamine”	lk 87
70	Kuidas saab projekteerija teha koostööd teiste projektis osalevate sidusrühmadega?	→ Vt punkti 4.1.2 alapunkt a, „Sidusrühmad”	lk 83
71	Millist kasulikku teavet saab projekteerija projekti kaudu anda?	→ Vt punkti 4.1.2 alapunkt g, „Ohtude kindlaksmääramine ja riskijuhtimine”	lk 84

72	Kuidas saab projekteerija panustada ohutuse ja tervisekaitse kavasse ning ohutuse ja tervisekaitse kausta?	→ Vt punkti 4.1.2 alapunkt k, „Objekti elutsükli jooksul tekkida võivate ohtude kindlaksteegimine”	lk 86
73	Mida ma pean tegema, kui direktiiviga ei nõuta koordinaatorite määramist?	→ Vt punkti 4.1.2 alapunkt g, „Ohtude kindlaksmääramine ja riskijuhtimine”	lk 84

Tööandjaid käsitlevad küsimused

74	Mida peavad ehitustöötajate tööandjad tegema kavandamis- ja ettevalmistamisetapil?	→ Vt 5. peatükk, „Kokkuvõtlik tabel: sidusrühmade kohustused ehitusprojekti käigus”	lk 115
75	Mis on ohutuse ja tervisekaitse kava ning mida pean ma sellega seoses tegema?	→ Vt punkt 2.4.2, „Ohutuse ja tervisekaitse kava”	lk 59
76	Mida peavad ehitustöötajate tööandjad tegema projekti teostamise käigus?	→ Vt 5. peatükk, „Kokkuvõtlik tabel: sidusrühmade kohustused ehitusprojekti käigus”	lk 115
77	Kuidas saavad tööandjad teha koostööd teiste projektis osalevate sidusrühmadega?	→ Vt „Tööandjate, sealhulgas füüsilisest isikust ettevõtjate vahelise koostöö korraldamine”	lk 48
78	Mis toimub juhul, kui mina töandajana annan alltöövõtuna tööd teistele tööandjatele?	→ Vt punkt 2.3.7, „Töövõtjad ja alltöövõtjad”	lk 54
79	Mida ma pean tegema, kui olen alltöövõtjast tööandja?	→ Vt punkt 2.3.7, „Töövõtjad ja alltöövõtjad”	lk 54
80	Mida ma saan teha, kui direktiiviga ei nõuta koordinaatorite määramist?	→ Vt punkt 4.2.1, „Ehitusetapp”	lk 103
81	Mis on direktiivi 92/57/EMÜ IV lisa?	→ Vt punkti 4.2.1 alapunkt b, „Direktiivi 92/57/EMÜ artikkel 8 ja IV lisa ning raamdirektiivi 89/391/EMÜ artikkel 6”	lk 106
82	Milleks on vajalik ohutuse ja tervisekaitse kava?	→ Vt punkt 2.4.2, „Ohutuse ja tervisekaitse kava”	lk 59
83	Milleks on vajalik ohutuse ja tervisekaitse kaust?	→ Vt punkt 2.4.3, „Ohutuse ja tervisekaitse kaust”	lk 61
84	Kuidas on minu raamdirektiivist tulenevad kohustused seotud käesoleva direktiiviga?	→ Vt „Direktiivi 89/391/EMÜ artikli 6 rakendamine”	lk 51
85	Milline on minu vastutus raamdirektiivi alusel?	→ Vt punkti 2.3.6 alapunkt d, „Tööandjate vastutus raamdirektiivi 89/391/EMÜ alusel”	lk 54

Ehitustöös isiklikult osalevaid tööandjaid käsitlevad küsimused

86	Mida peavad tegema ehitustöös isiklikult osalevad tööandjad?	→ Vt punkti 2.3.6 alapunkt c, „Töös isiklikult osalev tööandja”	lk 53
----	--	---	-------

Füüsilisest isikust ettevõtjaid käsitlevad küsimused

87	Mida peavad tegema ehitustööplatsidel töötavad füüsilisest isikust ettevõtjad?	→ Vt punkt 2.3.8, „Füüsilisest isikust ettevõtjad”	lk 54
----	--	--	-------

Projektijuhte käsitlevad küsimused

88	Kes on projektijuhid?	→ Vt punkt 2.3.3, „Projektijuht”	lk 39
89	Mida peab projektijuht tegema?	→ Vt punkti 2.3.3 alapunkt b, „Projektijuhi ülesanded”	lk 40

Töötajaid ja töötajate esindajaid käsitlevad küsimused

90	Olen ehitustöötaja. Millist kasu ma direktiivist saan ja mida pean ma tegema?	→ Vt punkt 2.3.9, „Töötajad ja nende esindajad”	lk 55
----	---	---	-------

Eelteadet käsitlevad küsimused

91	Mis on eelteade?	→ Vt punkt 2.4.1, „Eelteade”	lk 58
92	Kes selle koostab?	→ Vt punkt 2.4.1, „Eelteade”	lk 58
93	Millal, kuidas ja kellele tuleb see saata?	→ Vt punkt 2.4.1, „Eelteade”	lk 58

Ohutuse ja tervisekaitse kava käsitlevad küsimused

94	Mis on ohutuse ja tervisekaitse kava?	→ Vt punkt 2.4.2, „Ohutuse ja tervisekaitse kava“	lk 59
95	Kes selle koostab?	→ Vt „Ohutuse ja tervisekaitse kavade koostamine“	lk 45
96	Millal ja kuidas seda ajakohastatakse?	→ Vt punkti 2.4.2 alapunkt f, „Ajakohastamine“	lk 61

Ohutuse ja tervisekaitse kausta käsitlevad küsimused

97	Mis on ohutuse ja tervisekaitse kaust?	→ Vt punkt 2.4.3, „Ohutuse ja tervisekaitse kaust“	lk 61
98	Kes selle koostab?	→ Vt punkt 2.4.3, „Ohutuse ja tervisekaitse kaust“	lk 61
99	Mis juhtub sellega pärast projekti lõppu?	→ Vt punkti 2.4.3 alapunkt d, „Kaustade ajakohastamine“	lk 63

Temaatiline indeks

Teema	Kust leiab selle teema kohta teavet
Alltöövõtja	lk 54
Bioloogilised ained	lk 63, 64
Demonteerimine	lk 35
Direktiiv 92/57/EMÜ	lk 3, 18, 32, 70, 80, 132
Ebastabiilsus	lk 72
Edasised tööd	lk 34, 88
Eelteade	lk 58
Eeltööd	lk 64, 108
Ehitusetapi lõpp	lk 109
Ehitusetapp	lk 103
Ehitusjärgne etapp	lk 111
Ehitustööd	lk 32
Ehitustööplatsid	lk 32
Elekter	lk 70
Ennetamise hierarhia	lk 85
Ettevalmistusetapp	lk 80
Füüsilisest isikust ettevõtja	lk 54
Gaas	lk 71
Hooldus	lk 35
Hügieen	lk 76
Ilmastikutingimused	lk 74
Ioniseeriv kiirgus	lk 65
Isikukaitsevahendid	lk 22, 98
Kaevamistööd	lk 33
Kaevud, maa-alused tööd ja tunnelid	lk 65
Kavandamine	lk 82–92
Keemilised ained	lk 64
Kehaasend	lk 72
Klient	lk 36, 85, 93
Kollektiivsed kaitsemeetmed	lk 18, 21, 28, 101, 103
Kuivendustööd	lk 33
Kukkumine	lk 64, 70
Kõrgepingeseadmed	lk 65, 70, 82
Käsitsi teisaldamine	lk 72
Lammutustööd	lk 35
Liiklus	lk 71, 96
Lõhkeained	lk 66, 72
Lämbumine	lk 75
Mullatööd	lk 33, 65
Muudatuste tegemine	lk 84
Müra	lk 72, 107
Oht	lk 18–26, 69, 86, 90

Teema	Kust leiab selle teema kohta teavet
Ohutuse ja tervisekaitse kaust	lk 61, 130
Ohutuse ja tervisekaitse kava	lk 59, 126
Ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelevad koordinaatorid	lk 41
Projekteerija	lk 40
Projekti alustamine	lk 80
Projekti ettevalmistamisetapp	lk 80
Projekti ettevalmistamise käigus ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelev koordinaator	lk 44
Projekti teostamise etapp	lk 103
Projekti teostamise käigus ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelev koordinaator	lk 46
Projektijuht	lk 39
Põletused	lk 70–74
Raamdirektiiv 89/391/EMÜ	lk 3, 18, 32, 70, 80, 132
Remonditööd	lk 35
Renoveerimine	lk 35
Risk	lk 22, 124
Riskianalüüs	lk 18, 69
Sanitaarremont	lk 35
Seadmestamine	lk 34
Soisesse pinnasesse vajumine	lk 64
Sukeldumine	lk 66
Suruõhuga kessonid	lk 63, 66
Tarnija	lk 56
Temperatuur	lk 73
Terve elutsükl	lk 84, 86
Tervishoid	lk 72
Tolm	lk 74, 107
Transport	lk 76
Tuleoht	lk 75
Tööandja	lk 4, 18, 50
Töövõtja (sealhulgas alltöövõtja)	lk 54
Töötaja	lk 54, 55, 63, 116
Töötajate esindaja	lk 55
Töötajate kooolitamine	lk 24, 98, 101
Uppumine	lk 65
Valmiselemendid	lk 34, 66
Varingu alla jäämine	lk 64, 108
Vibratsioon	lk 72, 73, 100, 107
Üldised ennetuspõhimõtted	lk 17–29
Ümberehitamine	lk 34

Eessõna

Nagu näitavad värsked andmed, juhtub ehitustöölistega jätkuvalt muret tekitavalt palju tööõnnetusi ja neil on palju probleeme tervisega. Igal aastal saab surma ligikaudu 1500 ehitustöölisi – see on üle kahe korra enam kui kõikide majandussektorite keskmine. Ehituses töötaval inimesel on ka kaks korda suurem tõenäosus vigade saada kui muu tööstusharu keskmisel töötajal. EU-15s toimub igal aastal üle 700 000 raske tööõnnetuse, mille tõttu puudutakse töölt üle kolme päeva¹.

See avaldab suurt mõju töötajatele, nende perekondadele ja tööandjatele, kuid on rahaliselt raske koorem ka majandusele. Kuigi töötingimused on kõnealuses tööstusharus märkimisväärselt paranenud, on veel palju arenguruumi.

Tegemist on mitmetahulise majandussektoriga, milles varitseb töötajaid palju ohte (näiteks kõrgel töötamine, selliste füüsiliste mõjurite nagu müra ja vibratsiooni toime, raskuste käsitsi tõstmine, ohtlikud kemikaalid ja asbest) – see nõuab ranget planeerimist ja kontrolli, et ohte hallata ning ära hoida õnnetusi ja pikaajalisi tervisemuresid. Lisaks eelnevale võivad muudki tegurid põhjustada vaimset pinget – näiteks üksinda töötamine, pingeline töögraafik ja ületunnitöö –, millel võivad olla kauakestvad tagajärjed.

Ühenduse töötervishoiu ja tööohutuse strateegias aastateks 2007–2012² ning komisjoni teatise töötervishoidu ja tööohutust käsitlevate direktiivide 92/57/EMÜ ja 92/58/EMÜ³ sätete praktilise rakendamise kohta nenditakse, et ehitussektori üldiste töötingimuste parandamiseks tuleks tõhusamalt rakendada ehitustööplatside direktiivi 92/57/EMÜ⁴. Sellega ühenduses tuleks toetada väikesi ja keskmise suurusega ettevõtjaid mittekohustuslike heade tavade arendamisega.

Käesolevas juhendis esitatakse teavet ja heade tavade näiteid direktiivi 92/57/EMÜ rakendamise kohta. Siin on ka sõnastatud tervise ja ohutuse ohtude haldamise tagamiseks vajalikud tegurid igas ehitusprojekti järgus. Juhendis (parema õigusliku reguleerimise tegevuskava) on toodud üldised näited, milliste dokumentidega on võimalik õigusnormide nõudeid täita ilma liigse bürokraatiata.

Euroopa Liit ja liikmesriigid peavad muutma töökohtade taset. Õnnetuste ja haiguste arvu vähendamine ehitussektoris on tähtis turvalise, tervisliku ja hea töökeskkonna loomiseks kõigile. Eesmärgi saavutamiseks tuleb kaasata kõik huvitatud osapooled, sealhulgas tarbijad, projekteerijad, projektijuhid, järelevalvajad, ettevõtjad ja alltöövõtjad, ehitajad, ehitajate esindajad, tarnijad, kindlustusettevõtjad, ametivõimud ja tööinspeksioonid.

Loodan, et sellest juhendist saab väärtuslik lisa tervise ja ohutuse edendamisel ehitussektoris, ja usun, et sellest on abi kõikidele osapooltele, kelle ülesandeks on viia direktiivi sätted tõhusalt ja tulemuslikult ellu.

Robert Verrue

Peadirektor

Tööhõive, sotsiaalküsimuste ja võrdsete võimaluste peadirekoraat

¹ Euroopa tööõnnetuste statistika. Eurostati värsked andmed 2007. aasta kohta.

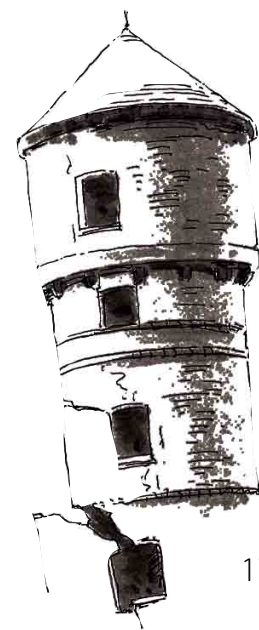
² KOM(2007) 62.

³ KOM(2008) 698.

⁴ Nõukogu direktiiv 92/57/EMÜ, 24. juuni 1992, tööohutuse ja -tervishoiu miinimumnõuete rakendamise kohta ajutistel või liikuvatel ehitustööplatsidel (kaheksas üksikdirektiiv direktiivi 89/391/EMÜ artikli 16 lõike 1 tähenduses). EÜT L 245, 26.8.1992, lk 6–22.

1 Üldised ennetuspõhimõtted seoses tööohutuse ja -tervishoiuga

1.1 Mis on oht? Mis on risk?	18
1.2 Üldised ennetuspõhimõtted	18
1.2.1 Riskide vältimine	19
1.2.2 Vältimatute riskide analüüs.....	19
1.2.3 Riskide tõrjumine nende tekkefaasis.....	20
1.2.4 Töö kohandamine üksikisiku järgi	20
1.2.5 Kohandamine vastavalt tehnika arengule.....	20
1.2.6 Ohtlike tegurite asendamine ohutute või vähem ohtlikega.....	20
1.2.7 Ühtse üldise ennetuspoliitika väljatöötamine	21
1.2.8 Kollektiivsete kaitsemeetmete eelistamine üksikult võetavatele kaitsemeetmetele	21
1.2.9 Töötajatele asjakohaste juhiste andmine.....	22
1.3 Riskianalüüs.....	22
1.3.1 1. etapp: ohtude ja ohustatud isikute kindlaksmääramine	23
1.3.2 2. etapp: riskide hindamine ja nende prioriteetsuse määramine.....	23
1.3.3 3. etapp: ennetusmeetmete kindlaksmääramine	24
1.3.4 4. etapp: meetmete võtmine	24
1.3.5 5. etapp: järelvalve ja läbivaatamine	24
1.3.6 Ühtsed riskiregistrid	25
1.4 Täiendavaid näiteid üldiste ennetuspõhimõtete rakendamisesest	26

Euroopa Liidu (EL) õiguslik lähenemine töötajate ohutuse valdkonnas põhineb üldistel ennetuspõhimõtetel. Direktiiviga 89/391/EMÜ, mida sageli nimetatakse ka raamdirektiiviks, on kehtestatud kõikide töötajate ohutuse ja tervise parandamist edendavad meetmed ning laiaulatuslik strateegia riskide ohjamiseks töökohtal. Sellega muudetakse üldised ennetamisepõhimõtted, riskianalüüs ja riskijuhtimine tööohutuse ja -tervishoiu tagamise nurgakivideks.

Sama strateegiat järgitakse ka ehitustööplatside direktiivis 92/57/EMÜ ning seda peavad arvesse võtma direktiivis nimetatud eri sidusrühmad.

Seega, mis on oht, mis on risk ja mis on üldised ennetuspõhimõtted?

Kuidas on need seotud riskianalüüsi ja riskijuhtimisega? Ning mida peab ehitussektor tegema?

1.1 Mis on oht? Mis on risk?

Mida tähendab oht?

Oht on kõik see, mis võib põhjustada kahju – käesoleval juhul tööd tegevate või sellest tööst mõjutatud inimeste ohutusele ja tervisele.

Näide 1:

Ebaturvalised pinnad, millel inimesed võivad libiseda või komistada, piireteta servad, kust inimesed võivad alla kukkuda, kukkuvad materjalid või liikuvad sõidukid, millelt inimesed võivad löögi saada, teravad ääred, elekter, tulekahjud, plahvatused jne on tüüpilised näited ohtudest inimeste turvalisusele.

Näide 2:

On ka selliseid tööga seotud ohte, mis võivad tõsiselt kahjustada inimeste tervist, näiteks kantserogeensed ained, tolmu (millega kokkupuutumine võib põhjustada hingamisteede haigusi), muud kahjulikud ained (millega töötamine võib tekitada selliseid haigusi nagu nahapõletik), müra (võib põhjustada tööst tingitud kuulmiskaotust), vibratsioon, kokkupuude äärmuslike temperatuuridega ja rasked esemed (mille liigutamine või põhjustada skeleti-lihassüsteemi probleeme).

Risk on tõenäosus, et teatav oht kahjustab töötajaid (või teisi inimesi), ning selle puhul võetakse arvesse ka kas otsest vigastuse või pikaajalise tervisekahjustuse tulemusel tekkinud kahju raskusastet.

1.2 Üldised ennetuspõhimõtted

Direktiivis 89/391/EMÜ on sätestatud järgmiselt:

Artikkel 6

[---]

2. Tööandja rakendab lõike 1 esimeses lõigus nimetatud meetmeid järgmiste üldiste ennetuspõhimõtete alusel:
 - a) riskide vältimine;
 - b) vältimatute riskide analüüs;
 - c) riskide tõrjumine nende tekkefaasis;
 - d) töö kohandamine üksikisiku järgi, eelkõige töökohtade kujundamise, töövahendite valiku ning töö- ja tootmismeetodite valiku osas, pidades eriti silmas ükslause töö ja etteantud kiirusel töötamise leevendamist ning nendega seotud tervist kahjustavate mõjude vähendamist;
 - e) kohandamine vastavalt tehnika arengule;
 - f) ohtlike tegurite asendamine ohutute või vähem ohtlikega;
 - g) sellise ühtse üldise ennetuspoliitika väljatöötamine, mis hõlmab tehnikat, töökorraldust, töötingimusi, sotsiaalsuhteid ja töökeskkonnaga seotud tegurite mõju;
 - h) kollektiivsete kaitsemeetmete eelistamine üksikult võetavatele kaitsemeetmetele;
 - i) töötajatele asjakohaste juhiste andmine.

Üldised ennetuspõhimõtted on seotud meetmetega, mida tuleb võtta töötajate ohutuse ja tervise kaitseks. (Samuti loovad need raamistiku teiste inimeste ohutuse ja tervise arvestamiseks, keda vastava töö tegemine võib kahjulikult mõjutada.)

1.2.1 Riskide vältimine

Üks riskide vältimise võimalus on kõnealust riski tekitava ohu täielik kõrvaldamine.

Näide 3:

Reoveepuhastite kitsastesse aladesse, näiteks pinna- ja reoveesüsteemidega seotud maa-alustesse kambritesse sisenemisega kaasnevad teatavad ohud. Ent kui projekti muudetakse nii, et sellised ruumid on välisõhule avatud ja hästi ventileeritud, kaovad ka kõnealused ohud.

Näide 4:

Elamu väikese juurdeehituse puhul nägi arhitekt ette kuiviimistluse, vältides seega vajadust müüritist elektri- ja muude paigaldiste jaoks lõigata ja uuristada. Sellega välditi tolmust, mürast ja vibratsioonist tingitud riske töötajate tervisele.

Kui ohtu ei saa kõrvaldada, võib siiski olla võimalik mõningaid riske vältida. Näiteks kaasnevad mitme tööga ohud, mida ei saa täielikult kõrvaldada. Sageli aga on töö lõpuleviimiseks olemas alternatiivsed moodused, millega välditakse kui mitte just kõiki, siis vähemalt mõningaid riske. On kasulik mõelda võimalikult laialt ning mitte piirduda ainult tavade ja praktikaga.

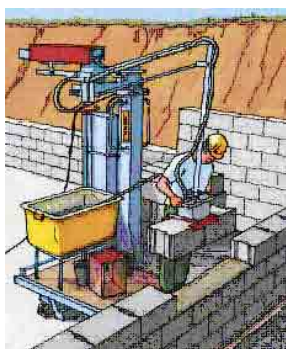

Näide 5:

Plokkide paigaldamisel tuleb neid pidevalt tõsta. Tihkete raskete plokkide tõstmine võib põhjustada skeleti-lihassüsteemi probleeme. Vigastuste ohtu saab vähendada alternatiivsete võimaluste, näiteks väiksemate või kergemate plokkide kasutamisega.

Näide 6:

Raskete materjalide liigutamiseks kaasnevad alati ohud, kuid käsitsi teisaldamisel esinevaid riske on võimalik vähendada, mõeldes hoolikalt läbi materjalide pakendamise, mahalaadimise, ladustamise ja liigutamise viisi ning kasutades mehaanilisi teisaldusmeetodeid, nt estakaade, kraanasid, tõstukeid, kahvelkärusid jms.

1.2.2 Vältimatute riskide analüüs

Riskide analüüsimisel tuleks kasutada struktureeritud lähenemist.

Riskianalüüs on viieetapiline protsess:

1. etapp: ohtude ja ohustatud isikute kindlaksmääramine.
2. etapp: riskide hindamine ja nende prioriteetsuse määramine.
3. etapp: ennetusmeetmete kindlaksmääramine.
4. etapp: meetmete võtmine.
5. etapp: järelvalve ja läbivaatamine.

Dokumenteerimist nõutakse selleks, et edastada olulist teavet teistele asjaosalistele, nii et oleks selge, mida tuleb teha, ning et läbivaatamiseks oleksid olemas vajalikud andmed.

→ Vt punkt 1.3, „Riskianalüüs“, lk 22

Näide 7:

Restauereerimistöde käigus tuleb eemaldada hulgaliselt vana pliisisaldusega värvi

1. etapp: määrata kindlaks oht: plii sisaldus värvis. Võimalik kokkupuude pliiga võib tekitada terviseprobleeme. Ohustatud on tööd otseselt tegevad töötajad, teised lähedal olevad töötajad ja muud läheduses viibida võivad isikud, eriti ohule vastuvõtlikud inimesed.
2. etapp: hinnata riske ja määrata nende prioriteetsus. Kaaluda pliiga kokkupuutumise tõenäosust. Mõelda, keda ja kui tõsiselt see kahjustab. Arvestada võimalikke mooduseid, kuidas plii võib kehasse sattuda (nt sissehingamine, allaneelamine). Kaaluda võimalusi töötajate ja teiste isikute kokkupuute vähendamiseks, valides vastavad töömeetodid ja kehtestades muud ettevaatusabinõud.
3. etapp: määrata kindlaks ennetusmeetmed töötajate ja teiste isikute tervise kaitsmiseks. Määrata kindlaks vajalik järelvalve ja läbivaatamise kord (nt kuummeetodite keelamine, märjalt eemaldamine / keemiliste eemaldusvahendite kasutamine, kaitseriietus, head olme- ja pesemistingimused, hingamisteede kaitsmine, juhised ja järelvalve, õhuseire, tervisekontroll jne).
4. etapp: veenduda, et tagatud on vajalikud materjalid, kaitsevahendid, olmetingimused, juhised, järelvalve- ja seiresüsteem.
5. etapp: teostada kavandatud järelvalve. Vaadata läbi õhuseire ja vere pliisisalduse analüüside tulemused. Korraldada riskide uus hindamine ja kohandada vajaduse piires töömeetodeid.

1.2.3 Riskide tõrjumine nende tekkefaasis

Riskide tõrjumiseks nende tekkefaasis tuleb kontrollimeetmeid rakendada ohuallika läheduses ning need peavad kahju tõhusalt vähendama.

Näide 8:

Puidutolm võib olla sissehingamise korral kahjulik: kasutage mehaanilise tolmuemaldussüsteemiga ketassaage, mille puhul tolmu selle tekkimiskohas kohe kokku kogutakse.

Näide 9:

Lammutustööl tekkinud tolmu võib olla mitmel viisil ohtlik. See võib olla kahjulik sissehingamisel ning vähendada nähtavust: tolmutõrjuvaid aitasid aitab vältida otse tööpinna piserdatav vesi.

1.2.4 Töö kohandamine üksikisiku järgi

Töö kohandamisel üksikisiku järgi on äärmiselt oluline arvestada töökohtade kujundamist, töövahendite valikut ning töö- ja tootmismeetodite valikut, eeskätt selleks, et leevendada üksluist ja etteantud tempoga töötamist ning vähendada selle mõju tervisele.

See, kui kaugelt inimesed suudavad sirutada, kui suuri raskusi tõsta ja kui hästi eri valgustuse puhul näha, on füüsiliselt piiratud. Samuti on piiratud inimeste võime analüüsida selliseid kognitiivseid andmeid nagu juhendid, instrumentide näidud jne. Töökeskkond võib tekitada lisastressi, kui see on liiga kuum, liiga külm või liiga käre. Stressi võivad tekitada ka korduvad üksluised liigutused. Abiks on see, kui püüate ennast panna tööd tegeva inimese olukorda. Veelgi mõistlikum on töötegitajalt küsida, mis teeks vastava töö nende jaoks lihtsamaks.

Hea tava:

Mõista, et inimeste võime raskusi ohutult tõsta on piiratud.

Mõista, et sobivates töökohtades on inimestel kergem tööd teha.

Vahetada meeskonnaliikmete vahel ülesandeid, et samade liigutuste tegemine ei tooks kaasa korduvast pingutusest tingitud vigastusi.

Näide 10:

Selleks et kohandada vigastuste tekkimise tõenäosust, saab vähendada projekti jaoks tarnitavate tsemendikottide ja täitematerjalide kaalu.

1.2.5 Kohandamine vastavalt tehnika arengule

See tähendab seda, et projekti vältel hoitakse end kursis viimaste tehniliste teadmistega ning kasutatakse neid töömeetodite, seadmete, materjali ja töövahendite jne valikul. Üldiselt toob tehnika areng kaasa suurema jõudluse, parema ergonoomika ja väiksemad riskid.

Näide 11:

Suletud ruumides töötavad inimesed võivad kokku puutuda hingamiseks kõlbmatu õhuga ning toksiliste ja tuleohtlike gaasidega. Varem olid järelevalveseadmed kallid ning nende kasutamiseks pidid olema põhjalikud eriteadmised. Nüüd on mitmeotstarbelised gaasidetektorid palju odavamad ja enamik töötajaid suudab neid tõhusalt kasutada.

Tänu uuele tehnoloogiale on olemas ka videosüsteemid, mis võimaldavad selliseid suletud alasid nagu kanalisatsioon eemalt kontrollida.

Näide 12:

Kaevikute täitematerjali mehaaniline tihendamine võib põhjustada käte ja käsivarte vibreerimisest tingitud terviseprobleeme. Sellele ohu kõrvaldamiseks on praegu võimalik kasutada raadio teel juhitavaid tihendajaid.

1.2.6 Ohtlike tegurite asendamine ohtute või vähem ohtlikega

Asendamine seisneb selles, et vaadatakse läbi olemasolevad võimalused ning valitakse sellised võimalused, mis ei kujuta endast ohtu töötajatele või mille puhul oht on väiksem ja millega kaasneb lubatav riskitase.

Siinkohal tuleks arvesse võtta nii töökeskkonnas esinevaid kui ka tööülesande, materjalide, rajatise ning tööriistadega seotud ohte.

Näide 13:

Asendamise tõttu võib olla vajalik muuta kavandatud protsessi, näiteks:

- võib juhtuda, et mehaanilised kinnitussüsteemid vähendavad alternatiivsete keemiliste kinnitussüsteemidega võrreldes koguriski;
- värvimistööde puhul asendatakse ohtlike lahuste sisaldavad värvid vesialusel värvidega;
- teetööde puhul aitab asfaldi kasutamine madalal temperatuuril vältida kokkupuudet toksiliste ainetega.

1.2.7 Ühtse üldise ennetuspoliitika väljatöötamine

Riskide ohjamisel peab arvesse võtma tervet ohutusüsteemi: üksikisikut, tööülesannet, seadmeid ja masinaid, juhtimiskorraldust, mitmesuguste sidusrühmade osalemist, terve projekti juhtimist ja laiemat keskkonda ning nende tegurite omavahelist mõju. Ennetusstrateegia väljatöötamisel võib abi olla tehnoloogiast, ergonomikast ja humanitaarteadustest.

See ei ole keeruline. Tähtis on keskenduda mitte üksnes vahetutele ja tööstusharu tavapärasele ohtudele, vaid määrata kindlaks ka vigastusi põhjustavad tegurid. Need on alati seotud organisatsioonis või projektis valitseva kultuuriga ning mõjutavad oluliselt kõikide osaliste suhtumist ja käitumist.

a) Inimlikud vead ja rikkumised

See, kuidas ja miks inimesed vigu teevad ning miks nad jätvad neilt nõutava teadlikult tegemata (rikkumised), võib tõstatada keerulisi küsimusi.

Eksimusi on võimalik vähendada, tagades soodsa töökeskkonna ja pöörates tähelepanu järgmistele teemadele:

- äärmuslikud nõudmised tööülesannete täitmisel (suur töökoormus, pidev vajadus olla tähelepanelik, ajaline surve);
- sotsiaalsed ja korralduslikud stressitekitajad (töötajate arv, vastakad seisukohad);
- individuaalsed stressitekitajad (koolitus, kogemused, väsimus) ja
- seadmetega seotud stressitekitajad (juhtimismehhanismid, juhised, protseduurid).

Inimlikke rikkumisi saab vähendada positiivse ohutuskultuuri abil, mis hõlmab järgmist:

- töötajate kaasamine;
- töökeskkonna parandamine;
- selliste eeskirjade kehtestamine:
 - mis on asjakohased ja praktilised;
 - mida selgitatakse neile, kes neid järgima peavad;
 - mis on minimaalsed, st ei sisalda ebavajalikku;
- vajalike töövahendite tagamine;
- inimestevaheliste suhete parandamine;
- töö parem ülesehitus ja kavandamine;
- tõhusam järelevalve ja seire;
- ajalise surve vähendamine;
- alkoholi, narkootikumide ja muude ainete kuritarvitamise vältimine.

b) Organisatsioonilised vead ja süsteemsed puudused

Kogemused näitavad, et positiivse ohutuskultuuri olemasolu korral on võimalik vähendada puuduste ilmumise tõenäosust. Selline ohutuskultuur on tõenäoliselt organisatsioonides, millel on täielikult pühendunud tippjuhtkond, kes:

- tagab tõhusa juhtimise;
- tunnistab, et tööohutus ja -tervishoid aitavad saavutada ärieesmärke;

- mõistab riske;
- on võtnud kasutusele tõhusad riskiohjamise mehhanismid;
- on kehtestanud selged nõuded töötulemuste osas;
- jagab tõhusalt teavet ja
- loob pidevalt areneva organisatsiooni, milles kuulatakse, tehakse muudatusi ja õpitakse oma kogemustest.

Näide 14:

Töövõtja kehtestas käitumisharjumuste muutmise programmi, mida juhtis organisatsiooni kõrgeim juhtkond. Oma pühendumust programmile näitasid iga astme juhid ning ehitustööplatsil kehtestati kõrgemad standardid. Kõnealune muutmisalgatus moodustas olulise osa ehitustööplatsi tutvustamise protsessist, nii et kõik uued projektis osalejad mõistaksid algusest peale, et pühendumus ja ootused on tavapärasest oluliselt kõrgemad.

1.2.8 Kollektiivsete kaitsemeetmete eelistamine üksikult võetavatele kaitsemeetmetele

Kollektiivseid kaitsemeetmeid tuleb eelistada seetõttu, et nendega kõrvaldatakse rohkem kui ühte inimest ohustavad riskid ning neil on üksikult võetavate kaitsemeetmete ees oluline eelis.

Näide 15:

Tööplatvormi servas olev kaitsereeing kaitseb kõiki seal viibivaid inimesi kukkumise eest ega nõua töötajatelt mingit omapoolset algatust.

Kaitserakmeid peavad kasutama konkreetsed inimesed, need vajavad sobivaid kinnitusi ja kukkumist pidurdavaid vahendeid, mis peavad olema kättesaadavad ja mida tuleb nõuetekohaselt hooldada. Sageli esineb kaitserakmete kasutamisel tõsisid praktilisi raskusi. Seega on vähetõenäoline, et kaitserakmete kasutamise korral on vigastuste vältimine sama tulemuslik kui kaitsereeingu puhul.

Peale selle ei suuda üksikult võetavad kaitsemeetmed sageli õnnetusi ära hoida ja pigem võivad need leevendada õnnetuste tagajärgi. Näiteks võivad kaitsekiivrid minimeerida kukkumise materjali tekitatud vigastust, kuid vastupidiselt sellistele kollektiivsetele kaitsemeetmetele nagu tööplatvormide avatud servale paigaldatud turvavõrgud või kaitsepiirded ei aita need mingil moel materjali kukkumist vältida.

Näide 16:

Projekteerija nägi ette lameda katuse servi täies ulatuses ümbritseva rinnatise, nii et kõik katusel töötavad inimesed oleksid terve ehitise elutsükli jooksul kaitstud. Rakmete ja kinnituste kasutamisest loobuti seetõttu, et need nõuavad pidevaid hoolduskulusid ning tagavad vaid piiratud kaitse.

Näide 17:

Töövõtja kattis suure tellingu välisküljed kaitseplaatidega, et vältida ehitusmaterjalide kukkumist, mis võib tekitada vigastusi. (Selliselt kaetud tellingutel oli võimalik jätkata tööd suhteliselt mugavates tingimustes ka halva ilma korral.)

Näide 18:

Kõrge sillateki konsoole ehitades paigaldati kukkuvate ehitusmaterjalide püüdmiseks raketiste alla turvavõrgud. Selline kollektiivne kaitsemeede vähendas kukkuvatest materjalidest tingitud ohtu kõikide silla all viibivate inimeste jaoks.

1.2.9 Töötajatele asjakohaste juhiste andmine

Viimane põhimõte seisneb töötajate juhendamises, et nad teaksid, kuidas teha oma tööd ohutult.

Juhistes tuleks kirjeldada kavandatud tööga kaasnevaid riske ning osutada kaitsemeetmetele, mis tuleb võtta (nt seadmed ja isikukaitsevahendid, mida tuleb kasutada). Juhised tuleb esitada kõikidele töötajatele lihtsalt mõistetavas vormis.

Hea tava:

Tagada:

- ehitustööplatsi üldine tutvustamine kõikidele töötajatele enne töö algust (on mitu üldist asja, mida projektis tööd alustavad töötajad peavad teadma);
- töövõtjatepoolsed täiendavad juhised enne, kui nende töötajad alustavad uue ülesande täitmist, ning igapäevased meeldetuletused enne töö alustamist;
- korrapärased ohutusteemalised vestlused;
- töötajate koolitustel ja ehitustööplatsi tutvustamisel osalemise dokumenteerimine.

1.3 Riskianalüüs

Riskianalüüs on esimene etapp kutsealaste riskide juhtimisel.

Tegemist on struktureeritud vahenditega, mille abil hinnata töökohas esinevatest ohtudest tulenevaid riske, mis ohustavad töötajate (ja teiste inimeste) ohutust ja tervist. Kõik sidusrühmad peavad ise korraldama oma riskianalüüsi.

Riskianalüüs on süsteemne uurimine, mille käigus mõeldakse selle üle:

- mis võib tekitada vigastusi või kahju;
- keda ja kuidas see mõjutab;
- kas kõnealuseid ohte on võimalik kõrvaldada või vähendada, ning mida teha, kui see ei ole võimalik;
- millised ennetus- või kaitsemeetmed tuleb riskide ohjamiseks kehtestada.

Riskianalüüs on meie igapäevaelu tavapärase osa.

Teed ületades oleme teadlikud, et võime viga saada, ning võtame automaatselt arvesse mitmesuguseid tegureid, näiteks seda, kas lähenevad sõidukid on meile piisavalt hästi näha, kas juhid näevad meid, kui kiiresti sõidukid liiguvad, milline on liiklustihedus, ilmastikutingimused, valgustus ja teekate, kui lai tee tuleb ületada jne.

Mõtleme ka võimalusele ohtu täielikult vältida, näiteks kasutades tunnelit või silda või valides sellise marsruudi, mille puhul ei ole tarvis teed ületada.

Kui ohtu ei ole võimalik täielikult kõrvaldada, kaalume võimalusi seda vähendada, näiteks ületades tee sellises kohas, kus jalakäijad saavad valgusfoori abil sõidukid peatada või kus on maantee keskel ohutussaared. Kui meil selline võimalus puudub, kaalume viimaks tähelepanelikult, kas ja millal on ohutu maanteed ületada. Kui otsustame seda teha, siis kanname jätkuvalt hoolt oma ohutuse eest, jälgides enda ümber tegelikult toimuvat.

Olles tee ületanud, võime hinnata, kas tegime õige otsuse, eriti juhul, kui tundsim end ebamugavalt või kui oleksime mõnelt sõidukilt äärepealt löögi saanud. Siinkohal on tegemist toimunu läbivaatamisega.

Loomulikult tuleb ette juhuseid, mille puhul leiame, et riski ei ole võimalik rohkem vähendada ning see on liiga suur selleks, et seda võtta. See on õige otsus, ent teatavad tegurid võivad meid mõjutada teistsuguse otsuse suunas, näiteks hirm jääda tööle hiljaks või meiega kaasas olevad sõbrad, kes sellise riski võtavad ja meid seeläbi rühmast eraldavad. Ilmselgelt on pikaajaline heaolu meie jaoks oluline ning mõnikord tuleb teha raskeid otsuseid.

Jagame tee ületamise nüüd viieks sammuks:

- i) määrame kindlaks ohud;
- ii) hindame neid ohte;
- iii) otsustame, mida on vaja teha;

- iv) ületame tee ja jälgime seda tehes ümbritsevaid tingimusi ning ;
v) hiljem vaatame läbi, kas tegime õige otsuse.

Kui me teeme selliseid keerulisi otsuseid oma igapäevaelus esinevate riskide ohjamisel, siis peaks olema võimalik kasutada riskianalüüsi ka oma igapäevases töös. Tegelikult ongi riskianalüüs lihtsalt nimetatud viie sammu läbitegemine.

Riskianalüüs ja riskijuhtimine on viiest etapist koosnev protsess, mis hõlmab järgmist:

1. etapp: ohtude ja ohustatud isikute kindlaksmääramine;
2. etapp: riskide hindamine ja nende prioriteetsuse määramine;
3. etapp: ennetusmeetmete kindlaksmääramine;
4. etapp: meetmete võtmine;
5. etapp: järelevalve ja tehtu läbivaatamine.

Hea kavandamise korral oleks tee ületamine võinud olla oluliselt hõlpsam ja sellega kaasnevad riskid väiksemad või isegi olematud. Sama kehtib ka tööalaste ohtude puhul ehitusel.

Direktiivi 89/391/EMÜ artikli 9 lõike 1 punktiga a on nõutud, et tööandja käsutuses peab olema riskide analüüs. Artikli 9 lõike 2 kohaselt peavad liikmesriigid kehtestama riskianalüüside koostamise eeskirjad. Kontrollida tuleb ka Teie projekti suhtes kehtivaid riiklikke nõudeid.

Hea tava:

Kõige lihtsakoelisemates olukordades võib riskianalüüsi tegemist hõlbustada lihtsa aruandelehe kasutamine. Aruandeleht aitab vajalikke tegevusi meelde tuletada ning teistele asjaosalistele teavet edastada.

→ **Kõikide sidusrühmade kohta vt 3. lisa, „Riskianalüüsi aruandeleht”, lk 124**

→ **Projekteerijate kohta vt 4. lisa, „Kavandamise aruandeleht”, lk 125**

1.3.1 1. etapp: ohtude ja ohustatud isikute kindlaksmääramine

Ohtude kindlaksmääramine on üsna lihtne, kui Teil on asjaomase tegevuse alal piisavad teadmised ja kogemused.

Siiski on sageli kasulik pidada nõu teiste inimeste, sealhulgas töötajate ja nende esindajatega. Kui tegevus on juba käimas ja Te vaatate läbi olemasolevat riskianalüüsi, on Teil võimalik jälgida ka seda, mis tegelikult toimub. Peale ohtude, mis võivad põhjustada otseseid vigastusi, mõelge ka pikema aja vältel tervisekahjustusi põhjustada võivatele ohtudele. Samuti võtke arvesse keerulisemaid ja sageli mitte nii ilmseid ohutegureid, nagu psühhosotsiaalsed ja töökorraldusega seotud tegurid.

→ **Vt 3. lisa, „Riskianalüüsi aruandeleht”, lk 124**

Võtke arvesse ka tegevusi, mis võivad toimuda samal ajal. Ärge unustage põhitegevuse osana aset leidvaid ettevalmistus- ja lõpetamistegevusi. Peale algse ehitustöö tuleb Teil ilmselt mõelda ka edaspidise hoolduse, remondi ning rajatise puhastamise ja heakorra tagamisega seotud tegevuse peale. Olenevalt sellest, kas võtate arvesse üht tegevust või tervet elutsükli, võib olla asjakohane mõelda ka muudatuste tegemisele ja demonteerimisele.

Hea tava:

Tutvumine selliste teabeallikatega nagu:

- vigastusi ja tervisekahjustusi käsitlevad statistilised andmed oma organisatsiooni ja tööstusharu kohta;
- tööohutuse ja -tervishoiu valdkonna organisatsioonide, ametiühingute ja kutseliitude veebilehed⁸, infotelefonid ja trükised;
- tarnijate ja tootjate esitatud andmed;
- tehnilised standardid ning
- ohutust ja tervishoidu käsitlevad õigusaktid.

Järgmiseks mõelge, millised inimrühmad võivad asjaomase ohuga kokku puutuda. Pidage silmas eeskätt kõige haavatavamaid rühmi (näiteks puuetega inimesed, tervisekahjustuste või ravimite tõttu eriti vastuvõtlikud inimesed, võõrtöötajad, noored ja eakad, rasedad naised ja imetavad emad ning kogemusteta ja koolituseta töötajad).

Peate arvestama kõikide töötavate inimestega, isegi kui nad ei ole teie töötajad ega osale teie tegevuses. Ohtude kõrvaldamisel ja riskijuhtimisel tuleb tavaliselt töötada koos teiste projektimeeskonna liikmetega ning sellist koostööd on kasulik alustada 1. etapil.

→ **Vt 3. lisa, „Riskianalüüsi aruandeleht”, lk 124**

1.3.2 2. etapp: riskide hindamine ja nende prioriteetsuse määramine

2. etapp seisneb riskide hindamises ja kaalumises, kui tõenäoline, tõsine ja sage võib olla kokkupuude ohuga ning kui paljusid inimesi võib see mõjutada.

Mõned inimesed, eeskätt need, kes on riskianalüüsis kogenud ning hästi teadlikud tegevusest ja sellega kaasnevatest ohtudest, võivad eelistada riski tõenäosuse, tõsiduse, sageduse ja ohustatud inimeste arvu kombineeritud hindamist, koostades lihtsalt kõikide arvestatavate tegurite kohta üheainsa hinnangu.

Mida suurem on risk, seda rohkem tuleb selle tõrjumiseks pingutada.

→ **Vt 3. lisa, „Riskianalüüsi aruandeleht”, lk 124**

⁸ Vt 8. lisa, „Lisateave”, lk 177.

1.3.3 3. etapp: ennetusmeetmete kindlaksmääramine

Pidage meeles, et parim võimalus on ohu täielik kõrvaldamine.

Kui ohtu on võimalik lihtsalt ja väikeste kuludega või üldse ilma kuludeta kõrvaldada, tuleks seda teha sellest olenemata, kui väikese riskiga on tegemist. Ärge asuge sellele teele, et võtate meetmeid ainult nende riskide puhul, mis tunduvad olevat suuremad.

Samamoodi ärge jätke tähelepanuta väga tõsiseid ohte isegi siis, kui need tunduvad olevat väga ebatõenäolised. Suured arvukate kannatanutega õnnetused leiavad aset harva, kuid nad leiaksid aset veelgi harvemini, kui inimesed teadvustaksid nende toimumise võimalikkust ning võtaksid põhjalikud ennetusmeetmed.

Ohtude kõrvaldamisel ja riskide vähendamisel võivad teised Teile abiks olla. See kehtib eeskätt ehitusprojektide puhul, kus sellised sidusrühmad nagu kliendid, projekterijad ja teised töövõtjad saavad tööalaste ohutus- ja terviseriskide juhtimise alal koostööd teha.

Kui riske ei ole võimalik kõrvaldada, peate mõtlema, mida saab teha nende vähendamiseks sel määral, et need ei ohustaks nendega kokkupuutuvate inimeste ohutust ja tervist.

Hea tava:

Ulatuslik konsulteerimine oma valikute kaalutlemisel.

Ohtude kõrvaldamine ja riskide vähendamine võib tähendada projektilahenduste muutmist, teistsuguste, ohutute või vähem ohtlike materjalide valimist ning korralduslikke või tehnilisi muudatusi.

Pidage meeles, et järgida tuleb teatavaid üldisi ennetuspõhimõtteid.

→ **Vt punkt 1.2, „Üldised ennetuspõhimõtted”, lk 18**

→ **Vt 3. lisa, „Riskianalüüsi aruandeleht”, lk 124**

1.3.4 4. etapp: meetmete võtmine

Kuna analüüs hakkab lõppetappi jõudma, tuleb kavandada ja korraldada vajalik tegevus. Asjakohaste ennetus- ja kaitsemeetmete kehtestamiseks tuleb vastata sellistele küsimustele nagu mida, kus, millal, kes ja kuidas. Protsessi tuleb kaasata töötajad ja nende esindajad ning neid tuleb toimuvast teavitada.

Mõtlemata peab sellistele olulistele aspektidele nagu koolitus, juhendamine ja järelevalve ning teadmised ja kogemused, mida töötajad vajavad.

Lahendada tuleb seadmete ja masinatega seotud vajadused, tagada nende õigeaegne kättesaadavus ning korraldada nende pidev kasutusvalmidus.

Lisaks laiemale töökeskkonnale tuleb pöörata tähelepanu ka sellistele aspektidele nagu juurdepääs, tööala, ladustamine, logistika ja kasutatavad materjalid.

Hea tava:

Metoodika kirjelduste kasutamine aitab kindlaks määrata, mida tuleb kogu tegevuse käigus teha, eeskätt suure riskitasemega tegevuste puhul.

Need kirjeldused aitavad vastata võtmeküsimustele, ehk mida, kus, millal, kes ja – kõige olulisemana – kuidas tegevus ellu viiakse.

Teabe edastamise ja juhendamise hõlbustamiseks sisaldavad need sageli jooniseid ja illustreerimisi.

Metoodika kirjeldusi saab töövõtja juhtimisstruktuurides kasutada teabevahetuseks koordinaatori ja teistega, sealhulgas küsimuste arutamiseks oma töötajate ja nende esindajate ning teiste töövõtjatega.

Metoodika kirjeldused on kasulik juhendamisevahend ehitustööplatsil tegevuse alustamise ajal ning võimalus tuletada kõikidele osalejatele korrapäraselt meelde, mida neilt nõutakse.

Kirjeldused peaksid:

- keskenduma meetmetele, mida tuleb tööülesande täitmisel võtta,
- kirjeldama piisavalt üksikasjalikult järeldusi, milleni 4. etapi (meetmete võtmine) käigus jõuti,
- sisaldama riskianalüüsi koopiat.

1.3.5 5. etapp: järelevalve ja läbi vaatamine

a) Järelevalve

Selleks, et järelevalve oleks piisaval tasemel ning tagaks töö edenedes ohtude ja riskide nõuetekohase vähendamise, on vaja toimivat järelevalvet. Järelevalvega tagatakse ka, et uued ja ettenägematud probleemid leitaks ja lahendataks.

Järelevalvesüsteemi puhul tuleb arvesse võtta paljusid tegureid. Need hõlmavad seda, kui hästi töötajad oma tööd tunnevad, nende koolitust ja pädevust. Üks tegur on ka riskitase.

Riskitase ei pruugi olla pidevalt ühesugune. Tegelikult juhtub seda harva, kuigi seda riskianalüüsides eeldatakse. Ohutuse pidevaks tagamiseks on hädavajalik täielikult mõista, kuidas risk võib aja jooksul muutuda ning millise kiirusega võivad sellised muutused toimuda. Kui risk on väike ja riskitaseme muutumise kiirus samuti väike, võib see kajastuda järelevalve tasemes. Ent kui eeldatav riskitase on kõrge ja võib kiiresti muutuda ning ohustada suurt hulka inimesi, siis peab järelevalvesüsteem olema kõikehõlmav, vastasel korral ei ole

see tõhus. Sellise riskiga tööülesande kavandamisel oleks tegelikult mõistlik kavandatud ennetusmeetmed üle vaadata ja neid võimaluse korral täiustada. Äärmuslikul juhul võite jõuda järeldusele, et tegevusega võib kaasneda nii kõrge riskitase, et seda ei tohiks ellu viia.

b) Läbivaatamine

Läbivaatamine on 5. etapi viimane osa. Esimese läbivaatamise peaksid tegema riskianalüüsi koostanud isikud. Enne analüüsi lõpuleviimist peaksid nad veenduma, et on tulemusega rahul. Kasulik võib olla täiendav sõltumatu läbivaatamine hindamissüsteemi osana, eriti juhul, kui riskitase võib olla kõrge.

Määrata tuleks kuupäev hilisemaks põhjalikuks läbivaatamiseks, milles võetakse arvesse saadud kogemusi ja analüüsi usaldusväarsust.

→ Vt 3. lisa, „Riskianalüüsi aruandeleht“, lk 124

1.3.6 Ühtsed riskiregistrid

Esineb olukordi, kus projekti sidusrühmad saavad aidata kõrvaldada ohte või vähendada riske, millega puutuvad kokku mõne teise sidusrühma töötajad. Mõne projekti puhul on abi sellise kollektiivse lähenemisviisi ametlikuks muutmisest ning projekti ühtse riskiregistri loomisest, kuigi direktiiviga seda ei nõuta.

Hea tava:

Ühtsete riskiregistrite kasutamine juhul, kui mitu sidusrühma teeb koostööd projektiga kaasnevate tööalaste ohutus- ja terviseriskide juhtimisel.

Sellisel juhul võivad huvitatud sidusrühmadeks olla kliendid, projekteerijad, koordinaatorid, töövõtjad, töötajad ja nende esindajad, tarnijad jne.

Ühtse riskiregistri puhul peavad sidusrühmad tegema ühiselt riskianalüüsi ning koostama projekti tarvis ühe kõikehõlmava dokumendi ehk riskiregistri.

Riskiregistri eelis on kõikide osaliste kaasamine ohtude kindlaksmääramise protsessi. Eriti oluline on aga see, et neil on terve projekti kestel võimalus ühiselt osaleda vastavate ohtude kõrvaldamises või riskide vähendamises nii, et ühisel kokkuleppel määratakse teatavad tegevused suurimat mõju avaldavatele osalistele. Projekti ettevalmistamise käigus ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegeleva koordinaatoril on parim võimalus luua projektimeeskonnas osalevate sidusrühmade jaoks ühtne riskiregister. Koordinaatori puudumise korral on mõistlik see, kui kliendid, projekteerijad ja töövõtjad loovad lihtsad ühtsed riskiregistrid, milles võetakse arvesse ohtude laadi ja ulatust.

1.4 Täiendavaid näiteid üldiste ennetuspõhimõtete rakendamiseks

Alljärgnevas tabelis esitatakse näiteid üldiste ennetuspõhimõtete praktilise rakendamise kohta kavandamise, ehitamise ja edaspidiste ehitustööde käigus.

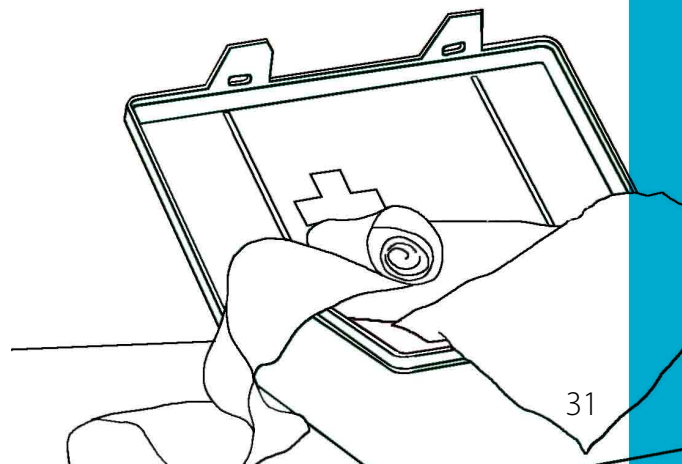
Üldpõhimõte	Kavandamis- ja ettevalmistamisetapil	Ehitusetapil	Edaspidiste ehitustööde käigus
1. Riskide vältimine	<p>Näide 19:</p> <p>Esialgseks ehitustööks ja hilisemateks hooldustöödeks piisava tööruumi tagamine.</p> <p>Alaliste töstetalade jms paigaldamine raskete masinate liigutamiseks paigaldamise ja hoolduse käigus.</p>	<p>Näide 20:</p> <p>Töövõtjad teevad koostööd selliste kokkusobimatute tegevuste eraldamiseks nagu</p> <p>1) tuleohtlike vedelike ja lahuse leegi kasutamine või</p> <p>2) töötamine aladel, mille kohal toimub konstruktsioonide monteerimine.</p>	<p>Näide 21:</p> <p>Kaubamaja kasutuses olevates ruumides hooldustööde tege-mine väljaspool tavapäras-t lahtiolekuaega, et mitte seada ohtu kõrvalisi inimesi.</p>
2. Vältimatute riskide analüüs	<p>Näide 22:</p> <p>Juba tegutseva kaubamaja aatriumile tuli ehitada uus katus ning kliendi nõudel pidi äritegevus jätkuma. Kavandamise käigus määrati kindlaks sellega üldsusele kaasnevad ohud ning projekt nägi ette võimaluse paigaldada uue katuse alla tugev ajutine tööplatvorm, et tagada töötajatele juurdepääs töökohale ning kaitsta allolevaid inimesi. Projektis pöörati tähelepanu ka uute komponentide suurusele, võimalusele neid kraanaga hõlpsalt tõsta ja ohutult monteerida.</p> <p>Ajutise tööplatvormi paigaldamine kavandati ajaks, mil kauplus oli suletud.</p>	<p>Näide 23:</p> <p>Sama aatriumi käsitleva näite puhul (vt vasakul) mõistis töövõtja, et materjalide tõstmine tööalale ja transportivahenditele ning sealt maha võib kujutada ohtu tänaval liikuvatele inimestele. Kõnnitee kohale paigaldati raske ajutine estakaad ning osa teest suleti, et luua piisav tööruum ja tagada teed kasutavate inimeste ohutus.</p>	<p>Näide 24:</p> <p>Raskesti ligipääsetavas mägi-piirkonnas asuva väikese raudteesilla remonti kavandades avastati, et silla kohal asuvad elektriliinid tuleb töös hoida ning need võivad olla kaevamistöode ajal ohtlikud. Ekskavaator kinnitati nii ehitustööplatsile transportimise kui ka seal kasutamise ajaks järgalt raudteevaguni külge.</p> <p>Ekskavaatori tõstekõrgust piirati mehaaniliselt, et see ei satuks liinide ohutsoonile. Ekskavaatorijuhil jaoks koostati selged juhised, mida ka täideti.</p> <p>Kõik masinad olid maandatud.</p>
3. Riskide tõrjumine nende tekkefaasis	<p>Näide 25:</p> <p>Uut mitmekorruselist korter-maja kavandades otsustati kasutada valmiselementidena valmistatud treppe, et tagada võimalikult kiiresti sobilik ja ohutu juurdepääs. (See võimaldas ka kõik korrused kiiremini püstitada.)</p>	<p>Näide 26:</p> <p>Müra: töövõtja valis kooskõlas masinate direktiiviga 98/37/EÜ vähem müra tekitavad seadmed.</p> <p>Kukkuvad materjalid: mäenõlva stabiilsuse parandamiseks ning kaljutükkide kukkumise riski vältimiseks tehtavate pin-nase kinnitamise tööde käigus tuli paigaldada mitmel tasandil ankrud. Töö algas kõige kõrge-mal tasandil, et töö edenedes ei ohustaks töötajaid kukkuvad materjalid.</p>	<p>Näide 27:</p> <p>Kavandamisel võeti arvesse hüdroelektrijaama turbiini korrapärase hoolduse käigus ilmnevaid riske. Kavandati lüüsvärav, mille abil saab sisse-lasketoru ajutiselt veele sulgeda. Lisaks sellele kavandati lüüsvärava ja turbiini elektrilised kontrollsüsteemid nii, et oleks välistatud igasugune võimalus turbiini hooldustööde ajal ekslikult käivitada.</p>

Üldpõhimõte	Kavandamis- ja ettevalmistamisetapil	Ehitusetapil	Edaspidiste ehitustööde käigus
4. Töö kohandamine üksikisiku järgi, eelkõige töökohtade kujundamise, töövahendite valiku ning töö- ja tootmismeetodite valiku osas, pidades eriti silmas üksluse töö ja etteantud tempoga töötamise leevendamist ning nendega seotud tervisele kahjuliku mõju vähendamist	Näide 28: Kavandamise käigus leiti, et süsteemide püstik peab olema suurem, et süsteemide paigaldamisel oleks võimalik säilitada hea tööasend.	Näide 29: Keerulise ehitise kõrgele tasapinnale tuli paigaldada suures ulatuses paralleelseid torusid. Töövõtja leidis, et kõrguses pea kohal töötamisega kaasnevad teatavad riskid ning otsustas valmistada eelnevalt toed valmis torustikuosade toetamiseks. Tugede tõstmiseks kasutati spetsiaalseid hüdrauliliste seadmetega tõstevankreid, mida kasutati paigaldamise käigus ka tööplatvormidena.	Näide 30: Teatrisaalis oli mitu kõrgel ja juurdepääsmatus kohas asuvat valgustit. Paigaldati motoriseeritud süsteemid, mis võimaldasid valgustid allapoole lasta, et neid saaks ohutult puhastada ja hooldada.
5. Kohandamine vastavalt tehnikaa arengule	Näide 31: Juba toimivasse raudteejaama tuli ehitada uus käigutunnel. Pinnas oli kehva ja esines varinguoht nii töötajatele kui ka teistele inimestele (sh rongides viibijad). Projekt lahendati nii, et eelnevalt valmisvalatud tunneliosad paigutati tungraua abil rööbaste alla. Projektis nähti ette ka seadmed maapinna ja rööbaste jälgimiseks ning nõue kooskõlastada osade paigutamine raudtee toimimisega.	Näide 32: Kohapeal valatud vundeerimisvaiade tippude mahalõikamiseks kasutati spetsiaalselt selleks kavandatud hüdraulilisi lõikureid, et vältida tööd pneumaatiliste käsipuuridega.	Näide 33: Hoone välisprofiili tõttu olid korrapärase akende puhastamisega seotud teatavad riskid. Projektimeeskond märkas seda ning kaasas spetsialiseerunud äriühingu, kes suutis kavandada ja paigaldada tugisüsteemi, mis tagas juurdepääsu kõikidele akendele.
6. Ohtlike tegurite asendamine ohutute või vähem ohtlikega	Näide 34: Tunneli pritsbetoonist vooderdist ehitades nähti tolmu vähendamiseks kuivsegu asemel ette valmissegu. Enne töö alustamist teatas projekterija kliendile, et tunneliehituse eel kulub proovisegude ja katsepaneelide valmistamiseks rohkem aega, ent uue tehnoloogia kasutamisest saadud kasu oli märkimisväärne.	Näide 35: Samas tunneliehitust käsitlevas näites (vt vasakul) valis töövõtja kaugjuhitavad pritsimisemasinad, et töötajad ei peaks minema suure kokkupuuteohuga aladele.	Näide 36: Kivifassaadide puhastamisele spetsialiseerunud äriühing muutis oma töömeetodeid, asendades tavapärase liivjugapuhastuse veepesuga, et vältida täielikult töötajate kokkupuudet peene ränitolmuga.

Üldpõhimõte	Kavandamis- ja ettevalmistamisetapil	Ehitusetapil	Edaspidiste ehitustööde käigus
7. Õnnetuste vältimise kavandamine sellise ühtse üldise ennetuspoliitika väljatöötamise teel, mis hõlmab tehnikat, töökorraldust, töötingimusi, sotsiaalsuhteid ja töökeskkonnaga seotud tegurite mõju	<p>Näide 37:</p> <p>Juba tegutseva naftakeemiatehasega seotud projektimeeskonna sidusrühmad otsustasid projektis ohutusele ja tervishoiule rohkem tähelepanu pöörata, valides kohe alguses integreeritud lähenemise. Klient tunnustas töövõtjate vajadusi seoses riskide vähendamisega ning töövõtjad mõistsid kõnealusel ehitustööplatsil töötamisega kaasnevat konkreetset ohte. Klient pakkus töötajatele tutvustavat koolitust ning vajalikke olmetingimusi. Töövõtjad võtsid üle kliendi ohutuse ja tervishoiu alase käitumisharjumuste muutmise programmi.</p>	<p>Näide 38:</p> <p>Projekti teostamise käigus ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelev koordinaator ning projekti koordinaatorid mõistsid, et tööohutuse ja -tervishoiu seisukohast on kasulik ühtse üldise ennetuspoliitika ühe osana suhelda töötajatega. Nad pöörasid eritähelepanu tõhusate ja tervet projekti hõlmavate ohutust ja tervishoidu käsitlevate teatiste väljatöötamisele ning leidsid mitu võimalust töötajate kaasamiseks (juhtkonna avatud uste poliitika, kaebuste ja ettepanekute esitamise kord ning töötajate ohutuskomitee).</p>	<p>Näide 39:</p> <p>Suure rajatise korrapärase hoolduse eest vastutavad isikud leidsid, et mitmesuguste kutsealade esindajad pidid aeg-ajalt pääsema raskesti juurdepääsetavatesse kohtadesse. Nad töötasid välja läbimõeldud lähenemise, et töid saaks teha samal ajal ja et oleks võimalik tagada kõikide kutsealade esindajatele sobilikud ohutud töökohad (tellingud jne). See tõstis ohutuse ja tervishoiu taset ning vähendas ühtlasi hoolduskulusid.</p>
8. Kollektiivsete kaitsemeetmete eelistamine üksikult võetavatele kaitsemeetmetele	<p>Näide 40:</p> <p>Mitmekorruselise hoone eelnevalt valmisvalatud fassaadikatet kavandades paigutati horisontaalsed liigendid nii, et need toimisid järgmist korrust valavaid töötajaid kaitsvate piiretena.</p>	<p>Näide 41:</p> <p>Ehitusprojekti peamiste käigumarsruutide kasutajate kaitseks kukkuvate materjalide eest kasutati turvavõrke ja kaitsevõresid.</p>	<p>Näide 42:</p> <p>Kõigi hooldustööde tegijate kaitseks kukkumise eest paigaldati terrasside servadesse alalised tõkked.</p>
9. Töötajatele asjakohaste juhiste andmine	<p>Näide 43:</p> <p>Koordinaator, kes tegeles haigla remondi ja täiustamise projekti ettevalmistamise käigus ohutuse ja tervishoiu küsimustega, töötas välja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kokkulepitud lähenemise, millega nähti ette kommentaaride lisamine joonistele, et määrata kindlaks teave selliste põhiteenuste kohta, mis pidid toimima terve ehitusetapi jooksul, ja • ühtse süsteemi töötajate teavitamiseks konkreetselt asjaomase projektiga seotud ohutus- ja terviseriskidest. 	<p>Näide 44:</p> <p>Töövõtjad korraldasid igapäevased infotunnid konkreetsel päeval tehtava tööga seotud ohutus- ja terviseküsimuste arutamiseks.</p>	<p>Näide 45:</p> <p>Rajatise kasutaja tagas, et ohutuse ja tervisekaitse kaust oleks alati kättesaadav, nii et hooldustööde tegijad (sealhulgas väljaspool tööaega avariitöid tegevad töötajad) oleksid teadlikud ka vähem ilmsetest ohtudest.</p>

2 Ohutuse ja tervishoiu nõuded ehitustööplatsidel

2.1 Mis on ehitustööplats?	32
2.2 Mis on ehitustöö?	32
2.2.1 Kaevamistööd, mullatööd ja kuivendustööd.....	33
2.2.2 Valmiselemendid	34
2.2.3 Seadmestamine.....	34
2.2.4 Ümberehitamine ja muudatuste tegemine	34
2.2.5 Hooldus ja sanitaarremont. Värvimis- ja puhastustööd.....	35
2.2.6 Renoveerimine ja remonditööd	35
2.2.7 Demonteerimine ja lammutustööd	35
2.3 Ehitusprojekti sidusrühmad	35
2.3.1 Sissejuhatavad märkused	35
2.3.2 Klient.....	36
2.3.3 Projektijuht.....	39
2.3.4 Projekteerijad	40
2.3.5 Ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelevad koordinaatorid	41
2.3.6 Tööandjad.....	50
2.3.7 Töövõtjad ja alltöövõtjad	54
2.3.8 Füüsilisest isikust ettevõtjad	54
2.3.9 Töötajad ja nende esindajad.....	55
2.3.10 Tarnijad.....	56
2.3.11 Teised	56
2.4 Ennetamiseks vajalikud dokumendid	57
2.4.1 Elteade.....	58
2.4.2 Ohutuse ja tervisekaitse kava.....	59
2.4.3 Ohutuse ja tervisekaitse kaust	61
2.5 Tööd, millega kaasnevad konkreetsed/spetsiifilised ohud	63
2.5.1 Tööd, millega kaasneb konkreetne oht töötajate ohutusele ja tervisele	63
2.5.2 Uued ohud	66

Direktiivis 92/57/EMÜ on sätestatud järgmiselt:

Artikkel 1

Teema

1. Käesolevas direktiivis, mis on kaheksas üksikdirektiiv direktiivi 89/391/EMÜ artikli 16 lõike 1 tähenduses, sätestatakse ohutuse ja tervishoiu miinimumnõuded artikli 2 punktis a määratletud ajutiste ja liikuvate ehitustööplatside puhul.
2. Käesolevat direktiivi ei kohaldata puurimise ja kaevandamise suhtes kaevandustööstuses vastavalt määratlusele nõukogu 27. juuni 1974. aasta otsuse 74/326/EMÜ (kaevanduste alalise ohutuse ja tervishoiukomisjoni vastutusala laiendamise kohta kõikidele maavarasid kaevandavatele tööstustele)⁵ artikli 1 lõikes 2.
3. Direktiivi 89/391/EMÜ sätteid kohaldatakse tervikuna kogu lõikes 1 nimetatud valdkonnas, ilma et see piiraks käesolevas direktiivis sisalduvate rangemate ja/või erisätete kohaldamist.

Raamdirektiivi 89/391/EMÜ sätteid kohaldatakse tervikuna igasuguse töö suhtes, ilma et see piiraks ehitustööplatside direktiivis sisalduvate rangemate ja/või erisätete kohaldamist.

Ehitustööplatside direktiivis 92/57/EMÜ on sätestatud ohutuse ja tervishoiu miinimumnõuded ajutistel ja liikuvatel ehitustööplatsidel. Seda ei kohaldata puurimise ja kaevandamise suhtes kaevandustööstuses.

2.1 Mis on ehitustööplats?

Direktiivis 92/57/EMÜ on sätestatud järgmiselt:

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) *ajutised ja liikuvad ehitustööplatsid* (edaspidi „ehitustööplatsid“) – mis tahes ehitustööplats, kus toimuvad ehitus- või tsiviilehitustööd; selliste tööde mittetäielik nimekiri on toodud I lisas;

Ehitustööplats võib olla mis tahes koht, kus toimuvad sellised tegevused nagu loetletud punktis 2.2. Tasub tähele panna, et loetelu ei ole täielik.

→ **Täpsem teave on esitatud punktis 2.2, „Mis on ehitustöö?“, lk 32**

Direktiivi I lisa nimekirjas on esitatud näiteid ehitus- ja tsiviilehitustööde kohta. Selle reguleerimisalasse jäävad ka muud sarnased tööd. Direktiivi eesmärk on parandada ajutistel või liikuvatel ehitustööplatsidel tööd tegevate töötajate tööohutust ja -tervishoidu. Seega kohaldatakse direktiivi kõikide selliste töötajate kaitse suhtes. Direktiiv hõlmab ka tavaliselt muud tööd tegevaid töötajaid, kelle tööandja nõuab neilt aeg-ajalt ehitustöö tegemist.

Näide 46:

Tavaliselt tehases tootmisliinil töötavatel töötajatel paluti see töö ajutiselt katkestada ning värvida üle osa tehasest. Kuna sanitaarremond (sealhulgas värvimistööd) on üks direktiivi I lisas nimetatud tegevus (vt allpool), kuulus nende tehtud töö direktiivi reguleerimisalasse.

Need rajatise osad, kus ehitus- või tsiviilehitustööd ei tehta ja kus jätkub tavapärase tegevus, ei ole ehitustööplatsid.

Näide 47:

Haigla välisfassaadil ja hoone mõnes eraldatud osas tehakse ehitustööd. Need alad ja fassaad on ehitustööplatsid, kuid haigla ülejäänud osa, mida ehitustööd ei mõjuta, ei moodusta osa ehitustööplatsist.

2.2 Mis on ehitustöö?

Direktiivis 92/57/EMÜ on sätestatud järgmiselt:

I lisa

KÄESOLEVA DIREKTIIVI ARTIKLI 2 PUNKTIS a OSUTATUD EHITUS- JA TSIVILEHITUSTÖÖDE MITTETÄIELIK NIMEKIRI

1. Kaevamistööd
2. Mullatööd
3. Ehitustööd
4. Valmiselementide monteerimine ja demonteerimine
5. Ümberehitamine ja seadmestamine
6. Muudatuste tegemine
7. Renoveerimine
8. Remonditööd
9. Demonteerimine
10. Lammutustööd
11. Hooldus
12. Sanitaarremond. Värvimis- ja puhastustööd
13. Kuivendustööd

Direktiivi kohaldatakse ehitus- ja tsiviilehitustööde suhtes, olenemata sellest, kui pikka või kui lühikest aega need kestavad. Seda kohaldatakse ka sõltumata sellest, kui palju või kui vähe töötajaid töös osaleb.

→ **Vt punkt 2.4, „Ennetamiseks vajalikud dokumendid“, lk 57**

Oluline on meeles pidada, et direktiivi kohaldatakse ehitustöö suhtes terve rajatise elutsükli vältel, alates ehitustegevuse alustamisest kuni ehitise lammutamiseni ning selle materjalide võimaliku kohapealse ringlussevõtuni.

Näide 48:

Ehitustöökäes võib pidada järgmist tegevust:

- näitustel kasutatavate konstruktsioonide püstistamine;
- vabaõhufestivalide pealtvaatajate jaoks istekohtade paigaldamine.

Direktiivi kohaldatakse edaspidiseid ehitustöid, näiteks hoone sanitaarremondi (sealhulgas puhastus- ja värvimistööd) tegevate inimeste tööohutuse ja -tervishoiu suhtes. Tegelikult saab sanitaarremondi käigus surma või vigastada sama palju inimesi kui uute hoonete ehitamisel. Projekterijad ja teised asjaomased isikud peaksid lähtuma ehitise tervest elutsüklist.

Direktiivi ei kohaldata lõpuleviidud projekti kasutajate ohutuse ja tervishoiu suhtes. Seda teemat võidakse käsitleda muudes direktiivides.

Direktiivis ei esitata terminite „projekt“ või „ehitusprojekt“ määratlust, välja arvatud projekti nimetamine kliendi mõiste määratluses ning nende väljendite kasutamine direktiivi teistes artiklites. Praktilises tähenduses on ehitusprojekt projekt, mida kliendi jaoks teostatakse ja mis hõlmab ehitus- või tsiviilehitustöid.

Hea tava:

Ilmselgelt on mõistlik võtta kavandamisel arvesse teisi direktiive, et tagada ka kasutajate ohutus ja tervis. Kliendid eeldavad, et lõpetatud rajatise kasutamine on ohutu.

Direktiivi ei kohaldata selliste inimeste ohutuse ja tervishoiu suhtes, kes ei ole ehitusel tööl, kuid keda ehitus võib kahjustada, näiteks möödujad. Ohutusele ja tervishoiule on aga mõistlik läheneda terviklikult ning selliseid inimesi samuti arvesse võtta. Mõne liikmesriigi õigusaktidega nõutakse ka teiste inimeste kaitsmist, keda ehitustöö võib kahjustada. Tuleks tutvuda riikide õigusaktidega.

Raamdirektiiviga 89/391/EMÜ on seatud tööandjatele kohustus teha muu hulgas riskianalüüsi ning tagada koostöö ja kooskõlastatus teiste samas töökohas teostavate tööandjatega. Kõnealust direktiivi kohaldatakse jätkuvalt kõikide tööandjate suhtes, kelle suhtes kehtib ka ehitustööplatside direktiiv. Direktiiviga 92/57/EMÜ on laiendatud mõned raamdirektiivi (ja muude direktiivide) osad füüsilisest isikust ettevõtjatele ning ehitustööplatsil ehitustöös isiklikult osalevatele tööandjatele.

→ Vt 7. lisa, raamdirektiiv 89/391/EMÜ, lk 132

Näide 49:

Tööandja kaasas füüsilisest isikust ettevõtja, kes osaleb koos tööandja ning tema töötajatega ehitusprojektis. Tööandja ja füüsilisest isikust ettevõtja pidid võtma meetmeid enda ning teiste töötajate ohutuse tagamiseks.

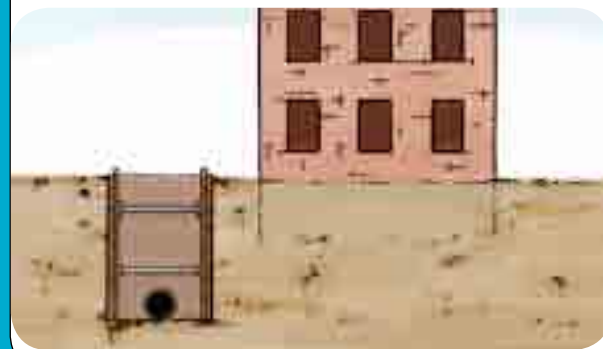
2.2.1 Kaevamistööd, mullatööd ja kuivendustööd

Kaevamistööd ja mullatööd kuuluvad direktiivi reguleerimisalasse. Kaevamis- ja mullatöid võib ette tulla mitmesuguste ehitusprojektide puhul kas muud ehitustööd ettevalmistava tegevusena või iseseisvalt. Samamoodi kuuluvad direktiivi reguleerimisalasse kuivendustööd. Direktiiv hõlmab selliseid kaevamistöid nagu šahtide või tunnelite kaevamine. Selline tegevus ja muud keerulised kaevamistööd nõuavad erilist tähelepanu riskide tõttu, mida need võivad kaasa tuua nii tööde teostajatele kui ka teistele inimestele.

Näide 50:

Kaevamis- ja mullatöid võib ette tulla mitmesuguste ehitusprojektide puhul, mis on seotud nii ehitiste kui ka infrastruktuuriga. Illustratsioonil kujutatud hoone vundamendiks ning kaeviku äravooluks tehtavad tööd on kaevamistööd, mis jäävad direktiivi reguleerimisalasse.

Mullatööd hõlmavad pinnase ümberkujundamist näiteks tammide ja mullavallide moodustamiseks või veeteede ümbersuunamiseks.

2.2.2 Valmiselemendid

Ehitustööd hõlmavad valmiselementide monteerimist ja demonteerimist ehitustööplatsil. Direktiivi reguleerimisalasse jääb valmiselementide monteerimine või tootmine ehitustööplatsil, kus need seejärel paigaldatakse.

Valmiselementide monteerimine ja demonteerimine mõnes teises paigas, näiteks mujal kui ehitustööplatsil asuvas tehases, ei moodusta aga osa ehitustööst ega kuulu seega direktiivi reguleerimisalasse.

Näide 51:

Ehitusprojekti teostamise paika püstitatud ja üksnes kõnealust projekti varustav segusõlm kuulub direktiivi reguleerimisalasse.

Eraldi tööstusrajatises asuva ning mitut projekti varustava valmissegusid tootva betoonitehase suhtes ehitustööplatside direktiiv ei kehti.

Näide 52:

Ehitustööplatsil kasutatavate masinate korraline hooldus nende kasutamispäigas kuulub ehitustööplatside direktiivi reguleerimisalasse.

Väga suure projekti raames kasutatavat suurt masinate hooldustöökoda võib käsitleda eraldi tööstusettevõtteks, kus ei toimu ehitustööd. Selle suhtes ei kehti ehitustööplatside direktiiv, küll aga teised direktiivid, näiteks raamdirektiiv. Täpsemaid suuniseid võib leida riikide õigusaktidest.

Näide 53:

Eelnevalt valmisvalatud, betoonist fassaadikattekomponentide ehitustööplatsil vastuvõtmise logistika, nende edasine ladustamine, tõstmine ja paigaldamine jäävad direktiivi reguleerimisalasse, nende esialgne tootmine väljaspool ehitustööplatsi asuvas betoonitehases ja ehitustööplatsile transportimine aga mitte.

2.2.3 Seadmestamine

Direktiivi kohaldatakse igasuguse ehitus- või tsiviilehitustöö suhtes, mis moodustab osa rajatise seadmestamisest nii, et selle saaks kasutusse võtta.

Näide 54:

Koolimaja kasutussevõtu tagamiseks oli laboritesse vaja seadmestatud ning elektri, gaasi ja veega varustatud tööpinke. Nende paigaldamine jääb direktiivi reguleerimisalasse.

Mõningaid seadmestamistöid ei käsitata tavaliselt ehitus- või tsiviilehitustööna. Selline töö peab aga olema ehitustöödega nõuetekohaselt kooskõlastatud, kui see toimub samal ajal ja samas kohas, ning ka seejärel, et raamdirektiiviga nõutakse kõikide ühes ja samas kohas toimuvate tööde kooskõlastamist.

Näide 55:

Uue hotelli ehitamise lõppjärgus tuli sinna paigaldada vaipkate ja liigutatav mööbel köökidesse, üldruumidesse ja magamistubadesse. Projektimeeskond tagas, et kõiki kõnealuseid töid tegevad töötajad olid samaväärselt kaitstud ning nende olmetingimused olid samasugused kui teistel ehitustööplatsil töötavatel töötajatel.

Liigutatava mööbli paigaldamine ei ole ehitustöö direktiivi tähenduses, küll aga on seda vaipkate paigaldamine. Ülimuslik põhimõte on siiski see, et kõik ehitustööplatsil töötavad ja sama töökohta jagavad töötajad peaksid tegema koostööd kõikide töötajate ohutuse ja tervise tagamiseks kas siis ehitustööplatside direktiivi või raamdirektiivi alusel.

2.2.4 Ümberehitamine ja muudatuste tegemine

Edaspidised ehitustööd olemasoleva ehitise ümberehitamiseks või muutmiseks kuuluvad direktiivi reguleerimisalasse. Sedalaadi töö võib oma sagedase keerukuse tõttu tuua kaasa suuri riske.

Näiteks võidi algsete ehitustööde käigus kasutada selliseid ohtlikke materjale nagu asbest, mida ei saa ilma põhjaliku uuringuta kohe tuvastada; uute tehnosüsteemide šahtide ehitamisega võib kaasneda kukkumisoht ning kehvalt teostatud konstruktsioonimuudatused võivad põhjustada varinguid. Samuti võib uute materjalide ja jäätmete ajutine planeerimata ladustamine tekitada komistamisohu. Sageli on vaja suuremaid ressursse, et sellist tööd nõuetekohaselt kavandada ja ehitustööplatsi hallata.

Näide 56:

40 aasta vanune kontorihoone, mis ei sobinud enam oma algse eesmärgi täitmiseks, ehitati ümber korterimajaks, mis nõudis olulisi muudatusi muu hulgas üldkasutatavates ruumides ja tehnosüsteemides. Direktiiv kehtis kõikide projekti raames tehtud tööde suhtes.

2.2.5 Hooldus ja sanitaarremont. Värvimis- ja puhastustööd

Hooldustööd ja sanitaarremont (sealhulgas ülevärvimine) jäävad direktiivi reguleerimisalasse. Selliste tehnosüsteemidega nagu liftid, elekter, küte ja ventilatsioon seotud tööd nõuavad hoolikat läbimõtlemit, mida on kõige mõistlikum teha esialgse kavandamise käigus, et tagada ohutu ja hõlbus juurdepääs ning kasutada ohutuid töösüsteeme.

Kavandamise käigus peaks mõtlema ka akende puhastamisele, et lõpetatud projekt vastaks töökohtade direktiivi 89/654/EMÜ⁹ nõuetele.

Näide 57:

Hoone habraste kivelementidega välisfassaad vajab tavapärasest puhastamist ja viimistlemist. Kogunenud mustus eemaldati vee ja käsiharjadega. Samu tellinguid kasutades värviti üle aknaraamid. Kõik tööd kuulusid direktiivi reguleerimisalasse.

2.2.6 Renoveerimine ja remonditööd

Renoveerimine ja remonditööd jäävad direktiivi reguleerimisalasse. Sellise tööga võib sageli kaasnedagi lühiajaline viibimine kohtades, kus töötajad on ohus, kui riskidele piisavalt tähelepanu ei pöörata. Algselt hea projekt võib vähendada sellise töö vajadust ja sagedust ning seega tagada kliendile rajatise, mille hooldamine on ohutum ja mis on terve selle elutsükli vältel ka kulutõhusam.

Näide 58:

Raekoja kivikatuse hüdroisolatsioon, hari ja muud osad vajavad ulatuslikku remonti. Mõned katuse puitosad oli vaja välja vahetada. Tähelepanu vajavad ka sisseehitatud kellatorn ja kellamehhanism. Kõik tööd kuulusid direktiivi reguleerimisalasse. Kellamehhanism viidi aga ehitustööplatsilt eemale ja töökoja suhtes, kus seda remonditi, ei kehtinud direktiiv 92/57/EMÜ.

2.2.7 Demonteerimine ja lammutustööd

Direktiivi kohaldatakse ka rajatise elutsükli lõppeta-pis tehtavate tööde suhtes, mille käigus rajatis demonteeritakse või lammutatakse. Samamoodi kehtib direktiiv ka osalise demonteerimise või lammutamise suhtes.

Hea tava:

Rajatise kavandamine sellisel viisil, et selle lammutamistööd saab teha ohutult, vähendab tekkida võivaid riske.

Näide 59:

Suure tehasehoone tootmisüksus ei toiminud enam, kuid selle kõrval asuvaid kontoriruumi sai veel eesmärgipäraselt kasutada. Kontorid jäeti alles ning ülejäänud osa hoonest lammutati. Lammutustööde suhtes kehtis direktiiv.

2.3 Ehitusprojekti sidusrühmad

2.3.1 Sissejuhatavad märkused

Ehitusprojekti osaleb palju ühe meeskonnana töötavaid sidusrühmi. Projekti edu tagamiseks peavad nad omavahel koostööd tegema ja oma tegevust kooskõlastama. Selline koostöö ja kooskõlastatus on vajalik nii kõikides esialgse ehitamise etappides kui ka rajatise terve elutsükli jooksul edaspidistes ehitustöödes osalevate töötajate ohutuse ja tervise tagamiseks.

Sidusrühmadest on olulised rollid järgmistel:

- kliendid, kelle jaoks projekti teostatakse;
- projektijuhid, kes tegutsevad kavandamise ja/või ehitustööde teostamise käigus klientide nimel;
- projekti ettevalmistamisetapil ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelevad koordinaatorid, kellel on sel etapil ohutuse ja tervishoiu küsimustes oluline roll;
- projekti teostamise käigus ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelevad koordinaatorid, kellel on sel etapil ohutuse ja tervishoiu küsimustes oluline roll;
- alaliste ja ajutiste tööde projekteerijad;
- ehitustööd teostavad töövõtjad ja alltöövõtjad;
- teised tööandjad;
- füüsilisest isikust ettevõtjad;
- töötajad ja töötajate esindajad (sealhulgas ehitustööplatside juhid ja töödejuhatajad) ja
- ehitusmaterjalide, ainete, ehitusmehhanismide, masinate, seadmete ja käsitööriistade tarnijad.

⁹ Nõukogu 30. novembri 1989. aasta direktiiv 89/654/EMÜ töökohtadele esitatavate ohutuse ja tervishoiu miinimumnõuete kohta (esimene üksikdirektiiv direktiivi 89/391/EMP artikli 16 lõike 1 tähenduses).

Olulise sidusrühma moodustavad ka kasutajad. Need võivad osaleda edaspidistes ehitustöodes, näiteks sanitaarremondi tegemisel, mille suhtes kohaldatakse ehitustööplatside direktiivi, ning nad on huvitatud sellest, et lõpetatud projekti saaks töökohana ohutult kasutada. Kasutajatel võivad olla eriteadmised või kogemused, mida on kasulik arvesse võtta sellistel sidusrühmadel nagu projekteerijad.

Direktiivis on määratletud sidusrühmade olulised kohustused, vastutusala ja õigused, mis on ehitusprojektide käigus ohutuse ja tervishoiu seisukohast olulised.

On tähtis meeles pidada, et tööohutus ja -tervishoid on teema, mis puudutab kõiki ehitusprojektiga seotud inimesi.

Näide 60:

Arendus- ja ehitusettevõtja hakkab teostama elamu-ehituse projekti. Ettevõtja on nii klient kui ka töövõtja. Ühtlasi vastutab ta projekti eest, mille teostab ettevõtja enda projekteerija või organisatsiooniväline projekteerija, kes tegutseb ettevõtja selgete juhiste alusel ja selle järelevalve all. Arendus- ja ehitusettevõtjal on direktiivi alusel täita mitu rolli.

2.3.2 Klient

a) Määratlus

Direktiivis 92/57/EMÜ on sätestatud järgmiselt:

Artikkel 2

[--]

b) *klient* – füüsiline või juriidiline isik, kelle jaoks projekt teostatakse;

Klient on füüsiline või juriidiline isik, kelle jaoks teostatakse ehitustööd hõlmavat projekti kasumi saamiseks või muul eesmärgil.

Klientide hulka kuuluvad ka sellised üksikisikud (st füüsilised isikud) nagu majapidamiste ja väikeettevõtjate omanikud. Kliendid võivad olla ka juriidilised isikud (või üksused), näiteks avalikud asutused, nagu riigi valitsus ja kohalikud omavalitsused, ning sellised erasektori organisatsioonid nagu äriühingud ja samalaadsed ettevõtjad, sealhulgas heategevus- ja muud mittetulundusorganisatsioonid.

Näide 61:

Eraisik laseb oma maja laiendada ja sinna garaaži ehitada. Ta on klient.

Näide 62:

Ehitusettevõtja omab maatükki, kuhu ta ehitab uue elamu. Ettevõtja otsustab teha ehitustööd ise ning müüa korterid spetsialiseerunud äriühingu kaudu.

Ehitusettevõtja on klient. Samas on ta ka töövõtja.

Näide 63:

Linna uue metrooliini rajamiseks loiid avalik-õiguslikud organisatsioonid (kes kõik on ka uue metrooliini lõppkasutajad) üksuse A. Projekti rahastab täies ulatuses riik. Projekti teostab eraõiguslik organisatsioon, kes seejärel metrood viie aasta jooksul käitab ja hooldab. Klient on üksus A.

b) Rohkem kui üks klient

Ühel projektil võib olla ka rohkem kui üks klient, näiteks juhul, kui mitu äriühingut rahastab ühiselt suurt projekti.

Projekti jooksul võib eri aegadel olla ka erinevaid kliente, näiteks võib äriühing oma osaluse projektis enne selle lõpuleviimist müüa või üle anda teisele äriühingule.

Hea tava:

Mitme kliendi korral lepatakse kirjalikult kokku, et üks klient võtab endale teiste tegevuse kooskõlastamisel juhtrolli.

Näide 64:

Riik moodustas uue jõesilla ehitamise esialgsete etappide juhtimiseks üksuse A ja rahastas seda. A sai riigilt teatavas ulatuses vahendeid, et rahastada projekti esialgseid etappe, kuni projekti lõpuleviimiseks ja silla remontimiseks leiti kontsessioonäär B (eraõiguslik organisatsioon).

Algselt oli klient üksus A. Kui määrati üksus B, sai temast klient.

c) Kliendi ülesanded

Klientidel ei pruugi olla ehitusprotsesside kohta piisavalt teadmisi ega eriteadmisi ehitusprojektide kavandamisest ja juhtimisest.

Tavaliselt peaksid nad aga suutma kehtestada lõpetatud projekti tulemusnäitajad ning anda teavet kavan-

datava ehitustööplatsi ja selle ümbruse kohta. Klientidel on ka hea võimalus määrata kindlaks, kuidas nende projekti korraldatakse ja ellu viiakse. Samuti on nad ülimalt huvitatud sellest, et edaspidi oleks lihtne ehitist remontida.

Sidusrühmade valimisel mõjutavad kliendid olulisel määral tööohutust ja -tervishoidu. Neil võib olla otsustav roll projekti ohutus- ja tervishoiukultuuri määramisel ning ilmselgelt on neil võimalus õhutada teisi osalejaid ohutust ja tervishoidu ehitusprotsessi igal etapil nõuetekohaselt arvesse võtma.

Kõik nimetatud tegurid annavad klientidele hea võimaluse mõjutada positiivselt tööohutust ja -tervishoidu terve nende tellitud ehitusprojekti jooksul toimuvate ehitustööde käigus.

Peamised direktiiviga klientidele määratud ülesanded võivad hõlmata järgmist:

- soovi korral enda abistamiseks projektijuhtide määramine;
- pädevale asutusele eelteate saatmine;
- vajaduse korral ühe või mitme ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegeleva koordinaatori määramine;
- ohutuse ja tervisekaitse kavade õigeaegse koostamise tagamine ja
- projekti kavandamise ja ettevalmistamise käigus üldiste ennetuspõhimõtete ning tööks kuluva aja arvestamine.

Tutvuda tuleb riikide õigusaktidega. Mõne liikmesriigi õigusaktidega määratakse klientidele lisaülesandeid.

Näide 65:

Kliendil oli hankemenetluses oluline roll. Lähtudes pigem parima hinna/kvaliteedi suhtest kui väikseimast hinnast, koostas klient ohutuse ja tervishoiu eelarve, mis oli seotud projekti maksumusega.

Klient oli pühendunud tööohutuse ja -tervishoiu tagamisele ning töötas välja vastava põhjaliku poliitika, millega määrati kindlaks kõik vajalikud korraldused.

Projektijuhid

Direktiiviga 92/57/EMÜ on sätestatud, et soovi korral võivad kliendid määrata enda nimel tegutseva projektijuhi. See on eriti kasulik juhul, kui kliendil puuduvad eriteadmised või ressursid talle direktiiviga pandud ülesannete täitmiseks.

→ Vt punkt 2.3.3, „Projektijuht“, lk 39

Eelteade

Direktiivis 92/57/EMÜ on sätestatud järgmiselt:

Artikkel 3

[---]

3. Kui tegemist on ehitustööplatsiga:

- millele kavandatud tööd kestavad kauem kui 10 tööpäeva ja millel tegutseb samal ajal rohkem kui 20 töötajat või
- millele kavandatud töö maht ületab 500 inimtööpäeva.

edastab klient või projektijuht enne töö algust pädevatele asutustele III lisa kohaselt koostatud eelteate.

Eelteade peab olema ehitustööplatsil selgesti nähtav ja vajaduse korral tuleb seda ajakohastada.

Kui tuleb esitada eelteade, peavad kliendid edastama selle enne töö algust tööohutuse ja -tervishoiu valdkonna pädevale asutusele. Tasub tähele panna, et kui on määratud projektijuhid, võivad nemad saata eelteate oma klientide nimel.

→ Vt punkt 2.4.1, „Eelteade“, lk 58

Ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelevate koordinaatorite määramine

Direktiivis 92/57/EMÜ on sätestatud järgmiselt:

Artikkel 3

Koordinaatorite määramine. Ohutuse ja tervisekaitse kava. Eelteatamine

1. Klient või projektijuht määrab igale ehitustööplatsile, kus on rohkem kui üks töövõtja, ühe artikli 2 punktides e ja f osutatud ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegeleva koordinaatori või mitu sellist koordinaatorit.

Kavandamise ja ehitustöö koostööstamiseks peavad kliendid nimetama isikud või organisatsioonid, kes teostavad projekti ettevalmistamise ning selle teostamise käigus järelevalvet ohutuse ja tervishoiu küsimuste koostööstamise üle. Tasub tähele panna, et koordinaatorina võivad tegutseda kõik juriidilised või füüsilised isikud (sealhulgas kõiki direktiivis nimetatud rolle täitvad isikud), tingimusel et neil on selleks vajalik pädevus ja ressursid.

Koordinaatorite määramisel on oluline, et kliendid oleksid põhjendatult veendunud, et ametisse määratud isik on talle antavate ohutuse ja tervishoiuga seotud ülesannete täitmiseks pädev ning et ta kavatses kasutada nende ülesannete täitmiseks piisavalt ressursse.

Enne ametisse määramist toimuva pädevuse ja ressursside kontrollimise laad, ulatus ja sisu sõltub projekti suurusest ja keerukusest ning sellega tõenäoliselt kaasnevatest ohtudest ja riskidest.

→ **Vt punkti 2.3.5 alapunkt d, lk 43**

Hea tava:

Koordinaatorite määramine piisavalt aegselt, et juba projekti algetappides tehtavates otsustes oleks võimalik arvesse võtta mõju ohutusele ja tervishoiule.

Koordinaatorite määramine kirjalikult ning määratud isikutelt kirjaliku kinnituse saamine, et tagada selles küsimuses selgus. Samamoodi tuleks teha ja kinnitada kõik määratud isikute hulgas toimuvad muudatused.

Kui koordinaatoriks määratakse organisatsioon või äriühing, veendub klient hea tava kohaselt selles, et kõnealuse organisatsiooniga sõlmitud lepingus või kokkuleppes nimetatakse järjepidevuse tagamiseks konkreetne füüsiline isik, kes asjaomaste ülesannete täitmist juhivad.

Kliendi määratud isikute kohta dokumentide pidamine.

Ehitusega kaasnevate ohutus- ja terviseriskide juhtimisel koostöö tegemine ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelevate koordinaatorite ning teiste sidusrühmadega.

Veendumine, et määratud koordinaatoritel on oma ülesannete täitmiseks vajalikud vahendid ja volitused.

Koordinaatorite arv

Projekti ohutuse ja tervishoiu küsimustes on koordinaatoril kaks ülesannet: üks projekti ettevalmistamise ja teine selle teostamise etapil. Mõlema ülesande täitmiseks võib määrata ühe ja sama (füüsilise või juriidilise) isiku. Miski ei takista rohkem kui ühe isiku määramist kummagi ülesande täitmiseks ning suurte ja keeruliste projektide puhul võib mitme isiku määramisel olla teatavatel juhtudel eeliseid. Selline olukord on aga tõenäoliselt erandlik ning nõuab kõikidelt osalistelt oma tegevuse hoolikat juhtimist, et tehtavas töös ei oleks ei segadust tekitavaid kattumisi ega tühimikke.

Hea tava:

Väikese riskitasemega projektide puhul võib kliendil olla võimalik määrata koordinaatori mõlema ülesande täitmiseks üks isik ning neid rolle võib suuta täita mõni projekti sidusrühmadest, näiteks juhul, kui klient soovib lihtsat ehitist veidi laiendada ja kui töövõtja pakub ka kavandamisteenust.

Ohutuse ja tervisekaitse kava

Direktiivis 92/57/EMÜ on sätestatud järgmiselt:

Artikkel 3

[---]

2. Klient või projektijuht tagab, et enne ehitustööplatsi kasutuselevõtmist koostatakse ohutuse ja tervisekaitse kava vastavalt artikli 5 punktile b.

Liikmesriigid võivad pärast juhtkonna ja töötajatega konsulteerimist lubada erandeid esimese lõigu sätestest, kui tegu ei ole:

- tööga, millega kaasnevad II lisas loetletud konkreetset ohud, või
- tööga, mille puhul on vaja käesoleva artikli lõikes 3 sätestatud eelteatamist.

Artikli 3 kohaselt peavad kliendid või projektijuhid tagama ohutuse ja tervisekaitse kavade koostamise.

Artikli 5 alusel peab projekti ettevalmistamisetapi koordinaator koostama või laskma koostada ohutuse ja tervisekaitse kavad.

Ohutuse ja tervisekaitse kavasad nõutakse kõikide ehitusprojektide puhul (olenemata sellest, kas antud projekti puhul tuleb määrata koordinaatorid või mitte), välja arvatud juhul, kui liikmesriik on teinud erandi vastavalt direktiivi artikli 3 lõikele 2.

Erandid ei ole lubatud juhul, kui projektiga kaasneb mõni II lisas loetletud konkreetne oht või kui projekti kohta tuleb esitada pädevale asutusele eelteade. Kliendid ja projektijuhid peavad selgitama, kas nende projekti suhtes kehtib mõni riigi õigusaktides ette nähtud erand.

Enne ehitustööplatsi kasutuselevõtmist peavad kliendid ja projektijuhid projekti ettevalmistamisetapi koordinaatorilt uurima, kas on koostatud sobiv ja nõuetekohane ohutuse ja tervisekaitse kava.

Kui koordinaator puudub (sest tööd teostab üksainus töövõtja), peab klient tagama, et tema ise, projektijuht, töövõtja või mõni teine isik koostab sobiva ja nõuetekohase ohutuse ja tervisekaitse kava. Mõnel juhul piisab sellest, kui töövõtja koostab raamdirektiivi kohase riskianalüüsi (mis sisaldab riskijuhtimise korraldamist).

Hea tava:

Tellijad lisavad lepingu objektiga seotud ennetusmeetmed pakumiskutsete tehnilistesse kirjeldustesse ja lepingu täitmise klauslitesse ning lepinguga ettenähtud kvaliteedijuhtimisse.

→ **Selle ja muude ohutuse ja tervisekaitse kavaga seotud küsimuste osas vt punkt 2.4.2, „Ohutuse ja tervisekaitse kava“, lk 59**

Üldiste ennetuspõhimõtete arvestamine

Direktiivis 92/57/EMÜ on sätestatud järgmiselt:

Artikkel 4

Projekti ettevalmistamine: üldpõhimõtted

Projektijuht või vajaduse korral klient võtab direktiivis 89/391/EMÜ osutatud ohutuse ja tervishoiu ennetavaid üldpõhimõtteid arvesse kõigis projekti kavandamise ja ettevalmistamise staadiumides, eelkõige:

- siis, kui otsustatakse arhitektuurilisi, tehnilisi ja/või organisatsioonilisi aspekte, et planeerida ülesandeid ja tööetappe, mis peavad toimuma samal ajal või üksteise järel,
- siis, kui hinnatakse sellise töö või tööetappide lõpetamisele kuluvat aega. Iga kord, kui see osutub vajalikuks, võetakse arvesse ka kõiki ohutuse ja tervisekaitse kavasid ja faile, mis on koostatud kooskõlas artikli 5 punktidega b või c või mida on kohandatud vastavalt artikli 6 punktile c.

Oma projekti ettevalmistamisetapil peavad projektijuhid või kliendid võtma arvesse üldisi ennetuspõhimõtteid. See on üldine kohustus, ent artiklis 4 rõhutatakse eriti kahte aspekti.

Esimene neist hõlmab kavandamisega seotud, tehnilisi või organisatsioonilisi otsuseid, mis mõjutavad ehitustöö kavandamist. Selliste otsuste tegemisel tuleb arvesse võtta üldisi ennetuspõhimõtteid, olenemata sellest, kas asjaomased tegevused toimuvad samal ajal või üksteise järel.

Näide 66:

Silla asendamise projekti juht võib näha ette võimaluse ehitada uus sild olemasoleva silla kõrvale ning uus rajatis öise operatsiooni käigus oma kohale nihutada. Ajutistel ehitustööetappidel tuleb suurt tähelepanu pöörata sellistele küsimustele nagu stabiilsus, vajalik toetus ja raketised.

Teine aspekt on seotud projekti – või kui töö toimub etappidena, siis mitmesuguste tööetappide – lõpetamiseks mõistlikult ettenähtud ajaga. Kavandatud ajavahemikud peavad olema realistlikud ning siinkohal võivad abiks olla muudest sarnaste ehitusmeetoditega teostatud projektidest saadud kogemused.

Hankestrateegiast sõltuvalt võivad kliendid lasta töövõtjatel välja pakkuda alternatiivseid projekte ja ehitusmeetodeid. Seejärel tuleb projektijuhtide või klientide artiklist 4 tulenevaid kohustusi uuesti läbi kaaluda, võttes arvesse töövõtjate väljapakutud lahendusi. Tasub tähele panna, et tõenäoliselt on vaja läbi vaadata ka ohutuse ja tervisekaitse kavad ning kaustad.

Kuigi kohaldada tuleb kõiki üldisi ennetuspõhimõtteid, soovivad kliendid võib-olla arvestada eeskätt i) riskipõhist lähenemist, vältides riske ning analüüsides ja juhtides vältimatuid riske, ning ii) vajadust välja töötada ühtne üldine ennetuspoliitika. Esimene on riskide ja ohtude kontrollimisel keske tähtsusega. Teine loob aluse tõhusate strateegiatega koostamiseks, et projekti sidusrühmad saaksid projekti ohtude ja riskide juhtimisel koostööd teha.

Kui kliendid leiavad, et nad ei ole selliste otsuste tegemiseks piisavalt pädevad, peaksid nad mõtlema projektijuhi määramisele. Projekti teised sidusrühmad võivad neile samuti nõu anda, eriti kui tegemist on väikese ja lihtsa projektiga.

→ Vt punkt 1.2, „Üldised ennetuspõhimõtted“, lk 18, ja punkt 2.3.3, „Projektijuht“, lk 39

Klientide vastutus

Direktiivis 92/57/EMÜ on sätestatud järgmiselt:

Artikkel 7

Klientide, projektijuhtide ja tööandjate vastutus

1. Kui klient või projektijuht on määranud koordinaatori või koordinaatorid täitma artiklites 5 ja 6 osutatud ülesandeid, ei vabasta see klienti ega projektijuhti sellega seotud vastutusest.

Koordinaatorite määramine ei vabasta kliente vastutusest.

2.3.3 Projektijuht

a) Määratlus

Direktiivis 92/57/EMÜ on sätestatud järgmiselt:

Artikkel 2

[---]

- c) *projektijuht* – füüsiline või juriidiline isik, kes vastutab projekti ja/või projekti täitmise ja/või täitmise järelevalve eest ja tegutseb kliendi nimel;

Füüsiline või juriidiline isik on projektijuht tulenevalt kõnealuse määratlusega sellele ametinimetusele antud tähendusest. Siinkohal tuleb mõelda kahe küsimuse üle: kas isik vastutab projekti, projekti täitmise või täitmise järelevalve eest, ning juhul, kui see on nii, siis kas ta tegutseb seda tehes selle (füüsilise või juriidilise) isiku nimel, kes on klient.

Neile delegeritud valdkondades toimivad projektijuhid kliendi esindajana ning kliendid peaksid tagama, et nende projektijuhtidel on nende nimel tegutsemiseks vajalikud volitused ja vahendid.

Kui kliendid delegerivad projektijuhile vaid teatava osa oma ülesannetest, peaksid nad veenduma, et on piisavalt selge, kes peab eri ülesandeid täitma. Kliendid ja projektijuhid peavad tegema koostööd, et tagada neile direktiiviga pandud ülesannete täitmine.

Projektijuhtide määramine ei vabasta kliente vastutusest.

Näide 67:

Eraklient soovib ehitada isiklikuks kasutamiseks maja. Tal ei ole sellega kaasneva protsessi juhtimiseks (nt projekteerija ning töövõtja valik jne) piisavalt teadmisi. Sel juhul täidab ta oma kohustusi, määrates projektijuhi.

b) Projektijuhi ülesanded

Direktiivis 92/57/EMÜ on sätestatud järgmiselt:

Artikkel 4

Projekti ettevalmistamine: üldpõhimõtted

Projektijuht või vajaduse korral klient võtab direktiivis 89/391/EMÜ osutatud ohutuse ja tervishoiu ennetavaid üldpõhimõtteid arvesse kõigis projekti kavandamise ja ettevalmistamise staadiumides, eelkõige:

- siis, kui otsustatakse arhitektuurilisi, tehnilisi ja/või organisatsioonilisi aspekte, et planeerida ülesandeid ja tööetappe, mis peavad toimuma samal ajal või üksteise järel,
- siis, kui hinnatakse sellise töö või tööetappide lõpetamisele kuluvat aega. Iga kord, kui see osutub vajalikuks, võetakse arvesse ka kõiki ohutuse ja tervisekaitse kavasid ja faile, mis on koostatud kooskõlas artikli 5 punktidega b või c või mida on kohandatud vastavalt artikli 6 punktile c).

Projektijuhtidel on samad ülesanded kui nende klientidel.

→ Vt punkt 2.3.2, „Klient“, lk 36

Hea tava:

Kontrollida, et projekteerijatel on projekti täielikuks väljatöötamiseks piisavalt aega.

Jagada projekteerijatele ja töövõtjatele ehituseelset teavet, sisuliselt tähendab see kliendilt ohutuse ja tervisekavade jaoks saadud esialgset teavet.

Kontrollida, et projekteerijateks ja töövõtjateks määratud isikud (nii tööandjad kui ka füüsilisest isikust ettevõtjad) on oma ülesannete täitmiseks pädevad ning et neil on selleks piisavad ressursid.

Tagada üldiste ennetuspõhimõtete kohaldamine juhul, kui ei määrata projektijuhti (nt klient oma töötajate, projekteerijate ning projekti ettevalmistavate ja kavandavate isikute kaudu).

2.3.4 Projekteerijad

Direktiivis 92/57/EMÜ on sätestatud järgmiselt:

Artikkel 2

[---]

- c) projektijuht – füüsiline või juriidiline isik, kes vastutab projekti ja/või projekti täitmise ja/või täitmise järelevalve eest ja tegutseb kliendi nimel;

Projekteerijate ülesandeid ei ole direktiivis eraldi välja toodud. Projektijuhi määratluses nimetatakse aga konkreetselt (füüsilisi või juriidilisi) isikuid, kes vastutavad projekti eest ning tegutsevad kliendi nimel.

See, kas projekteerija tegutseb kliendi nimel projektijuhina, otsustatakse iga juhtumi asjaolude põhjal eraldi. Projekteerijal, kelle klient on oma ehitusprojekti kavandamiseks määranud, on direktiivi alusel teatavad kohustused. Eeskätt peab ta kavandamise eri etappidel arvesse võtma üldisi ennetuspõhimõtteid.

→ Vt punkt 2.3.3, „Projektijuht“, lk 39

Samamoodi peaksid üldisi ennetuspõhimõtteid arvesse võtma teiste direktiivis nimetatud sidusrühmade (nt sellised tööandjad nagu töövõtjad ja alltöövõtjad) nimel tegutsevad projekteerijad, et vähendada ehitustööplatsil esinevaid ohte, millega töötajad (ja teised) vastasel korral kokku puutuksid (kuigi direktiivis selliseid olukordi ei käsitleta).

Ka ehitusprojektides kasutatavate standardseadmete (nt mootorid, pumbad, ventilaatorid, ehitusteenustes kasutatavad tavapärased kokkupandavad seadmestikud jne) projekteerijad peaksid oma toodete võimalike kasutusviiside üle mõeldes võtma arvesse üldisi ennetuspõhimõtteid.

→ Vt punkt 4.1.2, „Kavandamine“, lk 82

2.3.5 Ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelevad koordinaatorid

Direktiivis 92/57/EMÜ on sätestatud järgmiselt:

Artikkel 2

[--]

- e) *projekti ettevalmistamise käigus ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelev koordinaator* – füüsiline või juriidiline isik, kellele klient ja/või projektijuht on projekti ettevalmistamise ajaks usaldanud artiklis 5 osutatud ülesannete täitmise;
- f) *projekti teostamise käigus ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelev koordinaator* – füüsiline või juriidiline isik, kellele klient ja/või projektijuht on projekti teostamise ajaks usaldanud artiklis 6 osutatud ülesannete täitmise.

Hea tava:

Väikese riskitasemega projektide puhul võib koordinaatori mõlemat funktsiooni täita üks füüsiline või juriidiline isik.

Direktiiviga on määratud koordinaatoritele eriülesanded. Kes ja kuidas neid rolle täidab, sõltub projekti laadist ja suuruselt ning sellega kaasnevatest ohtudest ja riskidest. Koordinaatorite eesmärk on lisada väärtust projektiga kaasnevatele tööohutuse ja -tervishoiu seotud ohtude ja riskide edukale juhtimisele ning kontrollimisele, mitte lihtsalt suurendada ebavajalikku bürokraatiat projekti juhtimisel.

Mõned olulised koordinaatoreid puudutavad küsimused on järgmised.

- Millal tuleb ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelevad koordinaatorid määrata?
- Kes peaks need koordinaatorid määrama?
- Kelle võib koordinaatoriks määrata?
- Kas teised sidusrühmad võivad tegutseda koordinaatoritena?
- Millal tuleks need koordinaatorid määrata ja millal nende ülesanded lõpevad?
- Millised on nende koordinaatorite ülesanded?

a) Millal tuleb määrata ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelevad koordinaatorid?

Direktiivis 92/57/EMÜ on sätestatud järgmiselt:

Artikkel 3

Koordinaatorite määramine. Ohutuse ja tervisekaitse kava. Eelteatamine

1. Klient või projektijuht määrab igale ehitustööplatsile, kus on rohkem kui üks töövõtja, ühe artikli 2 punktides e ja f osutatud ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegeleva koordinaatori või mitu sellist koordinaatorit.

Ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelevaid koordinaatoreid on vaja siis, kui ehitusetapil on eelduste kohaselt töösse kaasatud rohkem kui üks töövõtja.

→ **Töövõtja määratluse osas vt punkt 2.3.7, „Töövõtjad ja alltöövõtjad“, lk 54**

Ehitussektori killustatuse tõttu on vähe projekte, milles osaleb vaid üks töövõtja. Kui tegemist ei ole just väga ebatavaliste asjaoludega, esindab tegelikult iga kutseala tõenäoliselt eraldi töövõtja. Juhul kui on ilmselgelt tegemist ühe lihtsa tegevusega (näiteks siseviimistluse või pisitöödega), mida teostab kohalik töövõtja, kelle palgatud töötajatel on teadaolevalt kõik vajalikud oskused, siis võib järeldada, et projektis osaleb ainult üks töövõtja. Vastasel korral tuleb eeldada, et tegemist on rohkem kui ühe töövõtjaga.

Hea tava:

Paluda ekspertidelt abi isegi siis, kui projektis osaleb eelduste kohaselt ainult üks töövõtja.

Kaaluda võimalust määrata koordinaatori ülesandeid täitma projekteerijad või töövõtjad, tingimusel et neil on vajalikud teadmised, oskused, kogemused ja ressursid.

Tagada, et koordinaatoritel ei teki huvide konflikti.

Tagada, et koordinaatoritel on oma ülesannete täitmiseks vajalikud vahendid ja volitused.

Määrata projekti ettevalmistamise käigus ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelevad koordinaatorid aegselt, et neil oleks võimalik:

- abistada kliente või projektijuhte ohutuse ja tervishoiu küsimustega seotud tasuvusuuringute koostamisel;
- aidata projektimeeskondadel ohte ja riske kindlaks määrata, kõrvaldada või vältida;
- anda klientidele või projektijuhtidele vajalikku erialast nõu ja abi.

b) Kes peaks ohutuse ja tervishoiuga tegelevad koordinaatorid määrama?

Direktiivis 92/57/EMÜ on sätestatud järgmiselt:

Artikkel 3

Koordinaatorite määramine. Ohutuse ja tervisekaitse kava. Eelteatamine

1. Klient või projektijuht määrab igale ehitustööplatsile, kus on rohkem kui üks töövõtja, ühe artikli 2 punktides e ja f osutatud ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegeleva koordinaatori või mitu sellist koordinaatorit.

Koordinaatorite määramise eest vastutavad kliendid või projektijuhid.

Tegelikult maksavad koordinaatorite töötasu tavaliselt kliendid ning üldiselt on mõistlik, kui nad määrab ametisse klient, tuginedes vajaduse korral projektijuhtide nõuannetele, kui need juhid on määratud.

→ **Töövõtja määratluse osas vt punkt 2.3.7, „Töövõtjad ja alltöövõtjad”, lk 54**

Näide 68:

Eraisik soovib endale maja ehitada. Toid teeb väike töövõtja, kes vajab (elektri- ja torutöödel) spetsialiseerunud töövõtjate abi. Ehitustööplatsil tegutseb rohkem kui üks töövõtja. Määrata tuleb ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelevad koordinaatorid.

c) Kelle võib ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelevaks koordinaatoriks määrata?

Direktiivis 92/57/EMÜ on sätestatud järgmiselt:

Artikkel 2

[---]

- e) *projekti ettevalmistamise käigus ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelev koordinaator* – füüsiline või juriidiline isik, kellele klient ja/või projektijuht on projekti ettevalmistamise ajaks usaldanud artiklis 5 osutatud ülesannete täitmise;
- f) *projekti teostamise käigus ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelev koordinaator* – füüsiline või juriidiline isik, kellele klient ja/või projektijuht on projekti teostamise ajaks usaldanud artiklis 6 osutatud ülesannete täitmise.

Siinkohal on küsimus pädevuses ja ressursides. Arvesse tuleks võtta projekti laadi, suurust, keerukust ja riske, millega tuleb tegeleda.

Mõistlik lähenemine on mõelda projekti ohutus- ja tervishoiualastele vajadustele ning määrata koordinaatorid vastavalt sellele.

Koordinaator võib olla:

- pärit kliendi ettevõttest või organisatsioonist;
- pärit ühest või enamast projekteerimis- ja tehnoloogiaettevõttest;
- pärit peatöövõtja ettevõttest;
- füüsilisest isikust ettevõtjast konsultant;
- spetsialiseerunud ettevõtja, kes annab nõu ohutus- ja tervishoiuküsimustes või pakub kooskõlastamisteenuseid;
- iga teine pädev isik.

Näide 69:

Lihtsa ehitusmeetodi ja madala riskitasemega väikese projekti puhul (näiteks elamu laiendamine ühekorruselise juurdeehitise) võib juhtuda, et ühel füüsilisel isikul on koordinaatori rolli täitmiseks vajalik pädevus ja piisavalt aega ning muid ressursse.

Näide 70:

Kui projekt on eeldatavalt keerulisem ning riskid suuremad, ei ole üksi töötaval inimesel tõenäoliselt koordinaatori rolli rahuldavaks täitmiseks vajalikku pädevust ega ressursse. Seepärast oleks mõistlik, kui seda rolli täidaks mõni ettevõtte või professionaalne organisatsioon (st juriidiline isik).

Ka sel juhul tuleks määrata kõnealusest äriühingust vm pärit füüsiline isik või füüsilised isikud, et inimesed teaksid, kellega neil tuleb suhelda.

Kummalgi etapil (ettevalmistamine ja teostamine) peaks olema vaid üks koordinaator, välja arvatud erandlikel asjaoludel. Vajaduse korral võivad teised eksperdid neid abistada.

Kui kummalgi etapil on rohkem kui üks koordinaator, tuleks tagada vajalik koostöö.

→ **Vt „Koordinaatorite arv”, lk 38**

Pange tähele, et mõne riigi õigusaktide kohaselt tuleb koordinaatoriks alati määrata juriidiline isik, olenemata projekti suurusest või keerukusest. Sellistel juhtudel tuleb arvestada asjaomaste õigusaktidega.

d) Ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegeleva koordinaatori kvalifikatsioon

Hea tava:

Projektis ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelevate koordinaatorite pädevuse osas eeldatakse, et koordinaatoril on:

- piisavad teadmised koordinaatorina tegutsemiseks;
- samalaadsetest projektidest saadud tõendatavad oskused ja kogemused;
- piisavad teadmised kavandamis- ja ehitustööst ning asjaomase projektiga seotud tööohutuse ja -tervishoiu küsimustest, võttes arvesse projekti suurust ning keerukust; ja
- võimalik tõendada kliendile, et asjaomase töö tarvis on olemas piisavad ressursid projekti tööohutuse ja -tervishoiu alaste riskide juhtimiseks.

Juriidilise isiku pädevuse hindamisel tuleb kaaluda nii organisatsiooni enda kui ka nende isikute pädevust, keda soovitakse asjaomases projektis kasutada.

Teiste sidusrühmade hindamisel tuleb lähtuda samadest laiaulatuslikest pädevuse ja ressursside aspektidest.

Näide 71:

Suure korterelamu ehitamise puhul võivad eespool nimetatud kriteeriume potentsiaalselt täita järgmised juriidilised või füüsilised isikud:

- projekti ettevalmistamisetapil ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegeleva koordinaatorina arhitekt, ehitusinsener või -konstruktor või mõni teine ehitusvaldkonna spetsialist, st isik, kellel on vajalik kvalifikatsioon, kogemused ja oskused sama liiki ning sama suurusega rajatiste kavandamise juhtimise osas, tingimusel et tal on piisav pädevus ohutuse ja tervishoiu küsimustes;
- projekti teostamisetapil ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegeleva koordinaatorina kvalifitseeritud ja kogunud ehitusjuhtimise spetsialist või ehitusinsener või -konstruktor või mõni teine kogunud ehitusvaldkonna spetsialist, st isik, kellel on vajalik kvalifikatsioon, kogemused ja oskused sama liiki ning sama suurusega rajatiste ehitamise juhtimise osas, tingimusel et tal on piisav pädevus ohutuse ja tervishoiu küsimustes.

Hea tava:

Kaaluda kõnealuste ekspertide pädevust, nende varasemat tööd ning ressursse, mida neil on võimalik projektile pühendada.

Piisava kvalifikatsiooniga projektiesindaja nimetamine juhul, kui ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelev koordinaator on juriidiline isik (st äriühing).

Teiste ekspertide kaasamine, kui on vaja täita keerulisi eriülesandeid (nt mahukad kaevamistööd keskkonnas, kus võib esineda konkreetseid ohte).

e) Kas teised sidusrühmad võivad tegutseda ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelevate koordinaatoritena?

Ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegeleva koordinaatorina võivad tegutseda kliendid, projektijuhid või teised sidusrühmad, kui neil on selleks piisav pädevus ja piisavad ressursid.

Peale selle võib mõlema ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegeleva koordinaatorina (projekti ettevalmistamise ja teostamise käigus) tegutseda sama isik, kui tal on selleks piisav pädevus ja piisavad ressursid.

Kui (juriidilisele või füüsilisele) isikule määratakse rohkem kui üks ülesanne, tuleb tagada, et mõlema ülesande täitmisel ei kahjustata teisi sidusrühmasid, ohutust ega tervishoidu.

Hea tava:

Tagada, et koordinaatorid suudavad tegutseda, ilma et neil tekiks huvide konflikt teiste samas projektis osalevate sidusrühmadega.

f) Millal tuleb ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelevad koordinaatorid määrata ning millal nende ülesanded lõpevad?

Projekti ettevalmistamise käigus ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelevad koordinaatorid tuleks määrata esimesel võimalusel, et nad saaksid oma klientidele nõu anda alates projekti algetapist.

Selliste koordinaatorite töö peab jätkuma seni, kuni on lõpule viidud kõik ehitustööplatsil projekti alustamiseks vajalikud ettevalmistused (sealhulgas ohutuse ja tervisekaitse kavade koostamine) ning on alustatud ohutuse ja tervisekaitse kausta koostamist/ajakohastamist) ning kogu kavandamine.

Projekti teostamise käigus ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelevad koordinaatorid tuleks kaasata niipea, kui neil tekib võimalus projekti oluliselt panustada, võttes arvesse nende tööülesandeid ja eeliseid, mida toob kaasa nende osalemine enne ehitustöö alustamist ehitustööplatsil.

Koordinaatorid on kasulik määrata enne töövõtjate kaasamist, et nad saaksid nende määramisel oma klientidele nõu anda ohutuse ja tervishoiuga seotud

aspektide osas. Teostamisetapi koordinaatoritel on sageli ehitustegevusest laialdased teadmised, mis võivad projekteerijaid olulisel määral aidata, ning nende varajane määramine on kasulik eeskätt keerukate ja suure riskitasemega projektide puhul.

Nende osalus projektis peaks kestma seni, kuni ehitustöö on lõpule viidud ning kliendile on üle antud korrektne ohutuse ja tervisekaitse kaust.

Tasub tähele panna, et selliste edaspidiste ehitustööde puhul nagu renoveerimine, remonditööd ja lammutustööd on tavaliselt tegemist uute projektidega, millel on oma kavandamis-, ettevalmistamis- ja teostamisetapp.

Pikaajaliste projektide korral soovivad kliendid sageli kasutada uusimat kättesaadavat tehnoloogiat kuni rajatise kasutuselevõtuni. See võib tingida viimase hetke muudatuste tegemise projektis. Nende muudatustega võivad kaasneda uued ohud, mida tuleb analüüsida suure ajalise surve all. Sel juhul võib projekti ettevalmistamisetapi koordinaatoril olla vaja esilekerkinud probleeme analüüsida. Selle tulemusel võib ta soovitada kliendil näha projekti ohutuks lõpuleviimiseks ette rohkem aega ning ehk isegi anda nõu muudatusi mitte läbi suruda, eriti kui tehnoloogia ei ole veel järele proovitud ja selle eelised tõestatud.

Hea tava:

Projekti teostamise käigus ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegeleva koordinaatori kaasamine piisavalt aegselt, et ta saaks projekti ettevalmistamise käigus teha tõrgeteta koostööd ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegeleva koordinaatoriga.

Koordinaatorite tiheda lävimise tagamine paralleelse töö perioodidel, kui projektis täidavad kahte koordinaatori ülesannet erinevad isikud või organisatsioonid.

Tagada kogu projekti käsitleva vajaliku teabe sujuv ülevõtte ühelt koordinaatorilt teisele.

Arvestamine asjaoluga, et kavandamine võib kesta veel pikka aega pärast projekti alustamist ehitustööplatsil, seda eriti keerukamate ja pikaajalisemate projektide puhul.

Väikese riskitasemega projektide puhul otsustamine, kas jätkata kahe isikuga, kes täidavad koordinaatorite rolli, või teha projekti teostamisetapi koordinaatorile ülesandeks ka selliste võimalike küsimuste lahendamise, mida oleks vastasel korral täitnud projekti ettevalmistamisetapi koordinaator.

g) Millised on projekti ettevalmistamise käigus ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelevate koordinaatorite ülesanded?

Projekti ettevalmistamise käigus ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelevate koordinaatorite peamised ülesanded on:

- tagada sel etapil üldiste ennetuspõhimõtete rakendamine;
- koostada või lasta koostada ohutuse ja tervisekaitse kavad;
- alustada ohutuse ja tervisekaitse kausta koostamist või ajakohastamist.

Juhendi käesolevas osas antakse ülevaade nendest ülesannetest.

Üldiste ennetuspõhimõtete rakendamise tagamine

Direktiivis 92/57/EMÜ on sätestatud järgmiselt:

Artikkel 5

Projekti ettevalmistamine: koordinaatorite ülesanded

Projekti ettevalmistamise käigus ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelev koordinaator (tegelevad koordinaatorid), kes on määratud vastavalt artikli 3 lõikele 1, peab (peavad):

a) koordineerima artikli 4 sätete kohaldamist;

→ Nõuandeid seoses artikliga 4 leiab punkti 2.3.2 alapunktist c, „Üldiste ennetuspõhimõtete arvestamine“, lk 39

Selle ülesande täitmine sõltub konkreetsest projektist ning sellega kaasnevatest võimalikest ohtudest ja riskidest. Koordinaatorid peavad tegema koostööd klientide, projektijuhtide, projekteerijate ning ehitustööplatsil töö alustamist ettevalmistavate isikutega.

Kõnealuse ülesande puhul on kõige olulisem keskenduda kooskõlastamisele. Selleks tuleb tugineda eri sidusrühmade vahelistele ühisosadele, et leida parim lahendus, kuidas tagada konkreetse projekti tingimustes tööohutus ja -tervishoid kõikide edaspidiste ehitustööde käigus.

Kasulik on keskenduda projektiga kaasnevale tööohutuse ja -tervishoiu alastele ohtudele ja riskidele ning sellele, kuidas nendega projektimeeskonna ühiste pingutuste abil kõige paremini toime tulla.

Hea tava:

Kõige väiksemate madala riskitasemega projektide puhul võib olla piisav, kui sidusrühmadega peetakse mitteametlikke koosolekuid ja arutelusid.

Suurte keeruliste projektide puhul on ohtude ja riskide kindlaksmääramiseks ning nende kõrvaldamiseks või vastuvõetava tasemeni vähendamiseks vaja struktureeritumat lähenemist.

Koordinaatoritel on kasulik oma väljapakutavates lähenemisviisides teiste sidusrühmadega kohe alguses kokku leppida.

Projekti ettevalmistamise käigus tuleks lävida teiste sidusrühmadega, sealhulgas projekterijatega, kes suudavad ohtude kõrvaldamisele ja riskide vähendamisele kaasa aidata.

Tavaliselt on hädavajalik tihe koostöö projekti teostamisetapi koordinaatoriga.

Ohutuse ja tervisekaitse kavade koostamine**Direktiivis 92/57/EMÜ on sätestatud järgmiselt:**

Artikkel 5

Projekti ettevalmistamine: koordinaatorite ülesanded

Projekti ettevalmistamise käigus ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelev koordinaator (tegelevad koordinaatorid), kes on määratud vastavalt artikli 3 lõikele 1, peab (peavad):

[---]

- b) koostama või laskma koostada ohutuse ja tervisekaitse kava, milles esitatakse kõnealuse ehitustööplatsi suhtes kohaldatavad eeskirjad, võttes vajaduse korral arvesse kõnealusel platsil toimuvat tööstustegevust; kõnealune kava peab sisaldama erimeetmeid töö kohta, mis kuulub ühte või mitmesse II lisas sätestatud kategooriasse;

Ohutuse ja tervisekaitse kavade koostamist tuleks käsitleda kestva protsessina, mida on vaja ajakohastada nii projekti ettevalmistamise kui ka selle teostamise käigus.

Oluline on see, et kavades tuleb kehtestada ehitustöö käigus kehtivad eeskirjad tööohutuse ja -tervishoiu tagamiseks. Kavades tuleb arvesse võtta võimalikku ehitustööplatsil toimuvat tööstustegevust, kui see võib mõjutada tööohutust ja -tervishoidu seoses kas ehitustöö või muu asjaomase tööstustegevusega.

Kui kavandatakse mõnda kümnest täpsustatud ehitustegevuse liigist, tuleb kavades ette näha ehituse käigus ohutus- ja terviseriskide vähendamiseks võetavad erimeetmed. Nimetatud kümme ehitustegevuse liiki on loetletud direktiivi II lisas.

Hea tava:

Hea tava on pidada kavade koostamisel nõu teiste sidusrühmade ja huvitatud isikutega.

Pärast ehitustöö alustamist on ohutuse ja tervisekaitse kava ajakohastamine projekti teostamise käigus ohutuse ja tervisekaitse küsimustega tegeleva koordinaatori ülesanne.

Käesolev juhend sisaldab ka täpsemaid nõuandeid ohutuse ja tervisekaitse kavade kohta.

→ **Vt punkt 2.4.2, „Ohutuse ja tervisekaitse kava”, lk 59**

Ohutuse ja tervisekaitse kaust**Direktiivis 92/57/EMÜ on sätestatud järgmiselt:**

Artikkel 5

Projekti ettevalmistamine: koordinaatorite ülesanded

Projekti ettevalmistamise käigus ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelev koordinaator (tegelevad koordinaatorid), kes on määratud vastavalt artikli 3 lõikele 1, peab (peavad):

[---]

- c) koostama projekti iseloomustavate omaduste kohta kausta, mis sisaldaks ohutuse ja tervishoiu kohta asjaomast teavet, mida võiks edaspidiste tööde puhul arvesse võtta.

Projekti ettevalmistamisetapil ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelevad koordinaatorid peaksid alustama ohutuse ja tervisekaitse kausta koostamist.

Hea tava:

Juhul, kui kaust on juba olemas, võib olla asjakohasem uue kausta koostamise asemel laiendada ja ajakohastada olemasolevat kausta.

Kaustad peaksid sisaldama teavet, mis on asjakohane ja abiks teistele isikutele, kes kavandavad ja teevad pärast käimasolevate ehitustööde lõppu edaspidiseid ehitustöid projekti terve elutsükli jooksul.

Koordinaatoritelt oodatakse juhtrolli võtmist ning teistelt projekti ettevalmistamisega seotud isikutelt nendega koostöö tegemist ja teabe jagamist.

Kaustad antakse lõpetamiseks üle projekti teostamisetapi koordinaatorile. Käesolev juhend sisaldab ka täpsemaid nõuandeid ohutuse ja tervisekaitse kaustade kohta.

→ **Vt punkt 2.4.3, „Ohutuse ja tervisekaitse kaust”, lk 61**

→ **Ohutuse ja tervisekaitse kaustas sisalduva teabega seotud näidete osas vt 6. lisa, „Ohutuse ja tervisekaitse kausta soovitatav sisu”, lk 130**

h) Millised on projekti teostamise käigus ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelevate koordinaatorite ülesanded?

Projekti teostamise käigus ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelevate koordinaatorite põhiülesanded on järgmised:

- kooskõlastada üldiste ennetuspõhimõtete rakendamist projekti teostamise käigus;
- kooskõlastada direktiivi artiklis 8 esitatud põhimõtete rakendamist tööandjate ja füüsilisest isikust ettevõtjate poolt;
- kooskõlastada ohutuse ja terviskaitse kava rakendamist tööandjate ja füüsilisest isikust ettevõtjate poolt;
- korraldada tööandjate ja füüsilisest isikust ettevõtjate vahelist koostööd (sealhulgas ohutusteemalisi koosolekuid ja vestlusi);
- kooskõlastada töökorraldust, et kontrollida, kas töövõtteid rakendatakse nõuetekohaselt;
- võtta meetmeid tagamaks, et ehitustööplatsile pääsevad ainult selleks volitatud isikud;
- ajakohastada ohutuse ja tervisekaitse kavasid ja
- ajakohastada ohutuse ja tervisekaitse kaustu.

Juhendi käesolevas osas antakse ülevaade nendest ülesannetest. Täiendavat kasulikku teavet võib leida ka juhendi muudest osadest.

Üldiste ennetuspõhimõtete rakendamise kooskõlastamine

Direktiivis 92/57/EMÜ on sätestatud järgmiselt:

Artikkel 6

Projekti teostamine: koordinaatorite ülesanded

Projekti teostamise käigus ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelev koordinaator (tegelevad koordinaatorid), kes on määratud vastavalt artikli 3 lõikele 1, peab (peavad):

- koordineerima ohutuse ja üldiste ennetuspõhimõtete kohaldamist:
 - siis, kui otsustatakse tehnilisi ja/või organisatsioonilisi aspekte, et planeerida tööülesandeid ja tööetappe, mis peavad toimuma samal ajal või üksteise järel,
 - siis, kui hinnatakse sellise töö või tööetappide lõpetamisele kuluvat aega;

Eelnev kavandamine on ehitustööde ohutuks lõpuleviimiseks hädavajalik. Koordinaatoritel on projekti teostamise käigus võtmeroll, olenemata sellest, kas eri inimeste teostatavad ehitustööd toimuvad samal ajal või üksteise järel. Koordinaatorid peavad kooskõlastama nii ohutuse tagamist kui ka üldiste ennetuspõhimõtete rakendamist. Projekti teostamise käigus peavad nad seda tegema siis, kui:

- tehakse ehitustöö korraldamist käsitlevaid otsuseid;
- otsustatakse tehnilisi küsimusi ja
- otsustatakse, kui kaua aega kulub tööetappide ja terve ehituse lõpetamisele.

Koordinaatorid on seotud üksnes ohutuse ja tervishoiu küsimustega ning direktiiviga ei ole neilt nõutud ehitustööde kavandamist muudel eesmärkidel, näiteks töö üldiseks edasiviimiseks (kuigi direktiiviga ei ole neil keelatud täita ka muid ülesandeid, milles projekti osalised võivad kokku leppida, tingimusel et sellised lisakohustused ei ohusta nende suutlikkust tegutseda tõhusalt koordinaatorina). Oma direktiivist tulenevate ülesannete kohaselt peavad nad konkreetselt tagama, et kavandamisel võetakse täiel määral arvesse ohutust ja üldisi ennetuspõhimõtteid ning et ehitustöö eri etappide lõpetamiseks nähakse ette piisavalt aega. See eeldab tihedat koostööd ja häid töösuhteid koordinaatorite ning ehitustöö kavandajate ja juhtijate vahel.

Koordinaatorid peavad pöörama erilist tähelepanu ehitustöö korraldamist käsitlevate otsuste ja tehniliste otsuste tegemisele.

Kui tegemist on ehitustöö lõpetamiseks ettenähtud aega või üldisi ennetuspõhimõtteid mõjutada võivate juhtimis- või tehniliste otsustega, võib koordinaatoritel olla vaja teha koostööd isikutega, kes teevad projekti teostamise käigus mõjukamaid otsuseid (näiteks klientid, projektijuhid ja teised).

Hea tava:

Leppida projektijuhtide, tööandjate ja füüsilisest isikust ettevõtjatega aegselt kokku, kuidas koordinaator nendega oma kooskõlastamisülesannete täitmiseks koostööd teeb.

Teha tihedat koostööd ehitustöö toimumist oluliselt mõjutada võivate isikutega.

Tagada, et töögraafikutes ja -plaanides oleks ettenähtud piisavalt aega töö ohutuks teostamiseks.

Hea tava:

Osaleda kavandamistegevuses tagamaks, et omavahel kokkusobimatuid tegevusi ei tehtaks ühel ajal.

Teha koostööd projekti ettevalmistamisetapi koordinaatoritega ajal, mil nad otsustavad, kui kaua võiks projekt (ja selle eri etapid) aega võtta, ning mil nad koostavad ohutuse ja tervisekaitse kava.

Teha projekti teostamise ajal koostööd teiste sidusrühmadega, sealhulgas projekteerijatega, kes suudavad ohtude kõrvaldamisele ja riskide vähendamisele kaasa aidata.

→ Vt 1. peatükk, „Üldised ennetuspõhimõtted seoses tööohutuse ja tervishoiuga“, lk 17

Kooskõlastada direktiivi artiklis 8 esitatud põhimõtete rakendamist tööandjate ja füüsilisest isikutest ettevõtjate poolt

Direktiivis 92/57/EMÜ on sätestatud järgmiselt:

Artikkel 6

Projekti teostamine: koordinaatorite ülesanded

Projekti teostamise käigus ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelev koordinaator (tegelevad koordinaatorid), kes on määratud vastavalt artikli 3 lõikele 1, peab (peavad):

[---]

- b) koordineerima asjaomaste sätete rakendamist tagamaks, et töötajad ja, kui see on töötajate kaitseks vajalik, ka füüsilisest isikust ettevõtjad:
- rakendavad järjekindlalt artiklis 8 osutatud põhimõtteid,

Koordinaatorid peavad võtma meetmeid tööandjate (st töövõtjate, alltöövõtjate) ning vajaduse korral ka füüsilisest isikutest ettevõtjate tegevuse kooskõlastamiseks, et tagada direktiivi artiklis 8 nimetatud põhimõtete järjekindel rakendamine.

Artiklis 8 on nõutud, et tööandjad ja vajaduse korral füüsilisest isikust ettevõtjad rakendaksid raamdirektiivi 89/391/EMÜ artiklis 6 sätestatud põhimõtteid. Lühidalt peavad nad raamdirektiivi artikli 6 kohaselt:

- võtma meetmeid töötajate ohutuse ja tervisekaitse tagamiseks, riskide ärahoidmiseks, teabe ja väljaõppe pakkimiseks ning nende eesmärkide saavutamiseks vajalike korralduste ja vahendite tagamiseks, sealhulgas neid meetmeid vajaduse korral kohandama, et võtta arvesse muutunud asjaolusid, ja valitsevat olukorda parandama;
- rakendama üldisi ennetuspõhimõtteid;
- teostama riskianalüüsi ning võtma ohutuse ja tervise parandamiseks ennetavaid meetmeid kõikides oma tegevustes ja kõikidel juhtimistasanditel;
- võtma arvesse töötajate sobivust tervise ja ohutuse seisukohast;
- pidama uue tehnoloogia kasutuselevõtmise korral töötajatega (ja/või nende esindajatega) nõu;
- andma töötajatele piisavaid juhiseid, enne kui nad senevad aladele, kus esineb tõsine ja konkreetne oht;
- tegema ohutuse ja tervishoiu tagamiseks koostööd, kooskõlastama oma tegevust ja vahetama teavet teiste samas töökohas tegutsevate tööandjatega ja

- tagama, et tööohutust, -hügieeni ja -tervishoidu käsitlevad meetmed ei tooks töötajatele kaasa rahalisi kulusid.

Koordinaatorite põhiülesanne on kooskõlastada seda, kuidas teised neid kohustusi täidavad, mitte neid kohustusi nende eest ise täita.

Hea tava:

Koordinaatorid lepivad teiste sidusrühmadega aegsalt kokku, kuidas nad oma kooskõlastamisülesandeid täidavad.

Kasutada riskipõhist lähenemist, millega välditakse ebavajalikku bürokraatiat.

Leppida kokku konkreetse projekti puhul tõhusad tegevusviisid.

Leppida kokku ühised lähenemised ning tegevused ohutuse ja tervishoiu tagamiseks ning vähendada seeläbi koormust.

Kooskõlastada ohutuse ja tervisekaitse kava rakendamist tööandjate ja füüsilisest isikust ettevõtjate poolt

Direktiivis 92/57/EMÜ on sätestatud järgmiselt:

Artikkel 6

Projekti teostamine: koordinaatorite ülesanded

Projekti teostamise käigus ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelev koordinaator (tegelevad koordinaatorid), kes on määratud vastavalt artikli 3 lõikele 1, peab (peavad):

[---]

- b) koordineerima asjaomaste sätete rakendamist tagamaks, et töötajad ja, kui see on töötajate kaitseks vajalik, ka füüsilisest isikust ettevõtjad:

[---]

- järgivad vajaduse korral artikli 5 punktis b osutatud ohutuse ja tervisekaitse kava;

Samamoodi peavad koordinaatorid kooskõlastama tööandjate ja füüsilisest isikust ettevõtjate tegevust tagamaks, et nad järgivad projekti ohutuse ja tervisekaitse kava.

Hea tava:

Koordinaatorid lepivad kohe alguses teiste sidusrühmadega kokku, kuidas nad oma kooskõlastamisülesandeid täidavad.

Koordinaatorid teevad kindlaks, et projekti ettevalmistamise käigus ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegeleva koordinaatori koostatud ohutuse ja tervisekaitse kava on tööandjatele ja füüsilisest isikust ettevõtjatele kättesaadav ning et neil on võimalus selle kohta märkusi esitada.

Koordinaatorid korraldavad vahetult enne projekti teostamise etapi algust koosolekuid. Sinna tuleks kutsuda kõik tööandjad ning sarnaseid koosolekuid tuleks korraldada terve projekti teostamise etapi vältel, eeskätt juhul, kui ehitustööplatsil tegutsevad tööandjad oluliselt vahetuvad.

Koordinaatorid peaksid korraldama korrapäraseid ohustestemalisi koosolekuid, millest võtavad osa nii tööandjad, töötajate esindajad kui ka füüsilisest isikust ettevõtjad.

Koordinaatorid vaatavad korrapäraseid üle tööandjate ja füüsilisest isikust ettevõtjate tegevuse, et tagada ohutuse ja tervisekaitse kavade järgimine.

Koordinaatorid pööravad eritähelepanu kõrge riskitasemega tegevustele.

Koordinaatorid lisavad kavade elluviimisele väärtust (mitte ei tekita bürokraatiat).

Tööandjate, sealhulgas füüsilisest isikust ettevõtjate vahelise koostöö korraldamine**Direktiivis 92/57/EMÜ on sätestatud järgmiselt:****Artikkel 6**

Projekti teostamine: koordinaatorite ülesanded

Projekti teostamise käigus ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelev koordinaator (tegelevad koordinaatorid), kes on määratud vastavalt artikli 3 lõikele 1, peab (peavad):

[---]

- d) korraldama koostööd tööandjate, sealhulgas sama ehitustööplatsi järjestikuste tööandjate vahel, koordineerima nende tegevust, eesmärgiga kaitsta töötajaid ja välistada õnnetusi ja ametialaseid ohtusid, ja vastastikust teabevahetust vastavalt direktiivi 89/391/EMÜ artikli 6 lõikele 4, tagades, et vajaduse korral kaasatakse sellesse protsessi füüsilisest isikust ettevõtjad;

Lühidalt on raamdirektiivi 89/391/EMÜ artikli 6 lõikega 4 nõutud, et ühes ja samas töökohas töötavad tööandjad peavad tegema ohutuse ja tervishoiu taga-

miseks koostööd, kooskõlastama oma tegevust ning vahetama teavet teiste samas töökohas tegutsevate tööandjatega. Seda kohustust on laiendatud nii, et lisaks tööandjatele kehtib see ka füüsilisest isikust ettevõtjate ning sama ehitustööplatsi järjestikuste tööandjate (füüsilisest isikust ettevõtjate) suhtes.

Hea tava:

Koordinaatorid lepivad kohe alguses teiste sidusrühmadega kokku, kuidas nad oma kooskõlastamisülesannet täidavad.

Koordinaatorid töötavad kooskõlas teiste, projekti üldisemal tasandil juhtivate isikutega.

Koordinaatorid määravad oma tegevuse kindlaks riskipõhiselt.

Koordinaatorid pööravad erilist tähelepanu suure riskiga tegevustele.

Töökorralduse kooskõlastamine, et kontrollida töövõtete nõuetekohast rakendamist**Direktiivis 92/57/EMÜ on sätestatud järgmiselt:****Artikkel 6**

Projekti teostamine: koordinaatorite ülesanded

Projekti teostamise käigus ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelev koordinaator (tegelevad koordinaatorid), kes on määratud vastavalt artikli 3 lõikele 1, peab (peavad):

[---]

- e) koordineerima töökorraldust, et kontrollida, kas töövõtteid rakendatakse nõuetekohaselt;

Koordinaatorite ülesanne ei ole kontrollida töövõtete nõuetekohast järgimist, vaid kooskõlastada vastava kontrollimise korda. Kuigi väiksemate ehitustööplatside puhul ei pruugi see eristus suurt rolli mängida, siis suuremate ja keerulisemate projektide puhul on see juba tähtsam.

Esialgu tuleks keskenduda kehtestatud töökorralduse kooskõlastamisele ning seejärel tagada selle tegelik rakendamine ja tõhusus. Koordinaatorid võivad soovida jälgida või kontrollida vastava töökorralduse toimimist. Osana sellest võivad nad soovida vahetult jälgida, kuidas töövõtteid välja töötatakse ja mis toimub ehitustööplatsil nende töövõtete rakendamise korral, kuid see ei tähenda, et nad töö tegemise viisi eest otseselt vastutaksid. See jääb tööandjate ja füüsilisest isikust ettevõtjate vastutusalasse.

Koordinaatorid peaksid pöörama erilist tähelepanu suure riskiga tegevustele, sealhulgas direktiivi 92/57/EMÜ II lisas loetletud tegevustele.

Hea tava:

Koordinaatorid lepivad kohe alguses teiste sidusrühmadega kokku, kuidas nad seda kooskõlastamis-ülesannet täidavad.

Koordinaatorid töötavad kooskõlas teiste, projekti üldisemal tasandil juhtivate isikutega.

Koordinaatorid määravad oma tegevuse kindlaks riskipõhiselt.

Koordinaatorid pööravad erilist tähelepanu suure riskiga tegevustele.

Meetmete võtmine tagamaks, et ehitustööplatsile lubatakse ainult selleks volitatud isikuid**Direktiivis 92/57/EMÜ on sätestatud järgmiselt:**

Artikkel 6

Projekti teostamine: koordinaatorite ülesanded

Projekti teostamise käigus ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelev koordinaator (tegelevad koordinaatorid), kes on määratud vastavalt artikli 3 lõikele 1, peab (peavad):

[---]

- f) võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et ehitustööplatsile lubatakse ainult selleks volitatud isikuid.

Meetmed, mida koordinaatorid peavad võtma, sõltuvad konkreetsest projektist, selle asukohast ja ümbritsevast keskkonnast.

Koordinaatoritele on abiks see, kui nad klientide või projektijuhtidega kohe alguses kokku lepivad, mida on vaja ja kuidas seda saavutada.

Tavaliselt delegeeritakse vajalike meetmete praktiline rakendamine (näiteks piirdeaedade püstitamine, lubade väljastamine ja ehitustööplatsi turvamine) töövõtjale. Koordinaatori roll on seega kontrollida, et töövõtja seda ülesannet korralikult täidab.

→ Vt 4. peatükk, „Riskijuhtimine ehitusprojektide käigus“, lk 79**Hea tava:**

Kui puudub üldiste ohutus- ja tervishoiunõuete riiklik standard (nt Iirimaa „Safe Pass“), mis peab olema täidetud enne inimeste lubamist ehitustööplatsidele, võivad koordinaatorid ja kliendid kehtestada alternatiivsed eeskirjad selle kohta, kellel on lubatud nende ehitustööplatsile siseneda.

Koordinaatorid lepivad klientide/projektijuhtidega kokku turvameetmed, mis välistavad volitamata isikute pääsemise ehitustööplatsile.

Koordinaatorid jälgivad, et võetakse kokkulepitud ettevaatusabinõud ning et need on tõhusad.

Ohutuse ja tervisekaitse kavade ajakohastamine**Direktiivis 92/57/EMÜ on sätestatud järgmiselt:**

Artikkel 6

Projekti teostamine: koordinaatorite ülesanded

Projekti teostamise käigus ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelev koordinaator (tegelevad koordinaatorid), kes on määratud vastavalt artikli 3 lõikele 1, peab (peavad):

[---]

- c) tegema või laskma teha artikli 5 punktis b osutatud ohutuse ja tervisekaitse kavas muudatusi, mis on vajalikud, et võtta arvesse töö kulgu ja toimunud muudatusi;

Koordinaatorid peaksid tagama ohutuse ja tervisekaitse kavade korrapärase läbivaatamise, võttes arvesse projekti laadi ja ulatust ning sellega kaasnevat ohutus- ja terviseriske.

Harilikult võib läbivaatamisi korraldada järgmistel aegadel: projektile täiendavate, kõrge riskitasemega tööd teostavate tööandjate valimise ajal, et saaks arvesse võtta ka nende tähelepanekuid; enne projekti oluliste etappide alustamist; vajaduse korral etappide keskel, võttes arvesse konkreetset projekti; kui tundub, et kava ei täida oma eesmärki.

Asjakohaste sidusrühmadega tuleks nõu pidada vältimaks võimalust, et kavas tehtavad muudatused, mis ühele tööandjale sobivad, kahjustaksid mõne teise tööandja töötajate ohutust ja tervist.

Kava muudatustele tuleks juhtida nende tööandjate ja füüsilisest isikust ettevõtjate tähelepanu, keda need võivad mõjutada.

Hea tava:

Koordinaatorid lepivad kohe alguses teiste sidusrühmadega kokku, kuidas nad seda kooskõlastamisülesannet täidavad.

Koordinaatorid veenduvad, et tööandjatel ja füüsilisest isikust ettevõtjatel on võimalus kava muudatuste osas kaasa rääkida, arutades ohutusteemasid korrapäraselt koosolekutel ning uutele töötajatele projekti tutvustamiseks korraldatud koosolekutel.

Koordinaatorid pööravad erilist tähelepanu suure riskitasemega tegevustele.

Ohutuse ja tervisekaitse kaustade ajakohastamine

Projekti ettevalmistamisetapi koordinaatorid annavad lõpetamata ohutuse ja tervisekaitse kaustad üle projekti teostamisetapi koordinaatoritele, et kaustasid saaks hiljem ilmneva teabe põhjal kohandada. Kaustade koostamisel on eelduseks, et koordinaator võtab enda kanda juhtrolli ning teised projekti teostamise etapis osalejad teevad koostööd ja jagavad teavet.

→ **Vt punkt 2.4.3, „Ohutuse ja tervisekaitse kaust“, lk 61**

2.3.6 Tööandjad**a) Määratlus**

Direktiivis 89/391/EMÜ on sätestatud järgmiselt:

Artikkel 3

Mõisted

Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

[---]

b) *tööandja* – füüsiline või juriidiline isik, kes on töötajaga töösuhtes ja kes vastutab ettevõtte ja/või asutuse eest;

Ehitusprojekti võib osaleda üks või enam tööandjat.

Tööandjad võivad olla töövõtjad ja alltöövõtjad, projekterijad jne, kelle töötajad tegutsevad ehitustööplatsil.

Näide 72:

Ettevõtja A on sõlminud kontorihoonet ehitava erakliendiga ehitustöölepingu kütte- ja ventilatsioonisüsteemi paigaldamiseks. Kõnealusel projektis töötab 10 äriühingu töötajat. Ettevõtja A on tööandja ning töövõtja.

Ettevõtja A sõlmib soojusisolatsioonitööde osas alltöövõtulepingu ettevõtjaga B, kellel on ehitustööplatsil üks töötaja. Ettevõtja B on samuti tööandja.

Ettevõtjad A ja B vastutavad kumbki oma töötajate ohutuse ja tervise eest ning neil on lisakohustused olukordades, kus nende töö võib kahjustada teisi töötajaid.

b) Tööandjate ülesanded

Käesolevas juhendis selgitatakse neid tööandjate kohustusi, mis tulenevad direktiivist 92/57/EMÜ. Tööandjatel on veel muid kohustusi mitmesuguste ohutust ja tervishoiu käsitlevate direktiivide, eeskätt raamdirektiivi 89/391/EMÜ ja selle üksikdirektiivide alusel. Neid kohustusi käesolevas juhendis ei käsitleta, kuigi siin mainitakse teatavaid raamdirektiivi artikleid, mida on direktiivis 92/57/EMÜ konkreetselt nimetatud.

Direktiivis 92/57/EMÜ on sätestatud järgmiselt:

Artikkel 9

Tööandjate kohustused

Selleks et säilitada ohutus ja tagada tervishoid ehitustööplatsil artiklites 6 ja 7 sätestatud tingimustel, teevad tööandjad järgmist:

- eelkõige artikli 8 rakendamisel võtavad meetmeid, mis on kooskõlas IV lisas sätestatud miinimumnõuetega;
- võtavad arvesse ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegeleva koordinaatori (tegelevate koordinaatorite) soovitusi.

Artiklis 6 on sätestatud, kuidas tuleb ehitustööplatsil teostada ehitustöid nii, et tagataks ohutus ja tervishoid, määrares projekti teostamisetapi koordinaatorite ülesanded. Lühidalt peavad tööandjad tähele panema, et artiklis 6 sätestatud tingimustega antakse koordinaatoritele mitu olulist ülesannet, ning tööandjad peavad koordinaatoritega koostööd tegema, et neid ülesandeid oleks võimalik edukalt täita. Täpsem teave ülesannete kohta on esitatud artiklis 6.

Artiklis 7 on selgitatud, et teiste ehitusprojekti sidusrühmade vastutusala ja ülesanded ei mõjuta tööandjate raamdirektiivist 89/391/EMÜ tulenevat vastutust seoses oma töötajate ohutuse ja tervishoiuga.

Tööandjad peavad rakendama artiklis 8 esitatud nõudeid sel määral, kui nende tegevus mõjutab nende töötajate ning teiste ehitustöötajate ohutust ja tervist. Artiklis 8 on põhjalikult käsitletud küsimusi, mis tõenäoliselt aitavad tagada projektis osalevate ehitustöötajate ohutust ja tervishoidu. IV lisas on sätestatud miinimumnõuded mitmesugustes konkreetselt ehitustööga seotud küsimustes ning artikli 8 järgimiseks meetmeid võttes peavad tööandjad neid miinimumnõudeid täitma.

Ohutuse ja tervishoiu küsimustes peavad tööandjad arvestama koordinaatorite soovitusi. Koordinaatorite ülesandeid silmas pidades võivad need olla väga mitmekesised ning seotud muu hulgas ohutuse ja tervisekaitse kavade ja kaustadega ning kooskõlastamisülesannetega, mis on seotud ohutuse ja tervise tagamisega ehitustöö käigus. Tööandjad peavad tähele panema, et neil tuleb arvestada nii projekti ettevalmistamisetapi koordinaatorite kui ka projekti teostamisetapi koordinaatorite soovitusi.

→ **Vt punkti 2.3.5 alapunkt h, „Millised on projekti teostamise käigus ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelevate koordinaatorite ülesanded?“, lk 46**

Ehitustööplatsil toimuvast töös isiklikult osalevatel tööandjatel on lisakohustused.

→ **Vt punkti 2.3.6 alapunkt c, „Töös isiklikult osalev tööandja“, lk 53**

Näide 73:

Ettevõtja on spetsialiseerunud fassaadide remontimisele. Tal on neli spetsialistist töötajat.

Ettevõtja teostab töid tavaliselt maapinnast kõrgel, kasutades katusele kinnitatud tööplatvorme.

Projekti ohutuse ja tervisekaitse kavas on täpsustatud, et töö teostamisel tuleb kasutada tavalisi hoone ümber paigutatud tellinguid, sest pärast remonditööde lõppu jätkavad tööd muude kutsealade esindajad, ning selleks, et kukkuvad materjalid ei ohustaks hoonet kasutavaid töötajaid ja teisi inimesi.

Seetõttu võtab tööandja ohutuse ja tervisekaitse kava arvesse ning rakendab töövõtteid, mis võimaldavad kasutada tavalisi tellinguid. Seega tegutseb tööandja vastavalt direktiivile ja selle IV lisale.

Direktiivi 89/391/EMÜ artikli 6 rakendamine

Direktiivis 92/57/EMÜ on sätestatud järgmiselt:

Artikkel 8

Direktiivi 89/391/EMÜ artikli 6 rakendamine

Töö teostamisel kohaldatakse direktiivi 89/391/EMÜ artikli 6 sätteid, eelkõige seoses järgmisega:

- ehitustööplatsi hoidmine heas korras ja piisavalt puhtana;
- töökohtade valimine lähtuvalt sellest, kuidas on võimalik neile töökohtadele juurde pääseda ning marsruutide või läbipääsu- ja liikumisalade kindlaksmääramine;
- eri materjalide käitlemise tingimused;
- seadmete ja seadeldiste tehniline hooldus, kasutuselevõtmisele eelnev kontrollimine ja regulaarne kontrollimine selleks, et parandada vead, mis võiksid mõjutada töötajate ohutust ja tervist;
- eri materjalide ladustamispiirkondade piiritlemine ja tähistamine eelkõige siis, kui tegemist on ohtlike materjalide ja ainetega;
- tingimused, mille korral kasutatavad ohtlikud materjalid kõrvaldatakse;
- jäätmete ja prahi ladustamine ja kõrvaldamine või äraviimine;
- eri tööde või tööetappide jaoks eraldatud aja kohandamine vastavalt töö kulgemisele platsil;
- koostöö tööandjate ja füüsilisest isikust ettevõtjate vahel;
- vastastikused seosed tööstustegevusega ehitustööplatsi asukohas või selle läheduses.

Raamdirektiivi 89/391/EMÜ artiklis 6 on sätestatud üldised ennetuspõhimõtted.

→ **Vt 1. peatükk, „Üldised ennetuspõhimõtted seoses tööohutuse ja -tervishoiuga“, lk 17**

Eespool esitatud punktid a–j käsitlevad ehitustööplatsil tehtavaid üldisi tegevusi ega vaja käesolevas juhendis täiendavaid selgitusi.

Selliseid tegevusi tehes peavad tööandjad rakendada üldisi ennetuspõhimõtteid. Peale selle peavad nad tagama, et nende võetud meetmed oleks kooskõlas direktiivi 89/391/EMÜ IV lisas sätestatud miinimumnõuetega.

→ **Vt punkt 4.1.3, „Ettevalmistuste lõpetamine enne ehitustööde algust“, lk 92, ja punkti 4.2 alapunkt c, „Projekti ohutus- ja tervishoiualane juhtimine“, lk 104**

Töötajate teavitamine

Direktiivis 92/57/EMÜ on sätestatud järgmiselt:

Artikkel 11

Töötajate teavitamine

1. Ilma et see piiraks direktiivi 89/391/EMÜ artikli 10 kohaldamist, teavitatakse töötajaid ja/või nende esindajaid kõikidest meetmetest, mida võetakse nende ohutuse ja tervise tagamiseks ehitustööplatsil.
2. See teave peab olema asjaomastele töötajatele arusaadav.

Lühidalt on direktiivi 89/391/EMÜ artiklis 10 nõutud tööandjalt oma töötajate ja/või nende esindajate teavitamist järgmisest:

- ohud tervisele ja ohutusele;
- tööandja võetavad kaitse- ja ennetusmeetmed ja
- kes on määratud tegelema esmaabi, tulekustutus- tööde ja hädaolukorras evakueerimisega.

Direktiivi 92/57/EMÜ artiklis 11 on nõutud töötajate laiemat teavitamist sellest, mida on vaja teha, et tagada nende ohutus ja tervis konkreetsel ehitustööplatsil töötades. Tööandjad peavad tagama vastava teabe jagamise. Nad võivad lasta seda teha kellelgi teisel, kui vaid ülesanne on nõuetekohaselt täidetud. Näiteks võidakse projekti teostamisel soovida, et kõikide ehitustööplatsil tegutsevate töötajate suhtes kehtiva üldise teabe jagamisel lähtutaks ühtsest lähenemiseviisist. Sellisel juhul jagavad üksikud tööandjad lisateavet, mis käib konkreetselt nende enda töötajate kohta.

Kõnealusel artiklis on tõstatatud ka arusaadavuse küsimus. Teabe esitajad peavad olema kindlad, et see on arusaadav. Teave peab olema selge ja lakooniline ning inimestele tuleb anda aega sellesse süvenemiseks ja selle mõistmiseks. Teavet ei pea tingimata esitama kirjalikult. Suusõnalise teabe, illustreerimise ja videoesitlustega võib saavutada samaväärseid või isegi paremaid tulemusi. Hoolt tuleb kanda selle eest, et esitatud teavet mõistaksid täielikult need töötajad, kelle jaoks ehitustööplatsil kasutatav keel ei ole emakeel.

Hea tava:

Koordinaatorid korraldavad kampaaniaid konkreetsel teemadel (nt isikukaitsevahendid, müra jne).

Lühikeste iganädalaste ohutusteemaliste vestluste pidamine, mille lahutamatuks osaks oleks ohutus ja tervishoid.

Suurematel ja keerulisematel ehitustööplatsidel tutvustava erikursuse korraldamine enne töötajate ehitustööplatsile lubamist.

Näide 74:

Projekti koordinaator ja tööandjad lepivad kokku, et kõikidele töötajatele korraldatakse enne nende ehitustööplatsile lubamist ühine tutvustav videoesitlus. Esitlusel käsitletakse kõiki projektis osalevate töötajatega seotud küsimusi (nt projektiga kaasnevad üldised ohutus- ja terviseriskid, milliseid kollektiivseid kaitsemeetmeid nende vastu kõrvaldamiseks võetakse, hädaolukorras tegutsemise juhised ja ehitustööplatsil kõikide inimeste suhtes kehtivad eeskirjad). Töötajatele antakse ka väikesed vastupidavast materjalist kaardid põhiküsimuste meeldetuletamiseks.

Koordinaatori ja tööandjate kokkuleppel pannakse üles nn ohtude tahvel, mida täiendatakse igal päeval ilmnedu võivate konkreetsete ohtudega.

Samuti lepivad nad kokku, et kõikide töötajatega peetakse korrapäraseid ohutusteemalisi vestlusi, milles keskendutakse vastava ehitusetapi asjakohastele teemadele.

Tööandjad mõistavad, et enne tegevuste alustamist ja tegevuste käigus peavad nad kõnealust teavet täiendama sellise ohutus- ja tervishoiualase lisateabega, mis on seotud konkreetselt nende enda töötajatega, kes asjaomaseid tegevusi teostavad. See hõlmab kõikide töötajarühmade poolseid lühiülevaateid igal tööpäeval enne töö alustamist.

Näide 75:

Väikese töövõtja palgal on mitmesuguste kutsealade esindajad, kes teevad lühiajalisi remonditöid, mis sageli vältavad vähem kui mõni tund. Kõnealusel ettevõtja puhul kehtib ohutus- ja tervishoiualane teave tõenäoliselt peaaegu kogu tehtava töö suhtes ning seda selgitatakse kõikidele uutele töötajatele osana nende töö esialgsest tutvustusest. Nende teemade meeldetuletamiseks korraldatakse töötajatele korrapäraseid ohutusteemalisi infotunde. Kõigi tegevuste kohta antakse välja lakoonilised töökaardid, mis sisaldavad lisateavet konkreetse töö kohta.

→ Vt „Väljaõpe, teavitamine, nõustamine ja osalemine”, lk 98, „Töötajate ja/või nende esindajate teavitamine, nõustamine ja osalemine”, lk 106, ja „Ehitustööplatsi juurdepääsukohad ja -teed”, lk 95

Töötajatega konsulteerimine

Direktiivis 92/57/EMÜ on sätestatud järgmiselt:

Artikkel 12

Töötajate nõustamine ja nende osalus

Töötajate ja/või nende esindajate nõustamine ja nende osalemine käesoleva direktiivi artiklitega 6, 8 ja 9 seotud küsimustes toimub direktiivi 89/391/EMÜ artikli 11 kohaselt, tagades vajaduse korral nõuetekohase koordineerimise töökohas tegutseva ettevõtja töötajate ja/või töötajate esindajate vahel, võttes arvesse ohu taset ja töökoha suurust.

Raamdirektiivi 89/391/EMÜ artiklis 11 on täpselt sätestatud, kuidas tuleb töötajate ja nende esindajatega ohutuse ja tervishoiuga seotud küsimustes konsulteerida. Käesolevas juhendis ei anta üksikasjalikke nõuandeid kõnealuse direktiivi üldiste nõuete kohta.

Kokkuvõtlikult öeldes on töötajatel õigus nõuda, et nendega ohutuse ja tervishoiu teemal konsulteeritaks, ning õigus teha ettepanekuid kõikide ennetusmeetmete täiustamiseks, mida tööandja kavatseb võtta. Tavaliselt võidakse töötajatega konsulteerida ja neid kaasata seoses järgmiste küsimustega:

- isikukaitsevahendite valik;
- kollektiivsed kaitsevahendid (nt kaitsepiirded, turvavõrgud jne);
- ohutus- ja tervishoiualased koolitusprogrammid ja
- mitmesugused muud töökohaga seotud küsimused.

Direktiivi 92/57/EMÜ artikliga 12 on nõutud vastava konsulteerimise ja osalemise laiendamist järgmistele teemadele:

- ehitustööplatsil üldiste ennetuspõhimõtete ja muude sätete rakendamise kooskõlastamine (artikkel 6);
- vajaduse korral muudatuste tegemine ohutuse ja tervisekaitse kavades (artikkel 6);
- tööandjatevaheline koostöö, koordineerimine ja teabevahetus (artikkel 6);
- töökorralduse koordineerimine, et kontrollida töövõtete nõuetekohast rakendamist (artikkel 6);
- volitamata isikute mittelubamine ehitustööplatsile (artikkel 6);
- raamdirektiivi 89/391/EMÜ artiklis 6 sisalduvad peamised tööandjate ülesanded (artikkel 8) ja
- direktiivis 92/57/EMÜ sisalduvad tööandjate kohustused (artikkel 9).

Artikliga 12 on nõutud kooskõlastamist töötajate ja/või töötajate esindajatega. Kooskõlastamisvajaduste kindlaksmääramisel võib arvesse võtta riski ja töökoha suurust.

Hea tava:

Projekti koordinaator ja tööandjad lepivad kokku, et töötajatega konsulteerimisel ja nende kaasamisel rakendatakse ühtset lähenemisviisi. Konsulteerimise ja osalemise võimalusi käsitletakse kõikides tutvustavates esitlustes ja ohutusteemalistes vestlustes. Seatakse sisse ohutusteemaliste ettepanekute kast, kehtestatakse võimalus pöörduda igal ajal juhtkonnaga kõrgemate liikmete jutule ning luuakse projekti ohutus- ja tervishoiukomitee, mille liikmed kajastavad nii projekti edenemist kui ka sellega kaasnevat ohte.

Komitees osalevad kõikide ehitustööplatsil töötavate töövõtjate ja teiste tööandjate esindajad.

Tööandjad mõistavad, et vajaduse korral peavad nad sellist konsulteerimist ja osalust vajaduse piires toetama oma ettevõtte korraldusega.

Tööandjad käsitlevad konsulteerimist ja osalust tööesialgse töötajatele tutvustamise käigus ja korrapärastes ohutusteemalistes infotundides..

→ Vt „Väljaõpe, teavitamine, nõustamine ja osalemine“, lk 98, ja „Töötajate ja/või nende esindajate teavitamine, nõustamine ja osalemine“, lk 106

c) Töös isiklikult osalev tööandja

Direktiivis 92/57/EMÜ on sätestatud järgmiselt:

Artikkel 10

[---]

2. Ohutuse säilitamiseks ja tervishoiu tagamiseks ehitustööplatsil, kus tööandjad osalevad isiklikult ehitustööplatsil toimivas töös, teevad nad järgmist:

a) järgivad muu hulgas eelkõige järgmist:

- i) direktiivi 89/391/EMÜ artikkel 13;
- ii) direktiivi 2009/104/EÜ artikkel 4 ja kõnealuse direktiivi I lisa asjaomased sätted;
- iii) direktiivi 89/656/EMÜ artikkel 3, artikli 4 lõiked 1, 2, 3, 4 ja 9 ning artikkel 5;

b) võtavad arvesse ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegeleva koordinaatori (tegelevate koordinaatorite) kommentaare.

Ehitustööplatsil toimuv töö isiklikult osalevad tööandjad on eraldi rühm inimesi, kellel on teatavad kindlad kohustused. Nad peavad:

- hoolitsema võimalikult hästi enda ja nende tööst mõjutatud isikute ohutuse ja tervise eest;
- täitma teatavaid direktiivis 2009/104/EÜ esitatud nõudeid seoses töövahendite ohutu kasutamisega;
- täitma teatavaid direktiivis 89/656/EMÜ esitatud nõudeid seoses isikukaitsevahenditega ja
- võtma arvesse ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelevate koordinaatorite kommentaare.

Käesolevas juhendis ei anta suuniseid nimetatud teiste direktiivide kohta.

d) Tööandjate vastutus raamdirektiivi 89/391/EMÜ alusel

Direktiivis 92/57/EMÜ on sätestatud järgmiselt:

Artikkel 7

[---]

2. Artiklite 5 ja 6 ja käesoleva artikli lõike 1 rakendamise ei mõjuta direktiivis 89/391/EMÜ sätestatud tööandja vastutuse põhimõtet.

Direktiiviga 92/57/EMÜ koordinaatoritele pandud ülesanded ei vabasta tööandjaid nende vastutusest raamdirektiivi 89/391/EMÜ alusel.

Direktiiviga 92/57/EMÜ on tööandjatele määratud lisavastutus, mis kajastab ehitustööde laadi ning direktiivi nõudeid ohtude ja riskide vähendamise kohta.

2.3.7 Töövõtjad ja alltöövõtjad

Tavakasutuses tähendab mõiste „töövõtja“ (füüsilist või juriidilist) isikut, kes teostab või juhib ehitustöid, ning „alltöövõtja“ isikut, kes teostab või juhib talle töövõtja poolt määratud ehitustöid.

Direktiivis on töövõtjatele viidatud konkreetselt seoses koordinaatori vajalikkuse kindlaksmääramisega (st kui tegemist on rohkem kui ühe töövõtjaga) ning seoses eelteates nõutava teabega.

Direktiivis ei ole eraldi nimetatud alltöövõtjaid, sest neid käsitletakse töövõtjatena.

Direktiivi rakendamisel on töövõtjad ja alltöövõtjad kas tööandjad või füüsilisest isikust ettevõtjad ning nad peaksid täitma neile määratud ülesandeid.

2.3.8 Füüsilisest isikust ettevõtjad

a) Määratlus

Direktiivis 92/57/EMÜ on sätestatud järgmiselt:

Artikkel 2

[---]

- d) *füüsilisest isikust ettevõtja* – direktiivi 89/391/EMÜ artikli 3 punktides a ja b nimetatata isik, kelle kutsetegevus aitab kaasa projekti lõpetamisele;

Direktiivi rakendamisel on füüsilisest isikust ettevõtjad isikud, keda ei ole tööle võtnud tööandja ja kes ei ole ise tööandjad, vaid teised isikud, kelle kutsetegevus projekti mis tahes etapil aitab kaasa selle lõpetamisele. Muud füüsilisest isikust ettevõtja määratlused ei ole siinkohal asjakohased.

Füüsilisest isikust ettevõtjatel on direktiivi alusel täita kindlad ülesanded. Mitmeski mõttes käsitletakse neid nii töötajate kui ka tööandjatena.

b) Ülesanded

Direktiivis 92/57/EMÜ on sätestatud järgmiselt:

Artikkel 10

Muude isikurühmade kohustused

1. Ohutuse säilitamiseks ja tervishoiu tagamiseks ehitustööplatsil teevad füüsilisest isikust ettevõtjad järgmist:

- a) järgivad muu hulgas eelkõige järgmist:
 - i) direktiivi 89/391/EMÜ artikli 6 lõikes 4 ja artiklis 13 ning käesoleva direktiivi artiklis 8 ja IV lisas sätestatud nõuded;
 - ii) direktiivi 89/655/EMÜ artikli 4 ja kõnealuse direktiivi lisa asjaomased sätted;
 - iii) direktiivi 89/656/EMÜ artikkel 3, artikli 4 lõiked 1–4 ja lõige 9 ning artikkel 5;
- b) võtavad arvesse ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegeleva koordinaatori (tegelevate koordinaatorite) soovitusi.

Lühidalt kokku võttes peavad füüsilisest isikust ettevõtjad:

- tegema ohutuse ja tervishoiu tagamiseks koostööd, kooskõlastama oma tegevust ja vahetama teavet teiste samas töökohas tegutsevate tööandjate, töötajate ja füüsilisest isikust ettevõtjatega;
- hoolitsema võimalikult hästi enda ja nende tööst mõjutatud isikute ohutuse ja tervise eest;
- täitma direktiivi artiklis 8 esitatud nõudeid;
- täitma direktiivi IV lisas esitatud nõudeid;

- täitma direktiivi 2009/104/EÜ artiklis 4 ja I lisas esitatud asjakohaseid nõudeid seoses töövahendite ohutu kasutamisega;
- täitma direktiivi 89/656/EMÜ artiklis 3, artiklis 4 lõikes 1–4 ja 9 ning artiklis 5 esitatud nõudeid seoses isikukaitsevahenditega ja
- võtma arvesse ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelevate koordinaatorite soovitusi.

Täiendavat teavet leiab käesoleva juhendi asjakohasest osadest.

Hea tava:

Koordinaator võtab meetmeid tagamaks, et füüsilisest isikust ettevõtjatel on nende tööga seotud ohutuse ja tervishoiu küsimustes piisavalt teavet, koolitust, teadmisi ja kogemusi.

Füüsilisest isikust ettevõtjad tagavad, et nad kavandavad, korraldavad ja jälgivad oma tööd piisavalt, et kindlustada vastavalt ohutuse ja tervisekaitse kava sätetele enda ning teiste isikute ohutus ja tervis.

2.3.9 Töötajad ja nende esindajad

a) Määratlus

Direktiivis 89/391/EMÜ on sätestatud järgmiselt:

Artikkel 3

Mõisted

Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) *töötaja* – isik, kelle tööandja on tööle võtnud, sealhulgas praktikandid, välja arvatud koduabielised;

[--]

- c) *töötajate esindaja, kellel on erivastutus töötajate tervishoiu ja ohutuse eest* – isik, kes on kooskõlas siseriiklike õigusaktide ja/või tavadega valitud või määratud esindama töötajaid juhtudel, kui tööil tekivad töötajate ohutuse ja tervise kaitsega seotud probleemid;

Need mõisted ei vaja täiendavat selgitust.

Töötajate esindajate ametlik valimine võib osutuda probleemseks, kui töötajad projekti olemuse tõttu tihti vahetuvad. Alternatiiviks võib olla esindajate valimine mõnel muul lubatud viisil, võttes arvesse riigi õigusakte.

Hea tava:

Leppida suurte projektide puhul kohe alguses tööandjate, töötajate ja/või nende esindajatega kokku, kuidas valida töötajate esindajaid kooskõlas riigi õigusaktidega.

Kaaluda väikeste projektide puhul võimalust valida töötajatele ühine esindaja, kes esindab eri töövõtjate töötajaid.

Kaaluda töötajate piirkondlike esindajate valimist.

b) Töötajate teavitamine

Direktiivis 92/57/EMÜ on sätestatud järgmiselt:

Artikkel 11

Töötajate teavitamine

1. Ilma et see piiraks direktiivi 89/391/EMÜ artikli 10 kohaldamist, teavitatakse töötajaid ja/või nende esindajaid kõikidest meetmetest, mida võetakse nende ohutuse ja tervise tagamiseks ehitustööplatsil.

2. See teave peab olema asjaomastele töötajatele arusaadav.

Töötajatel on õigus saada teavet ohutus- ja terviseriskide vähendamiseks võetavate meetmete kohta, sealhulgas meetmete kohta sellistes valdkondades nagu esmaabi, tulekustutustööd ja hädaolukorras evakueerimine.

→ Vt „Töötajate teavitamine“, lk 52

c) Töötajatega konsulteerimine

Direktiivis 92/57/EMÜ on sätestatud järgmiselt:

Artikkel 12

Töötajate nõustamine ja nende osalemine

Töötajate ja/või nende esindajate nõustamine ja nende osalemine käesoleva direktiivi artiklitega 6, 8 ja 9 seotud küsimustes toimub direktiivi 89/391/EMÜ artikli 11 kohaselt, tagades vajaduse korral nõuetekohase koordineerimise töökohas tegutseva ettevõtja töötajate ja/või töötajate esindajate vahel, võttes arvesse ohu taset ja töökoha suurust.

Raamdirektiivi 89/391/EMÜ artiklis 11 on täpselt sätestatud, kuidas tuleb töötajate ja nende esindajatega ohutuse ja tervishoiuga seotud küsimustes konsulteerida. Käesolevas juhendis ei anta nõuandeid hea tava kohta seoses kõnealuse direktiivi üldiste nõuetega.

→ **Lisateabe saamiseks töötajatega konsulteerimise ja nende osalemise kohta direktiivi 92/57/EMÜ artikli 12 alusel vt „Töötajatega konsulteerimine”, lk 53**

d) Töötajate ülesanded

Põhilised töötajatele pandud kohustused on esitatud raamdirektiivi 89/391/EMÜ artiklis 13. Käesolevas juhendis ei esitata praktilisi nõuandeid kõnealuse direktiivi kohta. Direktiivi tekst on aga esitatud juhendi 7. lisas. Direktiiviga 92/57/EMÜ ei ole töötajatele pandud lisaülesandeid.

2.3.10 Tarnijad

Ehitusprojektide tarnijad pakuvad tavaliselt teenuseid, sealhulgas ametiteenuseid, tooteid, tehnilist varustust ja kommunaalteenuseid. Teenuseosutajad (näiteks kavandamine, tarded ja projektijuhtimine) peavad teadma, kas neil on direktiivist tulenevaid kohustusi. Käesolev juhend aitab neil selles selgusele jõuda.

Tarnijate kohta võivad kehtida muud direktiivid peale ehitustööplatside direktiivi (nt sellised siseturgu käsitlevad direktiivid nagu masinate direktiiv 98/37/EÜ¹⁰).

Hea tava:

Kaasata toodete tarnijad projektidesse mitmel viisil. Nad võivad kavandada, toota või importida tooteid, mida nad tarnivad mitmele projektile, või teha sedasama juhul, kui toodet kasutatakse vaid ühes kindlas projektis. Viimasel juhul võib kavandamine kuuluda direktiivi reguleerimisalasse (nt eriprojekti järgi valubetonist valmistatud fassaadikattepaneelide tarnimine).

Toodete tarnijad saavad projektide teostamisele kasulikult kaasa aidata, esitades projekteerijatele ning ehitustööplatsil toimuvat tegevust koordineerivatele ja teostavatele isikutele teavet oma toodete (sh ainete) ohutu transpordi, ladustamise, monteermise ja kasutamise kohta.

Kommunaalteenuste osutajad, näiteks vee-, gaasi-, elektri- ja telekommunikatsiooniettevõtted, saab kaasata nii projektide teostamise käigus kui ka lõpetatud projektides kasutatavate ajutiste või alaliste süsteemide paigaldamisse ja hooldusesse. Nende tegevus, tavaliselt projekteerijate ja tööandjatena, võib kuuluda direktiivi reguleerimisalasse, ning käesolev juhend aitab neil selgusele jõuda selles, mida nad peavad tegema.

Hea tava:

Kui tarnijad ja nende töötajad viibivad ehitustööplatsidel, peavad nad arvesse võtma ohutuse ja tervisekaitse kavasid, eeskätt kohaldatavaid eeskirju. Toodete tarnimise korraldajad ning projektide koordinaatorid peavad seda tööandjate koostööd korraldades ja nende tegevust kooskõlastades meeles pidama. Tavaliselt tuleb arvesse võtta selliseid tegureid nagu ehitustööplatsidel või nende läheduses asuvate transpordimarsruutide, ettenähtud ladustamisalade (nii ehitustööplatsil kui ka selle läheduses) ja mehhaaniliste käitlemissüsteemidega seotud logistilised aspektid. Kui tarnijad kasutavad oma mehhaanilisi käitlemiseseadmeid (nt veoautodele monteeritud tõsteseadmed ja kahvellaadurid), tuleb arvestada ka nende mõju ehitustööplatsi ohutusele.

2.3.11 Teised

Ehitustööplatsidel võivad olla ohus ka teised inimesed, näiteks külastajad, klientide töötajad ning nende ettevõtete töötajad, kellel on õigus ehitustööplatsile pääseda. Sellisel juhul tuleb ehitustööplatsil kehtivates eeskirjades ning kooskõlastamise ja koostöö korralduses neid inimesi arvesse võtta. Enne ohtlikele aladele sisenemist tuleb kõnealuseid isikuid teavitada ehitustööplatsil kehtivatest eeskirjadest ning sellest, kuidas nad saavad neid eeskirju täita.

Kõiki ehitustööplatsi külastajaid tuleb teavitada seal kehtivatest eeskirjadest ning nad peavad neid täitma.

Kõnealuste eeskirjade kohta tuleb koostada täpne teave ja teha see külastajatele enne ehitustööplatsile sisenemist kättesaadavaks.

Hea tava:

Ehitustegevus võib ohustada teiste lähedal asuvate tööandjate töötajaid ja nende töökohtadesse kutsutud inimesi (arvesse tuleb võtta näiteks koole, haiglaid, kauplusi, kontoreid, transpordisõlmi jne). Kui nad ei tööta ehitusprojekti teostamiskohas, tuleb teatud juhtudel teha hea tava kohaselt koostööd ja kooskõlastada oma tegevust, et inimesi ohustavaid riske nõuetekohaselt ohjata.

Tuleb tagada, et ehitustööplatsi külastavaid isikuid ning teisi ehitustööplatsile sisenevaid töötajaid, kes ei tegele ehitustööga, on teavitatud asjakohastest ehitustööplatsil kehtivatest eeskirjadest ning et neile on antud oma ohutuse ja tervise tagamiseks vajalikud juhised ja väljaõpe.

¹⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 98/37/EÜ, 22. juuni 1998, masinaid käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta, EÜT L 207, 23.7.1998, lk 1–46.

2.4 Ennetamiseks vajalikud dokumendid

Direktiiviga 92/57/EMÜ on ette nähtud kolm järgmist dokumenti:

- eelteade,
- ohutuse ja tervisekaitse kava,
- ohutuse ja tervisekaitse kaust.

Lühidalt teavitatakse eelteatega pädevaid asutusi uutest projektidest, samas kui ohutuse ning tervisekaitse kavade ja kaustade eesmärk on määrata kindlaks ja ennetada tööalaseid ohutus- ja terviseriske: esimese puhul projekti teostamise etappidel ning teise puhul rajatise terve elutsükli jooksul tehtavate edaspidiste ehitustööde käigus.

Ohutuse ja tervisekaitse kavade ning ohutuse ja tervisekaitse kaustade koostamine peaks algama projekti ettevalmistamisetapil. Kui see on asjakohane, tuleks need lisada pakkumismenetluse dokumentidele või muudele sarnastele, enne lepingu sõlmimist vaheta-

tavatele dokumentidele, et kõik potentsiaalsed töövõtjad saaksid neid oma pakkumisi koostades arvesse võtta.

Mõlemad on avatud ja muutuvad dokumendid. Selleks et nad täidaksid seatud eesmärgid, tuleks neid terve projekti vältel ajakohastada.

Tavaliselt võidakse projekti käigus koostada teisigi dokumente. Need hõlmavad järgmist:

- ehituseelne teave, mille kliendid koostavad projekti juhtide ning projekti ettevalmistamise käigus ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelevate koordinaatorite abil, et aidata projekteerijaid ja töövõtjaid nende töös; ja
- riskianalüüsid, mille projekti sidusrühmad koostavad raamdirektiivi alusel või direktiivist 92/57/EMÜ tulenevate sidusrühmade ülesannete täitmiseks.

Alljärgnevas tabelis on näidatud, millal nõutakse eelteadet ning ohutuse ja tervisekaitse kavasid ja kaustasid. Samuti näidatakse selles, millal tuleb määrata koordinaatorid.

Ennetamiseks ning koordinaatorite määramiseks vajalike dokumentide esitamise tingimused

Töövõtjate (sh alltöövõtjate) arv	Eelteade		Ohutuse ja tervisekaitse kava	Ohutuse ja tervisekaitse kaust	Koordinaatorite määramine
	Alla 31 tööpäeva ja 21 töötaja ning alla 501 inimtööpäeva	Üle 30 tööpäeva ja 20 töötaja ning üle 500 inimtööpäeva			
Üks töövõtja			Tasub tähele panna, et konkreetse ohu puudumise korral on lubatud siseriiklikud erandid		
Rohkem kui üks töövõtja (sh alltöövõtjad)			Tasub tähele panna, et konkreetse ohu puudumise korral on lubatud siseriiklikud erandid		

 Punane viitab sellele, et ei ole vaja koostada asjaomast dokumenti või määrata koordinaatoreid.

 Roheline viitab kohustusele seda teha.

2.4.1 Eelteade

a) Määratlus

Direktiivis 92/57/EMÜ on sätestatud järgmiselt:

Artikkel 3

[--]

3. Kui tegemist on ehitustööplatsiga:

- millele kavandatud tööd kestavad kauem kui 30 tööpäeva ja millel tegutseb samal ajal rohkem kui 20 töötajat, või
- millele kavandatud töö maht ületab 500 inimtööpäeva,

edastab klient või projektijuht enne töö algust pädevatele asutustele III lisa kohaselt koostatud eelteate.

Eelteade peab olema ehitustööplatsil selgesti nähtav ja vajaduse korral tuleb seda ajakohastada.

Eelteate eesmärk on teavitada pädevaid asutusi (tavaliselt tööinspeksiooni) töö alustamisest ehitustööplatsil. Selleks, et pädev asutus oleks projektidest algusest peale teadlik, nõuavad mõned liikmesriigid eelteate saatmist niipea, kui koordinaator on määratud.

Eelteate võivad saata kliendid või projektijuhid. Kõnealuse teate vorm (paber kandjal või elektrooniline) määratakse kindlaks riigi tasandil. Enne teate saatmist ei tohi ehitustööplatsil tööd alustada.

Kui ehitustöö algab, peab eelteade olema ehitustööplatsil selgesti nähtav ja vajaduse korral tuleb seda aeg-ajalt ajakohastada.

Hea tava:

Pädevale asutusele eelteate saatmine kavandamise ning muude ettevalmistustööde alguses, et pädeval asutusel oleks võimalik kavandamise ja ettevalmistustööde ajal kohtuda projekti sidusrühmadega, ning seejärel teate ajakohastamine enne ehitustööplatsil töö alustamist. Pädevatele asutustele täiendavate teadete saatmine juhul, kui esitatud teave (nt tööde kestus, laad jne) olulisel määral muutub.

b) Kohaldamine

Eelteadet nõutakse juhul, kui ehitustööplatsile kavandatud tööd kestavad kauem kui 30 tööpäeva ja kui seal tegutseb samal ajal rohkem kui 20 töötajat. Tööpäev on iga päev, mil tehakse mis tahes ehitustööd, olenemata selle töö mahust. Ehitustööplatsil ei pea samal ajal töötama üle 20 töötaja terve ehitustöö vältel, vaid see peab lihtsalt olema mingiks kindlaks ajaks kavandatud.

Eelteadet nõutakse ka siis, kui kavandatud töö maht ületab 500 inimtööpäeva. Inimtööpäev tähendab päeva, mille jooksul ehitustöötaja projektis töötab. Näiteks kui kavandatud on 10 töötaja osalemine ehitustöös 10 päeva jooksul, võrdub see 100 inimtööpäevaga ning eelteadet ei ole vaja esitada. 15 töötaja töötamine 40 päeva jooksul võrdub 600 inimtööpäevaga ning esitada tuleb eelteade, sest on ületatud 500 inimtööpäeva künnis.

Kui kliendid ei ole kindlad, kas eelteate esitamise künnised ületatakse, peaksid nad nõu pidama teiste projektis osalejatega.

c) Nõuded

Direktiivis 92/57/EMÜ on sätestatud järgmiselt:

III LISA

KÄESOLEVA DIREKTIIVI ARTIKLI 3 LÕIKE 3 ESIMESES LÕIGUS OSUTATUD EELTEATE SISU

1. Edastamiskuupäev:
2. Ehitustööplatsi täpne aadress:
3. Kliendi (klientide) nimi (nimed) ja aadress(id):
4. Projektiliik:
5. Projektijuhi (projektijuhtide) nimi (nimed) ja aadress(id):
6. Projekti ettevalmistamise käigus ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegeleva(te) koordinaatori(te) nimi (nimed) ja aadress(id):
7. Projekti teostamise käigus ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegeleva(te) koordinaatori(te) nimi (nimed) ja aadress(id):
8. Ehitustööplatsil tööde alustamise kavandatud kuupäev:
9. Tööde kavandatud kestus ehitustööplatsil:
10. Eeldatav maksimaalne töötajate arv ehitustööplatsil:
11. Töövõtjate ja füüsilisest isikust ettevõtjate kavandatud arv ehitustööplatsil:
12. Juba valitud töövõtjate andmed:

Nõutav teave ei vaja täiendavat selgitust. Selle esitusviis on samuti oluline, muu hulgas selleks, et teavitada hädaabi- ja päästeteenistusi asjaomaste töötajate võimalikust arvust. Osa teabest on võimalik esitada alles pärast seda, kui töövõtjad on valitud. On tähtis, et pädevad asutused teaksid nii peamisi töövõtjaid kui ka ehitustööplatsil tegutsevate töötajate hinnangulist arvu ning kui need andmed ei ole teada piisavalt varakult, on äärmiselt oluline eelteadet ajakohastada.

2.4.2 Ohutuse ja tervisekaitse kava

a) Sissejuhatavad märkused

Ohutuse ja tervisekaitse kavad:

- on ette nähtud selleks, et määrata kindlaks ja kehtestada tööohutuse ja -tervishoiu riskide vältimise kord projektide teostamise käigus;
- muudavad riskianalüüsi ning riskijuhtimise parema ohutuse ja tervishoiu tagamise põhielementideks ja
- on hädavajalikud ohutus- ja terviseküsümuste lahendamiseks ehitustööplatsidel.

Ohutuse ja tervisekaitse kavasad nõutakse kõikide projektide puhul (olenemata sellest, kas koordinaator on määratud või mitte), välja arvatud juhul, kui liikmesriik on otsustanud kehtestada direktiiviga lubatud erandid. Väikese riskitaseme ja ühe töövõtjaga projektide puhul võib raamdirektiivi alusel koostatud riskianalüüs olla piisav ohutuse ja tervisekaitse kavana kasutamiseks.

Erandit ei tohi teha juhul, kui projektitöödega kaasnevad eririskid või kui nõutakse eelteadet. Peate kontrollima ka teie projekti suhtes kehtivaid riiklikke nõudeid.

Kutsealaste ohutus- ja terviseriskide varajane tuvastamine võimaldab klientidel ja teistel sidusrühmadel kavandada, korraldada ja kehtestada meetmed nende töötajate ohutuse ja tervise kaitseks, kes kontrollimatu riskidega vastasel korral kokku puutuksid.

Eeskätt tähendab see seda, et:

- ehitustööplatsil esinevad riskid, mis ohustavad kõiki ehituses osalevaid isikuid ning kolmanda isikuid, saab kindlaks määrata ja võimaluse korral kõrvaldada ning, kui see ei ole võimalik, saab ülejäänud riske tõhusalt juhtida;
- vähendada saab tervisekahjustusi, varalist kahju ja viivitusi;
- parema juhtimise ning tööjõu ja seadmete tõhusama kasutamise teel on võimalik vähendada kulusid.

Kogemused näitavad, et kavandatud lähenemisel tööohutusele ja -tervishoiule on ka teisi eeliseid, näiteks parem projektijuhtimine, kõrgem kvaliteet, väiksemad kulud ja suurem tõhusus. Seega loob kavandamine võimaluse teostada projekt ohutult, õigeaegselt, kvaliteetselt ja ettenähtud kulude piires.

Kavad ei tohiks olla vaid vormitäide. Pigem peaksid need projektijuhtimisele tõelist väärtust lisama, aida-

tes tõrjuda ehitustegevusega kokku puutuvate inimeste ohutus- ja terviseriske. Oluline on tagada, et kõik ehitusprojektis osalevad sidusrühmad ohutuse ja tervisekaitse kava omaks võtaksid.

b) Määratlus

Direktiivis 92/57/EMÜ on sätestatud järgmiselt:

Artikkel 3

[---]

2. Klient või projektijuht tagab, et enne ehitustööplatsi kasutuselevõtmist koostatakse ohutuse ja tervisekaitse kava vastavalt artikli 5 punktile b.

Liikmesriigid võivad pärast juhtkonna ja töötajatega konsulteerimist lubada erandeid esimese lõigu sätestest, kui tegu ei ole:

- tööga, millega kaasnevad II lisas loetletud konkreetsed ohud, või
- tööga, mille puhul on vaja käesoleva artikli lõikes 3 sätestatud eelteatamist.

Direktiivis 92/57/EMÜ on sätestatud järgmiselt:

Artikkel 5

Projekti ettevalmistamine: koordinaatorite ülesanded

Projekti ettevalmistamise käigus ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelev koordinaator (tegelevad koordinaatorid), kes on määratud vastavalt artikli 3 lõikele 1, peab (peavad):

[---]

- b) koostama või laskma koostada ohutuse ja tervisekaitse kava, milles esitatakse kõnealuse ehitustööplatsi suhtes kohaldatavad eeskirjad, võttes vajaduse korral arvesse kõnealusel platsil toimuvat tööstustegevust; kõnealune kava peab sisaldama erimeetmeid töö kohta, mis kuulub ühte või mitmesse II lisas sätestatud kategooriasse;

Kavades kehtestatakse eeskirjad, mida ehitustöö vältel tuleb tööohutuse ja -tervishoiu tagamiseks rakendada. Kavades tuleb arvesse võtta muud ehitustööplatsil toimuvat tööstustegevust, kui sel võib olla mõju ohutusele ja tervisele seoses ehitustööde või tööstustegevusega. Kavades tuleb ette näha erimeetmed, mis tuleb ehitamise jooksul võtta ehitustööplatsil toimuvate tegevuste, sealhulgas direktiivi II lisas nimetatud tegevustega seotud ohutus- ja terviseriskide vähendamiseks.

Hea tava:

Koostada ohutuse ja tervisekaitse kavad, mis on proportsionaalsed ehitustööplatsi suuruse ja seal esinevate ohtudega.

Koostada ohutuse ja tervisekaitse kavad, milles võetakse arvesse riske, millega töötajad ja teised inimesed võivad kokku puutuda.

Kava võib olla kasulik ka siis, kui liikmesriik seda ei nõua. Sel juhul võivad klient ja töövõtja dokumenteerida lihtsa kavana oma kokkulepped ehitustöö teostamisviisi kohta.

Kui projektil puudub koordinaator, peaksid kliendid, projekteerijad ja töövõtjad kokku leppima, kes kava koostab ning mida see sisaldab. Kuna kavad on seotud ehitustegevusega, eeldatakse tavaliselt, et juhtrolli võtavad töövõtjad.

c) Kohaldamine

Ohutuse ja tervisekaitse kavade koostamise peavad tagama projekti ettevalmistamise käigus ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelevad koordinaatorid. Nad võivad kava ise koostada või võtta meetmeid tagamaks, et seda teevad teised, kindlustades sel juhul kava nõuetekohasuse.

→ **Vt punkti 2.3.5 alapunkt g, „Millised on projekti ettevalmistamise käigus ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelevate koordinaatorite ülesanded?“, lk 44**

Üldiselt võib kava või osa sellest koostada ka mõni teine (või mõned teised) projekti sidusrühmad. Tähtis on võimalikult vara selgeks teha, kes kava koostamises osaleb, sest vastasel korral võib projekti algus edasi lükkuda.

Kes kava koostamist ka ei juhiks, tuleb tal nõu pidada teiste osalistega, kelle hulka kuuluvad:

- kliendid;
- projekteerijad;
- projekti teostamisetapi koordinaatorid, sest nemad osalevad vahetumalt ehitusetaapis;
- kommunaalettevõtted;
- projektis osalevad töövõtjad;
- teatavad tarnijad, näiteks betoonelementide või ventilatsiooniseadmete tarnijad.

Kava koostamisel tuleb lähtuda mõistlikust riskipõhisest lähenemisest nii, et kava aitaks parandada tööohutust ja -tervishoidu, sealhulgas projekti sidusrühmade koostöö kaudu. Kavad peavad olema arusaadavad, selgelt sõnastatud ja riskidega proportsionaalsed.

Kava tuleb koostada nii, et tegemist oleks dünaamilise ja pidevalt muutuva dokumendiga, mida saab ilmnevaid tegureid ja riske arvesse võttes ehitustegevuse käigus laiendada.

Kavad võimaldavad sidusrühmadel:

- määrata kindlaks ja vaadata läbi töö ning töökeskkonnaga kaasnevad ohud ja riskid;
- otsustada, kuidas on võimalik neid kõige paremini vähendada;
- teha vajalikud korraldused ja ettevalmistused enne töö algust;
- lähtuda oma tööd tehes struktureeritud lähenemisviisist ja
- saada võrdlusmaterjali tulemuslikkuse jälgimiseks ja läbivaatamiseks.

Enne, kui kliendid või nende projektijuhid lubavad alustada ettevalmistusi ehitustööplatsi kasutuselevõtuks, peavad nad projekti ettevalmistamisetapi koordinaatoritelt uurima, kas sobiv ja piisav kava on koostatud.

Kavad peavad olema kättesaadavad klientidele ja projektijuhtidele, ehitusetapi käigus ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelevatele koordinaatoritele, töövõtjatele ja tööandjatele, füüsilisest isikust ettevõtjatele ning töötajatele ja nende esindajatele, et nad saaksid hinnata, millist panust neilt projekti teostamise etappides oodatakse.

d) Nõuded

Ohutuse ja tervisekaitse kavasid nõutakse kõikide projektide puhul, välja arvatud juhul, kui liikmesriik on teinud erandi kooskõlas direktiivi artikli 3 lõikega 2.

Erandit ei tohi teha juhul, kui projektitöödega kaasnevad konkreetsed ohud või kui nõutakse eelteadet. Peate kontrollima ka teie projekti suhtes kehtivaid riiklikke nõudeid.

→ **Vt punkt 2.4.1, „Eelteade“, lk 58, ja punkt 2.5.1, „Tööd, millega kaasneb konkreetne oht töötajate ohutusele ja tervisele“, lk 63**

Direktiiviga nõutav ohutuse ja tervisekaitse kava ei vabasta tööandjaid ega teisi isikuid mis tahes muudest kõnealuselt direktiivist või teistest direktiividest tulevatest kohustustest.

e) Ohutuse ja tervisekaitse kavade sisu

Ohutuse ja tervisekaitse kavade esmane eesmärk on ette näha asjaomasel ehitustööplatsil kohaldatavad eeskirjad ning neis tuleb konkreetselt käsitleda kõiki ehitustööplatsil ettenähtud tegevusi, sealhulgas direktiivi II lisas nimetatud tegevusi. Kavades tuleb arvesse võtta muud võimalikku ehitusplatsil toimuvat tööstustegevust. Kavad on abiks mitme töövõtjaga seotud meetmete kooskõlastamisel.

Kavades on kasulik käsitleda ka teisi küsimusi. Suure keerulise projekti põhjalik kava võib sisaldada sellist laadi küsimusi, nagu on sätestatud käesoleva juhendi 5. lisas. Oluline on aga see, et kava sisu, vorm ja stiil oleksid vastavuses projekti ohtude ja riskidega.

Väiksemate projektide puhul võib 5. lisa kasutada ka kontrollnimekirjana, tingimusel et kava sisu määratakse kindlaks mõistlikkuse alusel.

Kavad võib jaotada järgmisteks suuremateks osadeks:

- üldteave projekti kohta;
- projekti käsitlev täpne teave ja teabeallikad;
- teave projekti juhtimise kohta;
- oluliste riskide ohjamise kord ja
- ohutuse ja tervisekaitse kausta koostamise kord.

Kavad võib kohe alguses välja töötada nii, et need hõlmaksid kõiki asjaomaseid ehitustöid. Paljude projektide puhul ei ole selline lähenemine aga tõenäoliselt realistlik, suuresti seetõttu, et mõne kõrge riskitasemega tegevuse lõpp-projektid ja töövõtjate valik ei pruugi olla veel vajalikus järgus või lõpetatud. Sel juhul võib kavad üles ehitada nii, et neid oleks võimalik ajakohastada ning kõnealustele tegevustele laiendada, tingimusel et algselt on need varasemateks ehitustöödeks sobilikud.

Hea tava:

Leppida varakult kokku, kes kava koostab, kellega nõu peetakse ja kes koostamises osaleb.

Tagada, et kavad on arusaadavad, selgelt sõnastatud ja riskidega proportsionaalsed.

Teha kavad hõlpsalt kättesaadavaks, et teised saaksid nendega tutvuda.

Kavasid ajakohastada.

→ **Üksikasjalikumate soovitude osas selle kohta, mis aspekte kava võiks sisaldada, vt 5. lisa, „Ohutuse ja tervisekaitse kava soovitatav sisu”, lk 126**

f) Ajakohastamine

Direktiivis 92/57/EMÜ on sätestatud järgmiselt:

Artikkel 6

Projekti teostamine: koordinaatorite ülesanded

Projekti teostamise käigus ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelev koordinaator (tegelevad koordinaatorid), kes on määratud vastavalt artikli 3 lõikele 1, peab (peavad):

[--]

- c) tegema või laskma teha artikli 5 punktis b osutatud ohutuse ja tervisekaitse kavas ja artikli 5 punktis c osutatud kaustas muudatusi, mis on vajalikud, et võtta arvesse töö kulgu ja toimunud muudatusi;

Kui ehitustöö on alanud, peavad projekti teostamise käigus ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelevad koordinaatorid ohutuse ja tervisekaitse kavasid ajakohastama.

Kavasid tuleks käsitleda dünaamiliste töövahenditena, mida tuleb kohandada ja ajakohastada nii, et neist oleks kasu projekti edasisel kavandamisel ja teostamisel.

Hea tava:

Ajakohastamine võib olla vajalik siis, kui:

- muutuvad materjalide töstmise meetodid. Sageli eemaldatakse pärast üldehitustöid kraanad ning paigaldatakse töstukid. Sellega kaasnevad uued riskid, näiteks kukkumine;
- muutub töö olemus ja maht;
- projekti tehakse muudatusi;
- muutuvad töövõtjad või määratakse täiendavaid tööandjaid;
- muutuvad klientide nõudmised;
- muutub ümbritsev keskkond;
- ilmneb ohutust ja tervishoidu mõjutav lisateave;
- muutuvad meetoodika kirjeldused või ülesanded;
- kehtestatakse uued õigusnormid ja tehnilised standardid.

2.4.3 Ohutuse ja tervisekaitse kaust

a) Määratlus

Direktiivis 92/57/EMÜ on sätestatud järgmiselt:

Artikkel 5

[--]

- c) koostama projekti iseloomustavate omaduste kohta kausta, mis sisaldaks ohutuse ja tervishoiu kohta asjaomast teavet, mida võiks edaspidiste tööde puhul arvesse võtta.

Ohutuse ja tervisekaitse kaustad on põhidokumendid, mis aitavad edaspidiste tööde käigus pärast projekti lõpetamist ning lõpetatud projekti terve elutsükli jooksul riske kindlaks määrata ja juhtida kuni projekti tulemusena valminud hoone lõpliku demonteerimise või lammutamiseni.

Kaustad peaksid sisaldama ohutuse ja tervishoiu kohta asjakohast teavet, mida oleks kasulik arvesse võtta.

Näide 76:

Tunnelites kasutatavate operatiivseadmete remontimise või asendamise ajal tulenevad maantee- või raudteeliiklusest konkreetsed ohud, kui tunnelit ei ole võimalik sulgeda. Näiteks kaasneb konkreetne oht suitsuärastuskäikudes töötamisega, kui ei suudeta vältida nende aktiveerumist tunnelis toimuva tulekahju korral. Ohutuse ja tervisekaitse kaustas tuleb ette näha korralduslikud leevendavad meetmed, veelgi paremad oleksid tehnilised ettevaatusabinõud, näiteks kahekordset kinnitust vajavad süsteemid, mis takistavad ohtlike funktsioonide käivitamist remonditööde ajal.

Kaustad on abiks klientidele ja teistele

- moodustades ühe dokumendi, mis sisaldab lõpetatud projekti kohta hädavajalikku ohutusalast teavet;
- muutes arusaadavamaks selle, kuidas saab tavapäraseid hooldus- ja remonditöid ohutult teostada; ja
- lihtsustades edaspidiste ehitustööde kavandamist ja planeerimist.

Kavade sisu kohta ei ole ühte üksikasjalikku nimekirja, mida saaks kasutada kõikide projektide puhul. Kausta sisu peab kajastama asjaomase projektiga kaasnevaid ohte ja riske.

→ **Vt 6. lisa, „Ohutuse ja tervisekaitse kausta soovitatav sisu”, lk 130**

b) Kohaldamine

Ohutuse ja tervisekaitse kaust on kohustuslik kõikide ehitusprojektide puhul, kus on määratud koordinaatorid.

Direktiiviga on nõutud, et ohutuse ja tervisekaitse kausta koostamist alustab projekti ettevalmistamise käigus ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelev koordinaator. Ehitustööde teostamise ajal ajakohastab projekti teostamise käigus ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelev koordinaator kausta ning viib lõpule selle täitmise.

Hea tava:

Rajatise olemasoleva kausta ajakohastamine ja laiendamine muudatuste tegemise jms korral, mitte uue kausta koostamine.

Kausta täitmine isegi siis, kui tegemist on ühe töövõtjaga ning puudub koordinaator, kes selle koostaks. Kliendid võivad koos projekti teiste sidusrühmadega korraldada kausta koostamise ja ajakohastamise.

Kliendid ja koordinaatorid lepivad projekti algetappidel kokku kausta sisu, vormi (paberandjal või elektrooniline) ja kujunduse.

Tagamine, et kaustad on arusaadavad, selged, lakoonilised ja korralikult indekseeritud.

Sellise teabe väljajätmine, mis ei anna kaustale lisaväärtust.

Mõelda selle üle, kas oleks kasulik muuta kaustas sisalduvat teavet ka muude ehitusega seotud dokumentide, näiteks hooldus- ja remonditööde käsiraamatute lahutamatuks osaks.

Koordinaatorid teavitavad teisi sidusrühmasid sellest, kuidas ja millal nad peaksid kausta koostamises osalema.

Koordinaatorid lepivad kokku, kes võtab endale juhtrolli kausta koostamise eri etappidel, kuidas on kõige parem kausta üle anda ning kuidas kasutada olemasolevat teavet. Otsused parima edasise tegevuse kohta on kõige mõistlikum teha projektipõhiselt, võttes arvesse seda, et koordinaatorite omavaheline lävimine oleks võimalikult lihtne.

Kaustade võimalikult kiire lõpuleviimine, et klientidel oleks olemas vajalik teave.

Sellise süsteemi loomine, millega tagatakse kontrollitud põhikoopia olemasolu ning ajakohastatud versioonide kontrollitud väljastamine.

Kaustade üleandmine omaniku muutumise korral.

Koopiade jagamine kõikidele asjaosalistele juhul, kui rajatise eri osade hooldamise eest vastutavad eraldi mitu inimest.

c) Ohutuse ja tervisekaitse kaustade sisu

Kausta sisu kindlaksmääramisel tuleks arvestada lõpetatud projektiga seotud edaspidiseid ehitustöid kavandavate, planeerivate või teostavate inimeste tõenäolisi vajadusi. Erilist tähelepanu tuleb pöörata eeldatavalt suure riskitasemega tegevustele (nt töö kõrgustes, seadmetike raskete osade asendamine).

Kaust ei tohiks sisaldada mittevajalikku teksti. See muudab olulise teabe leidmise aeganõudvamaks ja keerulisemaks.

Kausta sisu, vorm ja kujundus muutuvad sõltuvalt projektist, kliendist ning tõenäolistest ohtudest ja riskidest. 6. lisas on esitatud kontrollnimekiri kausta soovitusliku sisu kohta, kuid iga juhtumi puhul tuleb hinnata konkreetset olukorda.

Arvesse tuleb võtta võimalikke olemasolevaid kaustasid ning mõelda selle üle, kas mõistlikum on neid ajakohastada või luua uus kaust. Selliste otsuste tegemisel tuleb tingimata arvestada klientide, projekteerijate ja töövõtjate edasisi vajadusi leida kiiresti üles neile vajalik teave ning võtta seejuures arvesse peamisi ohte ja riske.

Töövõtjad peaksid esitama koordinaatoritele kogu teabe, mis on vajalik kausta lõpetamiseks või ajakohastamiseks. Teave tuleb edastada võimalikult varakult, et kaustade lõpetamisel ei tekiks viivitusi. Viivitused toovad tavaliselt kaasa suuremad kulud kõikidele sidusrühmadele ning esitatava teabe kvaliteedi languse.

Kehtestada tuleb kord, millega tagatakse, et projekti teostamise käigus toimunud muudatusi käsitlev teave tehakse koordinaatorile õigel ajal kättesaadavaks.

Kaustad tuleb klientidele üle anda niipea, kui nende täitmine on lõpetatud. Ideaaljuhul tuleks seda teha ehitamise lõpetamise ajal või, kui see ei ole võimalik, siis võimalikult kiiresti pärast seda.

→ **Üksikasjalikumate soovitude osas selle kohta, mis liiki aspekte kaust võiks sisaldada, vt 6. lisa, „Ohutuse ja tervisekaitse kausta soovitatav sisu”, lk 130**

d) Kaustade ajakohastamine

Ohutuse ja tervisekaitse kaustasid kasutatakse asjaomase rajatise terve elutsükli jooksul. Seepärast on kausta ajakohastamisest abi isegi juhul, kui kausta ei ole edaspidistel töödel vaja. Mittetäielikku teavet sisaldavatele kaustadele tuginemine võib tekitada ohtlikke olukordi. Hilisem uurimine ja muu puudulikult täidetud kausta ajakohastamiseks tehtav töö on tõenäoliselt kulukas ning seda aitab vältida kaustade ajakohastamise tõhus kord.

Näide 77:

Kaustas tuleb ära märkida asbesti või asbesti sisaldavate materjalide mis tahes eemaldamine või kapseldamine.

2.5 Tööd, millega kaasnevad konkreetsed/spetsiifilised ohud

2.5.1 Tööd, millega kaasneb konkreetne oht töötajate ohutusele ja tervisele

Direktiivis 92/57/EMÜ on sätestatud järgmiselt:

II LISA

SELLISTE KÄESOLEVA DIREKTIIVI ARTIKLI 3 LÕIKE 2 TEISES LÕIGUS OSUTATUD TÖÖDE MITTETÄIELIK NIMEKIRI, MILLEGA KAASNEB KONKREETNE OHT TÖÖTAJATE OHUTUSELE JA TERVISELE

1. Töö, mille puhul töötajal on oht jääda varingu alla, vajuda soisesse pinnasesse või kukkuda kõrgelt, kui ohtu suurendab töö laad või kasutatavad töömeetodid või keskkond töökoahas või ehitustööplatsil*.
2. Töö, mille puhul töötajaid ohustavad keemilised või bioloogilised ained, mis on töötajate ohutusele ja tervisele eriti ohtlikud või mille puhul on õigusaktidega sätestatud tervisekontrolli nõue.
3. Töö ioniseeriva kiirgusega, mille puhul tuleb kontrolliala või järelevalve piirkond tähistada vastavalt määratlusele direktiivi 80/836/Euratom¹ artiklis 20.
4. Töö kõrgepingeliinide läheduses.
5. Töö, mille puhul töötajad on uppumisohus.
6. Töö kaevudes, maa-alused mullatööd ja töö tunnelites.
7. Töö, mida sukeldujad teevad õhvarustussüsteemidega.
8. Töö, mida töötajad teevad suruõhuga kessoonides.
9. Töö, milles kasutatakse lõhkeaineid.
10. Töö, mis on seotud raskete valmiselementide monteerimise või demonteerimisega.

* Punkti 1 rakendamisel võivad liikmesriigid sätestada konkreetsete olukordade jaoks arvilised näitajad.

¹ EÜT L 246, 17.9.1980, lk 1. Viimati muudetud direktiiviga 84/467/Euratom (EÜT L 265, 5.10.1984, lk 4).

Direktiivi II lisas on kindlaks määratud teatavad tööd, millega kaasnevad konkreetsed ohud, mille puhul tuleb enne ehitustööplatsil töö alustamist koostada ohutuse ja tervisekaitse kava. Samuti on direktiiviga nõutud, et ohutuse ja tervisekaitse kavad sisaldaksid vastavat tööd käsitlevaid erimeetmeid.

Esimene II lisa kindlaksmääratud kategooria on seotud töödega, mille puhul ohtu suurendab töö laad, kasutatavad töömeetodid või keskkond töökohas või ehitustööplatsil. Liikmesriigid võivad kehtestada konkreetsete olukordade suhtes arvilised näitajad ning Teil tuleb tutvuda riigi õigusaktidega, et välja selgitada, kuidas need mõjutavad Teie projekti. Esimesse kategooriasse kuulub kolm tegevust, mis on loetletud II lisa 1. punktis: oht jääda varingu alla, vajuda soisesse pinnasesse ja kukkuda kõrgelt.

a) Varingu alla jäämine¹¹

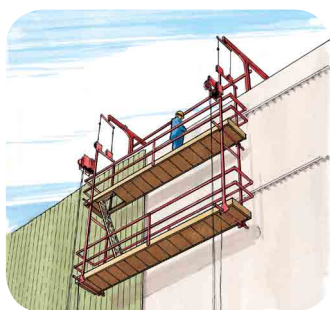
See võib toimuda mitmel põhjusel: geoloogilised iseärasused, kõrvalasuvad rajatised, maapinna eelnev kahjustamine varasemate kaevamistöode või kavandatud tööde käigus, näiteks kui kaevamistöode toimumiskoha lähedal kasutatakse sõidukeid või seadmeid ning kui töö kahjustab pinnase struktuuri. Parim lähenemisviis on määrata kindlaks ohud ja vältida riske hea projekti abil. Kui riske ei ole võimalik täielikult kõrvaldada, kasutatakse kaevamistöode toimumise paigas vertikaaltasapindadel tavaliselt ajutisi tugesisid või antakse neile kalle, et nad oleksid stabiilsed ilma toestamata. Eriti hoolikalt tuleb läbi mõelda keerulised kaevamistööd.

b) Soisesse pinnasesse vajumine

Mõned alad ei suuda kanda töötajate, seadmete ja materjalide raskust. Sellised alad tuleb enne tööde alustamist tuvastada ja seejärel selgelt märgistada ning neid tuleb vältida. Kui on vaja töötada soisel pinnasel, tuleb välja töötada ohutud töömeetodid, kasutades eriseadmeid ja -sõidukeid.

c) Kõrgelt kukumine

See on ehitustööde käigus aset leidvate surmajuhtumite kõige sagedasem põhjus. Raskeid ja mõnikord surmaga lõppevaid kukumisi võib toimuda ka väga väikestelt kõrgustelt. Kukkumisel on mitu põhjust, näiteks koristamata töökohad, libedad pinnad ja kõige enam suutmatust kasutada selliseid tavalisi kaitsemeetmeid nagu sobivad kaitsekeeled või isikukaitsevahendid. Ka kukumine läbi habrastate materjalide on raskete ja surmaga lõppevate vigastuste levinud põhjus.

¹¹ See on üks kolmest tööliigist, mille puhul liikmesriigid võivad sätestada konkreetsete olukordade jaoks arvilised näitajad. Vt ehitustööplatside direktiivi II lisa.

Seega tuleb kõrguses töötamist ehitustööplatsi ohutuse ja tervisekaitse kavades eriti hoolikalt arvesse võtta. Ka siinkohal on parim lahendus hea projekt, millega kõrvaldatakse ohud, ning kõigi allesjäänud riskide tõhus juhtimine. Kõrguses töötamist vähendab näiteks vajalike komponentide tootmine mujal kui ehitustööplatsil ja nende monteerimine maapinnal (või mõnes muus kontrollitud keskkonnas). Riske aitab vähendada sobilike ja hästi hooldatud ajutiste tööplatvormide ja mehhaniseeritud juurdepääsuplatvormide kasutamine.

Seda teemat on lähemalt käsitletud töötajate poolt kasutatavatele töövahenditele esitatavate ohutuse ja tervishoiu miinimumnõudeid käsitleva direktiivi 2009/104/EÜ¹² II lisa. Põhjalikud praktilised nõuanded on esitatud mittesiduvus juhendis „Soovituslik häid tavasid hõlmav juhend direktiivi 2001/45/EÜ (kõrgtööd rakendamiseks)”¹³.

d) Keemilised või bioloogilised ained

Kui tegemist on tööga, mille puhul töötajaid ohustavad keemilised või bioloogilised ained, mis on töötajate ohutusele ja tervisele eriti ohtlikud või mille suhtes on õigusaktidega kehtestatud tervisekontrolli nõue, tuleb alati koostada ehitustööplatsi ohutuse ja tervisekaitse kava.

Töandjatel ja füüsilisest isikust ettevõtjatel on juba kohustus mitme muu direktiivi alusel, milles on käsitletud eeskätt keemilisi mõjureid¹⁴, bioloogilisi mõjureid¹⁵ ja teisi konkreetseid aineid, nt asbesti¹⁶.

Direktiividega on nõutud riskipõhist lähenemist ning kõnealuseid riskianalüüse tuleb arvesse võtta ehitustööplatsi ohutuse ja tervisekaitse kavades.

¹² Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/104/EÜ, 16. september 2009, töötajate poolt kasutatavatele töövahenditele esitatavate ohutuse ja tervishoiu miinimumnõuete kohta (teine üksikdirektiiv direktiivi 89/391/EMÜ artikli 16 lõike 1 tähenduses). ELT L 260, 3.10.2009, lk 5.

¹³ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=140&type=2&furtherPubs=yes>

¹⁴ Nõukogu direktiiv 98/24/EÜ, 7. aprill 1998, töötajate tervise ja ohutuse kaitse kohta keemiliste mõjuritega seotud ohtude eest tööl (neljateistkümnnes üksikdirektiiv direktiivi 89/391/EMÜ artikli 16 lõike 1 tähenduses). EÜT L 131, 5.5.1998, lk 11.

¹⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2000/54/EÜ, 18. september 2000, töötajate kaitse kohta bioloogiliste mõjuritega kokkupuutest tulenevate ohtude eest tööl (seitsmes üksikdirektiiv direktiivi 89/391/EMÜ artikli 16 lõike 1 tähenduses). EÜT L 262, 17.10.2000, lk 21–45.

¹⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2003/18/EÜ, 27. märts 2003, millega muudetakse direktiivi 83/477/EMÜ töötajate kaitsmise kohta asbestiga kokkupuutest tulenevate ohtude eest tööl. ELT L 97, 15.4.2003, lk 48–52.

Põhimõtteliselt võib keemiliste ainetega kokku puutuda kolmel viisil: esiteks juhul, kui ainete kasutamine on ehitusprojekti ette nähtud (näiteks värvid, liimid, pinnakatted jne), teiseks ehitusmaterjalide lõikamisel või jaotamisel (näiteks puidutolm, betoonis sisalduvad kvartsosakesed jne) ning kolmandaks eelnenud töödest jäänud jääkide puhul (näiteks asbest, plii, saastunud maa, polüklooritud bifenuülid jne).

Asbest kahjustab jätkuvalt ehitustöötajate tervist. Kui gi seda uutes ehitistes enam ei kasutata, leitakse seda laialdaselt varem ehitatud rajatistes tehtava töö käigus ning tavaliselt tuleb sel juhul teha ehituseelseid uurimisi. Sellega seotud riskidest peavad olema teadlikud remondi- ja lammutustöid tegevad töötajad.

Pliid kasutatakse ka uutes ehitistes, näiteks katusematerjalides ja välisvooderduses ning remondi- ja renoveerimistöodes. Selliste tööde käigus tekitatav tolmu kujutab endast riski tervisele. Pliisisaldusega värvidega kaetud pindade kuummeetodil lõikamise korral võivad tekkida ohtlikud pliiaurud.

Kaasaegses ehitustöös kasutatakse mitmesuguseid kemikaale. Seetõttu peavad projekteerijad ja kasutajad mõtlema ohtudele ning valima materjalid ja töömeetodid, mis võimaldavad kahjulikke kokkupuuteid kõige paremini vältida. Kemikaalidega võidakse kokku puutuda ka saastunud maapinnal töötades ning töösprotsesside tõttu saastunud rajatiste ja seadmete puhul, olenemata sellest, kas need on veel kasutuses või ei kasutata neid juba aastaid.

Bioloogilisi mõjureid võib esineda pinnases, kollektorites ja äravoolutorudes, veejihatustornides, põõningutel, keldrites, teatavates töökohtades, näiteks bioloogiliste ohtudega tegelevates laborites jm.

e) Ioniseeriv kiirgus

Töö ioniseeriva kiirgusega, mille puhul tuleb määrata kontrolliala või järelevalve piirkond vastavalt direktiivile 96/29/Euratom¹⁷.

Ioniseerivat kiirgust võidakse kasutada kohapealsetes mittepurustavates katsetustes keemisliidete kontrollimisel ja muude uuringute tegemisel. Eespool nimetatud direktiiviga on nõutud erimeetmeid kokkupuute vältimiseks, mida tuleb ehitustööplatsi ohutuse ja tervisekaitse kavasse arvesse võtta.

Ka siin on võimalik selliseid ohte täielikult vältida. Ehitustööplatsil saab kasutada teisi mittepurustavaid katsemeetodeid ning kui sellisele kontrollimisele ei leidu alternatiivi, siis võib kaaluda katsete korraldamist väljaspool ehitustööplatsi spetsiaalselt selleks ehitatud rajatistes.

¹⁷ Nõukogu direktiiv 96/29/Euratom, 13. mai 1996, millega sätestatakse põhilised ohutusnormid töötajate ja muu elanikkonna tervise kaitsmiseks ioniseerivast kiirgusest tulenevate ohtude eest. EÜT L 159, 29.6.1996, lk 1–114.

Töötajad võivad kiirgusega kokku puutuda ka töökeskkonna tõttu, näiteks tuumarajatistes (nt kaitserajatised, elektrijaamad, uurimisasutused, ülikoolid, haiglate nuklearmeditsiini rajatised jne) ning ionisatsioonilike sisaldavate seadmete, näiteks tihedusmõõturite ja suitsuandurite puhul.

f) Töö kõrgepingeliinide või kõrgepingeseadmete läheduses

Töö kõrgepingeliinide läheduses võib põhjustada raskeid ja surmaga lõppevaid vigastusi otsese kokkupuute korral voolu all olevate liinidega või nende liinide kokkupuute korral lähedalasuva seadmete ja masinatega. Selliseid ohte saab vältida hea projektiga, lülitades voolu asjaomastes liinides töö ajaks välja (ilmselgelt parim variant), või tõhusa kontrolliga, mis hõlmab ohutuid töömeetodeid ja selliste alade selget märgistamist (koostöös liinide käitajaga), kuhu seadmeid ja masinaid ei tohi viia.

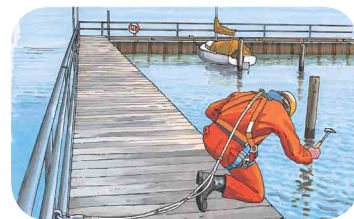

Töö kõrgepingeliinide vahetus läheduses nende paigaldamise ja hooldamise ajal on ülimalt spetsialiseeritud tegevus, mida tohivad teha üksnes vajalike teadmiste ja kogemustega tööandjad ning füüsilisest isikust ettevõtjad.

g) Uppumisoht

See oht võib esineda juhul, kui töökohani jõudmiseks tuleb ületada veekogu ja kui tööd tehakse vee kohal või läheduses. Sellega kaasnevaid riske saab juhtida, kasutades sobivaid töösüsteeme ja seadmeid ning tagades tõhusad meetodid töötajate päästmiseks ja neile ravi osutamiseks õnnetusjuhtumite korral.

„Uppumine“ on võimalik ka muudes olukordades. Tüüpilised näited on tornhoiudad, kus hoitakse vilja või peeneteralisi pulbreid.

h) Töö kaevudes, maalusel ja mullatöös ja töö tunnelites

Kui sellist liiki töö ei ole nõuetekohaselt kavandatud, planeeritud ja juhitud, võib see põhjustada pinnase kokkuvajumist, mis töötajad maa alla matab või lõksu jätab. Sageli suurendab riski alternatiivsete väljapääsude puudumine. Ohus võivad olla ka maa peal viibijad, kuna tekkida võivad neeluaugud ja maapinnal olevad ehitised võivad kokku variseda. (Tasub tähele panna, et ehitustööplatside direktiivi ei kohaldata puurimise ja kaevandamise suhtes kaevandustööstuses. Selle kohta vt direktiiv 92/104/EMÜ¹⁸.)

¹⁸ Nõukogu direktiiv 92/104/EMÜ, 3. detsember 1992, maa peal ja maa all maavarasid kaevandavate tööstuste töötajate ohutuse ja tervisekaitse tõhustamise miinimumnõuete kohta (kaheteistkümnnes üksikdirektiiv direktiivi 89/391/EMÜ artikli 16 lõike 1 tähenduses. EÜT L 404, 31.12.1992.

Tunnelites või kanalisatsioonitorustikes töötades esineb lisaks mujal kirjeldatud üldisematele ohtudele (näiteks suruõhk) ka lämbumis-, vee pealevoolu ja plahvatusoht.

i) Sukeldumine õhuvarustussüsteemidega

Sukeldutakse tavaliselt selleks, et pääseda veealustesse töökohtadesse. Vas-tava töö kavandamine, juhtimine ja teostamine nõuab eriteadmisi, et tagada sukeldujate ohutus ja tervis. Nõutakse sukeldumist hõlmavate projek-tide kavasid, sukeldumist

juhendavaid inimesi ja tervisekontrolli läbinud sukeldujaid koos nõuetekohaste seadmete ja masinatega nii kavandatud sukeldumiste kui ka hädaolukordade tarbeks. Tõenäoliselt on liikmesriikidel sukeldumise kohta oma õigusaktid. Peate kontrollima Teie projekti suhtes kehtivaid riiklikke nõudeid.

j) Töö suruõhuga kessoonides

Suruõhus töötamisega kaasneb kessoontõve oht; see põhjustab teravat valu liigeste, näiteks põlvede piirkonnas, ja harvemini võib see olla eluohtlik, kahjustades kesknärvisüsteemi. Esinevad ka teised ohud,

sealhulgas õhuga täidetud kehaõõnsuste, näiteks kõrvade ja ninaõõne kahjustused ning pikaajalised kroonilised haigused, mis kahjustavad puusa- ja õlaliigeseid.

Kuna suruõhus on kõrge hapnikusisaldus, esineb ka suur tuleoht, millele tuleb pöörata eritähelepanu.

Nagu sukeldumise, on ka sellise töö puhul nõutavad eriteadmised, ohutud töösüsteemid, pädevate töötajate olemasolu, arstlik järelevalve, tõhusad rõhu tõstmise ja langetamise menetlused ning hädaolukorras tegutsemise kavad.

Hea projektiga saab kõrvaldada suruõhus töötamise vajaduse.

k) Töö, milles kasutatakse lõhkeaineid

Töoga, milles kasutatakse lõhkeaineid, kaasnevad ohud seoses plahvatusohtliku ülerõhu, kontrollimatute lendavate materjalide ning mürgiste aurudega. Arvestada tuleb ka selliseid ohte nagu enneaegne detoneerimine, kavandatud

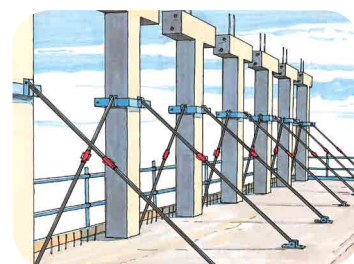
varingu ebaõnnestumine, osa lõhkeaine detoneerimata jäämine, lõhkeainete ohutu ladustamine ja

transport. Ka selline töö nõuab ekspertteadmistega töövõtjaid ja seda tuleb arvesse võtta ehitustööplatsi ohutuse ja tervisekaitse kava väljatöötamisel.

→ Vt „Plahvatusoht“, lk 75

l) Töö, mis on seotud raskete valmiselementidega

Töö, mis on seotud raskete valmiselementide monteerimisega või demonteerimisega, on ohtlik nii neile, kes elementidega töötavad, kui ka neile, kes neid veavad ja paigale kinnitavad.

Selline töö tuleb hoolega läbi mõelda ja kavandada.

Tavaliselt on kõnealuse töö puhul levinud väga lühikest aega kasutatavad töökohad. Kavandamisel tuleb tagada ohutu juurdepääs ja väljapääs, samuti töökohade enda ohutus.

Üks võimalus riske vähendada võib olla elemendid eelnevalt maapinnal monteerida (või, vastupidi, demonteerida), et kõrgustes töötamise aeg oleks väiksem.

Sageli on mõistlik kasutada sobivaid piirdeid, et vältida üle ääre kukkumist, samuti elektrilisi liigendatud tööplatvormi näiteks teraskonstruktsioonidega rajatiste püstitamisel. Projekteerijad saavad aidata riske vähendada, võttes kavandamise käigus täiel määral arvesse vajadust tagada ehitiste püstitamiseks ohutud meetodid.

2.5.2. Uued ohud

Kõik sidusrühmad, kes mõjutavad projekti käigus ilmnevaid ohte, peavad pöörama eritähelepanu uutele ja kujunemisjärgus tehnoloogiatele, protsessidele ja tegevustele. Nendeks sidusrühmadeks on kliendid, projektijuhid, ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelevad koordinaatorid, projekteerijad, töötajad, alalistes ja ajutistes töödes vajalike toodete (nt materjalide, elementide, seadmete ja masinate) tarnijad, tööandjad, töövõtjad ja alltöövõtjad. Selliste tehnoloogiate, protsesside ja tegevuste suhtes tuleb koostada piisavalt põhjalikud ohu- või riskianalüüsid.

Võib juhtuda, et tugineda saab eelnevast ja käesoleva ajahetke tegevusest saadud kogemustele kogu maailmas. Samuti võib juhtuda, et uut ettepanekut saab mõistlikult rakendada mõne tuntud lähenemisviisi laiendusena. Sellisel juhul on ohuanalüüsis abi eelnevate praktiliste kogemuste uurimisest ning ekspertteadmiste ja kogemustega inimeste kaasamisest. Teiste eelnevatele kogemustele tuginemisel tuleb aga olla ettevaatlik, eriti siis, kui teave ei ole selge ja täielik või pärineb tarnijatelt või muudelt sidusrühmadelt, kellel on peamiselt ärihuvid.

Varasemad ilmselt head tulemused ei tähenda seda, et uue lähenemisviisiga ei kaasne mingeid riske: tege-

mist võib olla üksnes õnneliku olukorraga või väheste andmetega esinenud probleemide ja luhtumiste kohta. Erineda võivad ka selle lähenemisviisi kasutamise konkreetsed asjaolud (nt tingimused maapinnal).

Uute või tundmatute ohtude ja riskide puhul on hädavajalik täiel määral arvesse võtta seda, et kavandatud projektis osalevatel kavandamis- ja töövõtumeeskondadel ning nende töötajatel puuduvad harjumuspärasus, teadmised ja kogemused. Sõltuvalt ohu laadist võib olla vaja korraldada väikesemõõtmelisi esinduslikke katseid, et paremini mõista, millised ohud ja riskid võivad ilmned.

Ohtude ja tagajärgede analüüsid ning riskide kontrollimist käsitlevad ettepanekud peaksid põhinema väljapakutud lahenduste täielikult mõistmisel, et protsessiga kaasnevat ohte saaks nõuetekohaselt arvesse võtta. Üldistele ohtudele keskenduvast mehaanilisest ja lihtsustatud lähenemisest ei piisa. Arvestada tuleb kavandamise ja ehitamise igas etapis, sealhulgas ehitamise vaheetappides ilmned võivaid masinatest ja seadmetest tingitud ohtusid ning vajalike ajutiste tööde või remondi ja paranduste käigus ilmned võivaid ohtusid. Arvesse tuleb võtta nii korralduslikke kui ka tehnilisi tegureid.

Kõiki potentsiaalseid ohte, mis võivad mõjutada paljusid töötajaid või teisi inimesi, tuleb uurida ja nendega tuleb põhjalikult tegelda.

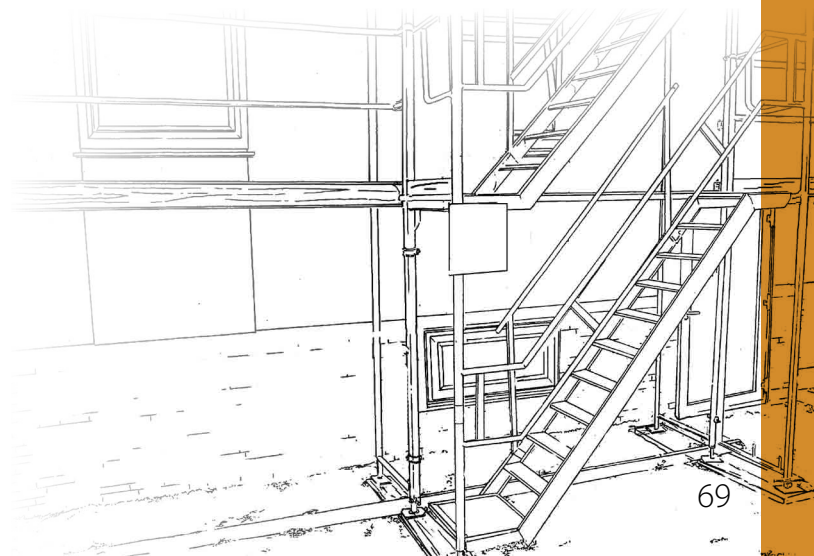
Tõenäoliselt peavad ohtude ja tagajärgede analüüsis ning nende kõrvaldamiseks ja riskijuhtimine võetavates järgnevates meetmetes osalema mitu sidusrühma. Sellistes olukordades on kasulik vahend projekti riskiregister, milles määratakse kindlaks üksikute sidusrühmade kohustused ning mida korrapäraselt läbi vaadatakse ja ajakohastatakse.

Näide 78:

1. Vannitoad valmistatakse täielikult väljaspool ehitustööplatsi, ehitustööplatsil ehitatakse aluskonstruktsioonid ja seejärel paigaldatakse vannitoad.
2. Uued ained, nagu liimid ja pinnakatted, mis tõstavad valmistoodete töökindlust, võivad samas suurendada tööohutuse ja -tervishoiuga seotud riske ehitustöö käigus.
3. Uued masinad ja seadmed, millega tagatakse töötajatele juurdepääs suurematele kõrgustele.
4. Kaljuses pinnas järeleproovitud tunneliehitusmeetodite kasutamine muudes geoloogilistes formatsioonides.

3 Ohud ja riskid ehitusprojekti kõigis etappides. Mõned näited

3.1	Kukkumine.....	70
3.2	Elektrist tulenevad ohud.....	70
3.3	Gaasist tulenevad ohud	71
3.4	Liiklusest tulenevad ohud	71
3.5	Ehitusmasinatest tulenevad ohud	71
3.6	Käsitsi teisaldamisest tulenevad ohud.....	72
3.7	Halvast asendist tulenevad ohud.....	72
3.8	Lõhkeainete kasutamisest tulenevad ohud	72
3.9	Ebastabiilsusest tulenevad ohud	72
3.10	Terviseohud	72
3.11	Transport.....	76
3.12	Hügieen	76
3.13	Muud ohud	76

3.1 Kukkumine

a) Kõrguses töötamine

Kõrgelt kukkumine on Euroopa Liidu liikmesriikide ehitussektoris surmaga lõppevate õnnetuste peamine põhjus.

Kõrgustes töötamisega seotud ohud võib jagada kahte rühma:

- töötajate kukkumisest tulenevad ohud;
- esemete kukkumisest tulenevad ohud allpool töötavate inimeste jaoks.

Esimese rühma ohte nimetatakse direktiivi II lisas konkreetseteks ohtudeks.

Selliseid ohte võib ette tulla enamikul ehitustööplatsidel. Mida kõrgemalt kukutakse, seda raskemad on tavaliselt tagajärjed. Kukutakse üldiselt kõrgel asuvalt piireteta äärtelt või avauksest, läbi hapra materjali, kaevanditesse, redeliit, ajutistelt platvormidelt, juba valmis rajatisel töötades ja treppidel¹⁹.

Täiendavad nõuded on sätestatud direktiivis 2009/104/EÜ²⁰.

b) Tellingute või muude sarnaste abivahendite püstitamine ja demonteerimine

Tellingutega seotud ohud võib jagada kahte rühma:

- tellingute püstitamisest, ümbertegemisest ja demonteerimisest tulenevad ohud;
- tellingute kasutamisest tulenevad ohud (näiteks libisemisoht).

Sellised ohud võivad tekkida alati, kui tellinguid kasutatakse. Sarnased ohud tekivad ka siis, kui tugikonstruktsioonide ehitamisel kasutatakse tellingusarnaseid vahendeid.

Direktiivi 2009/104/EÜ kohaldatakse tellingute suhtes. Selle nõuete kohaselt peaks pädevad isikud koostama monteerimis-, kasutus- ja demonteerimiskava.

Suure projekti korral on tellingute kontrollimisel abiks standardsed vormid ja dokumendid.

¹⁹ Põhjalikke praktilisi nõuandeid leiab mittesiduvast juhendist „Kuidas valida ajutiste kõrgtööde jaoks kõige sobivamad tööriistad“ (<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=140&type=2&furtherPubs=yes>).

²⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/104/EÜ, 16. september 2009, töötajate poolt tööl kasutatavatele töövahenditele esitatavate ohutuse ja tervishoiu miinimumnõuete kohta (teine üksikdirektiiv direktiivi 89/391/EMÜ artikli 16 lõike 1 tähenduses). ELT L 260, 3.10.2009, lk 5.

Teatavaid väikeseid tellinguid (näiteks väikeseid liikuvaid torntellinguid) saab ohutult püstitada ka piiratud väljaõppe ja pädevuse hindamise järel, tingimusel et see toimub range kontrolli all.

c) Kukkumine samale tasandile

Samale tasandile kukkumisega seotud ohud tulenevad tavaliselt komistamisest ja libastumisest. Seda juhtub sagedamini puhastamata ehitustööplatsidel.

3.2 Elektrist tulenevad ohud

Peamised elektriga seotud ohud on elektrilöögid ja põletused.

Paljud surmajuhtumid ja vigastused tulenevad:

- puudulikult hooldatud elektriseadmete kasutamisest;
- kõrgepingeõhuliinide läheduses töötamisest;
- maa-aluste elektrikaablitega kokkupuutumisest kaevamistöõde, horisontaalse sondimise või puurimise käigus;
- vooluvõrgu toitest;
- sobimatute elektriseadmete kasutamisest plahvatusohtlikel aladel;
- puudulikest elektritöödest ja vigastest elektriseadmetest alguse saavatest tulekahjudest;
- katsetamata jaotuskilpidest töökohas ja katkestest rikkevoolukaitsmetest.

Kõrgepingeliinide lähedal töötamine võib kaasa tuua tõsiseid ja surmavaid vigastusi, mille põhjus on otsekontakt elektriliinidega või vooluülekanne elektriliinidelt läheduses olevatele seadmetele.

Elektrist tulenevaid vigastusi võib põhjustada mitmesugune pinge, kuid tavaliselt on vigastusoht suurem kõrgema pingega korral.

Vahelduvvoolu ja alalisvooluga vooluallikad võivad põhjustada erinevaid vigastusi, sealhulgas:

- elektrišokki;
- elektripõletusi;
- lihaste kontrollimise võime kaotust;
- kuumusest põhjustatud põletusi.

Täiendavad nõudmised on sätestatud direktiivis 1999/92/EÜ²¹.

²¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 1999/92/EÜ, 16. detsember 1999, plahvatusohtlikust keskkonnast potentsiaalselt ohustatud töötajate ohutuse ja tervisekaitse parandamise miinimumnõuete kohta (viieteistkümnnes üksikdirektiiv direktiivi 89/391/EMÜ artikli 16 lõike 1 tähenduses). EÜT L 23, 28.1.2000, lk 57.

3.3 Gaasist tulenevad ohud

Maagaasi juhitakse tavaliselt maaluste ülekande- ja jaoturude võrgustiku kaudu.

Gaasilekked võivad aset leida gaasi-juhtme puuduste, kuid ka juhuslike kahjustuste tõttu. Samuti võib gaasi lekkida suurtest mahutitest ja väiksematest balloonidest, mida hoitakse ja kasutatakse ehitustööplatsidel.

Teatud tingimustes võivad gaasilekked põhjustada tulekahju või plahvatuse.

3.4 Liiklusest tulenevad ohud

a) Töötamine juba liikluseks kasutatavatel teedel

Juba kasutuses olevate tiheda liiklusega teedel töötamisega seotud ohud sõltuvad teostatava töö laadist.

Need ohud võivad olla järgmised:

- Ehitustööplatsil töötavate sõidukite ja sealt lähedalt mööduvate sõidukite kokkupõrked.
- Mööduvate sõidukite kokkupõrked ehitusmasinate, -seadmete (näiteks tellingute) ja töötajatega (kui ehitustööplats ei ole korralikult märgistatud ja füüsiliselt eraldatud).
- Teesillutustööde käigus tekking asfaldiving. Ving võib mõjuda eri kehaosadele (nahk, silmad, kurk jne) ja põhjustada vähki.
- Heitgaasid ja diislikütuseosakesed.

Juba kasutuses olevas tunnelis töötamisel võib tekkida konkreetne liiklusvoost tulenev ja liiklusvoole avalduv oht.

Võib esineda ka muid ohte, näiteks kuumus (asfaldi käitlemine), tolm (teekatte aluspõhja ettevalmistamiseks tehtavate kaevamistööde käigus) jne.

Direktiivis 92/58/EMÜ²² on esitatud täiendavad nõuded ohutus- ja/või tervisekaitsemärkide kohta.

²² Nõukogu direktiiv 92/58/EMÜ, 24. juuni 1992, töökohas kasutatavate ohutus- ja/või tervisekaitsemärkide miinimumnõuete kohta (ühendas üksikdirektiivi direktiivi 89/391/EMÜ artikli 16 lõike 1 tähenduses). EÜT L 245, 26.8.1992.

b) Liiklus ehitustööplatsil (masinad ja jalakäijad)

Ehitustööplatsil toimuvast liiklusest tulenevaid ohte jalakäijatele saab vähendada, kui jalakäijatele ja sõidukitele ettenähtud teed eraldatakse korralike piiretega ja jalakäijatele tagatakse konkreetse ohu piirkondades lisakaitsevahendid. Erilist tähelepanu vajavad ristumiskohad.

3.5 Ehitusmasinatest tulenevad ohud

Ehitusmasinatest tulenevad ohud sõltuvad konkreetsest seadmetüübist (näiteks pinnaseteisaldusmasinad, tõsteseadmed jne) ja töövaldkonnast.

Pinnaseteisaldusmasinatega (rippekskavaatorid, kopslaadur-ekskavaatorid jne, kaasa arvatud nende lisaseadmed) võivad olla seotud järgmised ohud: seadmete ümberminek, seadmetele kukkuvad esemed, ohutus- ja muude hoiatusseadiste rikked jne.

Tõsteseadmetega (näiteks tornkraanad, liikurkraanad jne, kaasa arvatud nende lisaseadmed, näiteks troppid) võivad olla seotud järgmised ohud: töötajate kõrgelt kukkumine seadmete paigaldamise, kasutamise või demonteerimise käigus, seadmete kokkuvarisemine nende kasutamise ajal ülekoormuse tõttu või nende püstitamise ja demonteerimise käigus, puudulikust troppimisest tulenevad probleemid jne. Õnnetuste tõenäosuse vähendamiseks võib muu hulgas võtta järgmisi meetmeid: kasutusoskuse tõendamine pärast konkreetse masinaga seotud väljaõpet, töö korralik kavandamine ja järelevalve ning kontrolli, hoolduse ja remondi tõhus korraldamine.

Neid küsimusi on käsitletud direktiivis 2009/104/EÜ²³ töötajate poolt tööl kasutatavatele töövahenditele esitatavate ohutuse ja tervishoiu miinimumnõuete kohta.

²³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/104/EÜ, 16. september 2009, töötajate poolt tööl kasutatavatele töövahenditele esitatavate ohutuse ja tervishoiu miinimumnõuete kohta (teine üksikdirektiiv direktiivi 89/391/EMÜ artikli 16 lõike 1 tähenduses). ELT L 260, 3.10.2009, lk 5.

Ohtude kõrvaldamisel kohaldatakse siseturu direktiivi (näiteks direktiivi 2000/14/EÜ²⁴ välitingimustes kasutatavate seadmete müra kohta ja direktiivi 2006/42/EÜ²⁵ mis käsitleb masinaid).

3.6 Käsitsi teisaldamisest tulenevad ohud

Käsitsi teisaldamine hõlmab tavaliselt raskuste tõstmist või liigutamist käte või keha jõul. Paljud töötajad vigastavad oma selga, käsivarsi, käsi või jalgu, tistes raskusi iga päev, mitte ainult üksikut liiga raskeks osutuvat koormat tistes.

Ülajäsemete haigused on seotud kaela, õlgade, käsivarte, randmete, käte ja sõrmedega. Korduvast ülepõngutusest tulenevad vigastused võivad tekkida pea-aegu igal töökohal, kus inimesed teevad pika aja jooksul ebamugavas asendis korduvaid käelisi liigutusi.

See võib põhjustada lihasvalu ja valusid, mis esialgu võivad olla ajutised, kuid töö sobimatu korraldamise ning varaste sümptomite tähelepanuta ja ravita jätmise korral võivad areneda kroonilisteks ja töövõimetust põhjustavateks haigusteks.

Korduvad vigastused võivad aja jooksul süveneda, põhjustades valu ja ebamugavustunnet seljas, käsivartes, kätes ja jalgades. Enamikku terviseprobleeme saab vältida, tagades sobivate tõsteseadmete olemasolu ning asjakohase väljaõppe nii käsitsi teisaldamise kui ka seadmete ohutu kasutamise alal.

Kohaldatakse ka direktiivi 90/269/EMÜ²⁶, mis käsitleb raskuste käsitsi teisaldamist, millega kaasneb eelkõige töötajate seljavigastuse oht.

3.7 Halvast asendist tulenevad ohud

Nende puhul on tegemist töövigastuse või haiguse ohuga, mille põhjus on sundasend ja intensiivne või korduv füüsiline pingutus. Võivad tekkida korduvad vigastused ning on ka muid sarnasusi eelmist ohtu kirjeldava näitega.

Paljudel juhtudel võivad ohte vähendada töökoha plaani põhjalik läbimõtlemine ning kasutatavad materjalid ja seadmed.

²⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2000/14/EÜ, 8. mai 2000, välitingimustes kasutatavate seadmete müra kohta käivate liikmesriikide seaduste ühtlustamise kohta. EÜT L 162, 3.7.2000, lk 1.

²⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2006/42/EÜ, 17. mai 2006, mis käsitleb masinaid ja millega muudetakse direktiivi 95/16/EÜ (uuesti sõnastatud). ELT L 157, 9.6.2006, lk 24.

²⁶ Nõukogu direktiiv 90/269/EMÜ, 29. mai 1990, tervishoiu ja ohutuse miinimumnõuete kohta, mis käsitlevad raskuste käsitsi teisaldamist, millega kaasneb eelkõige töötajate seljavigastuse oht (neljas üksikdirektiiv direktiivi 89/391/EMÜ artikli 16 lõike 1 tähenduses). EÜT L 156, 21.6.1990.

3.8 Lõhkeainete kasutamisest tulenevad ohud

Lõhkeained tekitavad vigastusohu, mis tuleneb plahvatusest, lendu läinud või lendavast materjalist, mürgistest aurudest ja ülerohust.

Lõhkeaineid tuleks ladustada, transportida ja kasutada ohutult ja julgestatult.

Plahvatustest ja lendu läinud või lendavast materjalist põhjustatud vigastuste vältimiseks on nõutav ohutu töömeetodi kasutamine.

3.9 Ebastabiilsusest tulenevad ohud

Ülevalt kukkuvad esemed või ehitiste, muldkehade ja seadmete kokkuvarisemine võivad tekitada vigastusohu.

Ebastabiilsus võib kahjulikku mõju avaldada objektile või selle lähedal olevatele rajatistele, uutele ehitamisjärgus ehitistele ja ehitustöö osana püstitatud ajutistele ehitistele. Struktuuri terviklikkuse kadumisel võib olla mitu põhjust. Nende hulka kuuluvad eelkõige vead ajutiste tööde kavandamisel, tööde ebaõnnestunud projektijärgne teostamine ja ettenägematute asjaolude arvessevõtmiseks teostatava töö puudulik järelevalve.

Erilist hoolikust nõuavad keerukad kaevamistööd, näiteks tunnelid, šahtid ja sügavad kaevamistööd linna- ja piirkonnas. Ebastabiilsus võib kahjulikult mõjutada ka mullatöid, näiteks mullavallide puhul.

3.10 Terviseohud

a) Füüsilised ohud (müra, vibratsioon, põletused, äärmuslik temperatuur, ilmastikutingimused jne)

Müra

Pidev kokkupuude tugeva müraga võib kuulmist pöördumatult kahjustada. See on kõige tõenäolisem juhul, kui kokkupuude tugeva müraga kuulub pidevalt töö juurde.

Juhuslikul või vähesel kokkupuutel müraga on tervisekahjustuste tõenäosus väiksem, samas võib ühekordne kokkupuude äärmiselt valju müraga põhjustada kohese tervisekahjustuse. Müra võib töötajad ohtu seada ka juhul, kui see raskendab nende tõhusat suhtlemist või takistab hoiatussignaali kuulmist.

Kuulmise kaotus võib olla ajutine või pöördumatu.

Kokkupuude müraga ei pruugi tuleneda üksnes kasutatavast töövahendist, seda võib põhjustada ka alaline sea-deldis (näiteks generaator) või teiste töötajate tegevus.

Keda võib müra ohustada?

- Töötajaid, kes kasutavad mootortööriistu, näiteks:
 - suruõhuhaamreid, betoonivibraatoreid ja tihendusmasinaid;
 - lihvimismasinaid, peenesteid ja ketaslõikureid;
 - lõõkpuure;
 - lõõkvasaraid;
 - kettsaage;
 - lõõktoimelisi tööriistu;
 - betoonifreese ja nõelpüstoleid;
- töötajaid, kes käitavad ehitustööplatsil raskeid seadmeid või juhtimismasinaid; kõiki läheduses viibivaid isikuid.

Müradirektiivis 2003/10/EÜ²⁷ on nõutud konkreetsete meetmete võtmist kokkupuutest müraga tulenevate ohtude vähendamiseks.

Vibratsioon

Vibratsioon, millega puututakse kokku käeshoitavate mootortööriistade ja -seadmetega töötamisel, võib kahjustada töötaja käsi ja käsivarsi, tekitades kohtvibratsiooni sündroomi. See on valulik ja pöördumatu seisund, millega kaasneb nn valgete sõrmede sündroom. Tagajärjeks võivad olla halvenenud vereringe, närvi- ja lihaskahjustused ning normaalse haaramisvõime kaotus.

Käeshoitavatest mootortööriistadest tekitavad vibratsiooni peamiselt purustusvasarad, trellpuurid, lõõkrellpuurid, nurklõikurid, kettsaad ja käeshoitavad kettsaad.

Sõiduki või masina vibratsioon, mis kandub läbi sõiduki istme sõidukijuhli istmiku kaudu tema kehasse, võib põhjustada seljavalu või seda süvendada. Seda nähtust nimetatakse üldvibratsiooniks. Üldvibratsiooni võib põhjustada ka sõiduki

või masina vibreerival platvormil seismine. Sel juhul kandub vibratsioon operaatori kehasse jalgade kaudu.

Üldvibratsiooni tekitavad peamiselt ekskavaatorid, rataslaadurid, roomiktraktorid, teehöõvlid, skreeperid, kallurid, keskliigendiga kallurautod, ratastega (mootor)-teehöõvlid ja maastikul kasutatavad kahvellaadurid.

Vibratsioonist tulenevate riskidega tegelemist on nõutud direktiiviga 2002/44/EÜ²⁸.

²⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2003/10/EÜ, 6. veebruar 2003, töötervishoiu ja tööohutuse miinimumnõuete kohta seoses töötajate kokkupuutega füüsilistest mõjuritest (müra) tulenevate riskidega (seitsmeteistkümnnes üksikdirektiiv direktiivi 89/391/EMÜ artikli 16 lõike 1 tähenduses). ELT L 42, 15.2.2003, lk 38.

²⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2002/44/EÜ, 25. juuni 2002, töötervishoiu ja tööohutuse miinimumnõuete kohta seoses töötajate kokkupuutega füüsilistest mõjuritest (vibratsioon) tulenevate riskidega (kuueteistkümnnes üksikdirektiiv direktiivi 89/391/EMÜ artikli 16 lõike 1 tähenduses). Euroopa Parlamendi ja nõukogu ühisavaldus. EÜT L 177, 6.7.2002, lk 13.

Põletused

Põletusohtu tekitab kõrge temperatuuriga esemete puudutamine nende läheduses töötamisel. Teine viis kõrge temperatuuril põletusi saada on tuliste vedelike, aurude või gaaside leke. Põletusi võib tekitada ka kokkupuude kemikaalide ja elektriga.

Temperatuur

Temperatuur peab olema sobiv, võttes arvesse kasutatavaid töömeetodeid ja töötajatele esitatavaid füüsilisi nõudmisi. Ka puhke-, olme- ja esmaabiruumides peaks temperatuur vastama nende ruumide konkreetsele otstarbele. Kui kasutatakse sundventilatsioonisüsteemi, tuleb seda töökorras pidada ning see ei tohiks tekitada töötajate tervisele kahjulikku tõmbetuult.

Ehitustöötajad võivad oma töö tõttu puutuda äärmuslike temperatuuridega.

Töötajad võivad kokku puutuda kõrge temperatuuriga ja neil on oht saada kuumarabandus näiteks järgmistest tööde käigus:

- metallisulatusmahutite lammutamine;
- keevitamine, eriti suletud ruumis;
- töötamine voolu all olevate seadmetega ruumis, eelkõige täiendavate stressitegurite olemasolu korral, näiteks hingamisteede kaitsevahendite kasutamisel asbesti kõrvaldamisel;
- kõrgahjude rekonstrueerimine.

Kõige parem lahendus selliste olukordade vältimiseks on tööde kavandamine. Kui see ei ole võimalik, tuleks temperatuuri hoida võimalikult madalana, näiteks lastes seadmel pikema aja jooksul maha jahtuda ja suurendades ventilatsiooni õhu jahutamise teel.

Töötajad võivad äärmiselt madala temperatuuriga kokku puutuda näiteks külmhoonetes. Ka selliste olukordade vältimiseks on parim lahendus tööde kavandamine. Kui see ei ole võimalik, tuleks temperatuuri hoida võimalikult mõõdukana.

Et määrata kindlaks, kui lühikest aega on võimalik äärmuslikes tingimustes töötada ja millised täiendavad ettevaatusabinõud on vajalikud, tuleks paluda eksperdiabi. Samuti tuleks kontrollida, milliseid konkreetseid nõudeid tuleb rakendada vastavalt asjaomase liikmesriigi seadustele.

Ilmastikutingimused

Töötajad peaksid olema kaitstud nende ohutust ja tervist kahjustada võivate ilmastikutingimuste vastu.

Ohutus- ja terviseriske võivad suurendada järgmised ilmastikutingimused:

- tugev tuul;
- sademed: vihm ja lumi;
- jää;
- kõrge õhuniiskus;
- kokkupuude päikese kahjuliku mõjuga;
- äärmuslikud temperatuurid.

Tugev tuul võib mõjutada kahjulikult kraanade ja muude tösteseadmete tööd, eriti suurte paneelide, näiteks välisvooderdusplaatide, katusepleki ja raketispaneelide töstmist. Ka tugeval tuulel võib olla kahjulik mõju töötajatele, kes teiseldavad näiteks plekk-katuste ja metallplatvormide paigaldamisel suuri kergpaneele.

Halb ilm on kehale üldine stressitegur. Suvine kõrge õhutemperatuur võib põhjustada kuumarabandust või ultraviolettkiirgusest tulenevaid põletusi.

Madal temperatuur võib suurendada vibreerivate tööriistade kahjulikku mõju ning külmetus- ja nakkusohu.

Tuleks kontrollida, kuidas asjaomane liikmesriik on direktiivi sellealased nõuded riiklikku õigusesse üle võtnud.

Tolm

Tolm on kahjulik hingamisteedele ja -elunditele. Mõni tolmulik (nt asbestitolm) on kantserogeenne.

Tolm võib tekkida näiteks:

- asbeststruktuuri eemaldamisel remonditööde käigus;
- puidu lõikamisel;
- telliste, plokkide, betooni ja kivi lihvimisel ja lõikamisel;
- tsemendi ja muude tolmainete kasutamisel.

Tolmuga kokkupuutumise seisukohast on eriti olulised kaks direktiivi, millega on nõutud kontrollimeetmete rakendamist: direktiiv 2004/37/EÜ²⁹ kantserogeenide ja mutageenidega kokkupuute kohta tööl ning direktiiv 2009/148/EÜ³⁰ asbestiga kokkupuute kohta.

²⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2004/37/EÜ, 29. aprill 2004, töötajate kaitse kohta tööl kantserogeenide ja mutageenidega kokkupuutest tulenevate ohtude eest (kuues üksikdirektiiv nõukogu direktiivi 89/391/EMÜ artikli 16 lõike 1 tähenduses). ELT L 158, 30.4.2004, lk 50.

³⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/148/EÜ, 30. november 2009, töötajate kaitsmise kohta asbestiga kokkupuutest tulenevate ohtude eest tööl. ELT L 330, 16.12.2009, lk 28.

b) Keemilised ja bioloogilised ohud

Keemilised ohud

Keemilistel ohtudel on ehitustööplatsil erinevad allikad, sealhulgas:

- juba enne ehitusprotsessi algust seal olevad kemikaalid. Need ohuallikad võivad olla looduslikud või inimtekkelised;
- ehitusprotsessis kasutatavad kemikaalid;
- keemilised ohud kui ehitusprotsessi kõrvalsaadus.

Esimest liiki ohud tekivad peamiselt lammutustööde käigus ning endiste jäätmeoidlate ja mahajäetud kohtade koristamisel. Olemasolevates rajatistes võib leiduda tulekaitse- või isolatsioonimaterjalina kasutatud asbesti. Varasemate tööstusprotsesside tulemusena võib olla tekkinud suur hulk kemikaale, näiteks vanade koksiahjude paiknemiskohas võib eeldada nii rajatiste kui ka pinnasereostust.

Kemikaalide võimalikku olemasolu tuleb üksikasjalikult uurida ja enne tööde algust peaks kindlaks määrama sobivad kaitsemeetmed. Nende meetmete hulka kuulub sageli ka keskkonnakaitse.

Teist liiki keemilised ohud tulenevad ehitusprotsessi käigus kasutatavatest kemikaalidest. Tavaline ohuallikas on värvides, värnitsates, lakkides ja liimides kasutatavate lahustite aurumine. Lahustid on kahjulikud närvisüsteemile ja võivad tekitada ajukahjustusi. Värvides, liimides ja sideainetes leiduvad isotsüanaadid ja epoksüvaigud võivad ärritada nahka ja kopse ning põhjustada ägedat allergilist reaktsiooni ja astmat. Esitatud näited ei kujuta endast ammendavat loetelu.

Tavaliselt saab nimetatud keemilisi ohte vältida, kasutades vähemohtlikke materjale. Kavandamis- ja planeerimisetapil peaks keemiliste ohtude vähendamiseks kaaluma alternatiivsete materjalide kasutamist. Ülejäänud ohtude vastased kaitsemeetmed sõltuvad konkreetsest aineist ja võimalikest töömeetoditest.

Ehitusprotsessi kõrvalsaadusena tekkiva keemilise ohu näiteks on puurimisel, saagimisel või vasardamisel tekkinud tolmu. Selle ohuga kokkupuutumine sõltub kasutatavast töömeetodist ja töövahenditest. Esmatähtis peaks olema ohtude vältimine, kasutades näiteks ohutuid töömeetodeid.

Meetmete võtmist töötajate kaitsmiseks keemiliste ohtude eest on nõutud direktiiviga 98/24/EÜ³¹ keemiliste mõjuritega seotud ohtude kohta tööl.

Bioloogilised ohud

Bioloogilisi ohutegureid võib tavaliselt leida pinnases, kanalisatsioonitorudes ja torustikes, katusealustes tühimikes, pööningu- ja keldrikorrustel, vee jahutus-tornides, kõdunenud materjalides ja teatavates töökohtades, näiteks haiglates ja bioloogilise ohu laboratooriumides. Ohutegurid võivad levida õhu kaudu. Need võivad eralduda liikumise tagajärjel, näiteks reostatud rajatiste lammutamisel ja reostatud krohvi eemaldamisel.

Näide bioloogilisest ohust on ka tuvide väljaheidet ja rottide poolt reostatud vee kaudu leviv Weili töbi.

Enne tööde algust tuleks uurida bioloogiliste ohutegurite võimalikku esinemist ja määrata kindlaks sobivad kaitsemeetmed. Sageli on nõutav ka keskkonnakaitsemeetmete võtmine.

Konkreetsed nõuded on sätestatud direktiivis 2000/57/EÜ³².

c) Tule-, plahvatus- ja lämbumisoht

Tuleoht

Tuleoht ehitustööplatsil võib tuleneda paljudest teguritest, näiteks:

- tuleohtlike vedelike kasutamine;
- keevitamine või abrasiivsed lõikemehetodid, mida kasutatakse sellisteks töödeks spetsiaalselt ettevalmistamata kohtades;
- lahtise tule juures kasutatavad vedelgaasid;

- tuleohtlikud ja põlevad materjalid, näiteks nafta, puit ja pakendid.

Tuleohtu suurendab suruõhu tingimustes töötamine. Hoolikalt tuleb läbi mõelda ka tuleoht töötamisel kinnistes ruumides, kust väljapääs võib olla raskendatud.

³¹ Nõukogu direktiiv 98/24/EÜ, 7. aprill 1998, töötajate tervise ja ohutuse kaitse kohta keemiliste mõjuritega seotud ohtude eest tööl (neljateistkümnes üksikdirektiiv direktiivi 89/391/EMÜ artikli 16 lõike 1 tähenduses). EÜT L 131, 5.5.1998, lk 11.

³² Komisjoni direktiiv 2000/57/EÜ, 22. september 2000, millega muudetakse nõukogu direktiivide 76/895/EMÜ ja 90/642/EMÜ (vastavalt puu- ja kõögiviljas ning teatavates taimsetes saadustes, kaasa arvatud puu- ja kõögiviljas sisalduvate ja nende pinnal esinevate pestitsiidide jääkide piirnõrkude kehtestamise kohta) lisasid. EÜT L 244, 29.9.2000, lk 76.

Plahvatusoht

Ehitustööplatsi plahvatusohtliku keskkonna võivad tingida ehitustööde tegijate töö ja muud töös-
tustusprotsessid, mida teostavad teised isikud.

Plahvatusohtlikku keskkonda käsitleva direktiiviga 1999/92/EÜ³³ on nõutud konkreetsete ettevaatusabinõude võtmist.

Plahvatusohtu võib tavaliselt tekitada:

- lahustite kasutamine ja sädemest süttimine;
- staatiline elekter (mis võib süttida näiteks lõhkeaineid);
- plahvatusohtlik keskkond kanalisatsioonitorudes;
- plahvatusohtlike gaase sisaldavate torujuhtmete kahjustused;
- pinnases leiduv lõhkemata lahingumoon.

Plahvatusohtu vähendavad plahvatusohtliku materjali võimalikult ulatuslik asendamine, põhjalik pinnaseuuring ja väljaõppe saanud töötajad.

Lämbumisoht

Lämbumisoht tekib kohtades, kus leidub mürgiseid gaase või kus gaasid on hapniku väljasurumisel tekitanud hingamiskõlbmatu keskkonna. Kanalisatsioonisüsteeme, sealhulgas pinnavee äravoolusüsteeme, samuti muid kinniseid ruume tuleb enne sisenemist kontrollida. Äge vesiniksulfiidi (H₂S) mürgistus ja ka hapnikuvaegus võivad põhjustada surma.

Samuti võib lämbumisohtu tekitada peen tolm.

d) Uppumisoht

Uppumisoht võib tekkida:

- vee ületamisel töökohta jõudmiseks;
- vee kohal või läheduses töötamisel;
- teravilja või peenpulbreid sisaldavasse silosse kukkumisel;
- veealuste tööde teostamisel, näiteks veealusel betoneerimisel.

Kukkumise tagajärjel saadud vigastuste korral satub uppumisohtu isegi hea ujumisoskusega isik. Uppumise tavalisteks põhjusteks on alajahtumine külmas vees ning tugevatest hoovustest ja ohtlikest veekeeristest tulenevad ohud.

³³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 1999/92/EÜ, 16. detsember 1999, plahvatusohtlikust keskkonnast potentsiaalselt ohustatud töötajate ohutuse ja tervisekaitse parandamise miinimumnõuete kohta (viieteistkümnes üksikdirektiiv direktiivi 89/391/EMÜ artikli 16 lõike 1 tähenduses). EÜT L 23, 28.1.2000, lk 57.

3.11 Transport

Transpordiga seotud ohud võivad tekkida tööle minnes ja sealt tultes, kui töötaja täidab töoandja antud ülesandeid elukohast kaugel. Suurema ohutuse saab tagada sõidukijuhtimise täiendõppega, töötundide piiramisega ja heas korras kvaliteetse sõiduki tagamisega.

Transport ehitustööplatsil toob kaasa lisaohu jalakäijatele. Möödujad võivad ohtu sattuda sõidukite juurdepääsupunktides. Vigastuste arvu vähendab hästi koostatud transpordiplaan, milles võetakse selliseid ohte arvesse.

3.12 Hügieen

Üldhügieeni puudumine ehitustööplatsil võib põhjustada asjatuid terviseriske. Vajalik on:

- korralike pesuruumide (sealhulgas vajaduse korral duššide) olemasolu, et töötajad saaksid end saasteainetest korralikult puhtaks pesta;
- tagada vajaduse korral eririietuse olemasolu, et tavarietus ja katmata nahk ei puutuks kokku millegi kahjulikuga;
- töötajate teavitamine konkreetsete riskide vastastest nõutavatest ettevaatusabinõudest;
- tööpiirkonna ja tööolmeruumide puhtana hoidmine;
- tagada piisav toiduhügieen ja ülejäävate toiduainete ohutu hoidmine, sest vastasel juhul võiks see ligi meelitada kahjureid.

3.13 Muud ohud

Muude ohtude hulka võivad kuuluda järgmised (kuid mitte ainult):

- survevedelikud (suruõhk, hüdroüsteem);
- töötamine kinnistes ruumides (ventilatsiooniruumid, tsisternid);
- tööstress (tasakaalu puudumine töötaja töövõime ja tööalaste nõudmiste vahel);
- vägivald tööol (nt röövkaaletungid);
- ioniseeriv ja mitteioniseeriv kiirgus (laser, raadioside);
- nanoosakesed,
- elektromagnetväljad³⁴,
- tehnilik optiline kiirgus³⁵,
- mitme eri ohu kombineeritud mõjust (nt koostoime või mitme teguri mõju) tulenev suurenenud vigastus- ja haigestumisoht.

Viidata tuleks ka muudele töötajate kaitset käsitlevatele Euroopa direktiividele.

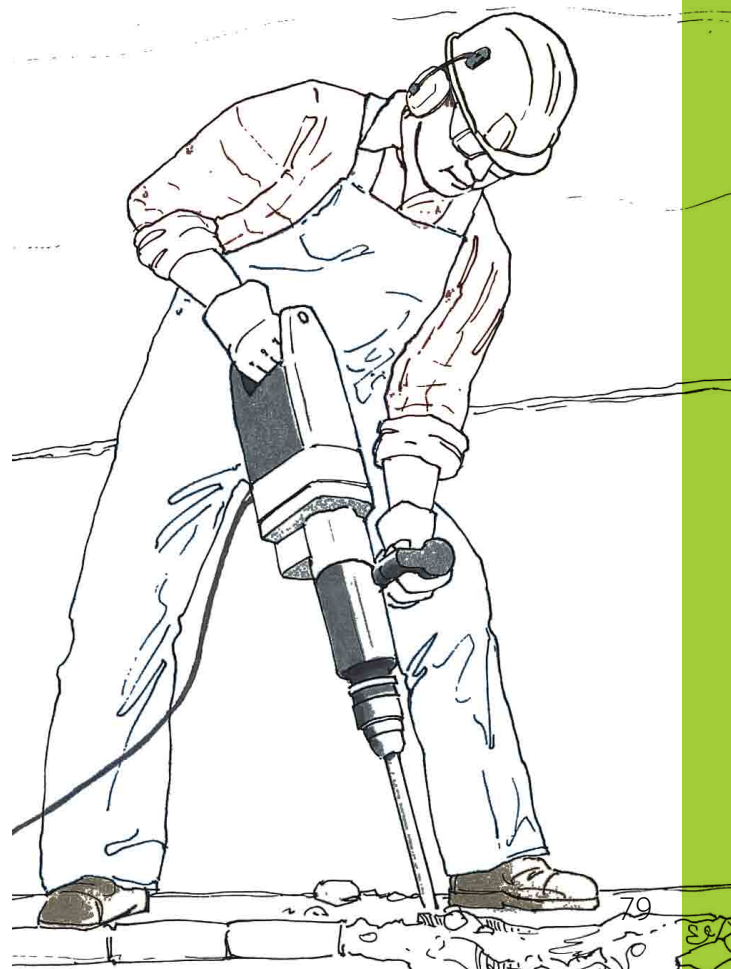
Need ja muud ohud võivad tekkida ehitustegevuse ja muude ehitustööde läheduses teostatavate tööstusprotsesside tulemusena (nt töötamine naftatöötlemistehases, tuumaelektrijaamas jms või nende läheduses).

³⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2008/46/EÜ, 23. aprill 2008, millega muudetakse direktiivi 2004/40/EÜ töötajate tervishoiu ja tööohutuse miinimumnõuete kohta seoses töötajate kokkupuutega füüsilistest mõjuritest (elektromagnetväljad) tulenevate riskidega (kaheksateistkümnnes üksikdirektiiv direktiivi 89/391/EMÜ artikli 16 lõike 1 tähenduses). ELT L 114, 26.4.2008, lk 88.

³⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2006/25/EÜ, 5. aprill 2006, töötajate tervishoiu ja tööohutuse miinimumnõuete kohta seoses töötajate kokkupuutega füüsilistest mõjuritest (tehnilik optiline kiirgus) tulenevate riskidega (üheksateistkümnnes üksikdirektiiv direktiivi 89/391/EMÜ artikli 16 lõike 1 tähenduses). ELT L 114, 27.4.2006, lk 38.

4 Riskijuhtimine ehitusprojekti käigus

4.1 Projekti ettevalmistamine	80
4.1.1 Projekti alustamine.....	80
4.1.2 Kavandamine.....	82
4.1.3 Ettevalmistuste lõpetamine enne ehitustööde algust.....	92
4.2 Projekti teostamine.....	103
4.2.1 Ehitusetapp.....	103
4.2.2 Ehitusetapi lõpp.....	109
4.2.3 Ehitusjärgne etapp.....	111

Käesolevas peatükis esitatakse praktilised juhised sidusrühmadele riskijuhtimiseks ehitusprojekti eri etappides – ehitustööde algusest nende lõpetamiseni – ja ehitusejärgses etapis.

On oluline meeles pidada, et direktiivi kohaldatakse kogu ehitustöö suhtes ja et kõik ehitustööd on projekti osa. See tähendab, et kõige lihtsamad ja kiiremad hooned hooldus- ja remonditööd kujutavad endast ehitusprojekti. Direktiivi kohaldamisel on otstarbekas kasutada pragmaatilist ja praktilist lähenemisi, et oleksid täidetud sidusrühmade kohustused ning tagatud tööohutus ja tervishoid sidusrühmadele asjatut koormust lisamata. Juhendi käesoleva peatüki lugemisel tulekski lähtuda sellest põhimõttest, eriti väga väikeste projektide korral.

Direktiivis on välja toodud kaks peamist etappi:

- ettevalmistamine, mis hõlmab algust, kavandamist ja ettevalmistusi enne ehitustööplatsil tööde alustamist;
- teostamine, mis hõlmab peamiselt ehitustööplatsil toimuvaid ehitustöid kuni projekti lõpetamiseni.

Pärast projekti lõpetamist võib toimuda veel muud tegevust. Seda nimetatakse sageli ehitusejärgseks etapiks. Tegelikult hõlmab see tavaliselt uusi projekte, võttes arvesse, et direktiiv on kohaldatav igasuguste kui tahes piiratud ulatusega ehitustööde suhtes.

4.1 Projekti ettevalmistamine

4.1.1 Projekti alustamine

Projekti ettevalmistamine hõlmab ajavahemikku projekti algatamisest kuni hetkeni, mil võib alustada tegevust ehitustööplatsil.

See võib sisaldada algatamist, muude sidusrühmade valimist kliendi poolt, planeerimist, uuringuid ja uurimusi, tegevuskava koostamist, kavandamist ja ettevalmistusi enne ehitustööde alustamist.

Kõik ehitusprojektis osalejad peaksid juba projekti ettevalmistamisetapist peale võtma oma mõju- ja vastutusala piires arvesse ohutuse ja tervishoiu küsimusi. Projektikava koostades ja projekti planeerides peaks töötajate ohutus ja tervishoid olema alati esiplaanil. See on projekti õnnestumise võti. Samuti peaks arvesse võtma teiste isikute, näiteks möödujate kaitset.

Projekti selles etapis on eriline vastutus kliendil või projektijuhil ja projekti ettevalmistusetapi koordinaatoritel.

→ Vt punkt 2.3, „Sidusrühmad“, lk 35

Paljude projektide puhul projekti ettevalmistamine ja teostamine kattuvad, näiteks juhul, kui kavandamine jätkub ka pärast ehitustööde alustamist ehitustööplatsil.

a) Projekti ettevalmistamise algusjärguga seotud sidusrühmad

Projekti algatab klient, kes otsustab teostada ehitustöid hõlmavad ülesanded või tellida nende teostamise teistelt. Muud algusetapis osalevad sidusrühmad on projektijuhtimise nõustajad, projekteerijad ja muud eksperdid (nt spetsialistid-nõustajad). Selles etapis võivad osaleda ettevõtjad, kes on spetsialiseerunud kasutusvalmis rajatistele ning kes ei ole ehitushanega hiljem otseselt seotud, või sarnased ettevõtjad, kes uusi rajatise ka hooldavad, ning kaupade ja teenuste hankijad ja tarnijad. Kõik sellised osalised peavad teadma oma vastutust, eelkõige kooskõlas raamdirektiiviga 89/391/EMÜ, käesoleva juhendi aluseks oleva direktiiviga 92/57/EMÜ ja muude töötajate kaitset käsitlevate direktiividega.

Klient võib määrata ehitustööde jaoks projektijuhil. Direktiivi nõuete kohaselt peab klient määrama koordinaatori ehitustööplatsile, kus tegutseb rohkem kui üks töövõtja.

→ Vt punkt 2.3, „Sidusrühmad“, lk 35

Hea tava:

Juhul kui iga ehitusetapi (st ettevalmistamise ja teostamise) jaoks on määratud rohkem kui üks koordinaator, määratakse juhtiv koordinaator.

b) Projekti ettevalmistamise algusjärgus tähelepanu vajavad põhiküsimused ja -probleemid

Tööohutus- ja tervishoiuküsimuste struktureeritud käsitlemisel tekkivad peamised küsimused ja probleemid on eelkõige seotud järgmiste aspektidega:

Projekti edukaks teostamiseks vajalikku tööohutus- ja -tervishoiualast pädevust (teadmised, asjatundlikkus, oskused ja kogemus) ning vahendeid omava projektirühma loomine

Hea tava:

Suure projekti korral: klient palub eksperdiabi järgmistes küsimustes: kes peaks projektirühma kuuluma, millised oskused ja vahendid peaks neil tööohutuse ja -tervishoiu valdkonnas olema ning kes seejärel valikukriteeriumid koostab ja neid kasutab?

Väikese projekti korral (st projekt, milles osaleb ainult üks töövõtja ja mille kestus on mõni päev): klient kasutab töövõtjat, kelle puhul on varasema kogemuse põhjal teada, et ta suudab tellitud töö ohutult teostada.

Tööohutuse ja tervishoiu üldine korraldamine selliselt, et kõik sidusrühmad teavad oma ülesandeid ning seda, kuidas teiste osalistega koostööd teha ja nendega oma tegevust kooskõlastada

Vastavalt artiklile 4 on oluline roll täita kliendil ja projektijuhil.

Oluline on tagada projekti kavandamise ja muude projekti ettevalmistamisega seotud tegevuste asjakohane korraldamine

Hea tava:

Suure projekti korral: klient palub eksperdiabi järgmistes küsimustes: kuidas peaks projekti raames korraldama tööohutust ja -tervishoidu ning kes korraldamise tagab.

Väikese projekti korral: klient lepib töövõtjaga kokku lihtsad koostööreeglid, millega tagatakse ohutus.

Kliendi vajaduste kindlakstegemine, et need täita, hoides samas riskid ehitustöötajate jaoks võimalikult väikestena

Hea tava:

Suure projekti korral: uuritakse kliendi vajadusi ja võimalikke ehituslahendusi ning valitakse lahendused, mis eeldatavalt ei põhjusta asjatuid riske.

Väikese projekti korral: sama mis eespool, kuid pragmaatilisemal kujul (näiteks selle asemel, et vahetada lagunev katus pikema aja jooksul välja osade kaupa, vahetatakse kogu katus korraga, nii et sobivad tellingud püstitataks vaid ühe korra, suurendades sellega ohutust ja vähendades pikemas perspektiivis kulutusi).

Teiste isikute kindlakstegemine, kelle ohutusele ja tervisele võib ehitusprojekt kahjulikult mõjuda, ning töö korraldamine koos nendega või sobivate vahendajatega

Hea tava:

Suure projekti korral: ametlik läbivaatamine ja töösuhete loomine nt naabruses asuvate ettevõtete, üldkasutatavate asutuste (haiglad, koolid jne), maanteeameti, üürnike jt.

Väikese projekti korral: võetakse ühendust asjaomaste isikutega ning arutatakse nendega probleemide ja lahenduste üle.

Teabe kogumine ehitustööplatsi ja selle ümbruse seisundi kohta ning võimalikud tehnilised ja projektilahendused

Hea tava:

Suure projekti korral: võimaluste kindlaksmääramiseks koostatakse teabealaste vajaduste ajakava ja määratakse rühmalikmed või volitatakse teised isikud teabe kogumiseks ja kogutud teabe analüüsimiseks.

Väikese projekti korral: arutelu projekteerija ja/või töövõtjaga tulevases töökohal.

Projekti arenedes ja muude otsuste esile kerkides riskianalüüsi rakendamine prognoositavate tööohutuse ja -tervishoiuküsimuste suhtes ning enneta-mise üldpõhimõtted

Hea tava:

Suure projekti korral: kavandamise ja muu ettevalmistamise käigus annab iga sidusrühm oma panuse ohtude kõrvaldamisse ja riskide vähendamisse ning kogu rühmaga tehakse ametlik struktureeritud läbivaatus.

Väikese projekti korral: peetakse läbirääkimisi kavandajate ja töövõtjatega, märkides üles vaid tööohutuse ja -tervishoiu tagamiseks kõige olulisema.

→ **Vt punkt 1, „Üldised ennetuspõhimõtted seoses tööohutuse ja tervishoiuga”, lk 17**

Asjaomase töö teostamiseks vajaliku ajavahemiku kindlaksmääramine

Hea tava:

Suure projekti korral: tehakse ametlik eksperdianalüüs projekti kavandamise kohta, võttes arvesse ohutuse ja tervishoiu küsimusi.

Väikese projekti korral: mõistliku ajavahemiku arutamisel ja kokkuleppimisel kasutatakse töövõtja teadmisi. Paindlikkus ettenägematute ohutus- või tervishoiuprobleemide tekkimisel.

→ **Vt punkt 2.4.2, „Ohutuse ja tervisekaitse kava”, lk 59**

Ohutuse ja tervisekaitse kava koostamise tagamine, kui see on nõutav (ja kui liikmesriigi seadused seda ei nõua, siis tagada, et vajadust nimetatud dokumendi järele võetaks arvesse)

Hea tava:

Suure projekti korral: koordinaator koostab kava, võttes täielikult arvesse käesoleva juhendi nõuandeid.

Väikese projekti korral: määratakse isik, kes koostab lühikese kava, milles on ohte ja riskitaset täiel määral arvesse võetud.

→ **Vt punkt 2.4.2, „Ohutuse ja tervisekaitse kava”, lk 59**

c) Eeltööd

Kui tehakse kindlaks oht, mille kõrvaldamine on pikaajaline (nt kommunaalteenused ja kommunaalvõrgud, asbesti teistsaldamine jne), on otstarbekas see ära teha enne teisi ehitustöid.

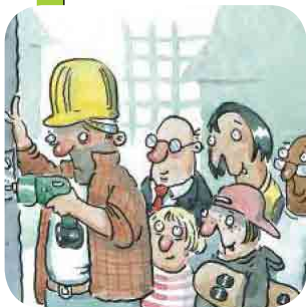
Näiteks saab uue tee ehitust takistavad kõrgepingekaablid kindlaks määrata kavandamise käigus, et võtta meetmeid töötajate ohtusattumise vältimiseks.

d) Kolme eri tüüpi projekti näited

Näide 79:

Kooli ja tiheda liiklusega tee lähedale uue 7-korruselise korterelamu ehitamine, 1. korrus on kavandatud äripindadeks ja kaks maa-alust korrust garaažideks

Lahendus:

kooli ja tiheda liiklusega tee läheduse tõttu on nõutav tellingute turvavõrk, et vältida esemete kukkumist ehitustööplatsilt väljapoole. Samuti on nõutav sobiv piirdetara valvatava väravaga, et takistada volitamata isikute, eriti kooliõpilaste sissepääsu.

Näide 80:

Eragaraaži ehitamine eraomanikule (perekond) vähem kui 500 inimtööpäevaga

Klient on majaomanik ja töö teostamiseks on vaja mitut töövõtjat või alltöövõtjat (nt objekti ehitaja, elektritööde tegija).

Lahendus:

kuna kaasatud on rohkem kui üks töövõtja, on vaja määrata ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelev koordinaator. Ehituse ettevalmistamisetapil täidab seda ülesannet projekteerija ja tööde teostamise ajaks määratakse vastutavaks üks töövõtjatest.

Näide 81:

Maapiirkonda uue raudteeliini ehitamine, milles osalevad erinevad spetsialistidest projekteerijad ja töövõtjad

Ehitustööd on jagatud piiritletud etappideks, nt pinnasetööd (kaevamistööd, ballast, liiprid ja rööpad) ja elektri paigaldamine (postid, elektrikaablid, õhuliinid). Igal töövõtjal on alltöövõtjad.

Lahendus:

kuna projektis osaleb rohkem kui üks töövõtja, peab raudtee-ettevõtja (klient) määrama ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegeleva koordinaatori.

Sellelaadses projektis on projekti ettevalmistamise algusjärgu tavapärased probleemid seotud juurdepääsuga ehituskohale. Vaja võib olla ajutisi teid. Projektis peaks selliseid ajutisi teid ja nende kavandamist arvesse võtma, sest nende teostamine võib kaasa tuua lisaohte.

4.1.2 Kavandamine

Tuleks märkida, et projektijuhi määratlus on üldine ja see hõlmab projekteerijaid, kes tegutsevad kliendi nimel (ehitustööplatside direktiivi artikli 2 punkt c). Kavandamisele on viidatud direktiivi artiklis 4, milles käsitletakse üldpõhimõtteid projekti ettevalmistamisetapil.

→ Vt punkti 4.1.2 alapunkti e, „Projekteerijad“, lk 84, ja punkti 2.3.3 alapunkti c, „Üldiste ennetus- ja ohutusmeetmete arvestamine“, lk 39

Direktiivi nõuete kohaselt peab projektijuht või klient võtma arvesse ennetamise üldpõhimõtteid projekti kavandamise eri etappides. Projekti ettevalmistamise käigus ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelev koordinaator peab muu hulgas koordineerima nimetatud nõuete rakendamist.

Seetõttu on projekteerijatel mõistlik tunnustada klienti, projektijuhi ja nimetatud koordinaatorite rolli kavandamisel ning täita oma osa kutsehaiguste ja -vigastuste vähendamisel ehitussektoris.

Järgnev tekst aitab projektijuhtidel, klientidel ning projekti ettevalmistamise käigus ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelevatel koordinaatoritel paremini mõista, mida projekteerijad saavad teha, ning projekteerijatel täita ootusi, mis projekti teistel sidusrühmadel nende suhtes on.

Hea tava:

Erinevalt direktiivis kehtestatud tööohutuse ja -tervishoiu miinimumnõuete järgimisest ehitustööplatsil (vt direktiivi IV lisa) on direktiiviga nõutud projektijuhilt või kliendilt üksnes ennetamise üldpõhimõtete arvessevõtmist. See annab projekteerijatele ettekirjutuste järgimise asemel võimaluse kasutada rahuldavate projektilahenduste väljatöötamisel laialdaselt oma kutseoskusi. Järgnev kavandamist käsitlev tekst selgitab põhiprobleeme ja esitab heade tavade raamistiku, mille abil kavandamistööd jätkata.

On oluline, et need, kes projekteerijaid valivad, oleksid võimalikult rahul sellega, et nende valitud projekteerijad on pädevad täitma oma tööohutus- ja -tervishoiualaseid ülesandeid, ja et nad püüaksid nende ülesannete täitmiseks eraldada piisavalt vahendeid. Valimisele eelneva uurimise olemus, ulatus ja rakedusala sõltub projekti mahukusest ja keerukusest ning sellega seotud võimalikest ohtudest ja riskidest.

Projekteerijad saavad tööohutuse ja -tervishoiu küsimustes palju ära teha, tehes kindlaks ja kõrvaldades ohud ning vähendades riske kavandamise kõigis etappides.

Tööohutuse ja -tervishoiu küsimustega tegelemist tuleks esteetika, funktsionaalsuse, ehituskõlblikkuse, maksumuse jm kõrval pidada hea kavandamise lahutamatuks osaks.

Ei ole otstarbekas kõigepealt koostada projekt ja alles seejärel mõelda tööohutuse ja -tervishoiu probleemidele. Sellise lähenemisviisi valimisel on olemas oht, et mõni algne otsus osutub ebasobivaks, mispuhul tuleb teha lisatööd, sealhulgas kavandada tegevust ümber, tekitades seega lisakulusi.

Kavandamise käigus tehtud otsuste tõttu ilmneva võivate ohtude ja riskide mõistmine on üks peamisi projekteerijale vajalikke oskusi. See nõuab piisavaid teadmisi töödest (sealhulgas kõik ajutised tööd, mida projekt nõuab või mida see võib kahjulikult mõjutada).

Projekteerija peaks tööohutuse ja -tervishoiuga seotud ohtudesse ja riskidesse suhtuma arukalt, lisades neile aspektidele hea projekti abil tähtsust. Mida tõsisemad on ohud ja mida suuremad on võimalikud riskid, seda enam ootavad teised sidusrühmad, et projekteerijad teeksid kõik endast sõltuva ohtude ja riskide kõrvaldamiseks hea kavandamise teel.

Ka ehitustööde käigus nõutavate võimalike ajutiste tööde (näiteks ajutised toed, sissepääsud või töökohtad) kavandamisel peaks arvesse võtma ennetamise üldpõhimõtteid.

a) Sidusrühmad

Projekti kavandamisel võib osaleda mitu sidusrühma.

Need võivad olla:

- projekteerijad, kes koostavad projektikavandi, milles on arvesse võetud ennetamise üldpõhimõtteid;
- kliendid või projektijuhid, kes tagavad projekteerijate tegutsemise kooskõlas direktiiviga;
- projekti ettevalmistamise käigus ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelevad koordinaatorid, kes koordineerivad kavandajate ja teiste osaliste tööd kavandamise ajal, et tagada ennetamise üldpõhimõtete arvestamine kavandamisel;
- projekti ettevalmistamise käigus ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelevad koordinaatorid, kes võivad aidata valmisprojekti arvesse võtta ehitustööde teostajate vajadusi, püüdes täita ennetamise üldpõhimõtteid;
- ka töövõtjad, tööandjad ja füüsilisest isikust ettevõtjad, kes hakkavad teostama ehitustöid ja võivad kaasa aidata;
- materjalide ja seadmete tarnijad (kas nende paigaldamiseks või ehitusel kasutamiseks);
- ehitustööplatsil võimalike jätkutööde eest vastutajad ja samuti uute tegevuste eest vastutajad pärast projekti lõpetamist;
- lähedalasuvate alaliste või ajutiste töökohtade ja läheduses tehtavate tööde (sealhulgas muud ehitustööplatsid, transpordisüsteemid jne) eest vastutajad, kes soovivad tagada, et nende tööalane tegevus ei satu ohtu ja et nad ei sea ohtu ehitustööle;
- isikud, kes vastutavad muude lähedal asuvate kohtade ja tööga mitteseotud tegevuste eest, mida tuleb tööohutuse ja -tervishoiu seisukohalt arvesse võtta;
- kohalike kogukondade esindajad, valitud teenistujad, nende ametnikud ja muud kogukondlikud rühmitused.

Võimaluse korral võivad projekteerijad otstarbekusest lähtudes arvesse võtta kõiki nimetatud sidusrühmi, et:

- nende vahel toimuks koostöö;
- kavandamisel tehtaks asjakohaseid otsuseid;
- oluline teave oleks projekti kui terviku õnnestumiseks kättesaadav.

Klient või projektijuht ning projekti ettevalmistamise käigus ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelevad koordinaatorid peavad otsustama, kuidas seda kavandamisel kaasa aitamiseks mõistlikult teha. Selles küsimuses ei ole üldist lahendust. Silmas tuleks pidada projekti iseloomu ja ulatust ning ehitustöötajatele ja teistele isikutele avalduvaid ohte, millega tuleb tegeleda ja mida juhtida kogu projekti vältel.

Projekti ettevalmistamise käigus ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelevatel koordinaatoritel on oma osa tööohutuse ja -tervishoiu küsimuste kavandamise kooskõlastamisel.

Näide 82:

Kõik projekteerijad kasutavad BIMi (ehituse teabemudel: elektrooniline kavandamisprogramm, mis ühendab eri projekteerijate töö ja teeb ühe funktsioonina kindlaks projektide ühildumatus), et minimeerida ühildumatustest kavandatud tulenevaid riske.

b) Objekti elutsükkel

Projekteerijad peavad silmas pidama objekti kogu elutsükli, arvestades nii objekti algset projektijärgset ehitamist kui ka objekti ohutut korrashoidmist, sanitaarremondi, taasviimistlemist, renoveerimist, remonditööd ja lõpuks lammutamist. Samuti tuleks silmas pidada objekti elutsükli muid etappe, kui seadmestamist, ümberehitamist ja muudatusi võivad kavandada ja teostada teised isikud.

See tähendab, et projekteerijad peavad arvesse võtma isikuid, kes võivad ohtudega kokku puutuda:

- kavandatud ehitustööde teostamise käigus;
- objekti elutsükli ajal tehtavate hilisemate ehitustööde teostamisel seoses ehitise kavandatava otstarbega ja lõpetades selle lammutamisega.

Nn ehitustööplatside direktiivi kohaselt ei ole projekteerijatel kohustust võtta arvesse muu kui ehitustööga seotud ja lõpetatud objekti muul viisil kasutatavate isikute ohutust ja tervishoidu. Sellisel teguviisil on siiski selged eelised, sealhulgas kliendi üldisemate ootuste täitmine.

c) Kavandamine teiste ohutust silmas pidades

Hea tava:

Lisaks sellele võivad projekteerijad otstarbekusest lähtudes arvesse võtta:

- möödunuid ja teisi isikuid, kes ei ole ehitustöödega seotud, kuid võivad kokku puutuda nendest tulenevate ohtudega;
- valmis objekti töökohana kasutatavaid isikuid (vt allpool);
- isikuid, kes hooldavad objekti, mida ei saa lugeda rangelt ehitustöök.

d) Kavandamine kasutust silmas pidades

Kavandamise käigus tuleb täielikult arvesse võtta, kuidas valmis objekti töökohana kasutatakse, et projekt võimaldaks isikul (näiteks omanikel, elanikel ja kasutajatel) täita muid ELi direktiive nagu töökoha direktiiv ja teised raamdirektiivi (89/391/EMÜ) alusel koostatud üksikdirektiivid.

Kuigi ehitustööplatside direktiivis (92/57/EMÜ) ei ole projekteerijatel seda otseselt nõutud, on siiski selgelt kliendi huvides, et lõpetatud objekt oleks selline, et seda saaks kasutada ilma kulukate ümberehitusteta. Kasutajad või isikud, kes tunnevad nende arvatavaid vajadusi, on veel üks sidusrühm, kellega on kasulik tööohutuse ja -tervishoiu küsimustes konsulteerida.

Projekteerijad peaksid võimalike nõuete kohta lisateabe saamiseks tutvuma asjaomase liikmesriigi õigusaktidega.

e) Projekteerijad

Kavandamisotsuseid võib teha iga sidusrühm. Neid otsuseid ei tee üksnes tavalised projekteerijad, näiteks arhitektid ning ehitus- ja ehitismehaanikainsenerid. Sageli osalevad ka teised spetsialistid ning näiteks mehaanika- ja elektritööde, liftide, tellingute jms projekteerijad, kes on projekteerimise, tarnimise ja paigaldamise valdkonna spetsialistid, ning ajutiste abitööde kavandajad. Isik, kes otsustab teatava materjali või aine kasutamise valiku üle, teeb kavandamisotsuse. Klientid, töövõtjad ja teised võivad olla projekteerijad, kui nad tegelevad kavandamisega või teevad kavandamisotsuseid. Kui projekteerija pakub teistele isikutele, näiteks kliendile, mitut valikuvõimalust, peaks ta olema veendunud, et iga võimalus on kasutuskõlblik.

Näide 83:

Reoveepuhasti kavandamisel on mõistlik, et kavandamist juhivad ehitusinsener, kes tunneb bioloogilisi puhastusviise ja mehaanilisi seadmeid. Juhtival projekteerijal peavad loomulikult olema teadmised, mis võimaldavad tal luua projekti, milles on arvesse võetud nn ehitustööplatside direktiivi.

Projekteerijad ei ole üksnes uue ehitusega seotud isikud, vaid ka seadmestamise, muudatuste tegemise, ümberehitamise, sanitaarremondi, taasviimistlemise, renoveerimise, remonditööde ja lammutamisega seotud isikud.

f) Empiiriline kavandamine

Kui tavaliselt projekt dokumenteeritakse kas paberandjal või elektrooniliselt, siis mõnel juhul see nii ei ole. See kehtib tavaliselt empiiriliste kavandamisotsuste korral, mis käsitlevad alalisi või ajutisi töid (sealhulgas ajutised toed ja tööplatvormid) ja mis tehakse sageli ehitustööplatsil. Ka sellise kavandamise korral tuleb siiski arvestada ennetamise üldpõhimõtteid.

g) Ohtude kindlaksmääramine ja riskijuhtimine

Projekteerija peaks kogu kavandamise käigus ohutegurite kindlaksmääramist ja riskijuhtimist silmas pidama ning arvesse võtma.

Liikmesriikide õigusaktides on seda teemat käsitletud mitmel viisil, kuid läbivalt on nõutud kavade puhul arvestada ennetamise üldpõhimõtteid järgmiselt:

- määrates kindlaks ja kõrvaldades ohud ning kui neid ei ole võimalik täielikult kõrvaldada, siis
- allesjäänud ohtudest tulenevate riskide vähendamise vastuvõetava tasemeni;
- ennetamise üldpõhimõtete sisemise hierarhia täielik arvestamine.

Peamine eesmärk on kavandada nii, et ehitustöid saab objekti elutsükli jooksul teha võimalikult ohutult.

→ Vt punkt 1.3, „Riskianalüüs“, lk 22

Hea tava:

Hea kavandamine on tavaliselt korduv protsess, mille käigus luuakse selliseid dokumente nagu projektikokkuvõtted, tehtud oletused, joonised, kalkulatsioonid, märkused teistele projekteerijatele jne.

Kirjalike dokumentide pidamine kavandamise käigus kuulub hea korralduse juurde, kuigi direktiivis ei ole dokumenteerimist sõnaselgelt nõutud. On olukordi, kus dokumenteerimisel on vähe eeliseid, näiteks lihtsate projektide puhul, kus kõigi kavandamisküsimustega tegeleb lühema aja jooksul üks projekteerija.

Hea tava:

Kui projektis osalevad pikema aja jooksul teised projekteerijad ja kavandamisrühmad, koostatakse tööohutuse ja -tervishoiu kohta dokumendid samamoodi nagu muude teemade kohta.

Kavandamise etapid

Projekteerijad jaotavad kavandamisprotsessi eri etappideks mitmel viisil.

Need viisid on muu hulgas järgmised:

- algne ja üksikasjalik kavandamine;
- ideeline, üldjooneline ja üksikasjalik kavandamine;
- 5-astmeline kavandamine: 1. Hindamine, 2. Kokkuvõtlik projekt (kahe ettevalmistusetapina), 3. Ideeline kavandamine, 4. Projekti väljatöötamine, 5. Tehniline või üksikasjalik kavandamine.

Lihtsaimate projektide puhul võib kavandamine toimuda ka ühes etapis.

Tööohutuse ja -tervishoiu seisukohalt ei ole üldiselt oluline, milliseid etappe või teguviise kavandamisel kasutatakse. Peamine on tagada, et valitud lähenemiseviis oleks struktureeritud ja mõistlik ning et projekti igas etapis oleks arvesse võetud asjaomaseid tööohutuse ja -tervishoiu küsimusi.

Näide 84:

Rajatiste kavandatav asukoht viiakse ideelise kavandamise käigus ehituskoha reostamata või vähem reostatud aladele, et vältida töötamist reostatud alal.

Kavandamisprotsessi liigendamine

Projekteerijad peaksid kavandamise käigus käsitlema tööohutuse ja -tervishoiu küsimusi struktureeritud viisil.

Hea tava:

Tehakse kindlaks kliendi vajadused.

Määratakse kavandamisrühma liikmed ja nõuandvad või muul viisil kavandamisse kaasatavad isikud.

Tehakse kindlaks kavandamiseks vajalik teave.

Tehakse kindlaks ohud, mis võivad kavandamise tõttu kogu objekti elutsükli jooksul toimuvate ehitustööde ja samuti selle töökohana kasutamise vältel tekkida.

Võimaluse korral kõrvaldatakse ennetamise üldpõhimõtteid järgides ohud ja vähendatakse säilinud ohtudest tulenevaid riske (kavanduslike lahenduste, töömeetodite ja materjalide läbimõtlemine ning muutmine).

Projekti kavandi kaudu antakse teavet nende projektist tulenevate ohtude kohta, mis ei pruugi olla teistele nähtavad.

Antakse teavet ohutuse ja tervisekaitse kausta jaoks.

Direktiivi II lisas on loetletud tööd, millega kaasneb konkreetne oht töötajate ohutusele ja tervisele. Nendele peaks projekteerijad eriti tähelepanu pöörama.

h) Kliendi vajaduste kindlakstegemine

Kliendi vajadused võivad olla seotud üksnes valmis objekti kasutamisega, kuid kliendilt peaks saama ka muud olulist teavet.

Näide 85:

Hilisemad seadmestamisnõuded ja pikemaajaline plaan objekti edaspidiseks arendamiseks, kavandades muudatusi ning võimalikku ümberehitamist teiste kasutajate jaoks.

Nimetatud juhtudel võib kavandada selliselt, et hilisem kavandamine ja ehitustööd ei osutuks asjatult keerukaks ja raskeks.

i) Kavandamisrühma liikmete ja nõuandvate või muul viisil kavandamises osalevate isikute kindlaksmääramine

Eeldatakse, et kavandamisrühma liikmetel on töö teostamiseks vajalikud teadmised, oskused, asjatundlikkus ja kogemus, sest enne, kui klient teeb tellimuse ja projekteerija vastu selle võtab, on oluline, et klient jääks rahule projekteerija pädevusega.

Enamasti on vaja tööohutuse ja -tervishoiu küsimuste piisavaks käsitlemiseks teha koostööd teistega. Võimalik, et selleks tuleb kaasata suur hulk inimesi. Nende hulka võivad kuuluda spetsialistidest projekteerijad, võimalike ehitusmeetodite asjatundjad, kliendirühma liikmed, kes hakkavad valmis objekti kasutama ja hoolidama, ning ohutus- ja tervishoiuspetsialistid.

Samuti on vaja võtta arvesse seda, mil viisil soovib osaleda klient või projektijuht, selleks et olla kindlad, et projekteerijad võtavad kavandamisel arvesse ennetamise üldpõhimõtteid. Kui projekti ettevalmistamise käigus peab määrama ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegeleva koordinaatori, tuleb arvesse võtta ka seda, kus ja kuidas koordinaator kavandamisrühmaga koostööd teeb.

Hea tava:

Kui töövõtjad on määratud, kaasatakse nad konsultatsiooniprotsessi, et kasutada nende tööohutus- ja -tervishoiualaseid teadmisi projekti kavandamisel.

Kaasatakse objekti hilisema kasutuse, hoolduse ja sanitarremondiga seotud isikud, sest nad võivad anda lisateavet tekkida võivatest ohtudest ja nende võimalikust kõrvaldamisest kavandamise käigus.

j) Kavandamiseks vajaliku teabe kindlakstegemine

Tavaliselt tuleb kavandamiseks vajaliku teabe kindlakstegemisel arvesse võtta kolme asjaolu:

- teave üldise keskkonna kohta, kuhu objekt ehitatakse, ja kavandatava ehitustööplatsi kohta (sealhulgas olemasolev tööohutuse ja tervisekaitse kaust)

See teave on tavaliselt kogutud juba projekti algetappides. Kavandamisrühm peaks teabe läbi vaatama ja kindlaks tegema kõik puudused. Seejärel tuleks püüda puudujääke kõrvaldada.

- Teave kliendi erivajaduste ning kavandamise ja ehitusega seotud sidusrühmade ootuste kohta

Need küsimused peavad olema kliendiga kooskõlastatud enne kavandamise algust. Kliendi ootused võivad laieneda tööohutus- ja tervishoiustandarditele, mille järgimist nad ootavad sidusrühmadelt kogu projekti vältel: ettevalmistamise, kavandamise, ehi-

tustööde ja objekti kogu kasutusaja jooksul. Projekteeerijad peaksid olema teadlikud ootuste võimalikust laienemisest ja vajadusest tagada, et neid ootusi üritatakse täita.

- Teave võimalike kasutatavate ehitusmeetodite kohta

Viimati nimetatud asjaolu sõltub uuritavatest projektilahendustest. Projekteeerijad peavad tundma võimalikest ehitusmeetoditest tulenevat mõju tööohutusele ja -tervishoiule. Teised projektirühmas osalevad sidusrühmad saavad tõenäoliselt aidata ja projekteerijad peaksid neid aktiivselt kaasama, et saavutada võimalike ohtude parem mõistmine ja suuremad teadmised alternatiivsete projektilahenduste kohta.

k) Objekti elutsükli jooksul tekkida võivate ohtude kindlakstegemine

Arvesse tuleb võtta ohte, millega inimesed võivad kokku puutuda projektijärgse objekti kogu elutsükli jooksul, et projekteerijad saaksid teha kõik võimaliku tööohutuse ja -tervishoiu parandamiseks. Samuti saavad projekteerijad hoolikalt arvesse võtta neid ohte ja riske, mis võivad ilmneda objekti töökohana kasutamise käigus ning mida saab hea kavandamise abil kõrvaldada või vähendada.

Ohtude kindlakstegemine peaks toimuma kavandamise igas etapis ja kaasata tuleks vajalikke oskusi omavad isikud. Lihtsaimate projektide korral võivad kõik vajalikud teadmised ja kogemused olla ühel inimesel. Keerukaimate projektide korral võib olla asjakohane formaalsem lähenemisviis, mis hõlmab projekti sidusrühmadest koosneva meeskonna kaasamist ja struktureeritud analüüsi kasutamist.

Ohtude kindlakstegemine igas etapis peaks olema piisavalt põhjalik, et tagada õigete otsuste tegemine. Tööohutuse ja -tervishoiu küsimused peaksid moodustama tavapärase kavandamise ning kontrollimise ja heakskiitmise süsteemi osa. Kui hiljem peetakse vajalikuks varasemad otsused uuesti läbi vaadata ja ümber kavandada, võib see olla ressursside asjatu raiskamine.

Ohtude kindlakstegemisel kavandamise igas etapis (nt ideeline, üldjooneline ja üksikasjalik kavandamine) peaks keskendumine sel ajal tehtavatele otsustele ja mõjule, mis neil otsustel võib olla tööohutusele ja -tervishoiule. Kõige parem on kasutada struktureeritud lähenemisviisi, et uurida iga läbikaalutava projekti võimaluse mõju. Paljudel projekteerimisorganisatsioonidel on kvaliteedi tagamise raames loodud süsteemid ohtude tuvastamiseks. Kui see nii ei ole, võib projekteerijatel meelepeana abi olla üldistest ohu-nimekirjadest.

→ Vt punkt 3, „Ohud ja riskid ehitusprojekti kõigis etappides. Mõned näited“, lk 69

Ohte võib kindlaks teha esmaste põhimõtete alusel, mille puhul kõik küsimused kooskõlastatakse üldise ohunimekirja põhjal. See võib siiski olla ebapiisav, arvestades vajaminevat aega ja vahendeid ning võimalust, et keerukamate ohtudest võidakse kergesti mööda vaadata.

Kõige paremini saavad ohte igas kavandamisetapis kindlaks teha projekteerijad: neil peaks olema tööohutuse ja -tervishoiu küsimustes piisavad teadmised ja kogemus ning nad peaksid suutma kindlaks teha peamised ohud, millele tuleb kavandamise igas etapis tähelepanu pöörata.

Hea tava:

Näited kavandamise ideelises etapis tähelepanu vajavatest võimalikest ohtudest ja probleemidest:

- üldine keskkond konkreetse ehitustööplatsi ümbruses (sealhulgas muud tegevused, ehitised, struktuurid, rajatised ja inimesed, nt möödujad, keda ehitustegevus võib mõjutada);
- ehitustööplats ise ja sellel pidevalt toimuv tegevus;
- uute rajatiste paigutus koos etapilise jaotusega ning selle mõju töökohtadele ja töötajate olme-ruumidele ehitustööde ajal;
- struktuurilise vormi ja põhielementide materjali valimine;
- ehitamine ehitustööplatsil ja tootmine väljaspool ehitustööplatsi;
- projektielementide, näiteks seadmeruumide ja peamiste kommunaalliinide paigutus;
- nõutavad ajutised tööd; ajutiste ja alaliste tööde vastastikune mõju;
- logistiline mõju materjali tarnimisel ehitustööplatsile ja sealt ära;
- mõju ehitustööplatsi peamise seadmeruumi valimisele;
- ehitustöodes kasutatavad võimalikud töömeetodid;
- juhtimisoskus ja -pädevus ning tehnilised alusteadmised ehitusvaldkonnas (sealhulgas projekteerijad, tarnijad, töövõtjad ning ka töötajad);
- valmis objekti hilisem kavandatav kasutus töökoohana;
- objekti pidev hooldus, puhastamine, taasviimistlemine ja muud remonditööd;
- võimalike tulevaste muudatustega seotud nõuded;
- objekti hilisem lammutamine;
- sissepääsud ja evakuaatsioonipääsud, arvestades liikluskorraldust.

Näide 86:

Näited ohtudest, mida tuleb arvestada üldjoonelise kavandamise etapis:

- ideelises etapis arutatud probleemide üksikasjalikum läbimõtlemine pärast seda, kui üldisemad otsused on tehtud;
- objektil toimuv kaubandustegevus ja logistika, keskendudes objekti kogu elutsükli ajal teadaolevalt suuremaid tööohutus- ja terviseriske põhjustavatele aspektidele.

Näide 87

Näited ohtudest, mida tuleb arvestada üksikasjaliku kavandamise etapis:

- rajatise komponentide monteerimine ja hilisem demonteerimine;
- ajutiste rajatiste kokkupanek ja hilisem lahtimonteerimine;
- valmis objekti üksikosade korrashoidmise ja hooldamise lihtsus;
- eelnimetatu seoses tööohutuse ja -tervishoiu küsimustega objekti kasutamise ajal (teadvustades, et need on probleemid kliendi ja kasutaja jaoks, kuid nende lahendamine ei ole nõutav ehitustööplatside direktiivi kohaselt).

Hea tava:

Kindlakstehtud ohtude ja nende lahendamise kohta koostatakse lühike teade.

Projekti üleandmisel vahetavad kavandamisrühmad asjakohast tööohutuse ja -tervishoiu alast teavet, et vähendada sellise olukorra tekkimise tõenäosust, kus võib-olla täiel määral tagajärgi mõistmata jäetakse täitmata olulised otsused.

I) Üldiste ennetuspõhimõtete arvestamine

Riskide vältimine ohtude kõrvaldamise teel

Ennetamise üldpõhimõtete esimene ja kõikehõlmav põhimõte on riskide vältimine ohtude kõrvaldamise teel. Võimaluse korral peaks seda põhimõtet alati rakendada. Sellist lähenemisviisi on suhteliselt lihtne juurutada kavandamise algusetapis (ehk ideelise kavandamise etapis), kavandamise edenedes on see aga keerulisem.

→ Vt punkt 1.2, „Üldised ennetuspõhimõtted“, lk 18

Näide 88:

Üldise paigutuse muutmine võib kaasa tuua tõsise liiklusohu ehitustööplatsi sissepääsu juures nii ehitustöötajatele kui ka objekti hilisematele kasutajale ning seda tuleks vältida.

Peamine on teadvustada, et inimesed saavad ehitustööplatsil vigastusi kas oma tegevuse tagajärjel või üldise töökeskkonna (sealhulgas teiste tegevuse) tõttu.

Seega saab vigastuste ja haigestumiste tõenäosust ehitustööde ajal vähendada kavandamisega, mis minimeerib projektis osalevate isikute arvu järgmiselt:

- kasutades rohkem ehitustööplatsist väljaspool valmistatud detaile;
- valides tööprotsessi, mis vähendab nõutavat tööaega ehitustööplatsil (st ehitatavus).

Sama kehtib ka objekti kogu elutsükli jooksul tehtavate edasiste ehitustööde kohta, mille puhul saab kokku puudet ohtudega vähendada hooldust mittevajavate viimistlusmaterjalide valimise kaudu.

Kui oht on asendusi kasutades näiliselt kõrvaldatud, on oluline kontrollida, et sellise toimimisviisiga ei ole tahtmatult tekitatud uusi ohte.

Näide 89:

Detailide eelnev valmistamine väljaspool ehitustööplatsi võib suurte valmisdetailide ehitustööplatsil paigaldamise ajal suurendada lühiajalisi riske, kui selliseid monteerimisega seotud riske ei võeta kavandamisel täielikult arvesse.

→ Vt 4. lisa 5. veerg, „Kavandamise aruandeleht“, lk 125

Vältimatute riskide analüüs

Kõiki ohte ei saa kõrvaldada ning mõned neist jäävad paratamatult alles.

Projekteerijad peavad võtma arvesse riske, mis tulenevad nende üksikult vastu võetud kavandamisotsustest ja koos teistega tehtud otsustest, ning riske, mis tekivad vaikumisi, sest keegi ei ole nende kõrvaldamisele mõelnud. (Viimane olukord tekib siis, kui kavandamise koordineerimine on vähene või olematu ja kui kaks või enam projekteerijat võiksid probleemile võrdselt tähelepanu pöörata, kuid kumbki ei tee seda – näiteks ohutuse ja tervishoiu küsimuste mõju ajutiste ja alalistööde projekti kokkupuutealal.)

Kui projekteerijad kasutavad struktuurset lähenemisviisi, on nad juba koostanud nimekirja probleemidest või tegevustest, mis võivad ohte põhjustada ja mida ei ole veel kõrvaldatud.

Hea tava:

Rakendatakse lihtsat kvalitatiivset hindamist ja projektipetsiifilisi vähendamismeetmeid, vaadates läbi, kuidas kavandamisotsustega vähendada:

- tööohutuse ja -tervishoiuga seotud vigastuste tõenäosust;
- võimalike vigastuste raskust;
- vigastusohuga kokkupuutumise sagedust ja kestust.

Tõenäoliselt ei nõuta põhjalikku kvantitatiivset riskihindamist, välja arvatud juhul, kui projekti mõni tahk võib põhjustada suuremat õnnetusohu.

Projekteerijad peaksid keskenduma riskide vähendamisele, kasutades oma (ja isikute, kellega nad on konsulteerinud) teadmisi ja kogemusi objekti kogu elutsükli jooksul nõutavate tegevuste valdkonnas. Kui on olnud vaja teha uuringuid ja proove (nt uute või tundmatute tegevuste puhul), täiendab teadmiste hulka teave ohtude ja kontrollimeetmete kohta.

Olulistele ohtudele keskendumine tasub ennast selgelt ära. Samamoodi peaks piisavalt arvesse võtma asjaolusid, mis põhjustavad küllaltki tavalisi vigastusi olukordades, kus neid on võimalik vähendada, eriti kui seda saab teha väheste kuludega.

Selle asemel, et võtta arvesse üksnes ilmsemaid ohutusprobleeme, peaks silmas pidama pigem haigestumise, sealhulgas töötajate pikemaajalise ohuga kokkupuutumise tagajärjel haigestumise ennetamist. Projekteerijad ei tohiks lihtsalt otsustada, et riskidega võivad projekti teostamise käigus tegeleda teised.

Paljud riskide vähendamise kavandamisstrateegiad on varasematest headest tavadest saadud teadmiste ja kogemuste põhjal juba hästi tuntud ning neid on lihtne kasutusele võtta. Päevakorras peaksid olema ka uuenduslikud projektilahendused pikaajalistele probleemidele, et ehitussektori tööd pidevalt parandada.

Hea tava:

Projektiühma kaasatakse muud sidusrühmad, et vaadata kavandamise igas etapis koos läbi tööohutuse ja -tervishoiu küsimused, seda eelkõige pikemaajaliste projektide korral.

Riskide tõrjumine nende tekkefaasis

Riskide tõrjumisel nende tekkefaasis ohjatakse sageli riske nende tekkekohas (kuid mitte alati) mingi füüsilise tõkke abil.

Näide 90:

Valmis ehitusdetailid, millel on kaitsepiire detailide paigaldajate kaitseks.

Müratõke selliste müraallikate ümber, mida ei saa kõrvaldada.

Kaitse liikuvate masinate ohtlike osade ümber.

Piirded jalakäijate ja liikuvate sõidukite eraldamiseks.

Projekt, mis näeb ette valmistrepid, millega tagatakse pidev juurdepääs varajases etapis.

Töö kohandamine üksikisiku järgi

Töö kohandamisel üksikisiku järgi saavad projekteeerijad otseselt või kaudselt kaasa aidata järgmises:

- ajutiste ehitustöökohtade paigutus;
- töövahendite valimine;
- töö- ja tootmismeetodite valimine.

Projekteerijatel tuleb kavandamisotsuste tegemisel objekti koostisosade kaalu, kuju, suuruse ja asukoha ning objektisestest kommunaalliinide kohta arvesse võtta inimeste võimalusi ohutult töötada (nt ulatamine, tõstmine ja käsitsemine ning selleks vajalik ruum).

Näide 91:

Mehaaniliste või elektriseadmete ruumi paigutuse juures tuleb silmas pidada raskusi, mis võivad tekkida seal asuvate seadmete ehitajatel, paigaldajatel, hooldajatel ja asendajatel.

Kohandamine vastavalt tehnika arengule

Projekteerijad peavad olema täielikult kursis tehnika arenguga, et projekti koostades lahendataks varasemad probleemid tulevase ohutuse nimel.

Näiteks on viimastel kümnenditel oluliselt edasi arenenud rajatiste välispindade hooldamiseks vajalikud juurdepääsulahendused. Projekteerijad võivad seda arengut oma projektides hästi ära kasutada eeldusel, et nad on täiesti teadlikud selliste lahenduste võimalustest ja piirangutest.

Näide 92:

Tugevate aluste kavandamine ehituste ümbrusesse, et võimaldada liikuvate tõsteplatvormide kasutamist.

Nüüdisaegsete pikaealiste ning seega vähem hoolust vajavate pinnakatete ja ühendusmaterjalide arengust tulenevate eeliste kasutamine.

Materjalide käitlemisel ühtset lähenemisviisi võimaldava mehaanilise käitlemissüsteemi valimine, vähendades sellega käsitsi teisaldamise vajadust (nt liikumatud ja liikurkraanad, kaubatõstukid, maastikul kasutatavad kahvellaadurid, kaubaaluste vedukid jne).

Ohtlike tegurite asendamine ohutute või vähem ohtlikega

Nimetatud põhimõtet on projekteerijatel suhteliselt lihtne järgida, tingimusel et nad ei püüa kavandamisel tehtavaid otsuseid täielikult reastada, kui ohud on üldjoontes sarnased. Sama kehtib nii suurema projekti kavandamisel kui ka üksnes ruumi ülevärvimist täpsustava otsuse tegemisel. Üldiselt aitab terve mõistus parimad projektilahendused kiiresti kindlaks teha.

Näide 93:

Kommunaalvõrgu jaoks vajalike kaevamistöde tegemise vajadust võimalikus reostatud või muus raskes pinnases välditakse nii, et võrk kavandatakse mujale või ühendatakse kommunaalvõrk üldvõrguga ning valmistades pinnase sellistes kohtades ette. Kaevamistöde ajal on risk küll olemas, kuid see on väiksem, sest reostatud pinnasest tulenevaid ohte välditakse.

Näide 94:

Seadmeruumidesse viivate juurdepääsuteede rajamine, vältides püstreideid ja vajadust kokku puutuda ebasoodsate ilmastikutingimustega. Uutel teedel leidub siiski mõningaid riske, kuid neid on oluliselt vähendatud.

Näide 95:

Löökvasara kasutamise vältimiseks kasutatakse kergestieemaldatava pinnakatte loomiseks betooni tardumise aeglustajat. Aeglustaja ei ole ohutu, kuid sellega välditakse kokkupuudet töötlemisel tekkiva müra ja tolmuga.

Näide 96:

Ettevaatusabinõude arvestamine materjalide ja ainete valimisel. Teatavate ainete kasutamine on selgelt keelustatud. Teatavate kavandamisviiside raames on ülejäänud materjalide ja ainete kohta koostatud pingerida põhimõttel „punane, kollane ja roheline” ning seda võetakse kavandamise juures igapäevaselt arvesse. Tüüpilised näited on rasküttivad ja mittemürgised liimid ning pinnakatted.

Ühtse üldise ennetuspoliitika väljatöötamine

Kavandamistavades on üldiselt paika pandud kliendi kokkuvõtte ja sellele järgneva projekti koostamise ametlik kord, et oleks tagatud ootuste täitmine. See on otsene viis tööohutuse ja tervishoiu küsimuste lisamiseks otsustamis- ja läbivaatamisprotsessi.

Et sidusrühmad saaksid töötada koos ühiste eesmärkide saavutamise nimel, luuakse projekti raames töökord, mis väiksemate projektide puhul on sageli mitteametlik. See peaks hõlmama ka tööohutuse ja tervishoiu küsimusi.

Hea tava:

Ohtude kindlakstegemiseks, kõrvaldamiseks või vähendamiseks ning allesjäävate riskide tõhusaks juhtimiseks luuakse ühine projektiriskide register.

Kollektiivsete kaitsemeetmete eelistamine isikukaitsemeetmetele

Projektilahendused, mis nõuavad töötajatelt isikukaitsevahendite kasutamist, ei vasta kollektiivse kaitse põhimõttele, sest isikukaitsevahendid kaitsevad üksikasutajat vaid teataval määral. Kollektiivsed meetmed aga kaitsevad kõiki võimalikke ohus viibijaid.

Näide 97:

Lamekatust ümbritsev rinnatis kaitseb kõiki katusel olijaid, samas kui kaitseta katuseäär seab inimesed kukkumisohtu. Projekteerijad peavad läbi mõtlema, kas on ohte, mis puudutavad vaid kollektiivsete kaitsevahendite paigaldajaid, ja kui neid on, siis neid kavandamise käigus arvesse võtma.

Töötajatele asjakohaste juhiste andmine

Ennetamise üldpõhimõtete viimast põhimõtet on ehk kõige parem vaadata projekteerija seisukohast, kes peaksid andma teavet riskide kohta, mis ei pruugi teistele olla silmanähtavad (sealhulgas ebatavalised riskid).

Ohtude kõrvaldamise ja riskide vähendamise dokumenteerimine

Kui projekteerijad on otsustanud koostada dokumente kavandamisprotsessi iga etapi kohta, on otstarbekas lühidalt dokumenteerida saavutused ning projekti hilisemate etappide käigus lahendamist vajavad probleemid.

Riskialase teabe andmine projektis

Projekteerijad peavad otsustama, kas teised projekti rühmas osalevad sidusrühmad on neile määratud tööde teostamiseks pädevad. Kõnealustel sidusrühmadel on samamoodi õigus eeldada, et projekteerijad annaksid kavandamise käigus teatud juhtudel teavet või hoiatusi.

Kui olemasolevad tööalased ohutus- ja terviseriskid ei ole oma varjatuse või ebatavalisuse tõttu teiste pädevate sidusrühmade jaoks tõenäoliselt ilmsed, peaksid projekteerijad edastama hoiatuse.

Sellised riskid võivad tuleneda:

- kavandamisest;
- keskkonnast, kus töid teostama hakatakse.

Kui sellised projektiriskid tulenevad kavandamisest, on mõistuspärane oodata, et projekteerijad juhiksid nendele sidusrühmade tähelepanu. Seda saab teha mitmel viisil. Teave või hoiatus tuleks esitada lihtsas keeles, st lühidalt, selgelt ja täpselt ning kasutajasõbralikus formaadis. Enamiku inimeste jaoks piisab joonistel olevatest märkustest, kus viidatakse vajaduse korral teistele täiendavatele dokumentidele. Teave tuleb teistele osalistele edastada õigeaegselt, et nad saaksid seda edasisel kavandamisel või ehitustööde ettevalmistamisel täielikult arvesse võtta.

Kui esineb ohte, mis tulenevad keskkonnast (näiteks asbest, reostatud pinnas, ebakindel pinnas, plii, polüklooritud bifenüül ja olemasolevad rajatised), on projekteerija need kavandamise käigus kindlaks teinud ja seega saab ta ohtudest teavitada koordinaatoreid, töövõtjaid ja teisi isikuid, sealhulgas teisi projekteerijaid, kes lähtuvad tema projektikavandist või peavad seda hiljem täiendama. Kui projekti puhul tuleb määrata projekti ettevalmistamise käigus ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelev koordinaator, võivad koordinaatorid teha projekteerijatega koostööd, et juhtida teiste tähelepanu riskidele. Kui koordinaatorit ei ole, peaksid initsiatiivi haarama projekteerijad.

→ **Vt 4. lisa, „Kavandamise aruandeleht“, lk 125**

Teabe andmine tööohutuse ja tervisekaitse kausta jaoks

Projekteerija peaks andma koordinaatoritele asjakohast teavet, mida nad saavad tööohutuse ja tervisekaitse kausta koostamisel ja ajakohastamisel arvesse võtta.

Teave pärineb valmis projektikavandist ja see peaks aitama teisi osalisi edasisel kavandamisel ja ehitustööde teostamisel. Antavat teavet saab põhjendatult piiritleda. Tuleks meeles pidada, et kausta jaoks vajalik teave erineb tõenäoliselt teabest, mida on vaja esialgsete ehitustööde jaoks, sest kausta eesmärk on tagada edaspidiste ehitustööde jaoks vajalik teabevaru.

→ **Vt 6. lisa, „Ohutuse ja tervisekaitse kausta soovitav sisu“, lk 130**

m) Kolme eri tüüpi ehitustööplatsi näited

Näide 98:

Uue 7-korruselise korterelamu ehitamine, 1. korrus on kavandatud kaubanduspindadeks ja kaks maa-alust korrust garaažideks

Projekti iseloomustus:

Vaiarammimine

Probleemid:

Projekteerijad tunnistasid, et vaiarammistööd tekitavad müra, mis mõjub kahjulikult töötajatele ja möödujatele ning eelkõige lähedalasuvas koolis viibijatele. Samuti olid projekteerijad mures müra ja kohtvibratsioonist tulenevate ohtudega töötajatele, kes kasutavad vaiatoste löikamiseks käsilõikureid.

Lahendus:

Projekteerijad konsulteerisid töövõtjaga, kes kaasas vaiarammisspetsialistist alltöövõtja. Nad arutasid ühiselt võimalusi ja leidsid probleemile kõigi vajadusi arvestava lahenduse.

Mürarikka kohaleveo vältimiseks eelistati kohaleveetavatele vaiadele betoonist kohapeal valatavaid puurvaiu ning vaiade otsi lõigati käsilõikuri asemel hüdraulilise ketaslõikuriga. See vähendas ehitustööplatsil ja koolis viibijate kokkupuudet müraga. Samuti välditi sellega töötajate kokkupuudet kohtvibratsiooniga.

Näide 99:

Kooli teaduslabori taaseadmetamine

Projekti iseloomustus:

Kooli käiguhoidmiseks tuli kahes etapis ajakohastada suure kooli laborid. Tööd hõlmasid kõigi töölaudade ja nendega seotud seadmete väljavahetamist.

Probleemid:

Klient soovis võimalikult väheseid ümberkorraldusi. Projekteerija ja töövõtja olid teadlikud ka vajadusest minimeerida võimaluste piires töötajate ja kooliõpilaste vigastusohtu ning samuti soovisid nad muuta ehitustööde teist etappi võimalikult lihtsaks.

Lahendus:

Projekteerija otsustas väljaspool töökohta toodetud laborilaudade kasuks ja pidas ühendust abiseadmete projekteerijaga lahklülite ja sulgeventiilide paigutuse osas.

Tootmine väljaspool töökohta võimaldas paigaldamistööd kiirelt lõpule viia, mis tähendas väiksemat ohtu töötajatele. Samuti vähendati sellega oluliselt vajadust ehitusmaterjalide järele, vähendades nii materjalitarneid ja vajadust materjali ladustamiskoha järele väga piiratud ruumis. Seadmete isoleerimispunktide hoolikas paigutus võimaldas tööde teist etappi teostada vajaduseta lülitada välja esimeses etapis paigaldatud seadmed.

See muutis tööde teise etapi kohapeal palju lihtsamaks ja vähendas ümberkorraldusi koolis. Samuti muutis see lihtsamaks seadmete edaspidise hooldamise. Võimaluse korral tehti töid siis, kui kool oli tühi.

Näide 100:**Uue tunneli ehitamine tundmatu tehnoloogia abil****Projekti iseloomustus:**

Klient ja projekterijad olid suure läbimõõduga tunnelite ehitamisel linnapiirkonda huvitatud neile tundmatu tehnoloogia kasutamisest. Neid oli teavitatud sellega kaasnevatest suurtest kuludest.

Probleemid:

Sellist meetodit ei olnud asjaomases riigis varem kasutatud ja projekti sidusrühmad olid mures äkilisest suurest varingust tulenevate võimalike ohtude pärast. Meetod seisnes ajutise õhukese pihustatava ja hiljem püsiva seina abil tugevdatava betoonseina valmistamises ning hõlmas keerukat etapiviisilist ehitust koos pinnase püsiva toetamisega.

Lahendus:

Alaliste ja ajutiste tööde kavandamiseks kaasati kogunud projektirühm, kes kooskõlastas täielikult tööde ohutusküsimusi. Kavandamisel ja ajutise seina parameetrite seadmisel lähtuti vastupidavusest ja ettevaatusest. Töövõtja tegi kindlaks, et insenerid ja teised töötajad olid saanud täieliku väljaõppe ja et kasutati ka piisavat kogemustega järelevalvet. Projekterijad löid ja käivitasid tööde rangeks järelevalveks sõltumatu süsteemi, et edasimineku ei toimuks ohutuse arvelt. Tunneli prooviosa ehitamine ohutus kohas õnnestus.

Saadi kogemusi ja leping sõlmiti samade sidusrühmadega, kes olid nüüd projekti ülejäänud osa teostamiseks paremini varustatud ja kes pidid kasutama samu töö- ning tehnilise järelevalve ja kontrollimeetodeid, mis oli osutunud edukaks proovietapis. Projekt lõpetati edukalt ilma suuremate tagasilöökideta.

4.1.3 Ettevalmistuste lõpetamine enne ehitustööde algust

Projekti selles etapis on ülesanded kliendil või projektijuhil ja projekti ettevalmistusetapis osalevatel koordinaatoritel.

Ka tööde teostamisel osalevatel koordinaatoritel, tööandjatel, töövõtjatel, alltöövõtjatel ja füüsilisest isikust ettevõtjatel on selles etapis oma ülesanded osana nende ettevalmistustest projekti teostamisetapiks, kui toimuvad ehitustööd.

→ **Vt punkt 4.1.1, „Projekti alustamine“, lk 80. Seal on esitatud peamised punktid, mida peab projekti ettevalmistamise käigus tööohutuse ja -tervishoiu seisukohalt täitma**

Need on uuesti esitatud allpool ja on kirja pandud selleks, et esitada ülesanded, mille täitmisest võib enne ehitustööde algust kasu olla. (Seejärel on antud praktilised juhised ehitustööplatsil teostatavate töödega tihedamalt seotud ettevalmistustööde kohta.)

a) Vajalikku tööohutuse ja -tervishoiualast pädevust (teadmised, asjatundlikkus, oskused ja kogemus) ning vahendeid omava projektirühma loomine

Rühma kaasatakse täiendavaid sidusrühmi, tavaliselt peatöövõtja ja alltöövõtjad. Nende valimisel peaks kasutama rangeid kriteeriume.

Hea tava:

Ametlikes valikukriteeriumides arvestatakse tööohutuse ja -tervishoiu küsimustega.

Valimisel on asjakohane arvestada nii maksumust kui ka teenindust, kvaliteeti ja valmimisaega. Samuti peaks silmas pidama tööohutust ja -tervishoidu. Ei ole mõistlik valida üksnes madalaima hinnapakumise põhjal.

Juba alguses (näiteks ohutuse ja tervisekaitse kavas) selgitatakse, millised on need kõrge riskitasemega ehitustööd, mis on projekti ettevalmistamisel osalenu erilise tähelepanu all ja mille kohta nad ootavad enne tööde algust ettepanekuid seoses sobivate töömeetoditega.

Kehtestatakse selged ohutus- ja tervishoiukriteeriumid, mida kasutatakse tulevaste töövõtjate hindamisel, andes viimastele nende kohta teavet ja eeldades, et nad teevad alltöövõtu kasutamise korral sama.

b) Tööohutuse ja -tervishoiu üldine korraldamine selliselt, et kõik sidusrühmad teavad oma ülesandeid ning seda, kuidas teiste osalistega koostööd teha ja tegevust kooskõlastada

Projekti tööohutuse ja -tervishoiu korraldus tuleks töövõtja ülesannete piisava kajastamise tagamiseks läbi vaadata. Korraldus peaks tagama projektirühma liikmete omavahelise koostöö ja nende tegevuse kooskõlastamise tööohutuse ja -tervishoiu tagamiseks ehitustööplatsil.

Hea tava:

Töökorraldus, mis võimaldab tööohutuse ja -tervishoiu küsimusi käsitleda ühtselt koos muude teemadega, on tavaliselt tulemuslikum kui nende teemade käsitlemine eraldi.

Kui alltöövõtjad saavad positiivselt kaasa aidata, tagatakse nende osalemine töökorralduses.

c) Kliendi vajaduste kindlakstegemine, et tagada nende täitmine ning samal ajal mini-meerida riske ehitustöötajatele

Tuleks leida lahendused kliendi lõppvajadustele (mis on tõenäoliselt seotud ehitustöö üksikasjadega).

Hea tava:

Klient arvestab töövõtja vajadustega, mis on sageli seotud tööks, materjali ladustamiseks ja olmeruumideks vajaliku pinnaga.

d) Teiste isikute kindlakstegemine, kelle ohutusele ja tervisele võib ehitusprojekt kahjulikult mõjuda, ning töö korraldamine koos nendega või sobivate vahendajatega

Sidepidamine peaks vajaduse korral jätkuma ja kaasa- ta tuleks täiendada sidusrühmad (nt töövõtjad).

e) Teabe kogumine ehitustööplatsi ja selle ümbruse seisundi kohta ning võimalikud tehnilised ja projektilahendused

Ehitustööplatsi puudutava teabe hulk on tõenäoliselt suurenenud, kavandavate ehitustööde, eelkõige kavandamisest tulenevate tööde alane teave on kättesaadav ja sellele kui vajalikule teabele peaks juhtima sidusrühmade (sealhulgas kliendile ettepanekuid koostava tööandja) tähelepanu.

Hea tava:

Koordinaatorid korraldavad teiste osaliste jaoks vajaliku teabe kogumise ja jagamise, aitamaks parandada tööohutust ja -tervishoidu ehitustööde ajal.

f) Eeldatavate tööohutuse ja -tervishoiuprobleemide hindamine ning ennetamise üldpõhimõtete rakendamine projekti edenemise ja muude otsuste tegemise käigus

Kui projektirühma lisandub uute tööandjate (st töövõtjate ja alltöövõtjate) näol täiendavaid sidusrühmi, peaks jätkama riskihindamise ja ennetamise üldpõhimõtete rakendamist veelgi suuremas ulatuses.

Hea tava:

Peetakse ühist riskiregistrit, kus peamised sidusrühmad teevad ohtude kindlakstegemisel koostööd ja lepivad kokku nende võimaliku kõrvaldamise kõige tõhusamates moodustes ning – kui kõrvaldamine pole võimalik – riskide vähendamises vastuvõetavale tasemele.

g) Asjaomase töö teostamiseks vajaliku ajavahemiku määramine

Kliendid, nende nõustajad ja peatöövõtjad peaksid projekti ohutuks lõpetamiseks vajalikku ajakulu käsitlevad küsimused lahendama makrotasandil. Mikrotasandil peaks need küsimused lahendatama tööandjate (töövõtjate ja alltöövõtjate) vahel ning vajaduse korral tuleks kaasata ka koordinaatorid.

h) Ohutuse ja tervisekaitse kava koostamise tagamine

Ohutuse ja tervisekaitse kava peaks olema hästi koostatud ja sisaldama eespool mainitud kasulikku teavet.

→ Vt punkt 2.4.2, „Ohutuse ja tervisekaitse kava“, lk 59

Hea tava:

Koordinaatorid kaasavad ohutuse ja tervisekaitse kavade koostamisse ja täiustamisse teised osalised, eelkõige peatöövõtjad.

Töövõtjad teevad sama alltöövõtjatega.

Tulevastele töövõtjatele edastatakse kava koos teabega, mis on neile abiks klientide jaoks ettepanekute koostamisel.

Töövõtjad edastavad kava (või selle olulised osad) tulevastele alltöövõtjatele, kes koostavad omapoolseid ettepanekuid.

i) Ohutuse ja tervisekaitse kausta nõuetekohase koostamise tagamine

Kausta täiendatakse ja see võib sisaldada projektirühma uuemate sidusrühmade jaoks kasulikku teavet. Sidusrühmi võib teavitada täiendavast panusest, mida neilt kausta lõpetamiseks oodatakse.

j) Eelteatamine

Kui peatöövõtja on valitud, tuleks pädevat ametiasutust sellest enne ehitustööplatsil tööde alustamist teavitada.

→ Vt punkt 4.1.1, „Projekti alustamine“, lk 80

k) Ettevalmistustööd enne tööde alustamist ehitustööplatsil

Tavaliselt peavad ettevalmistustööde tegijad enne ehitustööplatsil tööde alustamist mõtlema mõningate praktiliste küsimuste üle. Ettevalmistustegevuses osalejate hulka võivad kuuluda kliendid, projektijuhid, vajaduse korral koordinaatorid, tööandjad (töövõtjad ja alltöövõtjad) ning füüsilisest isikust ettevõtjad.

Kliendid ja projektijuhid peaksid jätkuvalt täitma ülesandeid, mis tulenevad artiklist 4.

→ **Vt punkt 2.3.2, „Klient”, lk 36, ja punkt 2.3.3, „Projektijuht”, lk 39**

Oma ülesandeid peaksid täitma ka projekti ettevalmistamisetapi koordinaatorid.

→ **Vt punkti 2.3.5 alapunkt g, „Millised on projekti ettevalmistamise käigus ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelevate koordinaatorite ülesanded?”, lk 44**

Kliendid, projektijuhid ning ohutuse ja tervisekaitse kava peaksid jätma aega ettevalmistustööde jaoks, mis on vajalikud enne tööehitusplatsil tööde alustamist.

Hea tava:

Tööde alustamisele eelnevatks ettevalmistusteks jäetakse piisavalt aega.

Kui töövõtja peaks avaldama arvamust, et antud aeg ei ole piisav, antakse lisa aega.

Tähtjaliste sanitaarremonditööde korral, eriti kui kliendi objektile tuleb teha kiireloomulisi remonditöid, tehakse seoses kavandatavate ehitustöödega võimalikult palju ettevalmistusi ja luuakse töökordaldus, mis võimaldab ülejäänud ettevalmistused lõpetada vähima viivitusega, tegemata järeleandmisi ohutusküsimustes (näiteks ettevõtja, kes peab lepingujärgselt väljaspool tööaega kõrvaldama suuri kaubanduspinde haldava kliendi avariiolekordi, näiteks veelekkeid, lepib kliendiga kokku, et kõikide poodide sissepääsu juures hoitakse olulist teavet ohutus- ja terviseriskide ning nende kõrvaldamise kohta (nt vooluahela isoleerimine, ohutud juurdepääsuteed jne).

Klient, projektijuht, koordinaatorid ja töövõtjad peaksid tegema tihedat koostööd. Lähtuma peaks arukusest, võttes arvesse tööde iseloomu ja ulatust ning riske. Läbi tuleb kaaluda järgmised praktilised küsimused:

- ohutuse ja tervisekaitse kava;
- ohutuse ja tervisekaitse kaust;
- juhtimine ja korralduslikud küsimused (sealhulgas ehitustööplatsi eeskirjad);
- eeltööd;
- juurdepääs ehitustööplatsile;
- ohutuspiirded ja keelutsoonide piiristamine;
- olemasolevad ja ajutised teenused;
- ehitustööplatsi plaan, kaasa arvatud liikumisteed ja materjali ladustamiskohad;
- materjalide käitlemine;
- ajutised kontorid ja olmeruumid;
- isikukaitsevahendite kasutamise kord;
- hädaolukorra lahendamise korraldamine;
- väljaõpe.

Tutvumine kavandatavate tööde ja ehitustööplatsiga

Projekti uued sidusrühmad peaksid tutvuma kavandatavate tööde iseloomu ja ulatusega ning ehitustööplatsiga, et olla teadlikud nende mõjust tööohutusele ja -tervishoiule. See võib hõlmata dokumentidega tutvumist ja ehitustööplatsi külastamist.

Hea tava:

Ehitustööplatsi külastamisel kontrollitakse teiste osaliste antud teavet, näiteks:

- Kas seal leidub ohtlikke jäätmekäitlusi?
- Kas seal on märke ohtlikest ainetest (nt asbest), reostusest või lõhkemata lahingumoonast?
- Kas seal leidub kõrgepingeõhuliine, maa-aluseid kommunaalvõrke või muid maste ning kas need on ehitustööplatsi plaanil korralikult märgitud?
- Kas on olemas veevarustus tulekahju kustutamiseks?
- Kas on olemas energiavarustus?
- Kas on muid kitsendusi, mis tulenevad näiteks ümbritsevatest rajatistest, teedest või raudteedest?
- Millised liikluskontrollimeetmed ja -piirangud juba olemas on?
- Milliseid meetmeid kasutatakse inimeste üldiseks kaitsmiseks?

Ohutuse ja tervisekaitse kava

Tööohutuse ja tervisekaitse kava on tähtis dokument, mida projektirühma kaasatud uued sidusrühmad peavad arvesse võtma selleks, et tunda projektiga seotud tööohutus- ja -tervishoiuküsimusi ning olla nendega täielikult kursis.

→ **Vt punkt 2.4.2, „Ohutuse ja tervisekaitse kava”, lk 59**

Hea tava:

Töövõtja, tööohutuse ja töötajate esindajad, koordinaatorid ja klient või projektijuht vaatavad ohutuse ja tervisekaitse kava ühiselt läbi ja ajakohastavad seda lähtuvalt tehtud kokkulepetest.

Ohutuse ja tervisekaitse kaust

Ohutuse ja tervisekaitse kausta olemasolul peavad projektirühma kaasatud uued sidusrühmad olemasolevate tööohutus- ja -tervishoiuküsimuste tundmiseks ja nendega täielikult kursis olemiseks ilmselt ka seda dokumenti arvesse võtma. Kui kaustas sisalduvat olulist teavet on ohutuse ja tervisekaitse kava koostamisel täielikult arvesse võetud, on läbivaatamise vajadus väiksem.

Kui tuleb koostada uus kaust (või ajakohastada olemasolevat), peaksid töövõtjad tutvuma oma ülesannetega ja neilt oodatava panusega.

→ **Vt punkt 2.4.3, „Ohutuse ja tervisekaitse kaust”, lk 61**

Hea tava:

Projektirühma kaasatud uued sidusrühmad tutvuvad olemasoleva kaustaga ja arutavad teistega läbi kahtlused, mis neil tekivad seoses asjakohasusega ohutuse ja tervishoiu seisukohalt.

Töövõtjad tagavad, et nemad ja nende alltöövõtjad teavad, mida neilt ohutuse ja tervisekaitse kausta täiendamisel oodatakse.

Uue kausta koostamise korral lepitakse kliendiga kokku, millistest täiendustest oleks olemasoleva kausta või muude dokumentide juures abi.

Juhtimisalased ja korralduslikud küsimused, sealhulgas ehitustööplatsi eeskirjad ja plaanid

Ohutuse ja tervisekaitse kava peaks sisaldama ka sellesisulist teavet. Kavade tuleks läbi vaadata ning neid vastavalt vajadusele muuta ja ajakohastada. Tuleks välja töötada töökorralduse, sealhulgas sobivate inimeste valimine, vajaliku korra väljaarendamine ja selle rakendamine (kaasa arvatud ohutus- ja tervishoiualane väljaõpe, kui see on vajalik).

Tuleks koostada ehitustööplatsi eeskirjad ja nendes kokku leppida. Samuti tuleks otsustada, kuidas töötajaid ja teisi isikuid nendest teavitada.

Ehitustööplatsi ohutust aitab üldiselt parandada see, kui koostatakse platsi plaan, kus on näha liikumisteed, platsil asuvad rajatised ja töökorraldus.

→ **Vt punkt 2.4.2, „Ohutuse ja tervisekaitse kava”, lk 59**

Isegi kui liikmesriigi seadustega tööohutuse ja tervisekaitse kava ei nõuta, peavad ehitustööde alustajad neid küsimusi siiski arvesse võtma. Lühiajaliste tööde puhul võib kliendiga selliste küsimuste arutamisel abi olla suulisest kokkuleppes, lühimärkmetest või lihtsast kavandist.

Hea tava:

Ohutuse ja tervisekaitse kava täiendatakse ehitustööplatsi plaaniga, kus on näha liikumisteed, platsil olevad rajatised jne, kui sellist plaani veel ei ole.

Eeltööd (ehk ettevalmistustööd)

Eel- ehk ettevalmistustööd peaks teostama just projekti selles etapis, juhul kui neid ei ole veel teostatud.

Näide 101:

Jõesel või vooluveekogul töötamise korral võivad tugeva vihmajärgu ja tormilainetusega seotud riskid nõuda täiendavaid ohutusmeetmeid, nagu kõrvalejuhtimiskanalid ja tammid.

Hea tava:

Enne ülejäänud ehitustööde alustamist puhastatakse plats reostusest, eemaldatakse asbest ja kõrvaldatakse lõhkemata lahingumoon.

Ehitustööplatsi juurdepääsukohad ja -teed

Ehitustööde alustamiseks ehitustööplatsil tuleks kindlaks määrata ja rajada juurdepääsukohad ning -teed.

Nende arv ja kuju sõltub tööst tulenevatest ja teiste osaliste (nt klient, ümbruskonna kinnistud, maanteeamet jt) esitatavatest nõuetest. Väga suurte ehitustööplatside korral võidakse kavandamise käigus otsustada juurdepääsukohti tööde ajal muuta.

Hea tava:

Juurdepääsukohtade ja -teede ning nende kavandamise osas konsulteeritakse kliendi, ümbruskonna kinnistute kasutajate ja maanteeametiga.

Lepitakse kokku juurde- ja väljapääsukohtade kriteeriumides (nt minimaalne nähtavuspiir jms).

Ohtude vähendamiseks, eriti maanteel töötamise korral, võetakse arvesse selle liiklusvoogu ja -rütmi.

Tunnistatakse, et jalakäijad võivad olla juurde- ja väljapääsukohtades toimuva liikluse tõttu haavatavad, ja kavandamisel peetakse silmas ka puudega inimesi.

Võimaluse korral välditakse avalike teede ületamist või paigaldatakse reguleerijad, näiteks valgusfoorid.

Ehitustööplatsile tehakse eraldi sisse- ja väljapääsud ning luuakse ühesuunaline liiklusvoog.

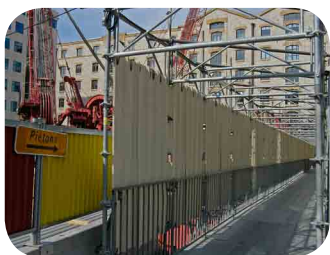
Teede kasutajaid ja jalakäijaid teavitatakse varakult ehitustööplatsi sisse- ja väljapääsudest.

Evakuatsiooniteed märgistatakse nende vabana hoidmise eesmärgil.

Ehitustööplatsi teed paigutatakse kraanade ja muude tõsteseadmete tööpiirkonda.

Tagatakse piisavalt ohutu kaugus kaevamistööst, ehitusseadmetest ja looduslikest ohuallikatest, nagu puud, ebatasane pinnas ja vooluveekogud.

Ohutuspiirded, keelutsoonide piiristamine ja volitamata isikute eemalhoidmine

Üldpõhimõtte peaks olema tööga mitteseotud isikute, eriti möödujate ja eelkõige haavatavate isikute ehitustöödelt eemalhoidmine. Lisaks sellele peab ehitustööplatsi ümbrus ja välispiir olema tähistatud ja kavatsetud nii, et see oleks selgelt nähtav ja äratuntav.

Eraldada saab tavaliselt füüsiliste piirete ja ajalise eraldamise (nt tööde teostamine väljaspool tööaega) või vahemaa abil (nt töö toimub teistest inimestest täiesti eraldatud kohas). Nõutav eraldamismoodus sõltub projektist ja teostatavatest töödest ning ehitustööplatsi asukohast. See, mis on sobiv suurel ehitustööplatsil, ei pruugi sobida elektriülekanedeliini ehitusel eraldatud kohas, olemasolevate kasutusse jäävate sõiduteede remonditöödel või teatavatel väiksematel töödel. Võimalik vajadus piirdeid tööde käigus ümber paigutada võib samuti mõju avaldada.

Ohutuspiiretel võib olla kaks eesmärki: need aitavad kaitsta möödujaid tööde käigus tekkivate ohtude eest ning samas kaitsta töötajaid väliste ohtude, näiteks mööduva liiklusvoo eest.

Samuti aitavad ohutuspiirded takistada volitamata isikute juurdepääsu ehitustööplatsile. Juurdepääsu-kohtade juures peavad tavaliselt kehtima täiendavad ohutusmeetmed.

Ka ehitustööplatsil võib olla vajalik keelutsoonide rajamine, et kaitsta ehitustöötajaid sealsete ohtude eest.

Hea tava:

Nimetatud küsimuste lahendamise käigus konsulteeritakse kliendi, ümbruskonna elanike, kohaliku omavalitsuse, maanteeameti ja teistega.

Ehitustööplatsile pääsemiseks kontrollitakse luba (see võib sisaldada ka teavet ohutus- ja tervishoiualase pädevuse, väljaõppe ja tööga seotud olulise tervisteabe kohta).

Kui on vaja platsi eraldada tihedast või suurel kiirusel kulgevast liiklusest, kasutatakse tööpiirkonna piiristamiseks spetsialistit alltöövõtja abi (kaitse tagamise ja tööpiirkonna suurendamise näiteks on täiendavate pörkepiirete või tugevate ajutiste seinte paigaldamine).

Visuaalsete või akustiliste hoiatusmeetodite asemel kasutatakse kollektiivseid meetmeid, nagu teede ja raudteeliikluse ajutine sulgemine.

Olemasolevad ja ajutised teenused

Tuleks kindlaks määrata nõuded ohutuseks ja tervishoiuks vajalikele ajutistele teenustele ning tagada nende täitmise kord. Sellised teenused võivad hõlmata avariilukordade lahendamiseks vajalikke sideteenuseid.

Tuleks kindlaks teha olemasolevad ja ajutised teenused, mis võivad põhjustada riski ohutusele, määrata nende asukoht ja need tähistada. Mõnes liikmesriigis on välja antud juhendid selle ohutuks saavutamiseks.

Hea tava:

Teenuste asukohtade kohta peetakse ajakohast registrit.

Selle asemel et sõltuda igapäevastest joogiveetarrest, tagatakse joogiveevarustus.

Paigaldatakse kõrgetele standarditele vastavad ajutised teenused ja arutatakse probleemid (näiteks maandamine) tarnijatega läbi.

Paigaldatakse sellised ajutised elektriseadmed ja jagajad, mis tagavad ohutuse (näiteks madalpingeseadmed ja akul töötavad seadmed koos sobivate laadimispunktidega).

Suured kütusemahutid (nt gaas, kütteõli jne) paigutatakse ohutusse kohta.

Kindlaks tuleks teha projekti nõuded kunstliku valgustuse suhtes ja see tagada.

Hea tava:

Kavandatakse liikumisteede, materjali ladustamiskohtade, töökohtade ja olmeruumide valgustus.

Luuakse valgustus, mis valgustab kõiki vajalikke kohti ilma pimestamata.

Võetakse arvesse vajadusi seoses üldise ohutuse ja valgustusega väljaspool piirdeid, eelkõige sisse- ja väljapääsu-kohtade juures.

Ehitustööplatsi plaan koos liikumisteede ja materjali ladustamiskohtadega

Muude kui väiksemate projektide puhul on heaks tavaks koostada ehitustööplatsi plaan, kus kajastuvad ohutusega seotud küsimused. Plaani tuleb tööde käigus tavaliselt ajakohastada.

Hea tava:

Ehitustööplatsil plaanil on näidatud:

- ehitustööplatsil asuvad ajutised elu- ja olmeruumid;
- nii vabas õhus kui ka kinnistes ruumides asuvad materjali ladustamiskohad ja jäätmehoiud;
- juurde- ja väljapääsukohad;
- parkimiskorraldus;
- valmis liikumisteed sõidukite ja jalakäijate eraldamiseks;
- tööpiirkonnad;
- välised piirangud, mis tulenevad teiste isikute tegevusest väljaspool ehitustööplatsi;
- paigaldatud agregaadid ja seadeldised, näiteks silod;
- kraanad ja muud mehaanilised käitlemiseseadmed (kasulik on märkida ka nende tõstejõud);
- liikuvate seadeldiste juhtimispunktid;
- püsivad ja ajutised kommuunalvõrgud;
- piirkonnad, kus isikukaitsevahendite kasutamine on kohustuslik;
- suured tellingud;
- ajutise valgustuse paigutus;
- kommuналteenuste, näiteks elektri, vee, gaasi jms paigutus ja jaotus.

Materjalide teisaldamine

Vigastuste tõenäosust aitab vähendada materjalide teisaldamisel kasutatav terviklik lähenemisviis, mis vähendab kahekordset teisaldamist ja suurendab mehaaniliste tõsteseadeldiste kasutust.

Hea tava:

Koostatakse kava, mis võimaldab materjalide teisaldamisel kasutada terviklikku lähenemisviisi, näiteks:

- veokite otsene juurdepääs materjali ladustamiskohtadele ja puistmaterjali hoidmise silodele;
- materjali ladustamiskohad, mis asuvad ohutult ehitustööplatsil asuvate kraanade tööulatuses.

Agregaadid ja seadmed

Tuleks täita agregaatide ja seadmetega seotud nõudeid ning korraldada ühiskasutuse korral nende ohutu toimimine.

Hea tava:

Ühisväljaõpe kohapeal, sealhulgas kordusväljaõpe.

Selge arusaamine üldkasutuse, katsetamise ja hoolitsemise korrast.

Ajutised kontorid ja olmeruumid

Kõige parem ohutus- ja olmelahendus on olemasolu korral alalised ruumid. Kui need puuduvad, tuleks analüüsida ja ette näha ajutisi ruume käsitlevad nõuded.

Olmeruumide (sõõmiseks, riie vahetamiseks, pesemis- ja tualettruumideks, esmaabiks), puhkeruumide, elu- ja magamisruumide (kui neid nõutakse), projektiühikute kontoriruumide, tööriista- ning materjali- ja kütehoiudatena kasutatakse tavaliselt töövõtja ajutisi ruume.

Hea tava:

Ehitustööplatsi kontoriruumid paigutatakse selliselt, et sealt on võimalik näha ohutuse seisukohalt kriitilisi kohti.

Arvesse võetakse puuetega inimeste juurdepääsu võimalusi.

Sisepääsude juurest kontori- ja olmeruumideni luuakse ohutud juurdepääsuteed, kus ei nõuta isikukaitsevahendite kasutamist.

Olmeruumid paigutatakse selliselt, et need on ohutult eraldatud liikumisteedest ja liikumisest.

Olmeruumid paigutatakse töökoha lähedusse, et vähendada ehitustööplatsil liikumisele kuluvat aega; suurema ehitustööplatsi korral tuleks mõelda olmeruumide võimaldamisele mitmes kohas.

Olmeruumid paigutatakse selliselt, et neid ei ohustaks lubamatult töö käigus tekkivad võimalikud varingud.

Võetakse täielikult arvesse vajadust evakuatsioonipääsude järele.

Lepitakse kokku, et algselt ühe töövõtja tarbeks loodud ruume kasutavad ehitustööde käigus ka teised töövõtjad.

Tagatakse ruumide korrapärane puhastamine.

Algusest peale tuleks tagada sobivate sanitaar- ja pesuruumide olemasolu. Nende hulka kuuluvad esmased sanitaarruumid, kuuma ja sooja veega pesuruumid (sealhulgas vajaduse korral dušid), riietusruumid, ruumid kaitseriietuse ja töö mittekantava isikliku riietuse hoidmiseks, söögiruum, tualettruumid (sealhulgas vajaduse korral eritingimused rasvadele töötajatele) ja kohad halva ilma eest varjumiseks.

Ruumide puhtana ja sobivas korras hoidmiseks tuleks teha korraldusi ja neid täita. Täiendavad üksikasjalikud nõuded on esitatud direktiivi IV lisas.

Isikukaitsevahendite kasutamise kord

Tuleks välja töötada isikukaitsevahendite kasutamise kord ja seda näiteks ehitustööplatsi eeskirjade kaudu tutvustada. Arvestades kukkuvate materjalide ohtu, kehtib nimetatud kord kõige tõenäolisemalt nn kiivrikandmistsoonides, kuid sõltuvalt teostatavatest töödest võidakse nõuda või vajalikuks pidada ka muude vahendite kasutamist.

Hea tava:

Tutvustatakse vajalike isikukaitsevahendite (nt helkurriietus, kaitsejalanõud, silmade kaitsevahendid, kaitsekindad jne) kohustusliku kasutamise nõudeid, kui varasem kogemus näitab, et nende kasutamisega vähendatakse vigastuste tõenäosust.

Hädaolukorra lahendamise korraldamine, sealhulgas esmaabi

Hädaolukorra lahendamise kavandamine peaks hõlmama nii inimtekkelisi kui ka loodusõnnetusi (nt üleujutused, tulekahjud, varingud ehitusel, maavärinad, pikselöögid jne).

Kasuks tuleb üldine hädaolukorra lahendamise plaan ja esmaabi korraldamine. Raamdirektiiviga on nõutud, et töoandjad teeksid tööohutuse ja tervishoiu küsimustes koostööd ja kooskõlastaksid oma tegevust, ning just hädaolukordades on sellisest tegevusest kasu.

Esmaabi ja hädaolukorra lahendamise korraldamisel peaks silmas pidama tööst tulenevaid ohte, ohtudega kokku puutuvate inimeste arvu ning abi tõenäosust ja hädaabiteenistuse arvatavat reageerimisaega, eriti eraldatud projektide korral. Selliste küsimuste lahendamisel on otstarbekas teha koostööd hädaabiteenistustega.

Hädaolukorra lahendamise plaan peaks hõlmama ka tulekahjuvõimalust. Tüüpilised lahendamist nõudvad probleemid on seotud näiteks kuumtöötlemise, põleva või tuleohtliku materjali, vedelike, gaaside ja jäätmete ladustamise ning eluruumide öisest kasutusest tuleneva kõrgema riskitasemega.

Muid ohte ja võimalikke hädaolukordi (sealhulgas loodusõnnetusi) tuleks arvesse võtta vastavalt projekti iseloomule ja asukohale.

Hädaolukorra lahendamise kavandamisel on peamine tagada järgmine:

- tõhus juhtimine hädaolukorra tekkimise vältimiseks;
- süsteemide paigaldamine hädaolukorra kiireks tuvastamiseks ja sidepidamiseks hädaabirühmaga;
- kõikide töötajate teavitamine hädaolukorrast ja käitumisjuhiste andmine;
- hädaabirühma vajalik väljaõpe, varustus, juhendamine ja järelevalve;
- hädaabiteenistustega kontakteerumine;
- kõikide nende isikute teavitamine, kelle heaolu võidakse kahjustada.

Hea tava:

Suure ehitustööplatsi ja tuleohtliku projekti korral või juhul, kui töötajate päästmine võib olla eriti keeruline, lepitakse asjaomaste asutustega kokku kõikehõlmavates tulekahju- ja päästemeetmetes.

Kavandatakse ja rakendatakse hädaabimeetmeid ning korraldatakse õppusi.

Kui töökohale juurdepääs võib olla keeruline, saadetakse hädaabiteenistustele teedeplaan.

Esmaabiruumid paigutatakse ehitustööplatsi väljapääsude lähedale, et need oleksid kiirabitöötajatele kergesti ligipääsetavad.

Ohupunktidesse ja liikumisteedele paigutatakse tulekustutuspunktid koos tulekustutitega; töötajatele tagatakse nende kasutamise alane väljaõpe.

Väljaõpe, teavitamine, nõustamine ja osalemine

Tuleks arvesse võtta projektile eripäraseid väljaõppevajadusi ja võtta asjaomaseid meetmeid. Töötajad võivad vajada väljaõpet oma ülesannete täitmiseks ehitustööplatsil. Tuleks kontrollida töötajate, sealhulgas projektijuhtide pädevust (erialane ettevalmistus, oskused, teadmised ja kogemus), et tagada nende suutlikkus täita oma ülesandeid ohutult.

Kõigilt ehitustööplatsile sisenejalt nõutakse sissejuhatava koolituse läbimist, et nad oleksid teadlikud konkreetsetest ohtudest ja riskidest ning sobivast hädaabikäitumisest.

Tuleks võtta meetmeid tagamaks, et töötajatele antakse vajalikku teavet ohutuse ja tervishoiu kohta ehitustööplatsil.

Erlist tähelepanu tuleks pöörata võörtöötajate ja teiste rühmade, näiteks noorte, ajutiste töötajate ja ehitussektori uute töötajate väljaõppevajadustele.

Ehitustööde algusjärgus on kasulik korraldada koosolekuid, et tagada üldine arusaamine ehitustööplatsi eeskirjadest. Selliseid koosolekuid võib korraldada ka siis, kui tehakse uusi töövõtjaid hõlmavaid olulisi muudatusi.

→ Vt „Töötajate teavitamine“, lk 52

Tuleks üritada tagada töötajate ohutus- ja tervishoiualane nõustamine ning nende aktiivne osalus.

→ **Vt „Töötajatega konsulteerimine”, lk 53**

Hea tava:

Koostatakse projekti väljaõppeplaani ja viiakse see ellu.

Ehitustööplatsil korraldatakse sissejuhatavat ühiskoolitust.

Luuakse ühine tööohutusvestluste programm.

Arendatakse välja ühtne lähenemisviis teavitamisel, nõustamisel ja osalemisel.

Kõigile väljaõppe läbinud töötajatele antakse ohutustunnistus; ohutustunnistusele võib märkida tegevusala või elukutse ja tööandja nime.

l) Ehitustööplatsil toimuva tegevuse planeerimine ja korraldamine

Juhendi käesolev osa annab teavet ehitustööplatsil toimuva tegevuse planeerimise ja korraldamisega seotud tüüpiliste küsimuste kohta. Käsitletavad teemad on näited paljudes projektides esilekerkivate küsimuste kohta, kuid tõenäoliselt ei ole need konkreetsete ülesannete täitmiseks piisavalt ammendavad.

Arvesse tuleks võtta direktiivi IV lisa, muid töötajate kaitse alaseid direktiive ja liikmesriikide seadusi, millega võidakse kehtestada kõrgemad standardid.

Artikli 4 kohaselt on kliendil või projektijuhil ning vastavalt artiklile 5 ka projekti ettevalmistamisetapi koordinaatoritel jätkuvalt oma ülesanded.

→ **Vt punkt 2.3.2, „Klient”, lk 36, punkt 2.3.3, „Projektijuht”, lk 39, ja punkt 2.3.5, „Ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelevad koordinaatorid”, lk 41**

Tööandjad (töövõtjad ja alltöövõtjad) ning füüsilisest isikust ettevõtjad peaksid pärast valituks osutumist planeerima ja korraldama oma tegevust ehitustööplatsil enne tööde alustamist selliselt, et inimesed ei satuks asjatult ohtu.

Juhtimine ja järelevalve

Arvestades projekti iseloomu ja ulatust ning sellega kaasnevaid ohte, tuleks kehtestada sobivad juhtimis- ja järelevalvemeetmed. Need tuleks lisada projekti kui terviku juhtimise meetmetele.

Ohutud töömeetodid

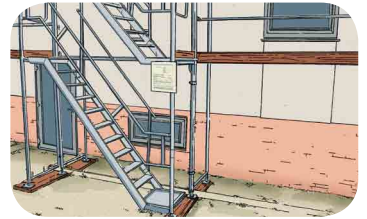
Tuleks välja töötada ohutud töömeetodid. Ohutute töömeetodite aspekte – ohutud juurde- ja väljapääsud, töökohad, seadmed, käitlemine ja töökeskkond ning väljaõppe, teabe ja juhiste pakkumine – käsitletakse käesoleva juhendi järgmises osas.

Sobivad juurde- ja väljapääsud ning töökohad

Tagada tuleks sobivad ja ohutud juurde- ja väljapääsu võimalused ning ohutud töökohad. Need võimalused saab tagada olemasolevate seadeldiste, lõpuleviidud ehitustööde või selliste ajutiste lahenduste abil nagu mehaaniline juurdepääsuseadeldis, tellingud, ajutised trepid ja redelid. Valik tehakse paljude asjaolude, sealhulgas riskihindamise põhjal.

Töötamine kõrgustes

Seda küsimust on konkreetsemalt käsitletud direktiivis 2009/104/EÜ³⁶ töötajate poolt tööl kasutatavatele töövahenditele esitatavate ohutuse ja tervishoiu miinimumnõuete kohta. Põhjalikke praktilisi nõuandeid leiab mittesiduvast juhendist „Kuidas valida ajutiste kõrgtööde jaoks kõige sobivamad tööriistad”³⁷.

Konkreetse ülesande täitmiseks sobivamate vahendite valimisel tuleks lähtuda riskidest.

Hea tava:

Juurdepääsuks kasutatakse terviklikke treppe.

Redelitele eelistatakse ajutisi treppe; trepid vähendavad töötajate stressitegureid ja aitavad kiirendada tööprotsessi.

Ajutised seadeldised

Ajutiste seadeldiste hulka võivad kuuluda tellingud, kaitseeringud, turvavõrgud, tugipostid, tugikonstruktsioonid ja muud ajutised toed. Need tuleb planeerida ja kavandada.

Enne kasutuselevõttu tuleb need ohutult paigaldada ja üle kontrollida.

Neid tuleks ka korrapäraselt jälgida, võttes arvesse muudatusi, ümberehitusi, halbu ilmastikutingimusi ja kasutustingimusi.

³⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/104/EÜ, 16. september 2009, töötajate poolt tööl kasutatavatele töövahenditele esitatavate ohutuse ja tervishoiu miinimumnõuete kohta (teine üksikdirektiiv direktiivi 89/391/EMÜ artikli 16 lõike 1 tähenduses). ELT L 260, 3.10.2009, lk 5.

³⁷ Põhjalikke praktilisi nõuandeid leiab mittesiduvast juhendist „How to choose the most appropriate work equipment for performing temporary work at a height” <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=140&type=2&furtherPubs=yes>

Ohutu teisaldamine, ladustamine, transportimine jms

Planeerimisel tuleks silmas pidada mooduseid, kuidas ohutult teisaldada, ladustada, transportida ja käsitada esemeid, tööriistu, kokkupandavaid seadmeid ja aineid, mida kasutatakse pärast valmis töödes või muul viisil ehitustööde ajal. Ainete ohutut kasutamist on käsitletud muudes direktiivides.

Ergonoomia

Ergonoomia põhimõtteid tuleks arvesse võtta planeerimisel ja eriti võimalike korduvate või raskete kehaliste liigutuste puhul.

Täpsemalt on töötajate kokkupuudet füüsilistest mõjuritest (vibratsioon) tulenevate riskidega käsitletud direktiivis 2002/44/EÜ³⁸.

Näide 102:

Kui ei ole võimalik vältida raskete ehitusplokkide paigaldamist, on üks raskete plokkide tõstmiseks sobivaid tööplatvormi tagamise viise käärtõstuki kasutamine.

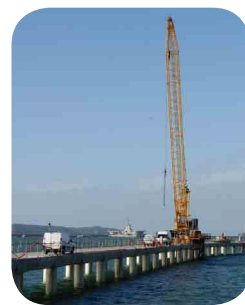

Näide 103:

Raskete akende paigaldamist kavandatakse selliselt, et tellingutel on sobivate tõsteseadmete kasutamiseks piisavalt tööruumi ja kandevõimet.

Tõsteseadmed

Ehitussektoris kasutatakse palju ehitustööplatsil asuvaid ajutisi ja liikurkraanasid. Nende ohutu kasutamine nõuab erilist tähelepanu. Kõnealust teemat on käsitletud direktiivis 2009/104/EÜ³⁹ töötajate poolt tööl kasutatavatele töövahenditele esitatavate ohutuse ja tervishoiu miinimumnõuete kohta.

Olulised aspektid on maapinna ja ajutise aluspõhja sobivus, ohutu püstitamine ja demonteerimine, ohutus kasutamise ajal (k.a troppimise ja kuhjamisega tegelevad töötajad ning juhtide väljaõpe ja pädevus) ning töökeskkond (nt läheduses teostatavad tööd, kõrgepingeõhuliinid, lähedal asuva maa kasutamine, piisav ruum liikuvate ja pöörlevate osade ümber jne). Kraanaga tõstmist tuleks kavandada selliselt, et toimingud oleksid ohutud ja jääksid masinate tööpiirkonda. Tuleb ette näha kontrollimise ja hoolduse kord ning seda järgida.

Samasugust tähelepanu tuleb pöörata ajutiste tõstuki- ja muude tõsteseadmete, näiteks maastikul kasutatavate kahvellaadurite kasutusele.

Hea tava:

Luuakse ühtsed lahendused materjalide tõstmiseks.

Lepitakse kokku kasutuskohta viivate ohutute juurdepääsuteede osas, rajatakse need ning valmistatakse ehitustööplats ette selliselt, et tõsteseadmeid saab ohutult paigaldada ja kasutada.

Kooskõlastatakse paljude kasutajatega seadmete kasutamine.

Kontrollitakse, katsetatakse, hooldatakse tõsteseadmeid ja hoitakse need ettenähtud kasutuseks pidevalt korras.

Kui ehitusprojektis kasutatakse mitut kraanat, kehtestatakse selged tööeeskirjad.

Füüsilised piirid tööpiirkondade eraldamiseks keelutsoonidest (nt kõrgepingeõhuliinid ja ohualtid maa-alused kommunaalvõrgud).

Selge väljaõppekord. Palju riiklikke õigusakte, milles käsitletakse kohustuslikku väljaõpet tõsteseadmetel töötamise tunnistuse saamiseks.

³⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2002/44/EÜ, 25. juuni 2002, töötervishoiu ja tööohutuse miinimumnõuete kohta seoses töötajate kokkupuutega füüsilistest mõjuritest (vibratsioon) tulenevate riskidega (kuueteistkümmes üksikdirektiiv direktiivi 89/391/EMÜ artikli 16 lõike 1 tähenduses). EÜT L 177, 6.7.2002, lk 13.

³⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/104/EÜ, 16. september 2009, töötajate poolt tööl kasutatavatele töövahenditele esitatavate ohutuse ja tervishoiu miinimumnõuete kohta (teine üksikdirektiiv direktiivi 89/391/EMÜ artikli 16 lõike 1 tähenduses). ELT L 260, 3.10.2009, lk 5.

Muud agregaadid ja seadmed

Muud suured agregaadid ja seadmed ning nende kohaletoimetamine, paigaldamine, kasutamine ja ehitustööplatsilt äraviimine nõuavad eralist tähelepanu.

Hea tava:

Uuritakse suurte seadmestike, näiteks veokile paigaldatud betoonipumpade juurdepääsuvõimalusi ehitustööplatsile.

Erilist tähelepanu pööratakse sellele, et nii kõrguses kui ka laiuses oleks vaba ruumi, ning sildade ja juurdepääsuteede kandevõimele.

Tootmisüksused (betoonisõlm või valmistoodete valmistamise kohad) asuvad ehitustööplatsi lähimürikeskonnas.

Ohutu töökeskkond

Ohutu töökeskkonna arvessevõtmine hõlmab selliste ohtude ja riskide läbivaatamist, mis tulenevad:

- asjaomastest töödest ning ohustavad nende teostajaid ja teisi isikuid;
- muudest projektiga seotud töödest;
- muust ehitustööplatsil toimuvast tööstustegevusest;
- projekti teostamise üldisest keskkonnast.

Siin on teabeallikaks projekti ohutuse ja tervisekaitse kava ja kaust ning teavet saab ka teistelt sama töökohta jagavatelt tööandjatelt. Oma ülesanded on täita kliendil või projektijuhil ja koordinaatoritel. Ehitustöid teostavad füüsilisest isikust ettevõtjad ja tööandjad peaksid silmas pidama iseenda ja teiste kahju saada võivate isikute ohutust ja tervishoidu.

Kollektiivsed kaitsemeetmed

Töötajate kollektiivseid kaitsemeetmeid peaks pidama esmatähtsaks, kuna need vähendavad riske kõikide töötajate jaoks.

Töövõtjad peaksid selle saavutamiseks tegema koostööd ja oma tegevust kooskõlastama. Oma vastavat osa peaksid täitma klient või projektijuht ja koordinaatorid.

→ Vt punkt 1.2.8, „Kollektiivsete kaitsemeetmete eelistamine üksikult võetavatele kaitsemeetmetele“, lk 21

Näide 104:

Kui ehitustööd toimuvad vooluveekogu lähedal, kus on uppumisohu, paigaldatakse piirid.

Kukkumisohtu korral paigaldatakse sobiv kaitsepiir.

m) Töötajate ja füüsilisest isikust ettevõtjate teavitamine, nõustamine, osalemine, väljaõpe, juhendamine ja kontrollimine

Töötajaid ja/või nende esindajaid tuleks:

- teavitada meetmetest, mida neil tuleb võtta seoses ohutuse ja tervishoiuga;
- nõustada ja innustada neid ohutuse ja tervishoiu küsimustes osalema;
- koolitada, juhendada ja kontrollida neilt nõutavate tööde teostamisel. Vt raamdirektiiv 89/391/EMÜ.

Hea tava:

Füüsilisest isikust ettevõtjad ja tööandjad, kes isiklikult ehitustöid teostavad, peaksid silmas pidama oma väljaõppealaseid vajadusi.

→ Vt punkt 4.2.1, „Ehitamisetapp“, lk 103, ja punkt 2.3.9, „Töötajad ja nende esindajad“, lk 55

n) Kolme eri tüüpi ehitustööplatsi näited

Näide 105:

Uue vaiadele ja reostatud pinnasele rajatava korruselamu ehitus

Projekti iseloomustus:

Uus ehitusprojekt, mida juhib eraõiguslik arendaja, kes ei ole töövõtja.

Probleem:

Kuidas ehitada vaiadest vundament ilma töötajaid asjatult ohtu seadmata.

Lahendus:

Klient konsulteerib ekspertidest projekteerijate, arhitektide ja inseneridega, kes on selleks määratud, ja lähtub nende arvamusest. Nad tellivad uuringu reostuse taseme ja vaiarammimise võimalike tehniliste lahenduste kohta. Töötatakse välja esialgne lahendus, mis hõlmab tugevalt reostatud pinnase töötlemist kohapeal ning vaiarammimisel väljavõetava pinnase ehitustööplatsilt äraviimist ja kõrvaldamist. Koordinaator, kes on projektiga seotud selle algusest peale, koostab ohutuse ja tervisekaitse kava.

Seejärel kutsutakse spetsialistidest vaiapaigaldusettevõtjaid osalema hankekonkursil tööde teostamiseks. Üks ettevõtja pakub välja suhteliselt uue vaiarammimismeetodi, mille käigus võetakse pinnast välja minimaalselt, vähendades seega töötajate kokkupuudet reostatud pinnasega ja kulusid seoses selle kõrvaldamisega väljaspool ehitustööplatsi.

Klient valib tööde teostamiseks kõnealuse töövõtja ning kohandab ohutuse ja tervisekaitse kava ja kiidab selle heaks enne tööde algust ehitustööplatsil.

Näide 106:**Ringikujuliste operatsioonisaalide värvimine suures haiglas****Projekti iseloomustus:**

Tavapärased sanitaarremonditööd, mille eesmärk on kvaliteetne kergestipuhastatav seinaviimistlus.

Probleemid:

Viimistlusmaterjalid sisaldavad sageli kahjulikke aineid, eriti nende pihustamise korral halva ventilatsiooniga siseruumides.

Oht patsientidele ja teistele sama töökoha töötajatele (haiglapersonal).

Ehitustööplatsi loomine kasutusel olevasse töökohta.

Mõned operatsioonisaalid peavad olema alati vabad hädaabijuhtumite jaoks.

Lahendus:

Arutati alternatiivsete viimistlusmaterjalide kasutamist ja valiti välja kõige vähem ohte põhjustav materjal.

Töötati välja vahendid alalise ventilatsioonisüsteemi ning aurude ja tolmu muude levikuteede isoleerimiseks. Valiti välja sobiv teistsaldatav mehaaniliselt õhku väljajuhtiv ventilatsioonisüsteem, see paigaldati ajutiselt ja seda katsetati, nii et töökohas saavutati alarõhk ja töötajate ohutust silma pidades juhiti sinna piisavalt värsket õhku. Töötajate kaitseks valiti välja sobivad isikukaitsevahendid ja neile tagati kohased olmeruumid.

Etapiviisilise töötamisega tagati, et operatsioonisaalid olid vabad, kusjuures ehitustöötajatel olid eraldi sissepääsuteed (mis loodi vastupidavate polüetüleen-tunnelite abil).

Kliendi peamine nõustaja ohutuse ja tervishoiu küsimustes ning projektkoordinaator tegid koostööd arhitekti, seadmete ja viimistlusmaterjalide tarnijate ning töövõtjaga. Ohutuse ja tervisekaitse kava raames võeti erimeetmed töövõtja ja haigla töökeskkonna järelevalveks. Töövõtjaga töötati välja töökoha erieeskirjad. Haigla ja töövõtja alluvuses töötajatele anti põhjalikud juhised ja teave.

Näide 107:**Kõrge betoonkorstna lammutamine piiratud alal****Projekti iseloomustus:**

Armatuuriga kõrge betoonkorstna lammutamisega kaasnevad konkreetsed ohud ehitustöötajatele ja ka väljaspool tööplatsi olijatele.

Probleemid:

Tööde käigus alla kukuvad materjalid, tööriistad ja seadmed.

Muude rajatiste kahjustamine, mis ohustab inimesi.

Kõnealusel juhul ebapiisav ruum lõhkamise teel lammutamiseks.

Töötajate kukumise oht.

Ehitustolm.

Lahendus:

Klient pöördus ekspertide poole. Oma pädevust kutsuti näitama spetsialistidest lammutustööde teostajad, kes tutvustasid oma ettevõtteid, eelmisi projekte ja ettepanekuid kavandatud tööde ohutuks teostamiseks (andes ülevaate ohututest töömeetoditest).

Sõelale jäid kahe konkureeriva töövõtja esitatud alternatiivsed lahendused: esimene lahendus seisnes selles, et korsten lõigatakse raskete lõikeseadmete ja termolõikuri abil osade kaupa maha ning tükid tõstetakse kraanaga maha, ning teise lahenduse puhul asetatakse korstna tippu spetsiaalne purustusotsaga lammutusmasin, purustatud materjal juhitakse korstnast alla ning viiakse ära kaitsekabiiniga masina abil. Mõlema lahenduse puhul tuli kasutada korstnasisesid tellinguid, mida tööde käigus hüdraulilise mehhanismi abil allapoole lasta.

Mõlemad meetodid läbisid vastavalt koordinaatori nõuannetele kliendi ekspertnõustajate käe all range ohu- ja riskianalüüsi, milles võeti arvesse ohtudega kokkupuutuvate töötajate arvu ja ohte, millega nad kokku puutuvad.

Valiti teine lahendus, sest see sisaldas mehhaniseeritud tööprotsessi ja asetas seega ohtu vähem töötajaid.

4.2 Projekti teostamine

4.2.1 Ehitusetapp

Ehitustöödega algab projekti teostamine, milles osalevad teostamise käigus ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelevad koordinaatorid, tööandjad, töövõtjad ja alltöövõtjad, kellel kõigil on konkreetsed kohustused.

→ **Vt punkt 2.3, „Sidusrühmad“, lk 35**

Osalevad ka töötajad ja nende esindajad, sest teistel osalistel on kohustus neid teavitada, nõustada ja osalema innustada.

→ **Vt punkt 2.3.9, „Töötajad ja nende esindajad“, lk 55**

Kui nõutakse ohutuse ja tervisekaitse kava ja kausta olemasolu, peaksid need andma teavet ehitustööde teostamise kohta.

→ **Vt punkt 2.4.2, „Ohutuse ja tervisekaitse kava“, lk 59, ja punkt 2.4.3, „Ohutuse ja tervisekaitse kaust“, lk 61**

Hea tava:

Kui kava ja kaust ei ole kohustuslikud, saab suurendada ohutust, sõlmides sarnastes küsimustes osalevate sidusrühmade vahel kokkuleppeid.

Projekti teostamisel osalevad koordinaatorid peaksid:

- kooskõlastama järgneva rakendamist:
 - ennetamise üldpõhimõtted;
 - artikli 8 põhimõtted tööandjate ja füüsilisest isikust ettevõtjate poolt;
 - ohutuse ja tervisekaitse kava tööandjate ja füüsilisest isikust ettevõtjate poolt;
- korraldama koostööd tööandjate, sealhulgas füüsilisest isikust ettevõtjate vahel;
- koordineerima töökorraldust töövõtete nõuetekohase rakendamise kontrollimiseks;
- ajakohastama ohutuse ja tervisekaitse kava ning kausta;
- võtma meetmeid tagamaks, et ehitustööplatsile lubatakse ainult selleks volitatud isikuid.

→ **Vt punkti 2.3.5 alapunkt h, „Millised on projekti käigus ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelevate koordinaatorite ülesanded?“, lk 44**

Hea tava:

Kui koordinaatorite määramine ei ole kohustuslik, on tavaliselt mõistlik sõlmida sarnastes küsimustes kliendi ja üksiktöövõtjate vahel kokkulepped, kui koostöö ja kooskõlastamine kliendi ja töövõtja vahel suurendab ohutust.

Sõltumata sellest, kas koordinaatorid on määratud või mitte, peaksid tööandjad:

- kohaldama direktiivi 89/391/EMÜ artikli 6 sätteid;
- võtma meetmeid, mis on kooskõlas direktiivi 92/57/EMÜ IV lisas sätestatud miinimumnõuetega;
- andma töötajatele ja/või nende esindajatele arusaadavat teavet;
- tagama töötajate ja nende esindajate nõustamise ning nende osalemise;
- täitma raamdirektiivist 89/391/EMÜ tulenevaid kohustusi;
- võtma koordinaatori määramise korral arvesse tema soovitusi;
- isiklikult ehitustöodes osalevad tööandjad peaksid järgima artikli 10 lõikes 1 sätestatud nõudeid.

→ **Vt punkt 2.3.8, „Füüsilisest isikust ettevõtja“, lk 54; töövõtjad ja alltöövõtjad peaksid lähtuma punktist 2.3.7, „Töövõtjad ja alltöövõtjad“, lk 54; tarnijad ja teised osalised punktist 2.3.10, „Tarnijad“, lk 56, ja punktist 2.3.11, „Teised“, lk 56**

Nende ülesannete täitmiseks vajalikud meetmed sõltuvad projekti iseloomust ja ulatusest, tekkivatest ohtudest ja riskidest ning tõhusa riskiohjamise tagamise nõuetest. Võetavate meetmete juures tuleks vältida asjatut bürokraatiat ning need peaksid pigem lisama projektile väärtust, vähendades tööohutuse ja -tervishoiu alaseid riske, millega võidaks vastasel korral kokku puutuda.

Sõltumata ehitustööde iseloomust, ulatusest ja kestusest, on kõige olulisem tõhusate juhtimismeetmete rakendamine. Kui nõutakse ohutuse ja tervisekaitse kava, peaks see sisaldama teavet juhtimismeetmete kohta. Samuti on väga oluline töötajate positiivne kaasamine, võimaldades neil tõhusalt kaasa aidata ehitustööplatsi ohutuse parandamisele.

Klient, kes soovib, et tema projekt vastaks kõrgetele standarditele, võib kasu tuua sellega, et näitab üles huvi kogu projekti ehitusjärgus.

Hea tava:

Klient nimetab nn saadiku: isiku, kes võib selgitada kliendi soovi tagada head töötingimused ja kes tegutseb vahendajana sidepidamisel ehitustööplatsi töötajatega.

a) Projekti ohutus- ja tervishoiualane juhtimine

Ehitustööde tõhus korraldus ja kooskõlastamine on tööde ohutuks lõpetamiseks hädavajalik. Vastavalt direktiivi nõuetele peavad teostamisetapi koordinaatorid võtma nimetatud ülesannete täitmisel juhtrolli ning tööandjad (töövõtjad ja alltöövõtjad) ja füüsilisest

isikust ettevõtjad peavad koordinaatorite soovitusi arvesse võtma. Nimetatud ülesandeid saab kõige paremini täita nii, et juhtimise, tööohutuse ja -tervishoiu korraldamine ning sellealased meetmed moodustavad projekti juhtimisega seotud põhitegevuse osa. See eeldab koordinaatoritelt tihedat koostööd üldjuhtimise ülesandeid täitva sidusrühmaga.

Hea tava:

Kõik projekti sidusrühmad teevad tihedat koostööd, leppides kokku täisleppimatuses iga rühmaliikme suhtes, kes ei võta ohutust korralikult arvesse.

Kooskõlastamine

On oluline märkida, et koordinaatorite kohustus on kooskõlastada ennetamise üldpõhimõtete ja artiklis 8 esitatud üksikasjade ning ohutuse ja tervisekaitse kava rakendamist. Nende kohustused ei ole otseselt seotud tööandjate ja teiste osaliste töö juhtimisega nimetatud eesmärgi saavutamiseks. Kooskõlastamine hõlmab tööde ning tekkivate ohutus- ja tervishoiuprobleemide üldist arvessevõtmist. Seda tuleks teha enne tööde alustamist.

Koordinaatorite teave pärineb nende teadmistest teostatavate tööde kohta, tööandjate (töövõtjate ja alltöövõtjate) tehtavatest riskianalüüsidesid ja töömeetoditest, mida tööandjad ja füüsilisest isikust ettevõtjad välja pakuvad. Koordinaatorid peaksid nendega koostööd tegema, tagamaks ohutu töötamise, sealhulgas eriti selle, et ühe sidusrühma töö ei sea ohtu teisi ja et tagatakse projekti kohaselt ühiskasutuseks ettenähtud ruumid, nende hooldamine ja kasutus.

Tööandjad ja füüsilisest isikust ettevõtjad peaksid tegema koordinaatoritega koostööd ja võtma täielikult arvesse nende soovitusi, et tagada nende korralik täitmine. Samuti peaksid nad tunnustama kasu, mis tänu koordinaatorite tööle nende jaoks ilmneb, ja raamdirektiivist tulenevat kohustust oma tegevust üksteisega kooskõlastada.

Hea tava:

Tehakse ühine riskianalüüs konkreetse projektietapi kohta (nt ehituse püstitamise), kaasates kõik osalised, kes on töödega seotud või suudavad aidata leida häid ohutuslaseid lahendusi.

Koostöö

Direktiivi kohaselt peavad koordinaatorid organiseerima tööandjate (sealhulgas füüsilisest isikutest ettevõtjate) vahelist ohutuse ja tervishoiualast koostööd. Tööandjatel ja teistel osalistel on vastavalt raamdirektiivile kohustus teha tööohutuse ja -tervishoiu meetmete rakendamisel omavahel koostööd. Koostöö eeldab, et tööandjad mõtleksid läbi, kuidas nad saaksid teha koostööd selliste probleemide lahendamisel, millega nad puutuvad kokku oma töös ning ühistes töökohtades ja -ruumides. Vajalik koostöö ja selle saavutamise vahendid sõltuvad konkreetsetest ohtudest ja riskidest. Tööandjad ja füüsilisest isikust ettevõtjad peaksid sidusrühmadega koostööd otsides võtma täielikult arvesse koordinaatorite soovitusi.

Hea tava:

Lepitakse kokku kogu projekti hõlmav ning projekteerijaid ja töövõtjaid kaasav lähenemisviis seoses koostöö ja korraldusliku tegevusega, millega tagatakse meetmed ohtude kõrvaldamise ja riskide vähendamise kooskõlastamiseks.

Tõhusalt töötamine

Tõhusa kooskõlastamise ja koostöö keskmeks on teavevahetus, ühishuve puudutavate kokkulepete otsimine ja saavutamine ning nende rakendamine. Oluline roll on ka tõhusal sidusrühmadevahelisel suhtlusel. Ohutuse ja tervisekaitse kava abil on võimalik juba eelnevalt läbi mõelda, kuidas täita neid kohustusi ja kajastada ehitustööde käigus tehtavaid muudatusi.

Hea tava:

Korraldatakse ühiseid ehitusüritusi, mille kaudu näidatakse, kuidas tõhusast koostööst võivad sündida kõigile kasulikud lahendused.

Töövõtete kontrollimine

Koordinaatorid peavad võtma meetmeid töövõtete korrektse rakendamise kontrollimiseks. Nad võivad seda teha ise või nõuda, et seda teeksid teised (eelkõige tööandjad ja füüsilisest isikust ettevõtjad). Tegelikuses on kõige tõhusam edenemisviis tõenäoliselt nende kahe mooduse kombinatsioon, mille puhul võivad tööandjad kontrollida enda tegevust ning enda ja teiste koostööd ning teavitada koordinaatoreid tulemustest, samas kui koordinaatorid võivad iseseisvalt kontrollida projekti teostamist, lähtudes terviklikumast vaatepunktist ning pöörates erilist tähelepanu tööohutuse ja -tervishoiu alase juhtimise tõhususele.

Hea tava:

Enne ehitustööde alustamist kehtestatakse edukriteeriumid ja ehitustöid hinnatakse nende põhjal.

Näide 108:

Klient nõudis tööohutuse ja -tervishoiu parandamiseks preemiasüsteemi sisseseadmist. Lepingus oli ette nähtud summa töövõtjatele ja töötajatele preemia maksmiseks. Preemia maksmine sõltus heade näitajate saavutamisest ohutus- ja tervishoiualases tegevuses (nt töökoha puhtana hoidmine, osalemine töökohal toimuvatel koolitustel, ette tulnud ohtlikest olukordadest teatamine, ohutusosalastel koosolekul osalemine).

Alltöövõtjad

Töövõtjad peaksid koostööd tehes, oma tööd kooskõlastades ja kontrollides võtma arvesse iga tegevust, mida nad on alltöövõtu korras delegeerinud. Nad peaksid alltöövõtjad kaasama töö korraldamisse. Tööandjad peaksid tagama, et nende alltöövõtjad on täiesti teadlikud kõigist ohutuse ja tervisekaitse kavas tehtavatest muudatustest, saavad neid mõjutada ning on nendega kursis.

Hea tava:

Koordinaatoreid teavitatakse kõigist ehitustööplatsil töötavatest alltöövõtjatest.

Tagatakse, et alltöövõtjad, eelkõige kõrge riskitaseme või ohtlike tegevustega seotud töödel, võtavad ohutus- ja tervishoiuküsimuste lahendamisel täiel määral osa.

Teised osalised

Projekti teostamisetapi koordinaatorid peaksid projekti õnnestumiseks üritama tagada kliendi või projekti juhi, projekti ettevalmistamisetapi koordinaatorite ja teiste osaliste, näiteks projekteerijate ja tarnijate vahelise koostöö ning nende tegevuse kooskõlastamise.

Hea tava:

Innustatakse aktiivselt osalema teisi osalisi, kellel muidu oleks projektis kõrvaline osa.

Koosolekud ehitustööplatsil

Sõltuvalt projektist on koosolekud ehitustööplatsil üks suhtlusvahendeid, et tagada tõhus teabevahetus, koostöö ja kooskõlastamine ning tööohutus- ja tervishoiu meetmete tulemuslikkuse kontrollimine.

Tööohutuse ja -tervishoiu küsimusi saab kõige paremini lahendada nii, et arutatakse, kuidas juhtida projekti selliselt, et neid küsimusi võetaks tehnilise läbivaatuse, teabe jagamise, tööde käiku käsitlevate arutelude, tööde ajakava planeerimise, logistika jms käigus täielikult arvesse. Siiski tuleks alati eraldi tähelepanu pöörata tulemuslikkuse kontrollimisele ning parandusmeetmetele saavutamaks nõutavaid tööohutuse ja -tervishoiu standardeid.

Näide 109:

Elektriraudteel töötades tagas koordinaator raudtee-ettevõtja esindajate osalemise projektiga seotud koosolekul, võimaldades nii ettevalmistamise käigus tuvastatud ohte kogu projekti jooksul tõhusalt maandada ja seada sisse kohustuse ohuregistri korrapäraseks läbivaatamiseks. See tagas projekti ohutu lõpuleviimise ja raudteesüsteemi ohutu toimimise.

Ehitustööplatsile sisenemise kontrollimine

Koordinaatorite kohustus on tagada, et võetaks meetmeid, vältimaks volitamata isikute ehitustööplatsile sisenemist.

Võimalike volitatud isikute hulka kuuluvad töölevõetud isikud, kellele antakse seejärel luba ehitustööplatsile sisenemiseks. Nendeks võivad olla:

- ehitustöid teostavad ja juhtivad isikud;
- kliendid, projektijuhid ja teised nende määratud isikud, näiteks projekteerijad;
- seaduse alusel volitatud isikud (nt ehitusjärelvalveametnikud, pädevad tööohutuse ja -tervishoiu asutused, politsei, tuletõrje jt).

Koordinaatorid peaksid projekti teostamise kontrollimisel arvesse võtma kasutatavate meetmete tõhusust ning võtma vajaduse korral parandusmeetmeid. Silmas tuleks pidada ehitustööde edasist käiku – mis võib ohutust vähendada –, et võtta meetmeid ohutuse säilitamiseks.

Hea tava:

Sisenemisel kontrollitakse isiklikku sissepääsuluba, mille on igale töötajale väljastanud ja mida kontrollib pädev turvatöötaja.

Elektroniline sissepääsukontrolli süsteem kõigile volitatud isikutele. Süsteem võib hõlmata teavet töötaja ohutus- ja tervishoiualase väljaõppe ning muude tööga seotud küsimuste kohta.

Määratakse ehitustööplatsi ohutuse eest vastutav töövõtja.

Peetakse registrit volitatud töövõtjate ja töötajate ning selle kohta, kas nad on edukalt läbinud sissejuhatava koolituse.

Peetakse registrit nende töövõtjate ja töötajate kohta, kes on ehitustööplatsil hädaolukordade korral kättesaadavad.

Hädaolukorrad

Lisaks töö planeerimisele ehitustööplatsil peaksid sidusrühmad pühendama ühiselt piisavalt aega ja vahendeid, et kavandada ja arutada reageerimist hädaolukordades seoses kas esmaabi, tulekustutus- või päästetööde või evakuatsiooniga. Selliseid küsimusi peaks käsitlema ohutuse ja tervisekaitse kavas. Kui kava ei ole

kohustuslik, peaksid hädaolukordi käsitleva korra läbi mõtlema klient ja üksiktöövõtjad.

Näide 110:

Projektis, mis hõlmas juba kasutuses oleva suure maantee laiendamist, oli hädaolukorra lahendamise plaanis arvestatud vajadust, et hädaabiteenistus pääseks ligi nii projekti raames kui ka maanteel juhtivate õnnetuste korral. See eeldas tihedat koostööd kliendi, koordinaatori, projekterija, töövõtja ja hädaabiteenistuste vahel.

→ Vt punkt 2.4.2. „Ohutuse ja tervisekaitse kava”, lk 59

Töötajate ja/või nende esindajate teavitamine, nõustamine ja osalemine

Ühise teabe edastamine võib mõnikord kõige paremini õnnestuda projekti käigus ühtse lähenemisviisi kasutamise kaudu. Meetmete kehtestamisel võib olla oma osa koordinaatoritel. Ka nõustamise ja osalemise suhtes võib projekti käigus kasutada ühtset lähenemisviisi.

→ Vt punkt 2.3.9, „Töötajad ja nende esindajad”, lk 55

Hea tava:

Kasutatakse järgmisi vahendeid:

- koosolekud ülevaate andmise ja konsulteerimise eesmärgil;
- infolehed, videod jms;
- teadetetahvlid ehitustööplatsil;
- kampaaniaplakadid;
- tööohutusvestluste jaoks valitakse tööga seotud teemad (nt isikukaitsevahendid, suuremad ohud, nagu kukkumised, elektrilöögi saamine jne);
- erilist tähelepanu pööratakse ette tulnud peaaegu ohtlikele olukordadele, sest need võivad viidata probleemsetele valdkondadele.

Ohustatud võivad olla töötajad, kes ei räägi ehitustööplatsi töökeelt emakeelena, ja sellele tuleks pöörata erilist tähelepanu.

Hea tava:

Ehitustööplatsil on vähemalt üks ülevaataja, kes on võimeline suhtlema töötajatega, kelle emakeel ei ole platsil kasutatav keel.

Ohutuseeskirjad, sissejuhatavad ja koolitusmaterjalid ning juhendid tõlgitakse.

Juhiste arusaadavamaks muutmisel kasutatakse jooniseid, piktogramme ja rahvusvahelisi ohutusmärke.

Koordinaatoreid teavitatakse kõigist ehitustööplatsil töötavatest alltöövõtjatest.

Näide 111:

Kõigile ehitustööplatsi töötajatele võimaldatakse ohutus- ja tervishoiuteabega tutvumiseks ligipääs asjaomastele väljaannetele ja/või internetile.

b) Direktiivi 92/57/EMÜ artikkel 8 ja IV lisa ning raamdirektiivi 89/391/EMÜ artikkel 6

Artikli 8 on nõutud raamdirektiivi artikli 6 üldpõhimõtete ehk ennetamise üldpõhimõtete rakendamist (vt käesoleva juhendi osa 1.2).

IV lisas on sätestatud ohutuse ja tervishoiu miinimumnõuded ehitustööplatsidel. A osas on sätestatud üldised miinimumnõuded ehitustööplatsil asuvatele töökohtadele. B osas on sätestatud konkreetsed miinimumnõuded ehitustööplatsil asuvatele töökohtadele. B osa on jagatud kahte ossa. I jaos on sätestatud ehitustööplatsil siseruumides asuvate töökohtade miinimumnõuded. II jaos on sätestatud ehitustööplatsil välitingimustes asuvate töökohtade miinimumnõuded.

Siinkohal on konkreetsed kohustused projekti teostamisetapi peamistel sidusrühmadel. Seega:

- koordinaatorid peavad kooskõlastama artikli 8 põhimõtete rakendamist tööandjate ja füüsilisest isikust ettevõtjate poolt

- tööandjad peavad:
 - rakendama direktiivi 89/391/EMÜ artiklit 6;
 - võtma meetmeid kooskõlas IV lisa sätestatud miinimumnõuetega;
 - täitma raamdirektiivist 89/391/EMÜ tulenevaid kohustusi;
- füüsilisest isikust ettevõtjad peavad järgima artiklit 8 ja IV lisa.

→ Vt punkt 2.3, „Sidusrühmad“, lk 35

Artiklis 8 on loetletud kümme juhtu, mille suhtes tuleks põhimõtteid eelkõige kohaldada. Need on seotud järgnevaga:

- ehitustööplatsi hoidmine heas korras ja piisavalt puhtana;
- töökohtade valimine lähtuvalt sellest, kuidas on võimalik neile töökohtadele juurde pääseda, ning marsruutide või läbipääsu- ja liikumisalade kindlaksmääramine;
- eri materjalide käitlemise tingimused;
- seadmete ja seadeldiste tehniline hooldus, kasutuselevõtule eelnev kontrollimine ja regulaarne kontrollimine selleks, et parandada vead, mis võiksid mõjutada töötajate ohutust ja tervist;
- eri materjalide ladustamispiirkondade piiritlemine ja tähistamine eelkõige siis, kui tegemist on ohtlike materjalide ja ainetega;
- tingimused, mille korral kasutatavad ohtlikud materjalid kõrvaldatakse;
- jäätmete ja prahi ladustamine ning kõrvaldamine või äraviimine;
- eri tööde või töötappide jaoks eraldatud aja kohandamine vastavalt töö kulgemisele platsil;
- koostöö tööandjate ja füüsilisest isikust ettevõtjate vahel;
- vastastikused seosed tööstustegevusega ehitustööplatsi asukohas või selle läheduses.

c) Muud küsimused

Agregaatide, tööriistade, materjalide ja töömeetodite valimine

Valikuid tuleks teha lähtuvalt ennetamise üldpõhimõtetest ja ergonoomia põhimõtetest.

→ Vt punkt 1.2, „Üldised ennetuspõhimõtted“, lk 18

Töökohti peaks kavandama pärast riskianalüüsi ja ergonoomiategureid arvestades.

Tööplatvormid peaksid olema stabiilsed ja kavandatud kukkumiste vältimist silmas pidades. Tagada tuleks ohutu juurdepääs.

Ehitusmasinad, tõsteseadmed ja muud masinad peaksid olema teostatavate tööde jaoks sobivad, neid tuleks kontrollida, testida ja hooldada. Töötajatel peaks olema asjaomane väljaõpe.

Õhu kvaliteet, müra, vibratsioon, tolm, valgustus ja puhtus

Tuleks luua ja säilitada selline töökeskkond, mis vastab asjaomastele Euroopa direktiividele (nt müra, kemikaalid jne).

→ Vt 7. lisa, „Euroopa Liidu õigusaktid“, lk 132

Töövahendite nõuetekohasus

Töövahendid peaksid olema sobivad, neid peaks kontrollima, katsetama ja hooldama. Töötajatel peaks nende kasutamiseks olema vastav väljaõpe.

Tuleb kasuks, kui töövõtjad kõnealused küsimused oma alltöövõtjatega läbi vaatavad.

Hea tava:

Ettevõtja korraldab töö selliselt, et ostu- ja laenus- tehingutes lähtutakse ohutus- ja tervishoiukriteeriumidest.

Kasutatakse Euroopa standarditele vastavaid ja nõuetekohaseks tunnustatud töövahendeid. Töövahenditel peaks olema nähtav CE-vastavusmärgis.

Kasutatakse töövahendeid, mis võimaldavad hästi ennetada nende kasutamise seotud ohte (nt vibratsioon, tolm jne).

Koordinaatorid edendavad madalaima vibratsioonitasega seadmete ja selliste töövahendite kasutamist, mis võimaldavad heitmeid nende tekkekohas püüda.

d) Ohutuse ja tervisekaitse kava ajakohastamine

Vastavalt direktiivile on koordinaatorite ülesanne ajakohastada ohutuse ja tervisekaitse kava. Kava peaks korrapäraselt läbi vaatama ning tegema selles pärast asjaomaste sidusrühmadega konsulteerimist muudatusi. Tööohutuse ja -tervishoiu tagamise meetmeid peaks korrapäraselt läbi vaatama, et tagada nende jätkuv eesmärgipärasus.

→ Vt punkt 2.4.2, „Ohutuse ja tervisekaitse kava“, lk 59

e) Ohutuse ja tervisekaitse kausta ajakohastamine

Direktiivi kohaselt peavad kausta ajakohastama koordinaatorid. Tavaliselt saab lisateavet projekterijatelt ja ehitustööde teostajatelt.

→ Vt punkt 2.4.3, „Ohutuse ja tervisekaitse kaust“, lk 61

f) Kolme eri tüüpi ehitustööplatsi näited

Näide 112:

Uue 7-korruselise korterelamu ehitamine, 1. korrus on kavandatud kaubanduspindadeks ja kaks maa-alust korrust garaažideks (vt näide 98 punktis 4.1.2 m)

Projekti iseloomustus:

Klient: eraõiguslik arendaja, kes ei ole töövõtja.

7-korruseline armatuuriga betoonkarkassist ehitus, mille seinad laotakse kohapeal tellisvooderdisena/müüritisena.

Vaivundament.

Rinnatisega lamekatus.

Väljaulatuvad rõdud.

1. korrus kaubanduspindadeks ja kaks maa-alust korrust.

Ehitatakse reostatud pinnasele.

Kooli ja tiheda liiklusega tee läheduses.

Läheduses asub veel üks ehitustööplats.

Probleemid:

Kohapeal tehtud ohutus- ja tervisekontrolli käigus avastati, et müüri ladumistööd teostav alltöövõtja töötab karkassil, mitte välistel tellingutel, ja et töötajatel on oht piireteta äärtelt alla kukkuda.

Ohutuse ja tervisekaitse kava kohaselt oleks pidanud paljude tööde teostajatele, sealhulgas müüri ladujatele paigaldama välised tellingud.

Lahendus:

Tööd peatati kuni sobivate tellingute paigaldamiseni.

Teavitati ehitustööplatsi ohutuskomisjoni.

Kõigile töötajatele korraldati ohutute kõrgtööde teemaline tööohutusvestlus.

Näide 113:

Üldkasutatava tee all asuva maa-aluse kollektori väljavahetamine

Projekti iseloomustus:

Klient (linna volikogu, millel on ehitusosakond) laseb osaliselt välja vahetada juba kasutuses oleva tee all asuva reoveekollektori ning töid teostab rohkem kui üks töövõtja.

Probleemid:

Läheduses asuvad üldkasutatavad hooned ja elamud.

Maa-aluste kommunaalvõrkude ja trasside ning elektrihüliinide olemasolu. Kaevandite sissevarisemise oht.

Lahendus:

Määrata koordinaator.

Koostada eelteatamise vajadusest sõltumata ohutuse ja tervisekaitse kava, lähtudes konkreetsest varingu alla jäämise ohust.

Koordinaator võtab aktiivselt osa ehitustööplatsi koosolekute ja vaatab koos teiste osalistega läbi olemasolevate kommunaalteenuste plaanide täpsuse ja tõlgenduse. Lepitakse kokku sobiva piirideta paigaldamises ehitustööplatsi ümber. Koordinaator ja töövõtjad vaatavad koos läbi töömeetodid, sealhulgas seadmete ja töövahendite ohutu kasutuse eelkõige seoses elektriliinide läheduses tehtavate kaevetööde ja tõstmisega.

Enne tööde alustamist korraldatakse tööohutusvestlust peamiste riskide teemal (nt elektrihüliinid ja maa-alused kommunaalvõrgud, kaevandite sissevarisemine, kraanana kasutatavad ekskavaatorid).

Näide 114:**Rippsilla renoveerimine****Projekti iseloomustus:**

Rippsilla renoveerimine.

Tööde sisu ja eesmärgid:

- värvi eemaldamine piiretelt ja nende uuesti värvimine;
- trosside korrosioonitõrje;
- kattekihi renoveerimine;
- liigendite väljavahetamine.

Tööde kogukestus on umbes neli kuud.

Probleemid:

Liikluspiirangud.

Öösel töötamine kattekihi uuendamisel.

Üheaegselt eri tööd (haavelpuhastus, trosside korrosioonitõrje, kattekiht) tegevate töötajate tegevuse koordineerimatusest tulenevad ohud.

Kõrgel töötamisega seotud ohud.

Lahendus:

Spetsiaalselt kõrgel töötamiseks kavandatud platvormid (trossid, piirded).

Analüüsitakse ühiselt ühe töö teostajale avalduvaid riske, mis võivad negatiivselt mõjutada teiste tööde teostajaid. Töötajatele antakse juhiseid ja teavet tihe- ja liikluse lähedal töötamise kohta.

Töötajate väljaõpe öösel töötamiseks.

Erilist tähelepanu pööratakse sellistele ohtlikele töödele nagu kõrgustes töötamine.

Töökohal korraldatav järelevalve haavelpuhastuse ajal tolmust ja mürast tulenevate riskide hindamiseks.

4.2.2 Ehitusetapi lõpp

Kui ehitustööd on teostatud, on projekt peaaegu lõppenud. Tuleb lõpetada ohutuse ja tervisekaitse kaust ning kasutada võimalust hinnata, mida on projektist järgmiste projektide jaoks õppida.

a) Ohutuse ja tervisekaitse kausta ajakohastamine

Ohutuse ja tervisekaitse kausta tuleks igasuguse lisateabe arvesse võtmiseks ajakohastada. Kausta peaks seejärel andma kliendile ning selgitama talle selle eesmärgi ja sisu.

→ **Vt punkt 2.4.3, „Ohutuse ja tervisekaitse kaust”, lk 61**

b) Ehitusprojekti ohutus- ja tervishoiu meetmete hindamine**Hea tava:**

Koostatakse ohutus- ja tervishoiuküsimusi käsitlev kokkuvõtlik aruanne.

Iga ehitusprojekti lõppedes antakse selle tulemuslikkusele hinnang, mis põhineb ennetaval ja reageerival järelevalvel projekti lõpus. (Sellist lähenemisviisi võib kasutada ka projekti käigus ning see on paljudes ehitusprojektides normiks, et vajaduse korral oleks võimalik võtta kohe parandusmeetmeid.)

Võrreldakse võetud meetmeid projekti alguses kavandatud meetmetega (st ennetav järelevalve).

Hinnatakse ebaõnnestumisi, kontrollides tööõnnetuste ja haigestumiste esinemust (st reageeriv järelevalve).

Luuakse mooduseid (koosolekud jms) asjaomase projekti põhjal teabe ja kogemuste kogumiseks, et parandada järgmise projekti ohutus- ja tervishoiu meetmeid.

c) Kolme eri tüüpi ehitustööplatsi näited

Näide 115:

Uue korruselamu ehitus

Projekti iseloomustus:

Hoone ehitamise lõppjärgus sai projekti ettevalmistamise käigus ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelev koordinaator töövõtjalt kogu ehitusega seotud teabe, et ajakohastada ja täiendada kõnealuse projekti ohutuse ja tervisekaitse kausta.

Probleemid:

Hoone hooldamise käigus on tulevastest fassaadiviimistlustöödes (värvimine, remont) vaja kasutada tellinguid. Kuidas tellinguid hoone külge kinnitada?

Lahendus:

Hoonele paigaldatakse ehitamise käigus mõned tellingute kinnitamiseks ettenähtud kinnituspunktid ning ohutuse ja tervisekaitse kausta tehakse selle kohta selge sissekanne.

Projekti teostamise käigus ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelev koordinaator annab täiendatud ohutuse ja tervisekaitse kausta kliendile või kliendi poolt määratud isikule (nt kõigi korteri omanike poolt määratud elamuhaldur). Otstarbekas on säilitada kausta originaali ohutus kohas ja kasutada koopiaid.

Elamuhaldur võib teha koostööd kausta pidevalt ajakohastades ja tehes selle kõigile korteriomanikele vajaduse korral kättesaadavaks (nt korteris tehtavad lubatavad muudatused). Kui elamuhaldur vahetub, antakse kaust edasi uuele haldurile.

Iga töö, mida tehakse hoone üldkasutatavates osades või selle sisseades, on uus projekt, mille puhul peab kaustaga tutvuma.

Näide 116:

Viadukti või silla kompensatorite vahetamine

Projekti iseloomustus:

Paisumisvuuke kasutatakse viaduktide, sildade ja paljude muude rajatiste (hooned, torujuhtmed, raudteed jne) juures.

Need on kavandatud viisil, mis arvestab pidevat toimimist ja liikumist (nt paisumine ja/või kokkutõmbumine) ning ka kasutamise tulenevat (nt liiklusest põhjustatud) liikumist.

Probleemid:

Kõnealuste komponentide eluiga on tavaliselt lühem kui ehitisel, millele nad on paigaldatud. Seetõttu kuluvad paisumisvuugid läbi ning kõrvuti asetatud pinnad hakkavad liikuma. See võib põhjustada probleeme neil liikuvatele sõidukitele.

Lahendus:

Sellises olukorras tuleb paisumisvuugid välja vahetada. Tavaliselt on tööde ohutuks teostamiseks vaja erimeetmeid sõidukite ümbersuunamiseks. Nende meetmete hulka võivad kuuluda liiklusjuhtimise ning ohutuse ja tervisekaitse kava.

Kui paisumisvuugid on välja vahetatud, peaks rajatise hooldamise eest vastutav asutus tagama, et ohutuse ja tervisekaitse kausta lisataks edaspidiste ehitustööde teostajatele kasulik teave. Sellisel juhul ei ole tavaliselt vaja uut kausta koostada.

Näide 117:**Suure maantee sõidupinna renoveerimine****Projekti iseloomustus:**

Kehtestatud asendamiskriteeriumide tõttu tuleb renoveerida suure maantee sõidupind. See ehitati algselt pärast direktiivi jõustumist.

Probleemid:

Renoveerimistööd on uus projekt. Eelmistest teeremondiprojektidest võib pärineda mitu kausta. Praegune seisukord ei ole selge.

Lahendus:

Maantee hooldamise eest vastutav asutus otsustab luua ja ajakohastada ühe kausta kõigi remonditööde jaoks, sõltumata sellest, kas seda on direktiivi kohaselt nõutud. Kausta lisatakse otstarbekuse eesmärgil muudest allikatest pärinev olemasolev teave maantee kohta.

4.2.3 Ehitusjärgne etapp

Ehitusjärgne etapp algab siis, kui ehitus (või lõpetatud projekti käigus valminud muu rajatis) on pärast valmissaamist kasutuskõlblik või alalises kasutuses. Selles etapis, eelkõige remondi- või muude sarnaste tööde teostamisel, ei pöörata ohutuse ja tervishoiu küsimustele sageli piisavalt tähelepanu.

Eelkõige tuleks tähelepanu pöörata sellele, et oleks tagatud:

- ehitise hilisemate töödega seotud töötajate ohutusele ja tervisele avalduvate riskide kõrvaldamine või nende vähendamine vastuvõetavale tasemele;
- ohutuse ja tervisekaitse kaustade ajakohastamine.

a) Ohutuse ja tervisekaitse kausta jätkuv ajakohastamine

Kausta eesmärk on anda ehitisel edaspidi töötavatele isikutele teavet, mis võimaldab neil tulevasi töid teha ohutult ja tervishoidu piisavalt arvesse võttes.

Kausta tuleks ajakohastada, kui tehakse muudatusi, mis võivad tulevaste ehitustööde käigus mõjutada töötajate ohutust ja tervist.

Kaust peaks olema kliendi käes.

Tavaliselt annab klient kasutajatele kausta koopia ja annab originaali omaniku vahetuse korral üle uutele omanikele.

→ Vt punkt 2.4.3, „Ohutuse ja tervisekaitse kaust“, lk 61

b) Kolme eri tüüpi ehitustööplatsi näited

Näide 118:**Uue 7-korruselise korterelamu ehitamine, 1. korrus on kavandatud kaubanduspindadeks ja kaks maa-alust korrust garaazideks****Projekti iseloomustus:**

Klient: eraõiguslik arendaja.

Enne ehitustööde algust koostatud ohutuse ja tervisekaitse kaustas ei ole arvesse võetud ehituse ajal tehtud muudatusi ega kasutatud töömeetodeid. Enne projekti lõpetamist annab töövõtja teavet osaliselt täiendatud kausta ajakohastamiseks. Ka teised tööde teostajad, näiteks alltöövõtjad, täidavad kohustust anda kausta jaoks asjaomast teavet ja annavad selle edasi töövõtjale, et võimaldada selle üleandmine koordinaatorile.

Probleemid:

Kausta ajakohastamine, arvestades ehituse käigus tehtud muudatusi.

Lahendus:

Töid teostanud ettevõtjad täidavad kohustust anda kausta jaoks asjaomast teavet.

Torustike skeemide jms muutmist on suhteliselt lihtne dokumenteerida, sest plaane teeb ja ehitust juhib üks ettevõtja. Ent kõigepealt tuleb esitada järgmine küsimus: kui üldse, siis milline teave on edaspidiste ehitustööde ohutuse ja tervishoiu seisukohalt oluline?

Aknapuhastusega tegelevate töötajate jaoks on lisatud teave kinnituspunktide kohta. Kausta tuleks lisada ka nende ülevaatus, hooldust ja kasutust käsitlev teave.

Koostöös tootjatega on kindlaks määratud kütte- ja kliimaseadmete ning katsetamist vajavate seadmete jms hooldustööde aeg, kuid esitada tuleb järgmine küsimus: kui üldse, siis milline teave on edaspidiste ehitustööde ohutuse ja tervishoiu seisukohalt oluline?

Kaust on kasutatav uute teenuste, näiteks uus ehituse haldamise tehnoloogia ja päikesetehnoloogia kasutuselevõtu korral.

Näide 119:**Talumajapidamise küüni katusekivide osaline väljavahetamine****Projekti iseloomustus:**

Väikese taluhoone viilkatuse katusekivide väljavahetamine võib olla ohtlik.

Probleemid:

Viilkatus: oht kukkuda katusele alla või läbi katuse.

Juurdepäas, arvestades et katuse mitmes osas on katkiseid katusekive.

Lahendus:

Talupidaja rendib liikuva tõstetava tööplatvormi, mis on piisavalt suur sobiva kaitsepiirde tagamiseks, ning vahetab katkised katusekivid välja sügisel, kui küün on üleni heinaga täidetud. Platvormi külge kinnitatakse rakmed (isikukaitsevahendid). Sellega vähendatakse ohte ja riske.

Kuni tööde lõpetamiseni ei ole vaja muid meetmeid võtta.

Näide 120:**Lennujaama terminali ventilatsioonisüsteemi hooldus- ja puhastustööd****Projekti iseloomustus:**

Hoones asuvad ventilatsioonitorud vajavad regulaarset puhastamist. Ehitise omanik ja projekteerijad leppisid kokku kõnealuste tööde teostamise sobivas ajagraafikus. Igal aastal kuulutatakse puhastustööde tegija leidmiseks välja konkurss.

Probleemid:

Puhastamine lennujaama kasutamise ajal – tööd ei tohi häirida ega kahjustada reisijaid.

Kukkumisoht, sest ventilatsioonitorud on tavaliselt kinnitatud kõrgele lae alla.

Lahendus:

Tööde teostamiseks sõlmitakse ühe ettevõtjaga mitmeaastane leping, sest ettevõtja tunneb töökohta, mõistab kliendi vajadusi, palkab spetsiaalselt selle ülesande jaoks personali ja järgib eeskujulikult ohutusnõudeid.

Projekteerija koostas ohutuse ja tervisekaitse kausta jaoks ventilatsioonisüsteemi puhastamise kava. Projekteeriti ventilatsioonitorud, kuhu puhastustöötajad saavad nende puhastamiseks siseneda.

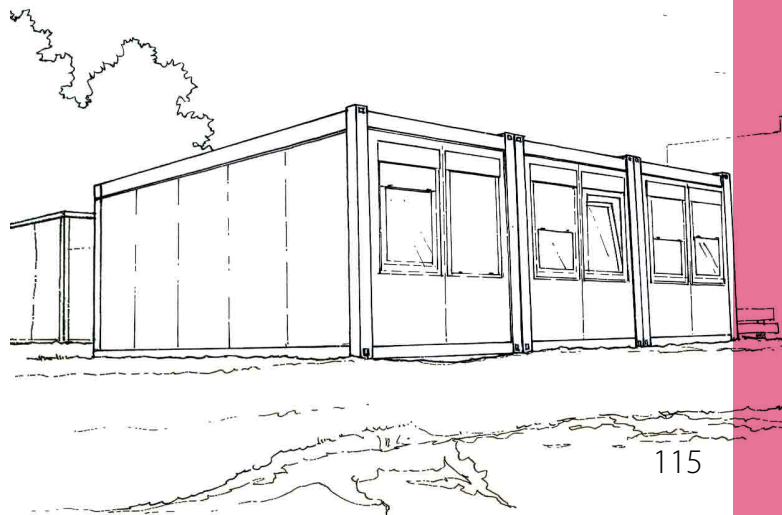
Väiksemaid torusid puhastatakse robotite ja tolmuimejate abil.

Puhastustööd dokumenteeritakse.

Juurdepääsuks kasutatakse liikuvaid tellinguid, reisijaid mõjutavaid töid teostatakse ajal, kui lennujaam on vähem rahvastatud, ja töökohad eraldatakse piirete abil, mida kasutatakse ka mujal lennujaamas reisijate suunamiseks.

5 Kokkuvõtlik tabel: sidusrühmade kohustused ehitusprojekti käigus

1	2	3
Sidusrühm	Kohustused juhul, kui töid teostab üks töövõtja	Lisakohustused juhul, kui töid teostab rohkem kui üks töövõtja Märkus: kohaldatakse ka 2. veerus nimetatud kohustusi
Klient	Võib soovi korral määrata projektijuhi, kes tegutseb tema nimel	
Klient või projektijuht (Märkus: projektijuht on isik, kes vastutab projekti ja/või projekti teostamise ja/või teostamise järelevalve eest ja tegutseb kliendi nimel)	Edastab nõudmise korral pädevatele asutustele eelteate Võtab meetmed selleks, et eelteade oleks ehitustööplatsil selgesti nähtav ja et seda vajaduse korral ajakohastataks (artikli 3 lõige 3) Võtab ohutuse ja tervishoiu ennetavaid üldpõhimõtteid arvesse kõigis projekti kavandamise ja ettevalmistamise staadiumides (artikkel 4) Tagab, et enne ehitustööplatsi kasutusselevõtmist koostatakse ohutuse ja tervisekaitse kava (artikli lõige 2). (Märkus: mõnel juhul võivad liikmesriigid lubada erandeid)	Määrab projekti ettevalmistamise ja teostamise käigus ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegeleva koordinaatori (artikli 3 lõige 1) Märkus: kui klient või projektijuht on määranud koordinaatori, on nad jätkuvalt kohustatud täitma artiklites 5 ja 6 osutatud ülesandeid (artikli 7 lõige 1)
Projekti ettevalmistamise käigus ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelev koordinaator	Koordinaatorit ei pea määrama.	Koordineerib artikli 4 sätete kohaldamist (artikli 5 punkt a) Tagab ohutuse ja tervisekaitse kava koostamise (artikli 5 punkt b) Koostab ohutuse ja tervisekaitse kausta (artikli 5 punkt c)

<p>Projekti teostamise käigus ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelev koordinaator</p>	<p>Koordinaatorit ei pea määrama.</p>	<p>Koordineerib ohutuse ja ennetamise üldpõhimõtete kohaldamist (artikli 6 punkt a)</p> <p>Koordineerib artiklis 8 esitatud põhimõtete rakendamist tööandjate ja füüsilisest isikust ettevõtjate poolt (artikli 6 punkt b)</p> <p>Koordineerib ohutuse ja tervisekaitse kava rakendamist tööandjate ja füüsilisest isikust ettevõtjate poolt (artikli 6 punkt b)</p> <p>Teeb ohutuse ja tervisekaitse kavas muudatusi (artikli 6 punkt c)</p> <p>Korraldab koostööd tööandjate, sealhulgas füüsilisest isikust ettevõtjate vahel (artikli 6 punkt d)</p> <p>Koordineerib töökorraldust, et kontrollida, kas töövõtteid rakendatakse nõuetekohaselt (artikli 6 punkt e)</p> <p>Võtab meetmeid tagamaks, et ehitustööplatsile lubatakse ainult selleks volitatud isikuid (artikli 6 punkt f)</p>
<p>Tööandja</p>	<p>Kohaldab direktiivi 89/391/EMÜ artikli 6 sätteid (direktiivi 92/57/EMÜ artikli 8 punktid a–j)</p> <p>Võtab meetmeid, mis on kooskõlas IV lisas sätestatud miinimumnõuetega (artikkel 9)</p> <p>Annab töötajatele ja/või nende esindajatele arusaadavat teavet meetmetest, mida võetakse nende ohutuse ja tervise tagamiseks (artikkel 11)</p> <p>Tagab töötajate ja nende esindajate nõustamise ning nende osalemise (artikkel 12)</p> <p>Märkus: tööandjatel on vastavalt raamdirektiivile 89/391/EMÜ jätkuv vastutus (artikli 7 lõige 2)</p>	<p>Võtab arvesse koordinaatorite soovitusi (artikkel 9)</p>
<p>Füüsilisest isikust ettevõtjad</p>	<p>Järgivad artikli 10 lõikes 1 sätestatud nõudeid</p>	
<p>Isiklikult ehitustööplatsil toimivas töös osalevad tööandjad</p>	<p>Järgivad artikli 10 lõikes 2 sätestatud nõudeid</p>	
<p>Töötajad ja nende esindajad</p>	<p>Töötajate teavitamine ning töötajate ja/või nende esindajate nõustamine ja osalemine peaks toimuma kooskõlas ehitustööplatside direktiiviga (artiklid 11 ja 12)</p>	

LISAD

1. lisa. Sõnastik	120
2. lisa. Näidete tabel	121
3. lisa. Riskianalüüsi aruandeleht	124
4. lisa. Kavandamise aruandeleht	125
5. lisa. Ohutuse ja tervisekaitse kava soovitatav sisu	126
1. Projekti üldteave	126
2. Projektiga seotud eriteave ja teabeallikad	127
3. Teave projekti juhtimise kohta	127
4. Ohutuse ja tervisekaitse kausta teabe lisamise kord	129
6. lisa. Ohutuse ja tervisekaitse kausta soovitatav sisu	130
7. lisa. Euroopa Liidu õigusaktid	132
Raamdirektiiv 89/391/EMÜ	132
Ehitustööplatside direktiiv 92/57/EMÜ	140
Muud ohutust ja tervishoidu käsitlevad direktiivid	157
Komisjoni teatis KOM(2008) 698 (lõplik)	159
8. lisa. Lisateave	177
Euroopa Liidu bibliograafia	177
Teabepakkujad	178
Käesoleva juhendi koostamisel osalenud eksperdid	184

1. lisa. Sõnastik

Termin	Seletus
Ajutised või liikuvad ehitustööplatsid	Mis tahes ehitustööplats, kus toimuvad ehitus- või tsiviilehitustööd; selliste tööde mittetäielik nimekiri on esitatud direktiivi 92/57/EMÜ I lisas.
Eelteatamine	Projektiga seotud teave, mis tuleb teatud juhtudel enne ehitustööplatsil töö alustamist saata pädevale asutusele.
Ehitustööplatside direktiiv 92/57/EMÜ (vt 7. lisa, lk 132)	Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 92/57/EMÜ tööohutuse ja töötervishoiu miinimumnõuete rakendamise kohta ajutistel või liikuvatel ehitustööplatsidel. See on kaheksas üksikdirektiiv direktiivi 89/391/EMÜ (töötajate töötervishoiu ja tööohutuse parandamist soodustavate meetmete kehtestamise kohta) artikli 16 lõike 1 tähenduses.
Ennetamine	Meetmed, mida ettevõttes võetakse või kavandatakse ettevõtte töö kõikides etappides kutsealaste riskide ärahoidmiseks või vähendamiseks.
Füüsilisest isikust ettevõtja	Muu kui direktiivi 89/391/EMÜ artikli 3 punktides a ja b nimetatud isik, kelle kutsetegevus aitab kaasa projekti lõpetamisele.
Klient	Füüsiline või juriidiline isik, kelle jaoks projekti teostatakse.
Ohutuse ja tervisekaitse kaust	Projekti iseloomule vastav dokument, mis sisaldab ohutuse ja tervishoiuga seotud asjaomast teavet, mida tuleks ehitustööde käigus arvesse võtta.
Ohutuse ja tervisekaitse kava	Direktiiviga 92/57/EMÜ nõutav dokument, milles sätestatakse ehitustööplatsil kohaldatavad eeskirjad ja käsitletakse artiklis 5 nimetatud konkreetseid teemasid. Teatud olukordades võivad liikmesriigid lubada selle dokumendi juures erandeid – kontrollida riiklikest seadustest.
Projekti ettevalmistamine	Projekti etapp, mille käigus projekti kavandatakse ja tehakse ehitustöödele eelnevaid ettevalmistusi.
Projekti ettevalmistamise käigus ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelev koordinaator	Füüsiline või juriidiline isik, kellele klient ja/või projektijuht on projekti ettevalmistamise ajaks usaldanud direktiivi 92/57/EMÜ artiklis 5 osutatud ülesannete täitmise.
Projekti teostamine	Projekti etapp, mille käigus teostatakse ehitustööplatsil ehitustöid.
Projekti teostamise käigus ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelev koordinaator	Füüsiline või juriidiline isik, kellele klient ja/või projektijuht on projekti teostamise ajaks usaldanud direktiivi 92/57/EMÜ artiklis 6 osutatud ülesannete täitmise.
Projektijuht	Füüsiline või juriidiline isik, kes vastutab projekti ja/või projekti täitmise ja/või täitmise järelevalve eest ja tegutseb kliendi nimel.
Raamdirektiiv 89/391/EMÜ (vt 7. lisa, lk 132)	Direktiiv 89/391/EMÜ töötajate tööohutuse ja töötervishoiu parandamist soodustavate meetmete kehtestamise kohta.
Tööandja	Füüsiline või juriidiline isik, kellel on töösuhe töötajaga ja kes vastutab ettevõtte ja/või asutuse eest.
Töötaja	Isik, kelle tööandja on tööle võtnud, kaasa arvatud praktikandid ja välja arvatud koduabilised.
Töötajate esindaja, kellel on erivastutus töötajate tervishoiu ja ohutuse eest	Isik, kes on kooskõlas siseriiklike õigusaktide ja/või tavadega valitud või määratud esindama töötajaid juhtudel, kui tööil tekivad töötajate ohutuse ja tervise kaitsega seotud probleemid.

Näitenr	Lk	Tööliigid										Ohuliigid																		
		Muudatused, ümberehitused	Ehitustööd	Demonteerimine, lammutustööd	Kaevetööd, pinnasetööd	Renoveerimine, parandamine	Hooldus, sanitaarremont	Valmiselemendid	Seadmestamine	Remonditööd	Juurdepääs	Kokkuvarisemine	Reostatud pinnas	Piiratud ruumid	Tolm	Elekter	Ergonoomia	Plahvatused	Kõrgelt kukkumine	Kukkuv materjal	Tuli	Gaas	Käsitsi teiseldamine	Müra	Avalik turvalisus	Libisemine	Liiklus	Mürgised ained	Vibratsioon	Ilmastikutingimused
Näide 35	27	x												x															x	
Näide 36	27					x								x															x	
Näide 37	28	x																												
Näide 38	28	x																												
Näide 39	28							x			x								x											
Näide 40	28	x									x								x											
Näide 41	28	x																	x											
Näide 42	28							x											x											
Näide 43	28							x																						
Näide 44	28							x																						
Näide 45	28							x	x																					
Näide 46	32								x																					
Näide 47	32							x																						
Näide 48	33																													
Näide 49	33																													
Näide 50	33							x																						
Näide 51	34																													
Näide 52	34																													
Näide 53	34																													
Näide 54	34																													
Näide 55	34																													
Näide 56	34																													
Näide 57	35																													
Näide 58	35																													
Näide 59	35																													
Näide 60	36																													
Näide 61	36																													
Näide 62	36																													
Näide 63	36																													
Näide 64	36																													
Näide 65	37																													
Näide 66	39																													
Näide 67	40																													
Näide 68	42																													
Näide 69	42																													
Näide 70	42																													
Näide 71	43																													
Näide 72	50																													
Näide 73	51																													
Näide 74	52																													
Näide 75	52																													
Näide 76	62																													
Näide 77	63																													

Näitenr	Lk	Tööliigid										Ohuliigid																		
		Muudatused, ümberehitused	Ehitustööd	Demonteerimine, lammutustööd	Kaevetööd, pinnasetööd	Renoveerimine, parandamine	Hooldus, sanitaarremont	Valmiselemendid	Seadmestamine	Remonditööd	Juurdepääs	Kokkuvarisemine	Reostatud pinnas	Piiratud ruumid	Tolm	Elekter	Ergonoomia	Plahvatused	Kõrgelt kukkumine	Kukkuv materjal	Tuli	Gaas	Käsitsi teisaldamine	Müra	Avalik turvalisus	Libisemine	Liiklus	Mürgised ained	Vibratsioon	Ilmastikutingimused
Näide 78	67																													
Näide 79	82		x																x						x					
Näide 80	82		x																											
Näide 81	82		x																											
Näide 82	84																													
Näide 83	84																													
Näide 84	85																													
Näide 85	85																													
Näide 86	87																													
Näide 87	87																													
Näide 88	88																													
Näide 89	88																													
Näide 90	89																													
Näide 91	89																													
Näide 92	89																													
Näide 93	89																													
Näide 94	89																													
Näide 95	89																													
Näide 96	89																													
Näide 97	90																													
Näide 98	91																													
Näide 99	91																													
Näide 100	92																													
Näide 101	95																													
Näide 102	100																													
Näide 103	100																													
Näide 104	101																													
Näide 105	101																													
Näide 106	102																													
Näide 107	102																													
Näide 108	105																													
Näide 109	105																													
Näide 110	106																													
Näide 111	106																													
Näide 112	108																													
Näide 113	108																													
Näide 114	109																													
Näide 115	110																													
Näide 116	110																													
Näide 117	111																													
Näide 118	111																													
Näide 119	112																													
Näide 120	112																													

3. lisa. Riskianalüüsi aruandeleht

Märkus: käesolev aruandeleht on soovituslik ega ole ehitustööplatside direktiivi kohaselt kohustuslik (raamdirektiivist lähtudes on riskianalüüs alati vajalik).

PROJEKT

TEGEVUS HINDAJA KUUPÄEV

1. veerg	2. veerg	3. veerg	4. veerg	5. veerg			6. veerg	7. veerg	8. veerg
	1. ETAPP Ohtude ja ohustatud isikute kindlaksmääramine			2. ETAPP Hindamine ja prioriteet- suse määramine			3. ETAPP Ennetus- meetmete valimine	4. ETAPP Meetmete võtmine	5. ETAPP Järelevalve
Viitenr	Probleem/ tegevus/ ehituskom- ponent	Tuvastatud võimalikud ohud objekti elutsükli jooksul ja kasutajatele	Ohustatud isikud	Kui tõe- näoline	Kui tõsine?	Kui sageli? Kui palju?	Ennetus- meetmed: ohtude kõrval- damiseks või riskide vähen- damiseks	Kes meet- meid võtab ja millal	Järelevalve- korraldus
Näide	Töö mitme kraanaga	Takistused tööalal	Töötajad, lähedal asuvad inimesed	Kesk- mine	Kesk- mine	Kesk- mine	Parandada tööala paigu- tust, piirata tööala elekt- rooniliselt	Tööde teos- tamisetapi koordinaator	Piirete katsetamine pärast pai- galdamist
		Ümber- kukkumine	Töötajad, lähedal asuvad inimesed	Madal	Kõrge	Kõrge	Lasta inseneri- del parandada kraanade kandepinda	Töövõtja ehi- tustööplatsi ettevalmista- mise ajal	Töödejuha- taja mõõdab igal kuul vertikaalsust
Näide	Katuse- tööd	Kõrgelt kukkumine	Katusel olevad töötajad	Kõrge	Kõrge	Kõrge	Äärekaitse, sealhulgas ohutuspiirded	Töövõtja enne tööde alustamist	Töödejuha- taja iga päev
		Kukkuvad esemed	All olevad isikud	Kõrge	Kõrge	Kõrge	Kaitsevõred ja turvavõrgud	Töövõtja enne tööde alustamist	Töödejuha- taja iga päev

Kinnitanud

Järgmise läbivaatamise kuupäev.....

4. lisa. Kavandamise aruandeleht

Märkus: käesolev aruandeleht on soovituslik ega ole ehitustööplatside direktiivi kohaselt kohustuslik. Sellise eelaruande täitmisel igas kavandamisetapis dokumenteeritakse kavandamise käigus vastuvõetud otsused.

PROJEKT KOORDINAATOR.....

KAVANDAJA KAVANDAMISJÄRK

1. veerg	2. veerg	3. veerg	4. veerg	5. veerg	6. veerg	7. veerg
Viitenr	Probleem/ tegevus/ehituskomponent	Tuvastatud võimalikud ohud objekti elutsükli jooksul ja kasutajatele	Ohustatud isikud	Kavandamisel võetud meetmed: ohtude kõrvaldamiseks või riskide vähendamiseks	Kas allesjäänud riskid ei pruugi olla teistele ilmsed? JAH/EI	Kui JAH, siis võtta meetmeid (nt märkus joonisel)
Näide	Akuruum tagavaratoite jaoks	Vigasest akust pärinevad gaasid	Kasutaja hool-dusmeeskond	Varustada ruum ventilatsiooniga ja alarmiga gaasituvas-tussensoriga	Keemilised ohud on vähem tuntud	Lisada ohutuse ja tervisekaitse kausta teavet süs-teemi hooldamisel ilmnevate ohtude kohta
Näide	Eelpingestatud pinnaankrud	Ankrud „plahvatavad“ katkemi-se korral	Töötajad asja-omaste kaeve-tööde ajal	Täpsustada pinna-ankrute pinge maan-damine pärast alalise rajatise valmimist	Teostusjoonistel ei ole ajutisi meetmeid	Märkus joonistel, täpsustada pak-kumises, kontrol-lida enne uuesti täitmist

5. lisa. Ohutuse ja tervisekaitse kava soovitatav sisu

Sissejuhatus

Suure ja keerulise projekti põhjalik kava võib sisaldada teemasid, mis on esitatud selles ebatäielikus lisas. Meeles tuleks aga alati pidada seda, et kava peaks hõlmama projekti konkreetsete ohtude ja riskidega seotud teemasid. Kava sisu, vorm ja stiil peaksid arvesse võtma projektiga seotud ohte ja riske.

Samuti tuleks meeles pidada, et kava sisu tuleb projekti kestel täiendada, sest osa soovitatud teabest ei ole projekti ettevalmistamise ajal kättesaadav ning koguneb alles projekti arenemise käigus.

Väiksemate projektide korral on 5. lisa mõistlik kasutada ka kava sisu kindlaksmääramisel kui kontrollnimekirja. Väiksemate projektide ohutuse ja tervisekaitse kava peaks hõlmama ainult projekti puhul asjakohaseid teemasid.

Kava koostamisel võib kasutada järgmisi üldpealkirju:

1. Projekti üldteave
2. Projektiga seotud eriteave ja teabeallikad
3. Teave projekti juhtimise kohta
4. Ohutuse ja tervisekaitse kausta teabe lisamise kord

1. Projekti üldteave

Projekti kirjeldus

Kirjeldus peaks olema piisav, et anda täielik ülevaade kõigest sellest, mida projekt hõlmab, sealhulgas ettevalmistustöödest, ehitustööplatsi järkjärgulisest üleandmisest, lõpetatud tööde järkjärgulisest üleandmisest ja vajalikust ühistööst.

Keskenduda tuleks teemadele, mis on asjakohased töötajate ja teiste kahju saada võivate isikute tööohutuse ja -tervishoiu seisukohast.

Sidusrühmade nimed

Kavas peaks olema selgelt esitatud järgmiste sidusrühmade nimed:

- kõik kliendid ja juhul kui kliente on rohkem kui üks ning on otsustatud, et üks neist asub juhtpositsioonile, siis ka juhtkliendi nimi;
- projektijuhid;
- koordinaatorid;
- kõik projekteerijad (sõltumata sellest, kes on nad määranud või määrab);
- kõik tööandjad (sõltumata sellest, kes on nad määranud või määrab);
- kõik töövõtjad (sõltumata sellest, kes on nad määranud või määrab);
- eraldi nimetamist vajavad sotsiaalpartnerid;
- muud projektiga seotud kohalikud sidusrühmad (nt kohalike kogukondade esindajad, valitud ametiisikud, nende ametnikud ja muud kogukonnarühmad);
- muud osalised, keda saab pidada projektiga seotuks (nt ehitustööde teostamise juures kasutatavate või nende jaoks vajalike seadeldiste ja töövahendite tarnijad jt);
- paralleelse tööstustegevuse ohutusinspektorid.

Seda teavet on kõige parem esitada tabeli vormis, mis võimaldab osalisi ja nende panust hõlpsasti kindlaks teha. On tõenäoline, et projekti käigus see nimekiri pikeneb.

Kliendi ootused projekti teostamise suhtes ning rakendatavad ohutus- ja tervisealased edukriteeriumid

See annab kliendile võimaluse selgelt väljendada oma eesmärgi ja kohustusi kõigi võimalike ohustatud isikute ohutuse ja tervishoiu arvestamisel.

Kliendi edukriteeriume võib väljendada mitmel viisil. Sageli kasutatakse vigastuste ja haigestumiste arvul põhinevat toimimiskriteeriumit, kuid oma olemuselt on see ebaõnnestumiste mõõtmine ja andmed on pelgalt juba toimunu säilitamise väärtusega.

Eelistada tuleks positiivsemaid toimimise mõõtmise viise. Võib mõõta näiteks meetmete kasutamise taset (nt ennetavate kontrollide, ehitustööplatsi ohutuse algkursuste, töötervishoiu hindamiste, ehitustööplatsi ohutust puudutavate koosolekute jms arv) ning ka positiivseid saavutusi ohutu töötamise vallas, millele võivad osutada ohutuse ja tervishoiu kontrollimise tulemused (nii ehitustööplatsil toimuva tegevuse kohta kui ka teiste sidusrühmade, nt projekteerijate ja koordinaatorite tegevuse kohta ennetavate strateegiate rakendamisel).

2. Projektiga seotud eriteave ja teabeallikad

Peamisteks teabeallikateks võib pidada projekti jooni-seid ja tehnilisi andmeid. Sellised dokumendid hõlmavad aga tavaliselt ka paljusid selliseid teemasid, mis ei ole seotud ei tööohutuse ega tervishoiuga. Kuigi nende dokumentide osadest võib olla kasu viitematerjalina, tuleb kõige olulisemate ohutuse ja tervishoiualaste allikmaterjalide lisamiseks rohkem teha.

Projektiga seotud ohtude kindlakstegemine

Hea viis ohuregistri loomiseks on koostada loetelu kõigist allikmaterjalidest, kust on võimalik leida täpsemat teavet.

Ehitustööplatsil ilmnevad ohud võivad hõlmata muu hulgas (kuid mitte üksnes) järgmisi probleeme:

- maapinnast kõrgemal või madalamal asuvad rajatised ja seadeldised ning kõik struktuurilised nõrkused, ebastabiilsus, haprad katused jms;
- nii alalised kui ka ajutised voolu all või potentsiaalselt voolu all olevad elektrivõrgud, mis asuvad ehitustööplatsil või teenindavad seda;
- ohtlike materjalide (eriti asbesti) ja ainete kohalolu ehitustööplatsil, rajatistes ja seadeldistes või ladustamise ja transpordi ajal;
- ebasoodsad geoloogilised tingimused;
- reostatud pinnas;
- veevoolust ja üleujutusest tulenevad ohud;
- maa-alused ja õhus olevad kommunaalvõrgud;
- kliendi jätkuv tegevus ehitustööde ajal ning tegevusest tulenevad ohud ja riskid;
- seesama teiste isikute puhul;
- töö liikluses või liikluse läheduses, nii teel, raudteel, vees kui ka õhus;
- töö avalikes kohtades või nende läheduses, eriti kohtades, kus viibivad haavatavad isikud nagu lapsed, puuetega inimesed ja eakad;
- kohustus säilitada tööde teostamise ajal teistele isikutele juurdepääsuteed, teenused, töökohad jne;
- muud projekti käigus tehtavad ehitustööd;
- muud ümbritsevast keskkonnast tulenevad ohud, mis vajavad erilist tähelepanu.

Ehitustööplatsilt väljapoole jäävate ja arvestamist vajavate ohtude kindlakstegemine

Otstarbekas on koostada sarnane loetelu. Tööplatsilt väljaspool ilmnevad ohud võivad hõlmata muu hulgas (kuid mitte üksnes) järgmisi probleeme:

- eespool nimetatud teemad, kuid seoses lähedal asuva maa kasutamisega ja seoses järgmisega:
- lähedal asuva maa kasutamine, kui sellel on mõju ohutusele ja tervisele (nt haavatavate isikute, nagu noorte, ebakindlate ja eakate puhul ning ohtlike töötoimingute, nt väga ohtlike tööstuslike töökohtade, suure kiirusega transpordisüsteemide jms puhul);
- juurdepääsuteed ja nende kasutamisele seatud piirangud, mis võivad tekitada probleeme;

- kohaliku tasandi planeerimisega ehitustegevusele seatud piirangud või muud sarnased piirangud (nt üleujutus, ülelendavad lennukid, töö tegemine suure kiirusega raudteede läheduses jne);
- mis tahes muud ümbritsevast keskkonnast tulenevad riskid, mis vajavad erilist tähelepanu.

Selliste projektikavandist tulenevate ohtude kindlakstegemine, mis ei pruugi olla teistele ilmsed (sealhulgas ebatavalised ohud)

Projekteerijad, kes järgivad kavandamisel käesolevas juhendis soovitatud struktureeritud lähenemisviisi, mõtleavad selle üle, kas nende projektikavand tekitab projekti raames ohte, mis ei pruugi teistele ilmsed olla (sealhulgas ebatavalised ohud). Nimetatud ohte tuleks kavas selle pealkirja all välja tuua koos viitega lisateabe asukoha kohta.

Nende tööde kindlakstegemine, millega kaasnevad konkreetsed ohud vastavalt II lisale

Direktiivi II lisa sisaldab loetelu kümnest tegevusest, millega kaasnevad konkreetsed ohud. Loetelu ei ole täielik ning ohutuse ja tervisekaitse kavade koostajad ja täiendajad võivad konkreetsetel juhtudel kindlaks määrata veel teisi selliseid töid. Selle pealkirja all tuleks nimetada töid, mis hõlmavad üht või mitut nimetatud konkreetsetest ohtudest, ning samuti tuleks lisada viited lisateabe asukoha kohta.

Muude ohutuse ja terviseiga seotud teabeallikate kindlakstegemine

Projekti sidusrühmad võivad olla tuvastanud täiendavaid teabeallikaid, mida on kavas otstarbekas mainida. Need allikad võivad olla seotud konkreetse projektiga (nt kliendi standardid) või olla üldisemad (nt riiklikud ja rahvusvahelised standardid).

3. Teave projekti juhtimise kohta

Juhul kui tööohutuse ja -tervishoiu korraldamine ning juhtimine on ehitustööde ettevalmistamise ja teostamise etapis erinev, tuleks teave esitada mõlema etapi kohta.

Tuleks anda teavet selle kohta, kuidas kavatsetakse projekti tervikuna juhtida, arvestades kõiki sidusrühmi, mitte ainult ehitustööplatsil asujaid, kuigi viimane on kindlasti olulise tähtsusega.

Sidusrühmade vahel tuleks kokku leppida struktureeritud lähenemisviisi ohutuse ja tervishoiu korraldamiseks ning vastavad üksikasjad tuleks lisada ohutuse ja tervisekaitse kavasse.

Mõistliku tulemuse saavutamiseks on oluline, et korraldus ja juhtimine vastaksid projekti olemusele ja suurusle ning ohtudele ja riskidele. Rõhku tuleks panna tõhusale riskijuhtimisele.

Projekti ettevalmistamisel osalevad koordinaatorid peavad tegema kava koostamisel teistega tihedat koostööd, eelkõige järgmiste osalistega:

- projekti teostamisel osalev koordinaator;
- ehitustööplatsil juhtrolli täitvad tööandjad ja töövõtjad;
- isikud, kes on seotud ohtlike tegevustega.

Tüüpilised eraldi käsitlemist vajavad teemad on järgmised. (NB! Teemade loetelu ei ole täielik.)

Juhtimise korraldamine

Projekti tööohutuse ja -tervishoiu juhtimiskorraldus tuleb selgelt paika panna, et iga sidusrühm teaks, mida neilt oodatakse. See võib seisneda järgmises:

- projekti ohutuse ja tervishoiuga seotud eesmärkides kokkuleppimine ja eesmärkide määratlemine;
- projekti ohutuse ja tervishoiu juhtimise korraldus ning toimingud;
- sidusrühmade, sealhulgas projekteerijate (st mitte ainult töövõtjate) vahelise koordineerimise ja koostöö vahendid;
- riskianalüüside ja meetodika kirjelduste koostamine ja jagamine;
 - tegevuste järjestamine ja ajastamine ning tööalade korraldamine selliselt, et on tagatud ohutus ja tervishoid (projekti ehitusplaanides tuleb ohutuse ja tervishoiu küsimusi täies ulatuses arvesse võtta);
 - töötajate nõustamise kord;
- erialgatused, reklaam jms, et toetada paremat tööohutust ja -tervishoidu;
- ohutuse ja tervisekaitse kava rakendamise ning tulemuslikkuse järelevalve ja õnnetusjuhtumite, sealhulgas nn õnnelike õnnetuste uurimine.

Tööolme korraldus

Korralduses tuleks arvestada mõlema soo vajadusi järgmistes valdkondades:

- riiete vahetamine;
- isikukaitsevahendite, kaitseriietuse, isiklike asjade ja riiete turvaline hoidmine;
- riiete kuivatamine;
- ohte ja isiklikku hügieeni arvestavad pesemisruumid koos duššidega;
- erakordsete ilmastikuolude eest varjumise võimalus;
- joogivee tagamine;
- söögi ja joogi valmistamine ja tarbimine;
- puhkepauside pidamine;
- mittedisainitud kaitsmine tubakasuitsu eest;
- rasedad naised, imetavad emad ja puuetega inimesed;
- elu-, magamis- ja vaba aja ruumid seal, kus töö seda nõuab.

Arvesse tuleks võtta töö laadi ning ohutuse ja tervishoiuga seotud riske.

Ehitustööplatsi eeskirjad (milles on vajaduse korral arvesse võetud muud platsil toimuvat tööstustegevust)

Tööplatsi eeskirjad peaksid olema koostatud selges ja lihtsas keeles, et need oleksid hõlpsasti mõistetavad. Neid peaks olema ainult nii palju, kui on vajalik kavandatud eesmärkide saavutamiseks. Neile tuleks juhtida töövõtjate, töövõtjate ja töötajate tähelepanu, kui nad projektis tööd alustavad, ning need peaksid projekti käigus selgelt nähtaval olema.

Kuigi sageli rakendatakse ehitustööplatsi üldeeskirju, võib juhtuda, et konkreetse projekti käigus on ohtudest ja riskidest tulenevalt tarvis rakendada erieeskirju.

Ühiste probleemide lahendamise kord

See sõltub projekti olemusest ja kavandatavatest tööddest. Kord võib hõlmata järgmisi küsimusi ning seda, kuidas korraldamine ja kooskõlastamine toimub:

- ühine lähenemisviis mujal käesolevas juhendis nimetatud ohutuse ja tervisekaitse kava käsitlevatele teemadele;
- ühine lähenemisviis kavas eelnevalt nimetatud konkreetsetele ohtudele ehitustööplatsil ja sellest väljaspool;
- inimeste, logistiliste saadetiste ja ära vedude juurde- ja väljapääs, juurde- ja väljapääs seadmetikele;
- ehitustööplatsil asuvad jalakäijate ja sõidukite teed ning liikluskorraldus;
- materjalide ladustamine ehitustööplatsil ja sellest väljaspool;
- järgmiste ühiste asjade võimaldamine, kasutamine ja hooldamine:
 - juurdepääsuteed ja -süsteemid;
 - seadmed, tööriistad ja töövahendid;
 - mehhaanilised teiseldamisseadmed;
 - ajutised teenused ja energiaallikad;
- kõigi ohtu kujutavate teenuste ja energiaallikate kaitsmine ja tähistamine;
- kaitse kukkumise ja kukkuvate materjalide eest;
- möödujate ja teiste ohustatud isikute (eriti haavatavate inimrühmade) turvalisus;
- tuleohutus (üldised ja tegevusega seotud ohud);
- ehitustööplatsi piirete kindlustamine;
- teiste ehitustööplatsil või selle läheduses asuvate isikute tegevusest tulenevad ohud tööplatsil töötajatele;
- tööplatsi ja selle rajatiste puhtana ja korras hoidmine;
- jäätmevaldus;
- sotsiaalpartneritevahelised nõupidamised tööohutuse ja -tervishoiu teemadel;
- ohutuskoostruktuurid;
- ohutuse kontrollimine;
- töötajate ja küllastajate koolitamine;
- alg- ja täiendkoolitus (tööohutusvestlused jms).

Kasulik on eraldi nimetada töötervishoiuküsimusi:

- algatused teadlikkuse tõstmiseks;
- tähelepanu töötervishoiu üldistele ja konkreetse tegevusega seotud probleemidele, sealhulgas:
 - ohtlikud materjalid ja ained;
 - reostatud pinnas ja agregaadid;
 - käsitsi teisaldamine;
 - müra;
 - vibratsioon;
 - tolm;
 - ioniseeriv ja mitteioniseeriv kiirgus;
 - kokkupuude päikesega;
 - bioloogilised ohud;
- eritähelepanu nende tööde planeerimise ja korraldamise suhtes, mis võivad kahjustada tervist töökohal.

Tegelemine selliste projektiga seotud ohtudega, mis ei pruugi olla teistele ilmsed (sealhulgas ebatavalised ohud)

Käesolev juhend selgitab, kuidas projekteerijad saavad selliseid projektiga kaasnevaid ohte kindlaks teha ja nende kohta teavet anda. Ka koordinaatorid võivad sarnasel viisil oma teadmisi lisada. Kava on kasulik koostada tabeli vormis, kust saab lisateavet.

Meetmed konkreetsete ohtudega seotud tööde arvessevõtmiseks

Direktiiviga on nõutud, et direktiivi II lisas nimetatud töid tuleb käsitleda ohutuse ja tervisekaitse kavas. Kavas tuleks määrata kindlaks sellised ohud ning nende maandamiseks kasutusele võetavad konkreetsed meetmed.

Meetmed muu ehitustööplatsil toimuva tegevuse, sealhulgas tööstustegevuse arvessevõtmiseks

Direktiiviga on nõutud nende meetmete käsitlemist. Kavas tuleks kindlaks määrata ohud ja meetmed nende maandamiseks.

Ohutus- ja tervishoiu meetmed kliendiga koos tehtava ühistegevuse ajal ning kliendile objekti lõpliku üleandmise ajal

Ehitusjärgus võib klient jätkata või alustada ehitustööplatsil või selle läheduses mittetööstuslikku tegevust. Ühistegevus võib mõjutada töötajate ja teiste isikute, näiteks möödujate tööalast ohutust ja tervist. Sellisel juhul tuleb paika panna meetmed nende probleemide lahendamiseks. Samuti võib olla abiks ohtude ja riskide selgitamine.

Projekti lõppkasutajale üleandmise ajal toimuvad tegevused võivad kaasa tuua asjatuid ohte, kui kõik osalised ei pööra tähelepanu kooskõlastamisele ja kontrollile. Kavas tuleks paika panna asjaomased meetmed.

Meetmed vigastuste ja hädaolukordade korral tegutsemiseks

Meetmetes peaks ehitustöödest ja töökeskkonnast ning muust tööstuslikust ja mittetööstuslikust tegevusest tulenevaid ohte ja riske täiel määral arvestama.

Meetmete hulka võib kuuluda järgmine:

- esmaabimeeskondade koolitamine, ehitustööplatsi varustamine vahendite ja rajatistega;
- pääste- ja evakuatsioonivahendid;
- tuleohutus, reageerimine tulekahju korral ja evakuatsioon, sealhulgas juhiste, koolituse ja varustuse tagamine;
- hädaolukorrale reageerimise ja evakuatsiooni korraldamine muude prognoositavate sündmuste korral;
- koostöö teiste tööandjate ja hädaabiteenustega;
- õppuste korraldamine.

Tähelepanu tuleks pöörata eriskidele, näiteks ohtlike olukordade lahendamisele keerulistes oludes, nt tornkraanades, rippjuurdepääsu korral, tunnelites, suurõhuga ja piiratud ruumides jne.

4. Ohutuse ja tervisekaitse kausta teabe lisamise kord

Projekti sidusrühmadel on kasulik teada, kuidas ja millal peaksid nad ohutuse ja tervisekaitse kausta teavet lisama. Samuti on kasulik teada, mis teemadel neilt koostööd oodatakse, kas täpsemalt või üldisemalt kirjeldatuna. Sellised aspektid on otstarbekas lisada kavasse.

Samuti aitab see selgitada, milline on projekti ettevalmistamis- ja teostamisetapi koordinaatorite osa ohutuse ja tervisekaitse kausta koostamisel.

6. lisa. Ohutuse ja tervisekaitse kausta soovitatav sisu

Sissejuhatus

Kausta vormistamisel võib kasutada järgmisi üldisemaid pealkirju:

- Projekti üldteave
- Projektiga seotud eriteave ja teabeallikad
- Teave selle kohta, kuidas projekterijad on arvesse võtnud tulevaste ehitustöödega kaasnevaid ohte
- Muude ohutuse ja tervishoiuga seotud teabeallikate kindlakstegemine

Kausta sisu, vorm ja vorming erinevad sõltuvalt projektist, kliendist ning prognoositavatest ohtudest ja riskidest. Kaust peab alati sisaldama teavet, millest võib edaspidises kavandamises ja ehitustöodes kasu olla, keskendudes seejuures selgelt töötajate ning teiste kahju saada võivate isikute tööohutusele ja -tervishoiule. Tööalastele terviseriskidele ei pöörata sageli piisavalt tähelepanu.

Kausta eesmärk ei ole anda täielikku ülevaadet varasemate ehitustööde käigus tehtust ega sisaldada kõiki ehitusjooniseid, välja arvatud juhul, kui see on hädavajalik: seda võib ette tulla vaid erandlikel juhtudel.

1. Projekti üldteave

Projekti kirjeldus

Kirjeldus peaks andma selge ülevaate kausta sisust, et need, kes kausta edaspidi loevad, saaksid aru, kas see hõlmab kogu sel ajal olemasolevat rajatist või ainult osa sellest. Peaks olema võimalus tähistada kausta ajakohastamist ning täienduste ulatust. Koopiate tegemisel tuleb rakendada kontrollitud koopiate süsteemi.

Endiste sidusrühmade nimed

Lisada tuleks nende sidusrühmade andmed, kellel võib olla kaustas mitteleiduvat tööohutuse ja -tervishoiu alast teavet (näiteks eriti keeruliste rajatiste projekterijate valduses võib olla suurel hulgal kavandamisteavet, mida ei ole mõistlik kaustas hoida).

2. Projektiga seotud eriteave ja teabeallikad

Võib kaaluda projekti jooniste ja tehniliste andmete lisamist juhul, kui need aitavad selgitada kaustas sisalduvat teavet ja on kasulikud töötervishoiuga seotud teabe edastamisel edasiste ehitustööde käigus.

Ohtude kindlakstegemine

Kasulik on koostada tabel ohtudest, mis ei pruugi olla teistele ilmsed, nimetades nende ohtude asukoha, kuidas neid on senini maandatud ja allikdokumendid,

kust on võimalik leida lisateavet (nt ülevaadet reostatud pinnasest, asbestist, maa-aluste kommunaalvõrkude ja muude teenuste asukohtadest, mis ei pruugi olla nähtavad või kohe ilmsed, potentsiaalsed kahjustatud rajatised jne).

Projektkavandist tulenevate ohtude kindlakstegemine

Projekterijad, kes on kavandamisel järginud käesolevas juhendis soovitatud struktureeritud lähenemisviisi, on läbi mõelnud, kas nende projektkavandist tulenevad ohud, mis ei pruugi teiste jaoks ilmsed olla (või on ebatalalised). Sellised ohud tuleks tavaliselt lisada ohtude tabelisse, välja arvatud juhul, kui nende tekkimine pärast esialgsete ehitustööde lõpetamist ei ole tõenäoline.

Edasiste ehitustööde ajal prognoositavad ohud, näiteks ebatalalistest ehituslahendustest (nt eel- ja järelpingestamine, võimalik ebastabiilsus), ohtlike materjalide ja ainete kasutamisest, põrandapinna kandevõime piirangutest jms tulenevad ohud tuleks samuti üldjuhul tabelisse lisada.

Kõrge riskiastmega ohtude (II lisa) kindlakstegemine

Kui on alust arvata, et edasised ehitustööd võivad tuua kaasa konkreetseid ohte (vt direktiivi II lisa), on otstarbekas neid ka ohtude tabelis nimetada.

3. Teave selle kohta, kuidas projekterijad on võtnud arvesse tulevaste ehitustöödega kaasnevaid ohte

Korraline hooldus

Projekterijad peaksid kavandamise ajal arvesse võtma seda, kuidas on võimalik ohutult teostada rajatise korralist hooldust. Kausta tuleks lisada teave, mis annab selge ülevaate, kuidas selliseid töid teha (nt aknapuhastus; nende ehitise osade ja seadmete väljavahetamine, millel on selle ehitisega võrreldes, mille juurde need kuuluvad, suhteliselt lühike eluiga; hooned kommunaalliinide hooldus jne), rõhutades sealjuures selgelt tõenäolisi ohte. Tüüpilised küsimused, mida tuleks käsitleda, on juurdepääs kõrgustes, töö piiratud ruumides, raskete agregaatide ja seadmete liigutamise vahendid, isolatsioonivahendid, ohtlike agregaatide ja seadmete hooldamine, parandamine ja väljavahetamine jms ning voolu all olevate seadmete isoleerimine.

Muud suured tööd

Samuti peaksid projekterijad arvesse võtma seda, kuidas teostada muid kogu valmis objekti elutsükli

jooksul prognoositavaid suuri ehitustöid (sealhulgas demonteerimist ja lammutustöid). Ka siin peaks mõtlema teabe kausta lisamise üle, et seda saaks kasutada kasuliku teabeallikana.

4. Muude ohutuse ja tervisega seotud teabeallikate kindlakstegemine

Võib olla kasulik kaustas nimetada veel teisigi teabeallikaid.

7. lisa. Euroopa Liidu õigusaktid

L 183/1

EUROOPA ÜHENDUSTE TEATAJA

29.6.1989

NÕUKOGU DIREKTIIV,
12. juuni 1989,
töötajate tervishoiu ja tööohutuse parandamist soodustavate meetmete kehtestamise kohta
(89/391/EMÜ)

EUROOPA ÜHENDUSTE NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Majandusühenduse asutamislepingut, eriti selle artiklit 118a,

võttes arvesse komisjoni ettepanekut, ⁽¹⁾ mis esitati pärast tööohutuse, -hügieeni ja -tervishoiu nõuandekomiteega konsulteerimist,

koostöös Euroopa Parlamendiga, ⁽²⁾

võttes arvesse majandus- ja sotsiaalkomitee arvamust ⁽³⁾

ning arvestades, et:

asutamislepingu artikkel 118a näeb ette, et nõukogu võtab direktiividega vastu miinimumnõuded, et eelkõige töökeskkonna parandamisega tagada töötajate ohutuse ja tervise parem kaitse;

käesolev direktiiv ei õigusta liikmesriikides juba saavutatud kaitsuse taseme alandamist, sest liikmesriigid on asutamislepinguga kohustatud soodustama tingimuste täiustamist selles valdkonnas ja tingimused ühtlustama, säilitades juba tehtud täiustused;

on teada, et töötajad võivad oma tööea jooksul puutuda töökohal kokku ohtlike keskkonnategurite mõjuga;

vastavalt asutamislepingu artiklile 118a tuleb neis direktiivides hoiduda selliste haldus-, finants- ja õiguslike piirangute kehtestamisest, mis pidurdaksid väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete loomist ja arengut;

komisjoni teatis tööohutust, -hügieeni ja -tervishoidu käsitleva programmi kohta ⁽⁴⁾ näeb ette direktiivide vastuvõtmise töötajate ohutuse ja tervise tagamiseks;

nõukogu võttis oma 21. detsembri 1987. aasta resolutsioonis tööohutuse, -hügieeni ja -tervishoiu kohta ⁽⁵⁾ teadmiseks komisjoni kavatsuse esitada nõukogule lähitulevikus direktiiv, mis käsitleb töötajate tervishoiu ja ohutuse korraldamist töökohal;

1988. aasta veebruaris võttis Euroopa Parlament siseturgu ja töötajate kaitset käsitlevate läbirääkimiste järel vastu neli resolutsiooni; nende resolutsioonidega kutsuti eelkõige komisjoni üles koostama raamdirektiivi, mis oleks aluseks kõiki tervishoiu ja -ohutusega seotud riske käsitlevatele eridirektiividele;

liikmesriikidel lasub vastutus soodustada oma territooriumil töötajate ohutuse ja tervishoiu parandamist; teatavatel juhtudel aitab töötajate tervise ja ohutuse kaitseks meetmete võtmine hoida nendega koos elavate isikute tervist ja võib aidata nende ohutust säilitada;

⁽¹⁾ EÜT C 141, 30.5.1988, lk 1.

⁽²⁾ EÜT C 326, 19.12.1988, lk 102 ja EÜT C 158, 26.6.1989.

⁽³⁾ EÜT C 175, 4.7.1988, lk 22.

⁽⁴⁾ EÜT C 28, 3.2.1988, lk 3.

⁽⁵⁾ EÜT C 28, 3.2.1988, lk 1.

liikmesriikide töötervishoidu ja -ohutust käsitlevad õigussüsteemid erinevad oluliselt ja neid tuleks täiustada; kõnealust teemat käsitlevad siseriiklikud õigusaktid, mis sageli sisaldavad tehnilisi eeskirju ja/või isereguleeruvaid norme, võivad kaasa tuua ohutuse ja tervise kaitse erineva taseme ning konkurentsi töötajate ohutuse ja tervishoiu arvel;

tööõnnetuste ja kutsahaiguste esinemissagedus on endiselt liiga kõrge; viivitamata tuleks võtta ennetusabinõud või neid täiustada, et kaitsta töötajate ohutust ja tervist ning tagada kõrgem kaitsetase;

kaitsetaseme tõstmiseks tuleb töötajaid ja/või nende esindajaid teavitada nende ohutuse ja tervisega seotud ohtudest ja meetmetest, mida tuleb nende ohtude vähendamiseks või kõrvaldamiseks võtta; samuti peab neil olema võimalus vajalike kaitsemeetmete võtmist kooskõlas siseriiklike õigusaktide ja/või tavadega tasakaalustatult kontrollida;

tööandjate ja töötajate ja/või nende esindajate vahel tuleb kooskõlas siseriiklike õigusaktide ja/või tavade ning asjakohaste menetluste ja vahendite abil välja arendada töötervishoiu ja -ohutusega seotud teavitamine, dialoog ja tasakaalustatud osalus;

töötajate tööohutuse, -hügieeni ja -tervishoiu parandamine on eesmärk, mida ei tohiks allutada puhtmajanduslikele kaalutlustele;

tööandjad on kohustatud olema kursis teaduse ja tehnika uusimate töökoha kujundamist käsitlevate edusammudega, pidades silmas oma ettevõttes peituvaid ohte, ja teavitama vastavalt töötajate esindajaid, kellel on käesoleva direktiivi kohaselt osalusõigus, et tagada töötajate tervise ja ohutuse kaitse kõrgem tase;

ilma et see piiraks olemasolevaid või tulevasi rangemaid ühenduse sätteid, kohaldatakse käesolevat direktiivi kõikide ohtude suhtes, eelkõige selliste ohtude suhtes, mis tulenevad direktiivis 80/1107/EMÜ, ⁽¹⁾ viimati muudetud direktiiviga 88/642/EMÜ, ⁽²⁾ käsitletud keemiliste, füüsikaliste ja bioloogiliste mõjurite kasutamisest tööl;

vastavalt otsusele 74/325/EMÜ ⁽³⁾ konsulteerib komisjon selles valdkonnas ettepanekute koostamisel tööohutuse, -hügieeni ja -tervishoiu nõuandekomiteega;

⁽¹⁾ EÜT L 327, 3.12.1980, lk 8.

⁽²⁾ EÜT L 356, 24.12.1988, lk 74.

⁽³⁾ EÜT L 185, 9.7.1974, lk 15.

tuleb moodustada liikmesriikide määratud liikmetest koosnev komitee, mis aitab komisjonil käesoleva direktiiviga ettenähtud üksikdirektiividesse tehnilisi kohandusi teha,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

I JAOTIS

ÜLDSÄTTED

Artikkel 1

Eesmärk

1. Käesoleva direktiivi eesmärk on kehtestada meetmed, et soodustada töötajate töötervishoiu ja -ohutuse parandamist.
2. Selleks sisaldab käesolev direktiiv üldisi põhimõtteid, mis käsitlevad kutsesealaste riskide vältimist, tervishoiu ja ohutuse kaitset, riski- ja õnnetustegurite kõrvaldamist, teavitamist, konsulteerimist ja tasakaalustatud osalust kooskõlas siseriiklike õigusaktide ja/või tavade ning töötajate ja nende esindajate väljaõpet ning üldisi juhiseid kõnealuste põhimõtete rakendamiseks.

3. Käesoleva direktiivi kohaldamine ei piira selliste olemasolevate või tulevaste siseriiklike ja ühenduse sätete kohaldamist, mis töötajate tervist ja ohutust tööl paremini kaitsevad.

Artikkel 2

Reguleerimisala

1. Käesolevat direktiivi kohaldatakse nii avaliku kui ka erasektori kõikide tegevusvaldkondade suhtes (tööstus, põllumajandus, kaubandus, haldus, teenindus, haridus, kultuur, vaba aeg jne).
2. Käesolevat direktiivi ei kohaldata juhul, kui teatava avaliku teenistuse, nagu näiteks relvajõudude või politsei, või teatava kodanikukaitseteenistuse tegevus oma eripära tõttu sellega vältimatult vastuollu satub.

Sellisel juhul tuleb töötajate ohutus ja tervis tagada nii hästi kui võimalik, pidades silmas käesoleva direktiivi eesmärke.

Artikkel 3

Mõisted

Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) *töötaja* — isik, kelle tööandja on tööle võtnud, sealhulgas praktikandid, välja arvatud koduabilised;
- b) *tööandja* — füüsiline või juriidiline isik, kes on töötajaga töösuhtes ja kes vastutab ettevõtte ja/või asutuse eest;
- c) *töötajate esindaja, kellel on erivastutus töötajate tervishoiu ja ohutuse eest* — isik, kes on kooskõlas siseriiklike õigusaktide ja/või tavadega valitud või määratud esindama töötajaid juhtudel, kui tööl tekivad töötajate ohutuse ja tervise kaitsega seotud probleemid;
- d) *ennetamine* — meetmed, mida ettevõttes võetakse või kavandatakse ettevõtte töö kõikides etappides kutsealaste riskide ärahoidmiseks või vähendamiseks.

Artikkel 4

1. Liikmesriigid võtavad kõik vajalikud meetmed tagamaks, et tööandjad, töötajad ja töötajate esindajad järgiksid käesoleva direktiivi rakendamiseks vajalikke õigusnorme.
2. Eelkõige tagavad liikmesriigid asjakohase kontrolli ja järelevalve.

II JAOTIS

TÖÖANDJA KOHUSTUSED

Artikkel 5

Üldsäte

1. Tööandja kohustus on tagada töötajate ohutus ja tervis kõikides tööga seotud aspektides.
2. Kui tööandja kasutab artikli 7 lõike 3 kohaselt pädevaid majaväliseid teenistusi või isikuid, ei vabasta see teda kõnealusel valdkonnas vastutusest.
3. Töötajate kohustused töötervishoiu ja -ohutuse valdkonnas ei mõjuta põhimõtet, et tööandja vastutab.
4. Käesolev direktiiv ei piira liikmesriikide võimalust näha ette tööandja vastutusest vabastamine või tema vastutuse piiramine juhul, kui sündmused toimuvad ebatavalistel ja ettenägematutel

asjaoludel ning tööandjast sõltumatult, või erakorraliste sündmuste puhul, mille tagajärgi ei oleks olnud võimalik ära hoida, hoolimata kõikidest asjakohastest abinõudest.

Liikmesriigid ei pruugi esimeses lõigus nimetatud võimalust kasutada.

Artikkel 6

Tööandjate üldised kohustused

1. Oma vastutuse piires võtab tööandja kõik töötajate ohutuse ja tervise kaitseks vajalikud meetmed, sealhulgas kutsealaste riskide ärahoidmine, teabe ja väljaõppe andmine ning vajaliku korralduse ja vajalike vahendite tagamine.

Tööandja peab olema valmis neid meetmeid vajadusel kohandama, et võtta arvesse muutunud asjaolusid, ja olukorda parandama.

2. Tööandja rakendab lõike 1 esimeses lõigus nimetatud meetmeid järgmiste üldiste ennetuspõhimõtete alusel:

- a) riskide vältimine;
- b) vältimatute riskide analüüs;
- c) riskide tõrjumine nende tekkefaasis;
- d) töö kohandamine üksikisiku järgi, eelkõige töökohtade kujundamise, töövahendite valiku ning töö- ja tootmismeetodite valiku osas, pidades eriti silmas üksluse töö ja etteantud kiirusel töötamise leevendamist ning nendega seotud tervist kahjustavate mõjude vähendamist;
- e) kohandamine vastavalt tehnika arengule;
- f) ohtlike tegurite asendamine ohutute või vähem ohtlikega;
- g) sellise ühtse üldise ennetuspoliitika väljatöötamine, mis hõlmab tehnikat, töökorraldust, töötingimusi, sotsiaalsuhteid ja töökeskkonnaga seotud tegurite mõju;
- h) kollektiivsete kaitsemeetmete eelistamine üksikult võetavatele kaitsemeetmetele;
- i) töötajatele asjakohaste juhiste andmine.

3. Ilma et see piiraks käesoleva direktiivi muude sätete kohaldamist, peab tööandja ettevõtte ja/või asutuse tegevuse laadi arvesse võttes:

- a) hindama ohtu töötajate ohutusele ja tervisele, muu hulgas töövahendite valikul, keemiliste ainete või valmististe kasutamisel ja töökohtade sisustamisel.

Pärast hindamist ja vastavalt vajadusele peavad ennetusmeetmed ning tööandja rakendatavad töö- ja tootmismeetodid:

- tagama töötajatele pakutava ohutuse ja tervise kaitse taseme paranemise,
 - olema kaasatud ettevõtte ja/või asutuse kõikidesse tegevusaladesse kõikidel hierarhilistel tasanditel;
- b) töötajale ülesannet andes võtma arvesse töötaja sobivust tervise ja ohutuse seisukohast;
- c) tagama, et enne uute tehnoloogiate kavandamist ja rakendamist konsulteeritakse töötajate ja/või nende esindajatega küsimustes, mis käsitlevad seadmete valiku, töötingimuste ja töökohastatavate riskide mõju töötajate ohutusele ja tervisele;
- d) võtma asjakohaseid meetmeid tagamaks, et aladele, kus esineb tõsine ja konkreetne oht, pääseksid ainult asjakohaseid juhi- ja töötajad.

4. Kui ühes ja samas töökohas töötavad mitme ettevõtte töötajad, peavad tööandjad tegema koostööd ohutust, tervishoidu ja tööhügieeni käsitlevate sätete rakendamisel, kooskõlastama oma tegevusala laadi arvesse võttes kutsealaste riskide suhtes kohaldatavad kaitse- ja ennetusmeetmed ning teatama üksteisele ja oma töötajatele ja/või töötajate esindajatele kõnealustest riskidest, ilma et see piiraks käesoleva direktiivi muude sätete kohaldamist.

5. Tööohutust, -hügieeni ja -tervishoidu käsitlevad meetmed ei või mingil juhul tuua töötajatele kaasa rahalisi kulusid.

Artikkel 7

Kaitse- ja ennetusmeetmed

1. Tööandja määrab ühe või mitu töötajat, kes tegelevad ettevõttes ja/või asutuses kutsealaste riskide suhtes kohaldatavate kaitse- ja ennetusmeetmetega, ilma et see piiraks artiklites 5 ja 6 nimetatud kohustuste täitmist.

2. Määratud töötajad ei või kutsealaste riskide suhtes kohaldatavate kaitse- ja ennetusmeetmetega seotuse tõttu ebasoodsasse olukorda sattuda.

Määratud töötajatele tuleb võimaldada piisavalt aega käesolevast direktiivist tulenevate kohustuste täitmiseks.

3. Kui kõnealuste kaitse- ja ennetusmeetmete rakendamist ei ole võimalik korraldada põhjusel, et ettevõttes ja/või asutuses puuduvad selleks pädevad töötajad, kasutab tööandja pädevaid majaväliseid teenistusi või isikuid.

4. Kui tööandja kasutab selliseid teenistusi või isikuid, teavitab ta neid teadaolevatest teguritest, mis mõjutavad või võivad mõjutada töötajate ohutust ja tervist, ning kõnealustel teenistustel ja isikutel peab olema juurdepääs artikli 10 lõikes 2 nimetatud teabele.

5. Kõikidel juhtudel:

- peavad määratud töötajatel olema vajalikud oskused ja vahendid,
- majavälised teenistused või isikud, kellega konsulteeritakse, peavad selleks sobima ning neil peavad olema vastavad töötajad ja kutsealased vahendid ning
- määratud töötajate ja konsulteeritavate majaväliste teenistuste või isikute arv peab olema piisav,

et kaitse- ja ennetusmeetmete rakendamist korraldada, võttes arvesse ettevõtte ja/või asutuse suurust ja/või ohte, millega töötajad kokku puutuvad, ja nende ohtude levikut kogu ettevõttes ja/või asutuses.

6. Käesolevas artiklis käsitletavate tervise- ja ohutusriskide suhtes kohaldatavate kaitse- ja ennetusmeetmete eest vastutab üks või mitu töötajat või langeb vastutus ühele või mitmele ettevõtte- ja/või asutusesisesele või majavälisele teenistusele.

Töötaja(d) ja/või teenistus(ed) peavad vajaduse korral koos töötama.

7. Pidades silmas tegevusalade laadi ja ettevõtete suurust, võivad liikmesriigid määratleda ettevõtteliigid, mille puhul tööandja võib ise võtta vastutuse lõikes 1 nimetatud meetmete kohaldamise eest, tingimusel et ta on selleks pädev.

8. Liikmesriigid määratlevad lõikes 5 nimetatud vajalikud oskused ja sobivuse.

Liikmesriigid võivad kindlaks määrata, milline on lõikes 5 nimetatud piisav arv.

Artikkel 8

Esmaabi, tulekustutustööd ja töötajate evakueerimine, tõsine ja otsene oht

1. Tööandja:

- võtab teisi kohalviibivaid isikuid arvesse võttes esmaabi andmiseks, tulekustutustöödeks ja töötajate evakueerimiseks vajalikud meetmed, mis on kohandatud ettevõtte ja/või asutuse

tegevusalade laadile ja suurusele,

- korraldab vajalikud kontaktid välisteenistustega, eelkõige seoses esma- ja kiirabi ning pääste- ja tulekustutustöödega.

2. Lõike 1 kohaselt määrab tööandja esmaabi andmiseks, tulekustutustöödeks ja töötajate evakueerimiseks töötajad, kes vastutavad kõnealuste meetmete rakendamise eest.

Selliste töötajate arv, nende väljaõpe ja varustus peavad olema piisavad, võttes arvesse ettevõtte ja/või asutuse suurust ja/või konkreetseid ohutegureid.

3. Tööandja:

- a) teavitab võimalikult kiiresti kõiki tööse ja otsese ohuga kokku puutuvaid või kokku puutuda võivaid töötajaid ohust ja rakendatud või rakendatavatest kaitsemeetmetest;
- b) võtab meetmeid ja annab juhiseid, mis võimaldavad töötajatel tööse, otsese või vältimatu ohu korral töötamise peatada ja/või töökohast viivitamata lahkuda ja turvalisse paika minna;
- c) välja arvatud nõuetekohaselt põhjendatud erandjuhul, ei nõua töötajatelt töö jätkamist olukorras, kus töesine ja otsene oht püsib.

4. Töötajad, kes tööse, otsese ja vältimatu ohu korral oma töötamiskohast ja/või ohtlikust piirkonnast lahkuvad, ei või oma käitumise tõttu ebasoodsasse olukorda sattuda ning neid tuleb kaitsta kahjulike ja ebaõiglaste tagajärgede eest kooskõlas siseriiklike õigusaktide ja/või tavadega.

5. Tööandja tagab, et kõikidel töötajatel on nende ja/või teiste isikute ohutust ähvardava tööse ja otsese ohu korral ning juhul, kui vahetu vastutav ülemus ei ole kättesaadav, võimalik võtta asjakohaseid meetmeid vastavalt oma teadmistele ja nende kasutuses olevatele tehnilistele vahenditele, et ära hoida kõnealuse ohu tagajärgi.

Nad ei või oma tegevuse tõttu ebasoodsasse olukorda sattuda, välja arvatud juhul, kui nad on tegutsenud hooletult või ettevaatamatult.

Artikkel 9

Tööandjate muud kohustused

1. Tööandja:

- a) kasutuses on töötervishoiu ja -ohutusega seotud riskide analüüs, mis käsitleb muu hulgas eririske, millega töötajate rühmad kokku puutuvad;

- b) otsustab kaitsemeetmete võtmise ja vajaduse korral kaitsevahendite kasutamise;

- c) peab nimekirja tööõnnetustest, mille tagajärjel on töötaja kaotanud töövõime rohkem kui kolmeks tööpäevaks;

- d) koostab pädevatele asutustele ja kooskõlas siseriiklike õigusaktide ja/või tavadega tööõnnetuste kohta, milles tema töötajad on kannatada saanud.

2. Pidades silmas tegevusalade laadi ja ettevõtete suurust, määratleb liikmesriik kohustused, mida erinevad ettevõtteliigid peavad täitma seoses lõike 1 punktides a ja b sätestatud dokumentide koostamisega ja lõike 1 punktides c ja d sätestatud dokumentide ettevalmistamisel.

Artikkel 10

Töötajate teavitamine

1. Tööandja võtab asjakohased meetmed, et ettevõtte ja/või asutuse töötajad ja/või nende esindajad saavad kooskõlas siseriiklike õigusaktide ja/või tavadega, mis võivad muu hulgas arvesse võtta ettevõtte ja/või asutuse suurust, kogu vajaliku teabe, mis käsitleb:

- a) ohutuid tervisele ja ohutusele ning kaitse- ja ennetusmeetmeid ja -tegevust nii ettevõtte ja/või asutuse kui ka iga töökohaliigi ja/või töö seisukohast;

- b) artikli 8 lõike 2 alusel võetud meetmeid.

2. Tööandja võtab asjakohased meetmed, et tema ettevõttes ja/või asutuses töötavate teiste ettevõtete ja/või asutuste töötajate tööandjad saavad kooskõlas siseriiklike õigusaktide ja/või tavadega asjakohaselt teavitada lõike 1 punktides a ja b nimetatud küsimuste kohta, mis tuleb edastada kõikidele kõnealustele töötajatele.

3. Tööandja võtab asjakohased meetmed, et töötajatel, kellel on töötajate ohutuse ja tervise kaitse seisukohast eriülesanded, või töötajate esindajatel, kellel on töötajate ohutuse ja tervise eest erivastutus, oleks oma ülesannete täitmiseks ja kooskõlas siseriiklike õigusaktide ja/või tavadega juurdepääs:

- a) artikli 9 lõike 1 punktides a ja b nimetatud riskianalüüsile ja kaitsemeetmetele;

- b) artikli 9 lõike 1 punktides c ja d nimetatud nimekirjadele ja aruannetele;
- c) teabele, mis on saadud kaitse- ja ennetusmeetmete kohaldamise tulemusel kontrolliasutustelt ning ohutuse ja tervishoiu eest vastutavatelt asutustelt.

Artikkel 11

Töötajatega konsulteerimine ja nende osalemine

1. Tööandjad konsulteerivad töötajate ja/või nende esindajatega ning võimaldavad neil osaleda kõikidel aruteludel, mis käsitlevad tervishoiu ja -ohutusega seotud küsimusi.

See eeldab, et:

- töötajad kuulatakse ära,
- töötajatel ja/või nende esindajatel on õigus teha ettepanekuid,
- osalus on tasakaalustatud vastavalt siseriiklikele õigusaktidele ja/või tavadele.

2. Töötajad või töötajate esindajad, kellel on töötajate ohutuse ja tervishoiu eest erivastutus, osalevad tasakaalustatult vastavalt siseriiklikele õigusaktidele ja/või tavadele aruteludes või tööandja konsulteerib nendega eelnevalt ja aegsasti küsimustes, mis käsitlevad:

- a) kõiki meetmeid, mis võivad ohutust ja tervishoidu oluliselt mõjutada;
- b) artikli 7 lõikes 1 ja artikli 8 lõikes 2 nimetatud töötajate määramist ja artikli 7 lõikes 1 nimetatud meetmeid;
- c) artikli 9 lõikes 1 ja artiklis 10 nimetatud teavet;
- d) vajaduse korral pädevate majaväliste teenistuste või isikute kasutamist vastavalt artikli 7 lõikele 3;
- e) artiklis 12 nimetatud väljaõppe kavandamist ja korraldamist.

3. Töötajate esindajatel, kellel on töötajate ohutuse ja tervishoiu eest erivastutus, on õigus nõuda tööandjalt asjakohaste meetmete võtmist ja esitada talle ettepanekuid töötajaid ähvardavate ohtude vähendamiseks ja/või ohuallikate kõrvaldamiseks.

4. Lõikes 2 nimetatud töötajad ning lõigetes 2 ja 3 nimetatud töötajate esindajad ei või lõigetes 2 ja 3 nimetatud tegevuse tõttu sattuda ebasoodsasse olukorda.

5. Tööandjad peavad võimaldama töötajate esindajatele, kellel on töötajate ohutuse ja tervishoiu eest erivastutus, piisavalt tööst vaba aega, ilma et need seejuures töötasus kaotaksid, ja andma kõnealustele esindajatele vajalikud abivahendid, et võimaldada neil kasutada oma õigusi ja täita käesolevast direktiivist tulenevaid ülesandeid.

6. Töötajatel ja/või nende esindajatel on õigus esitada kooskõlas siseriiklike õigusaktide ja/või tavadega kaebus tervishoiu ja -ohutuse kaitse eest vastutavale ametiasutusele, kui nad leiavad, et tööandja võetavad meetmed ja kasutatavad vahendid ei ole tervishoiu ja -ohutuse kindlustamiseks piisavad.

Töötajate esindajatele tuleb anda võimalus esitada oma märkused pädeva asutuse kontrollkäikude ajal.

Artikkel 12

Töötajate väljaõpe

1. Tööandja tagab, et kõik töötajad saavad tervishoiu ja ohutuse küsimustes asjakohase väljaõppe, eelkõige nende töötamiskohale või tööle eriomase teabe ja eriomaste juhiste vormis:

- töölevõtmise ajal,
- üleviimise või töövahetuse korral,
- uute töövahendite kasutuselevõtmise või vahendite vahetamise korral,
- uue tehnoloogia kasutuselevõtmise korral.

Koolitust tuleb:

- kohandada uute või muutunud ohtude arvessevõtmiseks ja
- vajaduse korral regulaarselt korrata.

2. Tööandja tagab, et tema ettevõttes ja/või asutuses töötavad teiste ettevõtete ja/või asutuste töötajad on tema ettevõttes ja/või asutuses töötamise ajal tõepoolest saanud asjakohaseid juhiseid tervise ja ohutusega seotud ohtude kohta.

3. Töötajate esindajatel, kellel on töötajate ohutuse ja tervishoiu kaitse eest erivastutus, on õigus saada asjakohast väljaõpet.

4. Lõigetes 1 ja 3 nimetatud väljaõppe ei või toimuda töötajate või nende esindajate kulul.

Lõikes 1 nimetatud väljaõpe peab toimuma tööajal.

Lõikes 3 nimetatud väljaõpe peab toimuma tööajal ja kooskõlas siseriiklike tavadega kas ettevõttes ja/või asutuses või väljaspool seda.

III JAOTIS

TÖÖTAJATE KOHUSTUSED

Artikkel 13

1. Iga töötaja kohus on hoolitseda võimalikult hästi omaenese ja teiste tema tegevusest või tegematajätmistest mõjutatud isikute ohutuse ja tervise eest vastavalt oma väljaõppele ja tööandjalt saadud juhistele.

2. Selleks peavad töötajad vastavalt oma väljaõppele ja tööandjalt saadud juhistele eelkõige:

- a) kasutama masinaid, aparatuure, töövahendeid, ohtlikke aineid, transpordiseadmeid ja muid tootmisvahendeid nõuetekohaselt;
- b) kasutama neile antud isikukaitsevahendeid nõuetekohaselt ja need pärast kasutamist õigesse kohta tagasi panema;
- c) hoiduma omavoliliselt lahti ühendamast, muutmast või eemaldamast masinatele, aparatuuridele, töövahenditele, seadmetikele ja ehitistele paigaldatud ohutusseadiseid ja kasutama kõnealuseid seadiseid nõuetekohaselt;
- d) teavitama tööandjat ja/või töötajaid, kellel on töötajate ohutuse ja tervishoiu eest erivastutus, kõikidest tööolukordadest, mille kohta neil on põhjendatult alust arvata, et need kujutavad endast ohutusele ja tervisele tõsist ja otsest ohtu, ning kõikidest kaitsesüsteemide puudustest;
- e) tegema kooskõlas siseriiklike tavadega koostööd tööandja ja/või töötajatega, kellel on töötajate tervishoiu ja kaitse eest erivastutus, seni, kuni see on vajalik, et täita ülesanded või nõuded, mis pädev asutus on töötajate tervise ja ohutuse kaitseks andnud või esitanud;
- f) tegema kooskõlas siseriiklike tavadega koostööd tööandja ja/või töötajatega, kellel on töötajate tervishoiu ja kaitse eest erivastutus, seni, kuni see on vajalik, et tööandja saaks tagada, et töötajate tegevusvaldkonnas on töökeskkond ja -tingimused ohutud ega kujuta endast ohutusele ja tervisele mingit ohtu.

IV JAOTIS

MUUD SÄTTED

Artikkel 14

Tervisekontroll

1. Kooskõlas siseriiklike õigusaktide ja/või tavadega võetakse meetmed tagamaks, et töötajatele korraldatakse nende töös esinevatele ohutuse ja tervisega seotud ohtudele vastav tervisekontroll.

2. Lõikes 1 nimetatud meetmete kohaselt peab igal töötajal olema võimalus käia soovi korral regulaarselt tervisekontrollis.

3. Tervisekontroll võib olla riikliku tervishoiusüsteemi osa.

Artikkel 15

Riskirühmad

Eriti tundlike riskirühmi tuleb kaitsta konkreetselt neid ähvardavate ohtude eest.

Artikkel 16

Üksikdirektiivid – Muudatused –

Käesoleva direktiivi üldine reguleerimisala

1. Nõukogu võtab komisjoni ettepanekul, mis põhineb asutamislepingu artiklil 118a, vastu üksikdirektiivid muu hulgas lisa loetletud valdkondades.

2. Käesolevat direktiivi ja, ilma et see piiraks artiklis 17 nimetatud tehnilisi kohandusi käsitlevat menetlust, üksikdirektiive võib muuta asutamislepingu artiklis 118a sätestatud korras.

3. Käesoleva direktiivi sätteid kohaldatakse kõikide üksikdirektiivides käsitletud valdkondade suhtes täielikult, ilma et see piiraks kõnealustes üksikdirektiivides sisalduvate rangemate ja/või erisätete kohaldamist.

Artikkel 17

Komitee

1. Üksnes tehniliste kohanduste tegemisel artikli 16 lõikes 1 sätestatud üksikdirektiividesse, et võtta arvesse:

— direktiivide vastuvõtmist tehnilise ühtlustamise ja standardimise valdkonnas ja/või

— tehnika arengut, rahvusvahelistes määrustes ja spetsifikaatides tehtud muudatusi ja teadmiste täiendamist,

abistab komisjoni komitee, kuhu kuuluvad liikmesriikide esindajad ja eesistujana komisjoni esindaja.

2. Komisjoni esindaja esitab komiteele võetavate meetmete eelnõu.

Tähtaja jooksul, mille määrab eesistuja, lähtudes küsimuse kiireloomulisusest, esitab komitee eelnõu kohta oma arvamuse.

Arvamus esitatakse sellise häälteenamusega, nagu on sätestatud asutamislepingu artikli 148 lõikes 2 nõukogu otsuste vastuvõtmiseks komisjoni ettepaneku põhjal.

Liikmesriikide esindajate hääli komitees arvestatakse nimetatud artiklis sätestatud viisil. Eesistuja ei hääleta.

3. Komisjon võtab kavandatavad meetmed vastu, kui need on kooskõlas komitee arvamusega.

Kui kavandatavad meetmed ei ole komitee arvamusega kooskõlas või kui komitee ei esita oma arvamust, esitab komisjon võetavate meetmete kohta viivitamata ettepaneku nõukogule. Nõukogu teeb otsuse kvalifitseeritud häälteenamusega.

Kui nõukogu ei ole otsust teinud kolme kuu jooksul alates nõukogu poole pöördumisest, võtab komisjon ettepanud meetmed vastu.

Artikkel 18

Lõppsätted

1. Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud õigusnormid 31. detsembriks 1992.

Liikmesriigid teatavad nendest viivitamata komisjonile.

2. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas nende poolt vastuvõetud või vastuvõetavate siseriiklike õigusnormide teksti.

3. Liikmesriigid esitavad komisjonile iga viie aasta järel aruande käesoleva direktiivi sätete tegeliku rakendamise kohta, osutades tööandjate ja töötajate arvamusele.

Komisjon teatab sellest Euroopa Parlamendile, nõukogule, majandus- ja sotsiaalkomiteele ning tööhutuse, -hügieeni ja -tervishoiu nõuandekomiteele.

4. Komisjon esitab Euroopa Parlamendile, nõukogule ning majandus- ja sotsiaalkomiteele regulaarselt aruande käesoleva direktiivi rakendamise kohta, võttes arvesse lõikeid 1–3.

Artikkel 19

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

Luxembourg, 12. juuni 1989

Nõukogu nimel

eesistuja

M. CHAVES GONZALES

LISA

Artikli 16 lõikes 1 nimetatud valdkondade loetelu

- Töökohad
 - Töövahendid
 - Isikukaitsevahendid
 - Töö kuvariga
 - Raskuste käsitsi teisaldamine, millega võib kaasneda seljavigastuse oht
 - Ajutised või liikuvad töökohad
 - Kalandus ja põllumajandus
-

NÕUKOGU DIREKTIIV 92/57/EMÜ,

24. juuni 1992,

**tööohutuse ja -tervishoiu miinimumnõuete rakendamise kohta ajutistel või liikuvatel ehitustööplatsidel
(kaheksas üksikdirektiiv direktiivi 89/391/EMÜ artikli 16 lõike 1 tähenduses)**

EUROOPA ÜHENDUSTE NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Majandusühenduse asutamislepingut, eriti selle artiklit 118a,

võttes arvesse pärast tööohutuse, -hügieeni ja -tervishoiu nõuandekomiteega konsulteerimist esitatud komisjoni ettepanekut, ⁽¹⁾

koostöös Euroopa Parlamendiga, ⁽²⁾

võttes arvesse majandus- ja sotsiaalkomitee arvamust ⁽³⁾

ning arvestades, et:

asutamislepingu artikkel 118a näeb ette, et nõukogu võtab direktiividega vastu miinimumnõuded, et eelkõige töökeskkonna parandamisega tagada töötajate ohutuse ja tervise parem kaitse;

vastavalt nimetatud artikli tingimustele tuleb nendes direktiivides hoiduda haldus-, finants- ja õiguslike piirangute kehtestamisest viisil, mis pidurdaks väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete asutamist ja arengut;

komisjoni teatis tööohutust, -hügieeni ja -tervishoidu käsitleva programmi kohta ⁽⁴⁾ näeb ette sellise direktiivi vastuvõtmise, millega tagatakse töötajate ohutus ja tervis ajutistel ja liikuvatel ehitustööplatsidel;

nõukogu võttis oma 21. detsembri 1987. aasta resolutsioonis tööohutuse, -hügieeni ja -tervishoiu kohta ⁽⁵⁾ teadmiseks komisjoni kavatsuse esitada nõukogule lähitulevikus ajutistel või liikuvatel ehitustööplatsidel rakendatavad miinimumnõuded;

ajutised või liikuvad ehitustööplatsid on tegevuspiirkonnad, kus töötajad puutuvad kokku eriti kõrge riskiastmega;

⁽¹⁾ EÜT C 213, 28.8.1990, lk 2 ja EÜT C 112, 27.4.1991, lk 4.

⁽²⁾ EÜT C 78, 18.3.1990, lk 172 ja EÜT C 150, 15.6.1992.

⁽³⁾ EÜT C 120, 6.5.1991, lk 24.

⁽⁴⁾ EÜT C 28, 3.2.1988, lk 3.

⁽⁵⁾ EÜT C 28, 3.2.1988, lk 1.

mitterahuldavad arhitektuurilised ja/või korralduslikud valikud või tööde halb planeerimine projekti ettevalmistamise käigus on olnud seotud rohkem kui poolte ehitustööplatsidel toimunud tööõnnetustega ühenduses;

kõigis liikmesriikides tuleb enne tööde alustamist teavitada töötähtsusi ja -tervishoiu eest vastutavat asutust töödest, mille mastaabid ületavad teatava piiri;

projekti teostamise käigus võib suure hulga tööõnnetusi põhjustada ebapiisav kooskõlastamine, eelkõige juhul, kui samal ajutisel või liikuvatel ehitustööplatsil töötavad eri ettevõtjad samal ajal või üksteise järel;

seepärast tuleks tõhustada kooskõlastamist eri isikute vahel, kes tegelevad nii projekti ettevalmistamise kui ka tööde teostamisega;

vastavus miinimumnõuetele, mis on kavandatud paremate ohutus- ja tervishoiustandardite tagamiseks ajutisel või liikuvatel ehitustööplatsil, on töötajate ohutuse ja tervise tagamisel põhiline;

lisaks sellele võivad füüsilisest isikust ettevõtjad ja tööandjad, kui nad võtavad ise tööst osa, oma tegevusega ajutisel või liikuvatel ehitustööplatsil seada ohtu töötajate ohutuse ja tervise;

seepärast tuleb nõukogu 30. novembri 1989. aasta direktiivi 89/655/EMÜ töötajate poolt tööl kasutatavatele töövahenditele esitatavate ohutuse ja tervishoiu miinimumnõuete kohta (teine üksikdirektiiv) ⁽⁶⁾ ja nõukogu 30. novembri 1989. aasta direktiivi 89/656/EMÜ töötajate isikukaitsevahendite kasutamise seotud tervisekaitse ja ohutuse miinimumnõuete kohta (kolmas üksikdirektiiv) ⁽⁷⁾ asjaomaseid sätteid laiendada füüsilisest isikust ettevõtjatele ja tööandjatele, kes ise osalevad ehitusplatsil toimivas töös;

käesolev direktiiv on üksikdirektiiv töötajate tööohutuse ja -tervishoiu parandamist soodustavate meetmete kehtestamist

⁽⁶⁾ EÜT L 393, 30.12.1989, lk 13.

⁽⁷⁾ EÜT L 393, 30.12.1989, lk 18.

käsitleva nõukogu 12. juuni 1989. aasta direktiivi 89/391/EMÜ⁽¹⁾ artikli 16 lõike 1 tähenduses; seetõttu kohaldatakse nimetatud direktiivi sätteid ajutiste ja liikuvate ehitustööplatside suhtes täielikult, ilma et see piiraks käesolevas direktiivis sisalduvate rangemate ja/või erisätete kohaldamist;

käesolev direktiiv on konkreetne samm siseturu sotsiaalse ulatuse väljaarendamisel eelkõige seoses teemadega, mida käsitletakse nõukogu 21. detsembri 1988. aasta direktiivis 89/106/EMÜ ehitustöötajate käsitlevate liikmesriikide õigus- ja haldusnormide ühtlustamise kohta⁽²⁾ ja nõukogu 18. juuli 1989. aasta direktiivis 89/440/EMÜ,⁽³⁾ millega muudetakse direktiivi 71/305/EMÜ, millega kooskõlastatakse riiklike ehitustöölepingute sõlmimise kord;

vastavalt nõukogu otsusele 74/325/EMÜ⁽⁴⁾ konsulteerib komisjon selles valdkonnas ettepanekute koostamisel tööohutuse, -hügieeni ja -tervishoiu nõuandekomiteega,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

Artikkel 1

Teema

1. Käesolevas direktiivis, mis on kaheksas üksikdirektiiv direktiivi 89/391/EMÜ artikli 16 lõike 1 tähenduses, sätestatakse ohutuse ja tervishoiu miinimumnõuded artikli 2 punktis a määratletud ajutiste ja liikuvate ehitustööplatside puhul.

2. Käesolevat direktiivi ei kohaldata puurimise ja kaevandamise suhtes kaevandustööstuses vastavalt määratlusele nõukogu 27. juuni 1974. aasta otsuse 74/326/EMÜ (kaevanduste alalise ohutus- ja tervishoiukomisjoni vastutusala laiendamise kohta kõikidele maavarasid kaevandavatele tööstustele)⁽⁵⁾ artikli 1 lõikes 2.

3. Direktiivi 89/391/EMÜ sätteid kohaldatakse tervikuna kogu lõikes 1 nimetatud valdkonnas, ilma et see piiraks käesolevas direktiivis sisalduvate rangemate ja/või erisätete kohaldamist.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

a) *ajutised ja liikuvad ehitustööplatsid* (edaspidi "ehitustööplatsid") — mis tahes ehitustööplats, kus toimuvad ehitus- või tsiviil-ehitustööd; selliste tööde mittetäielik nimekiri on toodud I lisas;

⁽¹⁾ EÜT L 183, 29.6.1989, lk 1.

⁽²⁾ EÜT L 40, 11.2.1989, lk 12.

⁽³⁾ EÜT L 210, 21.7.1989, lk 1. Muudetud komisjoni otsusega 90/380/EMÜ (EÜT L 187, 19.7.1990, lk 55).

⁽⁴⁾ EÜT L 185, 9.7.1974, lk 15. Viimati muudetud 1985. aasta ühinemisaktiga.

⁽⁵⁾ EÜT L 185, 9.7.1974, lk 18.

b) *klient* — füüsiline või juriidiline isik, kelle jaoks projekt teostatakse;

c) *projektijuht* — füüsiline või juriidiline isik, kes vastutab projekti ja/või projekti täitmise ja/või täitmise järelevalve eest ja tegutseb kliendi nimel;

d) *füüsilisest isikust ettevõtja* — direktiivi 89/391/EMÜ artikli 3 punktides a ja b nimetatata isik, kelle kutsetegevus aitab kaasa projekti lõpetamisele;

e) *projekti ettevalmistamise käigus ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelev koordinaator* — füüsiline või juriidiline isik, kellele klient ja/või projektijuht on projekti ettevalmistamise ajaks usaldanud artiklis 5 osutatud ülesannete täitmise;

f) *projekti teostamise käigus ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelev koordinaator* — füüsiline või juriidiline isik, kellele klient ja/või projektijuht on projekti teostamise ajaks usaldanud artiklis 6 osutatud ülesannete täitmise.

Artikkel 3

Koordinaatorite määramine. Ohutuse ja tervisekaitse kava. Eelteatamine

1. Klient või projektijuht määrab igale ehitustööplatsile, kus on rohkem kui üks tööettevõtja, ühe artikli 2 punktides e ja f osutatud ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegeleva koordinaatori või mitu sellist koordinaatorit.

2. Klient või projektijuht tagab, et enne ehitustööplatsi kasutuselevõtmist koostatakse ohutuse ja tervisekaitse kava vastavalt artikli 5 punktile b.

Liikmesriigid võivad pärast juhtkonna ja töötajatega konsulteerimist lubada erandeid esimese lõigu sätetest, kui tegu ei ole:

— tööga, millega kaasnevad II lisas loetletud konkreetsed ohud, või

— tööga, mille puhul on vaja käesoleva artikli lõikes 3 sätestatud eelteatamist.

3. Kui tegemist on ehitustööplatsiga:

— millele kavandatud tööd kestavad kauem kui 30 tööpäeva ja millel tegutseb samal ajal rohkem kui 20 töötajat, või

— millele kavandatud töö maht ületab 500 inimtööpäeva,

edastab klient või projektijuht enne töö algust pädevatele asutustele II lisa kohaselt koostatud eelteate.

Artikkel 6

Elteade peab olema ehitustööplatsil selgesti nähtav ja vajaduse korral tuleb seda ajakohastada.

Artikkel 4

Projekti ettevalmistamine: üldpõhimõtted

Projektijuht või vajaduse korral klient võtab direktiivis 89/391/EMÜ osutatud ohutuse ja tervishoiu ennetavaid üldpõhimõtteid arvesse kõigis projekti kavandamise ja ettevalmistamise staadiumides, eelkõige:

- siis, kui otsustatakse arhitektuurilisi, tehnilisi ja/või organisatsioonilisi aspekte, et planeerida ülesandeid ja tööetappe, mis peavad toimuma samal ajal või üksteise järel,
- siis, kui hinnatakse sellise töö või tööetappide lõpetamisele kuluvat aega. Iga kord, kui see osutub vajalikuks, võetakse arvesse ka kõiki ohutuse ja tervisekaitse kavasid ja faile, mis on koostatud kooskõlas artikli 5 punktidega b või c või mida on kohandatud vastavalt artikli 6 punktile c.

Artikkel 5

Projekti ettevalmistamine: koordinaatorite ülesanded

Projekti ettevalmistamise käigus ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelev koordinaator (tegelevad koordinaatorid), kes on määratud vastavalt artikli 3 lõikele 1, peab (peavad):

- a) koordineerima artikli 4 sätete kohaldamist;
- b) koostama või laskma koostada ohutuse ja tervisekaitse kava, milles esitatakse kõnealuse ehitustööplatsi suhtes kohaldatavad eeskirjad, võttes vajaduse korral arvesse kõnealusel platsil toimuvat tööstustegevust; kõnealune kava peab sisaldama erimeetmeid töö kohta, mis kuulub ühte või mitmesse II lisa sätestatud kategooriasse;
- c) koostama projekti iseloomustavate omaduste kohta kausta, mis sisaldaks ohutuse ja tervishoiu kohta asjaomast teavet, mida võiks edaspidiste tööde puhul arvesse võtta.

Projekti teostamine: koordinaatorite ülesanded

Projekti teostamise käigus ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegelev koordinaator (tegelevad koordinaatorid), kes on määratud vastavalt artikli 3 lõikele 1, peab (peavad):

- a) koordineerima ohutuse ja ennetamise üldpõhimõtete kohaldamist:
 - siis, kui otsustatakse tehnilisi ja/või organisatsioonilisi aspekte, et planeerida ülesandeid ja tööetappe, mis peavad toimuma samal ajal või üksteise järel,
 - siis, kui hinnatakse sellise töö või tööetappide lõpetamisele kuluvat aega;
- b) koordineerima asjaomaste sätete rakendamist tagamaks, et töötajad ja, kui see on töötajate kaitseks vajalik, ka füüsilisest isikust ettevõtjad:
 - rakendavad järjekindlalt artiklis 8 osutatud põhimõtteid,
 - järgivad vajaduse korral artikli 5 punktis b osutatud ohutuse ja tervisekaitse kava;
- c) tegema või laskma teha artikli 5 punktis b osutatud ohutuse ja tervisekaitse kavas ja artikli 5 punktis c osutatud kaustas muudatusi, mis on vajalikud, et võtta arvesse töö kulgu ja toimunud muudatusi;
- d) korraldama koostööd tööandjate, sealhulgas sama ehitustööplatsi järjestikuste tööandjate vahel, koordineerima nende tegevust, eesmärgiga kaitsta töötajaid ning välistada õnnetusi ja ametialaseid ohtusid, ja vastastikust teabevahetust vastavalt direktiivi 89/391/EMÜ artikli 6 lõikele 4 tagades, et vajaduse korral kaasatakse sellesse protsessi füüsilisest isikust ettevõtjad;
- e) koordineerima töökorraldust, et kontrollida, kas töövõtteid rakendatakse nõuetekohaselt;
- f) võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et ehitustööplatsile lubatakse ainult selleks volitatud isikuid.

Artikkel 7

Klientide, projektijuhtide ja tööandjate vastutus

1. Kui klient või projektijuht on määranud koordinaatori või koordinaatorid täitma artiklites 5 ja 6 osutatud ülesandeid, ei vabasta see klienti ega projektijuhti sellega seotud vastutusest.

2. Artiklite 5 ja 6 ja käesoleva artikli lõike 1 rakendamine ei mõjuta direktiivis 89/391/EMÜ sätestatud tööandja vastutuse põhimõtet.

Artikkel 8

Direktiivi 89/391/EMÜ artikli 6 rakendamine

Töö teostamisel kohaldatakse direktiivi 89/391/EMÜ artikli 6 sätteid, eelkõige seoses järgmisega:

- a) ehitustööplatsi hoidmine heas korras ja piisavalt puhtana;
- b) töökohtade valimine lähtuvalt sellest, kuidas on võimalik neile töökohtadele juurde pääseda ning marsruutide või läbipääsu- ja liikumisalade kindlaksmääramine;
- c) eri materjalide käitlemise tingimused;
- d) seadmete ja seadeldiste tehniline hooldus, kasutuselevõtmisele eelnev kontrollimine ja regulaarne kontrollimine selleks, et parandada vead, mis võiksid mõjutada töötajate ohutust ja tervist;
- e) eri materjalide ladustamispiirkondade piiritlemine ja tähistamine eelkõige siis, kui tegemist on ohtlike materjalide ja ainetega;
- f) tingimused, mille korral kasutatavad ohtlikud materjalid kõrvaldatakse;
- g) jäätmete ja prahi ladustamine ja kõrvaldamine või äraviimine;
- h) eri tööde või töötappide jaoks eraldatud aja kohandamine vastavalt töö kulgemisele platsil;
- i) koostöö tööandjate ja füüsilisest isikust ettevõtjate vahel;
- j) vastastikused seosed tööstustegevusega ehitustööplatsi asuko-
has või selle läheduses.

Artikkel 9

Tööandjate kohustused

Selleks et säilitada ohutus ja tagada tervishoid ehitustööplatsil artik-
lites 6 ja 7 sätestatud tingimustel, teevad tööandjad järgmist:

- a) eelkõige artikli 8 rakendamisel võtavad meetmeid, mis on
kooskõlas IV lisas sätestatud miinimumnõuetega;
- b) võtavad arvesse ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegeleva
koordinaatori (tegelevate koordinaatorite) soovitusi.

Artikkel 10

Muude isikurühmade kohustused

1. Ohutuse säilitamiseks ja tervishoiu tagamiseks ehitustööplat-
sil teevad füüsilisest isikust ettevõtjad järgmist:

- a) järgivad muu hulgas eelkõige järgmist:
 - i) direktiivi 89/391/EMÜ artikli 6 lõikes 4 ja artiklis 13 ning
käesoleva direktiivi artiklis 8 ja IV lisas sätestatud nõuded;
 - ii) direktiivi 89/655/EMÜ artikli 4 ja kõnealuse direktiivi lisa
asjaomased sätted;
 - iii) direktiivi 89/656/EMÜ artikkel 3, artikli 4 lõiked 1–4 ja
lõige 9 ning artikkel 5;
- b) võtavad arvesse ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegeleva
koordinaatori (tegelevate koordinaatorite) soovitusi.

2. Ohutuse säilitamiseks ja tervishoiu tagamiseks ehitustööplat-
sil, kus tööandjad osalevad isiklikult ehitustööplatsil toimivas
töös, teevad nad järgmist:

- a) järgivad muu hulgas eelkõige järgmist:
 - i) direktiivi 89/391/EMÜ artikkel 13;
 - ii) direktiivi 89/655/EMÜ artikli 4 ja kõnealuse direktiivi lisa
asjaomased sätted;
 - iii) direktiivi 89/656/EMÜ artikkel 3, artikli 4 lõiked 1, 2, 3, 4
ja 9 ning artikkel 5;
- b) võtavad arvesse ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegeleva
koordinaatori (tegelevate koordinaatorite) kommentaare.

Artikkel 11

Töötajate teavitamine

1. Ilma et see piiraks direktiivi 89/391/EMÜ artikli 10 kohalda-
mist, teavitatakse töötajaid ja/või nende esindajaid kõikidest meet-
metest, mida võetakse nende ohutuse ja tervise tagamiseks ehitus-
tööplatsil.

2. See teave peab olema asjaomastele töötajatele arusaadav.

Artikkel 12

Töötajate nõustamine ja nende osalemine

Töötajate ja/või nende esindajate nõustamine ja nende osalemine
käesoleva direktiivi artiklitega 6, 8 ja 9 seotud küsimustes toimub

direktiivi 89/391/EMÜ artikli 11 kohaselt, tagades vajaduse korral nõuetekohase koordineerimise töökohas tegutseva ettevõtjatöötajate ja/või töötajate esindajate vahel, võttes arvesse ohu taset ja töökoha suurust.

Artikkel 13

Lisade muutmine

1. I, II ja III lisa muudatused võtab nõukogu vastu asutamislepingu artiklis 118a sätestatud korras.

2. IV lisa muudatused, mis on rangelt tehnilised ja mis tulenevad:

- direktiividest, mis võetakse vastu ajutiste või liikuvate ehitustööplatside tehnilise ühtlustamise ja standardimise kohta ja/või
- tehnilisest arengust, muudatustest rahvusvahelistes eeskirjades või spetsifikaatides või teadmiste täienemisest ajutiste ja liikuvate ehitustööplatside valdkonnas,

võetakse vastu direktiivi 89/391/EMÜ artiklis 17 sätestatud korra kohaselt.

Artikkel 14

Lõppsätted

1. Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi täitmiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt 31. detsembriks 1993.

Liikmesriigid teatavad neist viivitamata komisjonile.

2. Kui liikmesriigid need meetmed vastu võtavad, lisavad nad nendes meetmetesse või nende meetmete ametliku avaldamise korral nende juurde viite käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.

3. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas nende poolt vastuvõetud või vastuvõetavate siseriiklike õigusnormide teksti.

4. Liikmesriigid esitavad komisjonile iga nelja aasta järel aruande käesoleva direktiivi sätete tegeliku rakendamise kohta, osutades tööandjate ja töötajate arvamusele.

Komisjon teatab sellest Euroopa Parlamendile, nõukogule, majandus- ja sotsiaalkomiteele ning tööohutuse, -hügieeni ja -tervishoiu nõuandekomiteele.

5. Komisjon esitab Euroopa Parlamendile, nõukogule ning majandus- ja sotsiaalkomiteele regulaarselt aruande käesoleva direktiivi rakendamise kohta, võttes arvesse lõikeid 1, 2, 3 ja 4.

Artikkel 15

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

Luxembourg, 24. juuni 1992

Nõukogu nimel

eesistuja

José da SILVA PENEDA

I LISA

**KÄESOLEVA DIREKTIIVI ARTIKLI 2 PUNKTIS a OSUTATUD EHITUS- JA TSIVILEHITUSTÖÖDE
MITTETÄIELIK NIMEKIRI**

1. Kaevamistööd	8. Remonditööd
2. Mullatööd	9. Demonteerimine
3. Ehitustööd	10. Lammutustööd
4. Valmiselementide monteerimine ja demonteerimine	11. Hooldus
5. Ümberehitamine ja seadmestamine	12. Sanitaarremont. Värvimis- ja puhastustööd
6. Muudatuste tegemine	13. Kuivendustööd
7. Renoveerimine	

II LISA

**SELLISTE KÄESOLEVA DIREKTIIVI ARTIKLI 3 LÕIKE 2 TEISES LÕIGUS OSUTATUD TÖÖDE
MITTETÄIELIK NIMEKIRI, MILLEGA KAASNEB KONKREETNE OHT TÖÖTAJATE OHUTUSELE JA
TERVISELE**

1. Töö, mille puhul töötajal on oht jääda varingu alla, vajuda soisesse pinnasesse või kukkuda kõrgelt, kui ohtu suurendab töö laad või kasutatavad töömeetodid või keskkond töökohas või ehitustööplatsil (*).
2. Töö, mille puhul töötajaid ohustavad keemilised või bioloogilised ained, mis on töötajate ohutusele ja tervisele eriti ohtlikud või mille puhul on õigusaktidega sätestatud tervisekontrolli nõue.
3. Töö ioniseeriva kiirgusega, mille puhul tuleb kontrolliala või järelevalve piirkond tähistada vastavalt määratlusele direktiivi 80/836/Euratom (¹) artiklis 20.
4. Töö kõrgepingeliinide läheduses.
5. Töö, mille puhul töötajad on uppumisohus.
6. Töö kaevudes, maa-alused mullatööd ja töö tunnelites.
7. Töö, mida sukeldujad teevad õhuvarustussüsteemiga.
8. Töö, mida töötajad teevad suruõhuga kessonides.
9. Töö, milles kasutatakse lõhkeaineid.
10. Töö, mis on seotud raskete valmiselementide monteerimisega või demonteerimisega.

KÄESOLEVA DIREKTIIVI ARTIKLI 3 LÕIKE 3 ESIMESES LÕIGUS OSUTATUD EELTEATE SISU

1. Edastamiskuupäev:
2. Ehitustööplatsi täpne aadress:
3. Kliendi (klientide) nimi (nimed) ja aadress(id):
4. Projektiliik:
5. Projektijuhi (projektijuhtide) nimi (nimed) ja aadress(id):
6. Projekti ettevalmistamise käigus ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegeleva(te) koordinaatori(te) nimi (nimed) ja aadress(id):
7. Projekti teostamise käigus ohutuse ja tervishoiu küsimustega tegeleva(te) koordinaatori(te) nimi (nimed) ja aadress(id):
8. Ehitustööplatsil tööde alustamise kavandatud kuupäev:
9. Tööde kavandatud kestus ehitustööplatsil:
10. Eeldatav maksimaalne töötajate arv ehitustööplatsil:
11. Tööettevõtjate ja füüsilisest isikust ettevõtjate kavandatud arv ehitustööplatsil:
12. Juba valitud tööettevõtjate andmed:

IV LISA

OHUTUSE JA TERVISHOIU MIINIMUMNÕUDED E HITUSTÖÖPLATSIDEL

Direktiivi artikli 9 punkt a ja artikli 10 lõike 1 punkti a alapunkt i

Sissejuhatavad märkused

Käesolevas lisas sätestatud kohustusi kohaldatakse, kui seda nõuab ehitustööplatsi iseloom, tegevus, asjaolud või oht.

Käesoleva lisa kohaldamisel hõlmab mõiste "ruumid" muu hulgas ka barakke.

A OSA

ÜLDISED MIINIMUMNÕUDED E HITUSTÖÖPLATSIL ASUVATELE TÖÖKOHTADELE

1. *Stabiilsus ja tugevus*
 - 1.1. Materjalid, seadmed ja üldiselt kõik komponendid, mis võivad liikudes mõjutada töötajate ohutust ja tervist, peavad olema otstarbekalt ja ohutult stabiliseeritud.
 - 1.2. Juurdepääsu ebapiisava vastupidavusega materjalidest pindadele lubatakse ainult siis, kui on olemas vastavad seadmed või vahendid, mille abil saab tööd teha ohutult.
2. *Energiajaotusrajatised*
 - 2.1. Rajatised tuleb projekteerida, ehitada ja neid kasutada selliselt, et ei tekiks tulekahju- ega plahvatusohtu; inimesed peavad olema piisavalt kaitstud otsesest või kaudselt kontaktist põhjustatud elektrilöögi eest.
 - 2.2. Seadmete ja kaitsevahendite projekt, konstruktsioon ja valik peavad lähtuma jaotatava energia liigist ja võimsusest, välistingimustest ja rajatisele juurdepääsu omavate isikute pädevusest.
3. *Evakuatsiooniteed ja -pääsud*
 - 3.1. Evakuatsiooniteed ja -pääsud peavad olema vabad ja viima võimalikult otse ohutusse piirkonda.
 - 3.2. Ohu korral peab töötajatel olema võimalik evakueerida kõik töökohad kiiresti ja võimalikult ohutult.
 - 3.3. Evakuatsiooniteede ja -pääsude arv, jaotus ja mõõtmed sõltuvad platsi ja ruumide kasutusest, seadmetest ja suuruselt ja sellest, milline on maksimaalne seal viibivate inimeste arv.
 - 3.4. Konkreetset evakuatsiooniteed ja -pääsud peavad olema märkidega tähistatud vastavalt direktiivi 77/576/EMÜ⁽¹⁾ rakendamiseks vastuvõetud siseriiklikele eeskirjadele.
Sellised tähistused peavad olema piisavalt vastupidavad ja paigutatud vajalikesse kohtadesse.
 - 3.5. Evakuatsiooniteed ja -pääsud ja nende juurde viivad liikumisteed ja uksed peavad olema takistustest vabad, et neid oleks võimalik igal ajal ilma raskusteta kasutada.
 - 3.6. Evakuatsiooniteed ja -pääsud, mis vajavad valgustust, tuleb varustada piisava tugevusega avariivalgustussega juhaks, kui valgustus peaks rikki minema.
4. *Tulekahju avastamine ja tuletõrje*
 - 4.1. Olenevalt ehitustööplatsi omadustest, suuruselt ja ruumide kasutusest, platsil olevatest seadmetest, platsil olevate ainete füüsikalistest ja keemilistest omadustest ja kohal olevate inimeste töenäolisest maksimumarvust, peab ehitustööplatsil olema piisav arv vajalikke tuletõrjevahendeid ja vajaduse korral ka tulekahjuandureid ja häiresüsteeme.

(1) EÜT L 229, 7.9.1977, lk 12. Viimati muudetud direktiiviga 79/640/EMÜ (EÜT L 183, 19.7.1979, lk 1).

- 4.2. Nimetatud tuletõrjevahendeid, tulekahjuandureid ja häiresüsteeme tuleb regulaarselt kontrollida ja hooldada.
- Regulaarselt tuleb korraldada vajalikke katseid ja õppusi.
- 4.3. Mehaanilised tuletõrjevahendid peavad olema hõlpsasti kättesaadavad ja lihtsalt kasutatavad.
- Tuletõrjevahendid peavad olema märkidega tähistatud vastavalt direktiivi 77/576/EMÜ rakendamiseks vastuvõetud siseriiklikele eeskirjadele.
- Sellised tähistused peavad olema piisavalt vastupidavad ja paigutatud vajalikesse kohtadesse.
5. *Ventilatsioon*
- Tuleb võtta meetmeid, et tagada piisav varustus värske õhuga, võttes arvesse kasutatavaid töömeetodeid ja töötajate esitatavaid füüsilisi nõudmisi.
- Kui kasutatakse sundventilatsioonisüsteemi, tuleb seda töökorras pidada ning see ei tohi tekitada töötajate tervisele kahjulikku tõmbetuult.
- Kui see on töötajate tervise huvides vajalik, peab kontrollsüsteem rikkeist märku andma.
6. *Kokkupuude konkreetse ohuga*
- 6.1. Töötajad ei tohi kokku puutuda kahjuliku müratasemega ega kahjulike välismõjudega (näiteks gaas, aur, tolm).
- 6.2. Kui töötajad peavad sisenema alale, kus õhk võib sisaldada mürgiseid või kahjulikke aineid või kus ei ole piisavalt hapnikku või kus õhk on plahvatusohtlik, tuleb kõnealust õhku jälgida ja võtta meetmeid võimalike ohtude vältimiseks.
- 6.3. Töötajat ei tohi mingil juhul saata tööle kõrge riskiteguriga suletud ruumi.
- Sellist töötajat tuleb vähemalt väljastpoolt jälgida ning võtta kõik vajalikud meetmed tagamaks, et töötajat saab tõhusalt ja viivitamata abistada.
7. *Temperatuur*
- Tööajal peab temperatuur olema inimestele sobiv, võttes arvesse kasutatavaid töömeetodeid ja töötajate esitatavaid füüsilisi nõudmisi.
8. *Loomulik ja kunstlik valgustus ehitustööplatsi töökohtades, ruumides ja liikumisteedel*
- 8.1. Töökohtades, ruumides ja liikumisteedel peab võimaluse korral olema piisav loomulik valgustus ning öösel ja ajal, mil päevavalgus ei ole piisav, tuleb tagada otstarbekas ja piisav kunstlik valgustus; vajaduse korral tuleb kasutada põrutuskindlaid kaasaskantavaid valgusallikaid.
- Kasutatava kunstliku valgustuse värv ei tohi muuta ega mõjutada signaalide ega suunaviitade tähelepanдавust.
- 8.2. Valgustid tuleb paigaldada ruumidesse, töökohtadele ja liikumisteedele selliselt, et paigaldatud valgustid ei oleks tööliste ohtlikud.
- 8.3. Ruumid, töökohad ja liikumisteed, kus töötajad satuvad kunstliku valgustuse rikke korral ohtu, peavad olema varustatud piisava tugevusega avariivalgustusega.
9. *Uksed ja väravad*
- 9.1. Lükanduksed peavad olema varustatud ohutusseadisega, mis ei lase neil siinidelt maha joosta ja ümber kukkuda.
- 9.2. Ülespoole avanevad uksed ja väravad peavad olema varustatud mehhanismiga, mis ei lase neil tagasi alla kukkuda.
- 9.3. Evakuatsiooniteedele jäävad uksed ja väravad tuleb vastavalt tähistada.
- 9.4. Eelkõige sõidukitele mõeldud väravate vahetus läheduses peavad olema jalakäijate uksed, kui jalakäijatel ei ole muul moel tagatud ohutu läbikäik; sellised uksed peavad olema selgelt tähistatud ja alati läbipääsetavad.

- 9.5. Mehaanilised ukсед ja väravad peavad töötama selliselt, et nad ei põhjustaks töötajate jaoks õnnetusohu.
- Sellised ukсед ja väravad peavad olema varustatud hädaseiskamiseadistega, mida on lihtne ära tunda ja millele on lihtne juurde pääseda ning, välja arvatud juhul, kui nad avanevad voolukatkestuse korral automaatselt, peab olema võimalik neid käsitsi avada.
10. *Liikumisteed ja ohualad*
- 10.1. Liikumisteed, kaasa arvatud trepid, kinnitatud redelid ning laadimisplatvormid ja -rambid, peavad olema arvestatud, paigaldatud, seatud ja kättesaadavaks tehtud selliselt, et neile oleks tagatud lihtne, ohutu ja otsustarbekas juurdepääs, mis ei seaks ohtu nende liikumisteede läheduses töötavaid töötajaid.
- 10.2. Jalakäijate ja/või kaupade liikumiseks kasutatavad teed, kaasa arvatud teed, mida kasutatakse laadimiseks ja lossimiseks, peavad olema mõõtmetega, mis vastaksid tõenäoliste kasutajate arvule ja asjaomase tegevuse liigile.
- Kui liikumisteedel kasutatakse transpordivahendeid, tuleb muudele ehitustööplatsi kasutajatele võimaldada piisavalt ohutu liikumisruum või piisavad kaitsevahendid.
- Liikumisteed peavad olema selgelt tähistatud ning neid tuleb regulaarselt kontrollida ja korras hoida.
- 10.3. Sõidukite liikumisteede ja uste, väravate, jalakäijate läbipääsude, koridoride ja treppide vahele peab jääma piisavalt ruumi.
- 10.4. Kui ehitustööplatsil on piiratud juurdepääsuga alapid, peavad need olema varustatud seadmetega, mis ei lase vastava loata töötajatel siseneda.
- Nende töötajate kaitseks, kes tohivad ohualale siseneda, tuleb võtta asjakohased meetmed.
- Ohualad peavad olema selgelt tähistatud.
11. *Laadimisplatvormid ja -rambid*
- 11.1. Laadimisplatvormid ja -rambid peavad sobima veetava kauba mõõtmetega.
- 11.2. Laadimisplatvormidel peab olema vähemalt üks väljapääs.
- 11.3. Laadimisrambid peavad olema piisavalt ohutud, et töötajad sealt alla ei kukuks.
12. *Liikumisvabadus töökohtades*
- Töökohtade põrandad peavad olema sellised, et töötajad saaksid oma töö tegemiseks piisavalt liikuda, võttes arvesse ka vajalikke seadmeid ja aparate.
13. *Esmaabi*
- 13.1. Tööandja peab tagama võimaluse anda esmaabi ja selle, et igal ajal on võimalik kutsuda appi vastava koolitusega töötajad.
- Tuleb võtta meetmeid tagamaks, et töötajad, kellel on juhtunud õnnetus või kes on järsku haigeks jäänud, saab arstiabi andmiseks mujale viia.
- 13.2. Kui töö ulatus või tegevusliigid seda eeldavad, peab olema olemas üks või mitu esmaabiruumi.
- 13.3. Esmaabiruumid peavad olema varustatud elementaarsete esmaabivahendite ja -seadmetega ning neile peab olema võimalik kanderaamiga lihtsalt juurde pääseda.
- Vahendid peavad olema tähistatud vastavalt direktiivi 77/576/EMÜ rakendamiseks vastuvõetud siseriiklikele eeskirjadele.
- 13.4. Lisaks sellele peavad esmaabivahendid olema kättesaadavad kõigis kohtades, kus töötingimused seda eeldavad.
- Need vahendid peavad olema asjakohaselt tähistatud ja lihtsalt kättesaadavad.
- Kohaliku hädaabiteenistuse aadress ja telefoninumber peavad olema selgesti nähtavalt välja pandud.

14. *Sanitaarvahendid*
- 14.1. Riietusruumid jaapid
- 14.1.1. Töötajatele tuleb tagada sobivad riietusruumid, kui nad peavad kandma spetsiaalseid tööriideid ja kui ter-
vist või sündsust silmas pidades ei saa eeldada, et töötajad vahetaksid riideid mujal.

Riietusruumidele peab olema lihtne juurde pääseda, need peavad olema piisava suurusega ning varustatud
istmetega.
- 14.1.2. Riietusruumid peavad olema piisavalt suured ning neis peavad olema vahendid, mis võimaldavad töötaja-
tel vajaduse korral kuivatada oma tööriideid ning isiklikke riideid ja asju ning hoida neid lukustatult.

Kui asjaolud (nt ohtlikud ained, niiskus, mustus) seda nõuavad, peavad olemas olema vahendid, et hoida
tööriideid töötajate isiklikest riietest ja asjadest eraldi.
- 14.1.3. Meeste ja naiste jaoks tuleb ette näha eraldi riietusruumid või riietusruumide kasutamine eri aegadel.
- 14.1.4. Kui punkti 14.1.1 esimeses lõigus sätestatud riietusruume ei ole vaja, peab igal töötajal olema koht, kuhu
ta saab oma riided ja isiklikud asjad luku taha panna.
- 14.2. Dušid ja valamud
- 14.2.1. Kui seda eeldab töö laad või tervishoid, tuleb töötajatele võimaldada piisav arv sobivaid dušše.

Meeste ja naiste jaoks tuleb ette näha eraldi duširuumid või duširuumide kasutamine eri aegadel.
- 14.2.2. Duširuumid peavad olema piisavalt suured, et kõik töötajad saaksid takistusteta pesta asjakohastele hügiee-
nistandarditele vastavates tingimustes.

Dušid peavad olema varustatud nii külma kui ka sooja veega.
- 14.2.3. Kui punkti 14.2.1 esimese lõigu alusel ei ole dušše vaja, peab töökoha läheduses ja riietusruumides olema
piisav arv voolava (vajadusel sooja) veega valamuid.

Kui see on sündsuse huvides vajalik, tuleb meeste ja naiste jaoks ette näha eraldi valamud või valamute
kasutamine eri aegadel.
- 14.2.4. Kui ruumid, kus on dušš või valamud, asuvad riietusruumidest eraldi, peab nende vahel olema lihtne lii-
kuda.
- 14.3. Tualetid ja valamud
- Töökohtade, puhkeruumide, riietusruumide ning duši- ja valamuruumide läheduses peavad töötajate käsu-
tuses olema spetsiaalsed ruumid piisava arvu tualettide ja valamutega.

Meeste ja naiste jaoks tuleb ette näha eraldi tualetid või tualettide kasutamine eri aegadel.
15. *Puhke- ja/või eluruumid*
- 15.1. Kui töötajate ohutuse või tervise seisukohast on vajalik, eelkõige seoses teostatava tegevuse liigiga, või kui
töökohal on rohkem kui teatav arv töötajaid või kui ehitustööplats on kõrvalises kohas, peavad töötajate
käsituses olema lihtsalt juurdepääsetavad puhke- ja/või eluruumid.
- 15.2. Puhke- ja/või eluruumid peavad olema piisavalt suured ja varustatud asjaomase töötajate arvu jaoks pii-
sava arvu laudade ja seljatugedega istmetega.
- 15.3. Kui selliseid ruume ei ole, tuleb töötajate käsutusse anda muud ruumid, kus nad saavad töökatkestuste ajal
viibida.

- 15.4. Alalistes eluruumides peavad, kui neid ei kasutata ainult erandjuhtudel, olema piisavad sanitaarseadmed, puhkeruum ja vaba aja veetmise ruum.
- Sellised ruumid peavad olema varustatud voodite, kappide, laudade ja seljatoega istmetega, võttes arvesse töötajate arvu ja vajadusel mõlemast soost töötajate olemasolu.
- 15.5. Mittesuitsetajate kaitseks ebamugavuse eest, mida tubakasuits põhjustab puhkeruumides ja/või eluruumides, tuleb võtta asjakohased meetmed.
16. *Rasedad naised ja imetavad emad*
- Rasedatel naistel ja imetavatel emadel peab olema võimalik sobivates tingimustes pikali heita ja puhata.
17. *Puuetega töötajad*
- Vajaduse korral tuleb töökohtade korraldamisel arvesse võtta puuetega töötajaid.
- See säte kehtib eelkõige uste, vahekäikude, treppide, duššide, valamute, tualettide ja töökohtade suhtes, mida puuetega inimesed otseselt kasutavad või kus nad viibivad.
18. *Muud sätted*
- 18.1. Ehitustööplatsi ümbrus ja piirid peavad olema tähistatud selliselt, et nad oleksid selgelt nähtavad ja ära-tuntavad.
- 18.2. Töötajatel peab ehitustööplatsil olema piisavalt joogivett ja võimalusel ka muud sobivat alkohoolivaba jooki nii kasutatavates ruumides kui ka töökohtade läheduses.
- 18.3. Töötajatel peab olema võimalik:
- süüa rahuldavates tingimustes,
 - vajaduse korral valmistada süüa rahuldavates tingimustes.

B OSA

KONKREETSSED MIINIMUMNÕUDED E HITUSTÖÖPLATSIL ASUVATELE TÖÖKOHTADELE

Sissejuhatav märkus

Kui seda nõuab konkreetne olukord, ei tohiks nende miinimumnõuete allpool kahte osasse jaotamist pidada siduvaks.

I jagu

Ehitustööplatsil siseruumides asuvad töökohad

1. *Stabiilsus ja tugevus*
- Tööruumide konstruktsioon ja stabiilsus peavad vastama nende kasutusotstarbele.
2. *Avariiüksed*
- Avariiüksed peavad avanema väljapoole.
- Avariiüksed ei tohi olla selliselt lukustatud ega suletud, et inimene, kellel on vaja neid ohuolukorras kasutada, ei saa neid lihtsalt ja viivitamata kasutada.
- Avariiustena ei tohi kasutada lükanduksi ega pöörduksi.

3. *Ventilatsioon*

Kui kasutatakse kliimaseadmeid või mehaanilisi ventilatsiooniseadmeid, ei tohi need tekitada töötajatele ebameeldivat tõmbetuult.

Igasugune sade või mustus, mis võib õhu saastamisega seada otsesesse ohu töötajate tervise, tuleb viivitamata kõrvaldada.
4. *Temperatuur*
 - 4.1. Puhkeruumide, tööl olevate töötajate ruumide, sanitaarsõlmede, sööklate ja esmaabiruumide temperatuur peab vastama nende ruumide konkreetsele otstarbele.
 - 4.2. Aknad, katuseaknad ja klaasist vaheseinad peaksid võimaldama vältida liigset päikesevalgust, arvestades töö iseloomu ja ruumi kasutust.
5. *Loomulik ja kunstlik valgustus*

Võimaluse korral peab töökohtades olema piisav loomulik valgustus ning lisaks sellele peab seal olema töötajate ohutuse ja tervise kaitsmiseks piisav kunstlik valgustus.
6. *Ruumide põrandad, seinad, laed ja katused*
 - 6.1. Töökohtade põrandal ei tohi olla ohtlikke muhke, auke ega kallakuid ning põrandad peavad olema kinnitatud ja stabiilsed ega tohi olla libedad.
 - 6.2. Põrandate, seinte ja lagede pind peab olema selline, et neid saaks vastavalt asjakohastele hügieenistandarditele puhastada ja värskendada.
 - 6.3. Läbipaistvad ja poolläbipaistvad seinad, eelkõige klaasist vaheseinad ruumides või töökohtade ja liikumisteede lähedal peavad olema selgelt tähistatud ja valmistatud ohutust materjalist või olema kaitstud selliste kohtade või liikumisteede eest, et töötajad ei puutuks seintega kokku ega saaks viga, kui seinad peaksid purunema.
7. *Aknad ja katuseaknad*
 - 7.1. Töötajad peavad saama aknaid, ventilaatoreid ohutult avada, sulgeda, reguleerida ja kinnitada.

Avatuna ei tohi nad töötajatele ohtlikud olla.

 - 7.2. Aknad ja katuseaknad peavad olema projekteeritud koos seadmetega või varustatud seadistega, mille abil saab neid puhastada, ilma et see oleks ohtlik seda tööd tegevatele töötajatele või muudele kohal viibivatele töötajatele.
8. *Uksed ja väravad*
 - 8.1. Uste ja väravate asukoht, arv ja mõõtmed ning nende valmistamiseks kasutatud materjalid olenevad vastavate ruumide või piirkondade laadist ja kasutusest.
 - 8.2. Läbipaistvad uksed peavad olema silma kõrgusel vajalikult tähistatud.
 - 8.3. Pöörduksed ja -väravad peavad olema läbipaistvad või läbipaistva paneeliga.
 - 8.4. Juhul kui uste ja väravate läbipaistvad või poolläbipaistvad pinnad ei ole tehtud turvamaterjalist ja kui on oht, et töötajad võivad ukse või värava purunemisel viga saada, peavad pinnad olema purunemise vastu kaitstud.
9. *Liikumisteed*

Liikumisteed peavad olema selgelt märgistatud, kui see on ruumi seadmete ja kasutuse tõttu töötajate kaitsmise huvides vajalik.

10. *Erimeetmed eskalaatorite ja liikuvate teede jaoks*

Eskalaatorid ja liikuvad teed peavad töötama ohutult.

Nad peavad olema varustatud kõigi vajalike ohutusseadistega.

Nad peavad olema varustatud kergesti äratuntavate ja ligipääsetavate väljalülitusseadmetega.

11. *Ruumide mõõtmed ja õhuruum*

Tööruumid peavad olema piisava pindala ja kõrgusega, et töötajatel oleks võimalik tööd teha oma turvalisust, tervist ja heaolu ohustamata.

II jagu

Ehitustööplatsil välitingimustes asuvad töökohad

1. *Stabiilsus ja tugevus*

1.1. Kõrgel või madalal asuvad liikuvad ja kinnitatud töökohad peavad olema tugevad ja stabiilsed, arvestades:

- neis töötavate töötajate arvu,
- maksimaalset koormust, mida nad peavad kandma, ja raskuse jaotust,
- võimalikke välismõjusid.

Juhul kui töökohtade toetus ja muud komponendid ei ole oma olemuselt stabiilsed, tuleb nende stabiilsus tagada sobivate ja ohutute kinnitusmeetoditega, vältimaks töökohtade või nende osade spontaanseid või valel ajal toimuvat liikumist.

1.2. Kontrollimine

Stabiliseeritust ja kindlust tuleb asjakohaselt kontrollida, eriti pärast igasuguseid muudatusi töökoha kõrguses või sügavuses.

2. *Energiajaotusrajatised*

2.1. Ehitustööplatsil olevaid energiajaotusrajatisi, eriti selliseid, millele võivad mõju avaldada välistegurid, tuleb regulaarselt kontrollida ja hooldada.

2.2. Rajatised, mis olid olemas enne platsi rajamist, tuleb kindlaks määrata, üle kontrollida ja selgelt tähistada.

2.3. Kui võimalik, tuleb pea kohal asuvad elektriliinid kas platsilt ära suunata või vool nendest välja lülitada.

Kui see pole võimalik, tuleb paigaldada barjäärid või sildid tagamaks, et liiklusvahendid ja rajatised ei puutu nendega kokku.

Kui liiklusvahendid peavad sõitma liinide alt läbi, tuleb kasutada sobivaid hoiatusi ja ripp-kaitseadmeid.

3. *Ilmastiku mõju*

Töötajaid tuleb kaitsta ilmastikumõjude eest, mis võivad mõjutada nende tervist ja ohutust.

4. *Kukkuvad esemed*

Kui see on tehniliselt teostatav, peavad töötajad olema kollektiivsete meetoditega kukkuvate esemete eest kaitstud.

Materjalid ja seadmed peavad olema paigutatud või laotud nii, et oleks välistatud nende kokkuvajumine või ümberkukkumine.

Vajaduse korral tuleb platsile rajada kaetud käigud või muuta pääs ohupiirkonda võimatuks.

5. *Kõrgelt kukkumine*
- 5.1. Kõrgelt kukkumist tuleb füüsiliselt takistada eeskätt tugeva piirde abil, mis on piisavalt kõrge ning millel on vähemalt otsalaud, peakäsipuu ja vahekäsipuu, või alternatiivsete vahenditega.
- 5.2. Põhimõtteliselt tohib töid kõrgustes teostada ainult vastava varustusega või kollektiivsete kaitsevahendite, näiteks piirete, platvormide ja turvavõrkude olemasolul.
- Kui sellise varustuse kasutamine ei ole võimalik töö iseloomu tõttu, tuleb tagada sobivad juurdepääsuva-hendid ning kasutada turvarakmeid ning muid turvakinnitusmeetodeid.
6. *Tellingud ja redelid (*)*
- 6.1. Kõik tellingud peavad olema korralikult projekteeritud, konstrueeritud ja hooldatud tagamaks, et nad ei vaju kokku ega hakka juhuslikult liikuma.
- 6.2. Tööplatvormid, läbikäigud ja tellingute trepid peavad olema selliselt konstrueeritud, selliste mõõtmetega ja selliselt kaitstud ning neid tuleb kasutada nii, et oleks välistatud inimeste kukkumine või jäämine kukku-vate esemete alla.
- 6.3. Pädev isik peab tellinguid kontrollima:
- enne kasutuselevõtmist;
 - edaspidi regulaarselt;
 - pärast igasuguseid muudatusi, kasutamata olekut, halbu ilmastikutingimusi, maavärinat või muid asja-olusid, mis võivad olla mõjutanud nende tugevust või stabiilsust.
- 6.4. Redelid peavad olema piisavalt tugevad ja korralikult hooldatud.
- Neid tuleb kasutada korrektselt, sobivates kohtades ning kooskõlas nende otstarbega.
- 6.5. Liikuvad tellingud tuleb kinnitada vältimaks spontaanset liikumist.
7. *Tõsteseadmed (*)*
- 7.1. Kõik tõsteseadmed ja nende juurde kuuluvad abiseadmed, kaasa arvatud nende koostisosad, ankurdused, toed, peavad olema:
- korralikult projekteeritud ja konstrueeritud ning ettenähtud otstarbeks piisavalt tugevad;
 - nõuetekohaselt paigaldatud ja kasutatud;
 - heas töökorras;
 - kontrollitud ning regulaarselt katsetatud ja inspekteeritud vastavalt kehtivatele õigusaktidele;
 - juhitud pädevate ja vastava koolituse saanud töötajate poolt.
- 7.2. Kõigis tõste- ja abiseadmetes peab olema näha informatsioon nende maksimaalse koormuse kohta.
- 7.3. Tõste- ja abiseadmeid tohib kasutada ainult sellel otstarbel, mille jaoks nad on mõeldud.
8. *Kaevandamise ja materjalide käsitlemise jaoks mõeldud sõidukid ja masinad (*)*
- 8.1. Kõik kaevandamise ja materjalide käsitlemise jaoks mõeldud sõidukid ja masinad peavad olema:
- korralikult projekteeritud ja konstrueeritud, arvestades võimaluse korral ergonoomia põhimõtteid;
 - heas töökorras;
 - nõuetekohaselt kasutatavad.

(*) Seda punkti täpsustatakse tulevase direktiiviga, millega muudetakse direktiivi 89/655/EMÜ, pidades eelkõige silmas nimetatud direktiivi lisa punkti 3 täiendamist.

- 8.2. Kaevandamise ja materjalide käsitlemise jaoks mõeldud masinate juhid ja operaatorid peavad olema saanud vastava ettevalmistuse.
- 8.3. Tuleb võtta ennetavaid meetmeid tagamaks, et kaevandamise ja materjalide käsitlemise jaoks mõeldud masinad ei kuku kaevandusse ega vette.
- 8.4. Võimaluse korral peavad kaevandamise ja materjalide käsitlemise jaoks mõeldud masinad olema varustatud seadmetega, mis kaitsevad juhti puruksmuljumise eest masina ümbermineku korral ning kukkuvate esemete eest.
9. *Rajatised, masinad, seadmed (*)*
- 9.1. Rajatised, masinad ja seadmed, kaasa arvatud käsi-tööriistad (elektrilised või mitte) peavad olema:
- korralikult projekteeritud ja konstrueeritud, arvestades võimaluse korral ergonoomia põhimõtteid;
 - heas töökorras;
 - kasutatud ainult sellise töö jaoks, milleks nad on mõeldud;
 - kasutatud vastava koolituse saanud töötajate poolt.
- 9.2. Rõhu all olevaid rajatise ja seadmeid tuleb kontrollida ning regulaarselt katsetada ja inspekteerida kooskõlas kehtivate õigusaktidega.
10. *Kaevandused, kaevud, maa-alused tööd, tunnelid ja mullatööd*
- 10.1. Kaevanduses, kaevus, tunnelis ja maa all töötades tuleb tarvitusele võtta vajalikud ettevaatusabinõud:
- kasutada tuleb sobivaid tugirajatise või muldeid;
 - vältida tuleb ohte, mis kaasnevad inimeste, materjalide või esemete kukkumise või üleujutusega;
 - kõigis töökohtades peab olema piisav ventilatsioon, et tagada hingamiseks sobiv atmosfäär, mis ei ole ohtlik ega tervisele kahjulik;
 - tulekahju või vee või materjalide sissevoolu korral peab töötajatel olema võimalik jõuda ohutusse kohta.
- 10.2. Enne kaevandamise algust tuleb võtta meetmeid, et määrata kindlaks ja muuta minimaalseks maa-alustest kaablitest ja muudest jaotussüsteemidest tulenev oht.
- 10.3. Kaevandustesse ja neist välja peavad viima ohutud liikumisteed.
- 10.4. Mulla ja materjalide kuhjad ning liikuvad sõidukid tuleb kaevandustest eemal hoida; vajaduse korral tuleb selleks püstitada barjäärid.
11. *Lammutustööd*
- Kui hoone või ehitise lammutamine võib kujutada endast ohtu:
- tuleb kasutada asjakohaseid ettevaatusabinõusid, meetmeid ja töökorda;
 - töö tuleb kavandada ja teostada pädeva isiku järelevalve all.
12. *Metall- või betoonsõrestikud, raketised ja rasked valmiselemendid*
- 12.1. Metall- või betoonsõrestikke ja nende komponente, raketisi, valmiselemente või ajutisi tugisid ning tugimüüre võib püstitada ning demonteerida ainult pädeva isiku järelevalve all.
- 12.2. Tuleb rakendada vajalikud ettevaatusabinõud, et kaitsta töötajaid rajatise ajutisest haprusest või ebastabiilsusest tuleneva ohu eest.

(*) Seda punkti täpsustatakse tulevase direktiiviga, millega muudetakse direktiivi 89/655/EMÜ, pidades eelkõige silmas nimetatud direktiivi lisa punkti 3 täiendamist.

- 12.3. Rakised, ajutised toed ning tugimüürid tuleb kavandada, projekteerida ja paigaldada ning neid hooldada nii, et nad kannataksid ohutult igasugust pinget ja survet, mille alla nad võivad sattuda.
13. *Kohverdamid ja kessoonid*
- 13.1. Kõik kohverdamid ja kessoonid peavad olema:
- a) hästi konstrueeritud, sobivatest, kindlatest ja piisava tugevusega materjalidest;
 - b) vastavalt varustatud, et töötajad saaksid vee või materjalide äkilise sissetungi puhul varju.
- 13.2. Kohverdamide ja kessoonide konstrueerimine, paigaldamine, ümberkujundamine ja demonteerimine peab toimuma pädeva isiku järelevalve all.
- 13.3. Pädev isik peab kõiki kohverdame ja kessoone regulaarselt kontrollima.
14. *Töö katustel*
- 14.1. Kui on vaja ära hoida riske või kui kõrgus või kallak on suuremad kui liikmesriigid on ette näinud, tuleb tarvitusele võtta kollektiivsed ettevaatusabinõud, et hoida ära töötajate, tööriistade ja muude esemete ning materjalide kukkumine.
- 14.2. Kui töötajad peavad töötama katusel või selle lähedal või mõnel muul haprast materjalist pinnal, millest on võimalik läbi kukkuda, tuleb võtta ennetavaid meetmeid tagamaks, et nad ei astu kogemata haprast materjalist pinnale ega kuku alla.
-

Muud ohutust ja tervishoidu käsitlevad direktiivid

Et olla kindel viidatavate Euroopa õigusaktide kehtivuses, on soovitatav kontrollida EUR-Lexi veebisaiti (<http://eur-lex.europa.eu>).

Direktiiv 89/654/EMÜ

Nõukogu direktiiv, 30. november 1989, töökohale esitatavate ohutuse ja tervishoiu miinimumnõuete kohta (esimene üksikdirektiiv direktiivi 89/391/EMÜ artikli 16 lõike 1 tähenduses), EÜT L 393, 30.12.1989

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31989L0654:ET:HTML>

Direktiiv 89/656/EMÜ

Nõukogu direktiiv, 30. november 1989, töötajate isikukaitsevahendite kasutamisega seotud tervisekaitse ja ohutuse miinimumnõuete kohta (kolmas üksikdirektiiv direktiivi 89/391/EMÜ artikli 16 lõike 1 tähenduses), EÜT L 393, 30.12.1989

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31989L0656:ET:HTML>

Direktiiv 90/269/EMÜ

Nõukogu direktiiv, 29. mai 1990, tervishoiu ja ohutuse miinimumnõuete kohta, mis käsitlevad raskuste käsitsi teisaldamist, millega kaasneb eelkõige töötajate seljavigastuse oht (neljas üksikdirektiiv direktiivi 89/391/EMÜ artikli 16 lõike 1 tähenduses), EÜT L 156, 21.6.1990

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31990L0269:ET:HTML>

Direktiiv 90/270/EMÜ

Nõukogu direktiiv, 29. mai 1990, kuvariga töötamise tervishoiu ja ohutuse miinimumnõuete kohta (viies üksikdirektiiv direktiivi 87/391/EMÜ artikli 16 lõike 1 tähenduses), EÜT L 156, 21.6.1990

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31990L0270:ET:HTML>

Direktiiv 92/58/EMÜ

Nõukogu direktiiv 92/58/EMÜ, 24. juuni 1992, töökohas kasutatavate ohutus- ja/või tervisekaitsemärkide miinimumnõuete kohta (ühedsas üksikdirektiiv direktiivi 89/391/EMÜ artikli 16 lõike 1 tähenduses), EÜT L 245, 26.8.1992

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31992L0058:ET:HTML>

Direktiiv 92/85/EMÜ

Nõukogu direktiiv 92/85/EMÜ, 19. oktoober 1992, rasedate, hiljuti sünnitanud ja rinnaga toitvate töötajate tööohutuse ja töetervishoiu parandamise meetmete kehtestamise kohta (kümnes üksikdirektiiv direktiivi 89/391/EMÜ artikli 16 lõike 1 tähenduses), EÜT L 348, 28.11.1992

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31992L0085:ET:HTML>

Direktiiv 98/24/EÜ

Nõukogu direktiiv 98/24/EÜ, 7. aprill 1998, töötajate tervise ja ohutuse kaitse kohta keemiliste mõjuritega seotud ohtude eest tööl (neljateistkümnes üksikdirektiiv direktiivi 89/391/EMÜ artikli 16 lõike 1 tähenduses), EÜT L 131, 5.5.1998

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31998L0024:ET:HTML>

Direktiiv 1999/92/EÜ

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 1999/92/EÜ, 16. detsember 1999, plahvatusohtlikust keskkonnast potentsiaalselt ohustatud töötajate ohutuse ja tervisekaitse parandamise miinimumnõuete kohta (viieteistkümnes üksikdirektiiv direktiivi 89/391/EMÜ artikli 16 lõike 1 tähenduses), EÜT L 23, 28.1.2000

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31999L0092:ET:HTML>

Direktiiv 2000/54/EÜ

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2000/54/EÜ, 18. september 2000, töötajate kaitse kohta bioloogiliste mõjuritega kokkupuutest tulenevate ohtude eest tööl (seitsmes üksikdirektiiv direktiivi 89/391/EMÜ artikli 16 lõike 1 tähenduses), EÜT L 262, 17.10.2000

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32000L0054:ET:HTML>

Direktiiv 2002/44/EÜ

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2002/44/EÜ, 25. juuni 2002, töetervishoiu ja tööohutuse miinimumnõuete kohta seoses töötajate kokkupuutega füüsikalistest mõjuritest (vibratsioon) tulenevate riskidega (kuueteistkümnes üksikdirektiiv direktiivi 89/391/EMÜ artikli 16 lõike 1 tähenduses), EÜT L 177, 6.7.2002

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32002L0044:ET:HTML>

Direktiiv 2003/10/EÜ

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2003/10/EÜ, 6. veebruar 2003, töetervishoiu ja tööohutuse miinimumnõuete kohta seoses töötajate kokkupuutega füüsikalistest mõjuritest (müra) tulenevate riskidega (seitsmeteistkümnes üksikdirektiiv direktiivi 89/391/EMÜ artikli 16 lõike 1 tähenduses), ELT L 43, 15.2.2003

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32003L0010:ET:HTML>

Direktiiv 2004/37/EÜ

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2004/37/EÜ, 29. aprill 2004, töötajate kaitse kohta tööl kantserogeenide ja mutageenidega kokkupuutest tulenevate ohtude eest (kuues üksikdirektiiv nõukogu direktiivi 89/391/EMÜ artikli 16 lõikes 1 tähenduses) (kodifitseeritud versioon) (EMPs kohaldatav tekst), ELT L 158, 30.4.2004

[http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32004L0037R\(01\):ET:HTML](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32004L0037R(01):ET:HTML)

Direktiiv 2004/40/EÜ

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2004/40/EÜ, 29. aprill 2004, töötervishoiu ja tööohutuse miinimumnõuete kohta seoses töötajate kokkupuutega füüsilisest mõjuritest (elektromagnetväljad) tulenevate riskidega (kaheksateistkümnnes üksikdirektiiv direktiivi 89/391/EMÜ artikli 16 lõikes 1 tähenduses), ELT L 159, 30.4.2004
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2004:184:0001:0009:ET:PDF>

Direktiiv 2006/25/EÜ

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2006/25/EÜ, 5. aprill 2006, töötervishoiu ja tööohutuse miinimumnõuete kohta seoses töötajate kokkupuutega füüsikalistest mõjuritest (tehislik optiline kiirgus) tulenevate riskidega (üheksateistkümnnes üksikdirektiiv direktiivi 89/391/EMÜ artikli 16 lõike 1 tähenduses), ELT L 114, 27.4.2006
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:114:0038:01:ET:HTML>

Direktiiv 2009/104/EÜ

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/104/EÜ, 16. september 2009, töötajate poolt tööl kasutatavatele töövahenditele esitatavate ohutuse ja tervishoiu miinimumnõuete kohta (teine üksikdirektiiv direktiivi 89/391/EMÜ artikli 16 lõike 1 tähenduses) (EMPs kohaldatav tekst), ELT L 260, 3.10.2009
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32009L0104:ET:HTML>

Direktiiv 2009/148/EÜ

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/148/EÜ, 30. november 2009, töötajate kaitsmise kohta asbestiga kokkupuutest tulenevate ohtude eest tööl (EMPs kohaldatav tekst), ELT L 330, 16.12.2009
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32009L00148:ET:HTML>

KOMISJONI TEATIS NÕUKOGULE, EUROOPA PARLAMENDILE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE, töötervishoidu ja -ohutust käsitlevate direktiivide 92/57/EMÜ (ajutised ja liikuvad ehitustööplatsid) ning 92/58/EMÜ (töökohas kasutatavad ohutusmärgid) tegeliku rakendamise kohta

KOM(2008) 698 (lõplik)

1. SISSEJUHATUS

Käesoleva teatisega järgib komisjon oma kohustust¹ hinnata õigusliku raamistiku rakendamist selle parandamise eesmärgil.

See põhineb peamiselt liikmesriikide esitatud riiklikel aruannetel² ja sõltumatu eksperdi aruandel, milles analüüsitakse kahe kõnealuse direktiivi rakendamist kõigis asjaomastes era- ja/või riiklikes majandussektorites. Lisaks kasutatakse 2003. ja 2004. aastal 15 liikmesriigis korraldatud ehitussektori ohutust käsitlevate Euroopa kontrollikampaaniate tulemusi, viimaseid Euroopa statistikaandmeid tööõnnetuste kohta ja õpetlikke kogemusi, mida komisjon on saanud direktiivide ülevõtmise ja kohaldamise järelevalvet teostades.

Hindamine hõlmab kahe direktiivi ülevõtmist ja rakendamist üksnes EL 15 riikides. Nimetatud direktiivid on nõukogu 24. juuni 1992. aasta direktiiv 92/57/EMÜ tööohutuse ja -tervishoiu miinimumnõuete rakendamise kohta ajutistel või liikuvatel ehitustööplatsidel ning nõukogu 24. juuni 1992. aasta direktiiv 92/58/EMÜ töökohas kasutatavate ohutus- ja/või tervisekaitsemärkide miinimumnõuete kohta⁴. Komisjon usub, et see hindamine on ka 12 uue liikmesriigi jaoks rohke ja kasuliku teabe allikas kahe direktiivi kohaldamisel.

2. ÕIGUSLIK MÕJU

2.1. Direktiiv 92/57/EMÜ

Liikmesriikide riiklikud aruanded⁵ näitavad, et direktiivi 92/57/EMÜ vormiline mõju (lihtsustamine, tõhustamine, konsolideerimine ja kodifitseerimine) on aidanud liikmesriikidel ühtlustada, konsolideerida ja ajakohastada olemasolevaid riiklikke õigusakte. Siiski leiab mõni liikmesriik, et direktiivid ei ole mõjutanud õigus-/halduspõhimõtteid.

Sisuline mõju riiklikele õigusaktidele on olnud kõikides liikmesriikides märkimisväärne. Isegi need liikmesriigid, kes leidsid endil juba olevat hästi väljaarendatud riiklikud õigusaktid, tegid muudatusi, et hõlmata direktiivi põhimõisteid. Direktiivi tulemusel tehti kõikidesse riiklikesse

¹ Teatis „Töö kvaliteedi ja tootlikkuse parandamine: ühenduse töötervishoiu ja tööohutuse strateegia aastateks 2007–2012” KOM(2007) 62 lõplik, 21.2.2007.

² Saadetud komisjonile kahe kõnealuse direktiivi artiklite 14 ja 11 alusel. Need artiklid on hiljem direktiiviga 2007/30/EÜ kehtetuks tunnistatud.

³ EÜT L 245, 26.8.1992, lk 6.

⁴ EÜT L 245, 26.8.1992, lk 23.

⁵ Kaks liikmesriiki, kes soovisid olla kindlad, et direktiivi hinnatakse objektiivselt, kasutasid sõltumatute väliskonsultantide korraldatud küsitlusi/uuringuid. Pääaegu kõigis liikmesriikides oli sotsiaalpartneritel aruande koostamises väga oluline osa.

töötervishoiu ja -ohutuse õigusaktidesse olulisi lisandusi, eelkõige seoses projekteerimise ja ehitusplatsi koordineerimise, ohutuse ja tervisekaitse kava ning ohutuse ja tervisekaitse kaustaga.

Peamiseks mõjuku peetakse uut lähenemisviisi seoses ennetustööga, eelkõige erinevate isikute kohustuste ja vastutuse määramist ehitusplatsil.

Direktiiv 92/58/EMÜ

Enamik liikmesriike otsustas tunnistada kehtetuks varasemad ohutusmärke käsitlevad sätted, millega oli üle võetud direktiiv 77/576/EMÜ, ja asendada need uute õigusaktidega, millega võeti üle direktiiv 92/58/EMÜ. Mõni riik leiab, et uued sätted on nende õiguslikku raamistikku täiendanud, laiendanud ja ajakohastanud ja võimaldanud ka konsolideerida riiklikke õigusnorme.

Peamiste sisuliste muudatustega võetakse kasutusele uued eeskirjad, mis käsitlevad märke, sealhulgas suulisi märguandeid ja viipemärke, mida eelmine direktiiv ei hõlmanud, ja tööandja uued kohustused teavitada, koolitada ja nõustada töötajaid. Lisaks laiendatakse kõnealuste muudatustega direktiivi kohaldamisala kõikidele tegevusvaldkondadele.

3. DIREKTIIVIDEGA 92/57/EMÜ JA 92/58/EMÜ SEOTUD TEADLIKKUSE SUURENDAMISE JA KÕRVALMEETMED

Kui mõlemad direktiivid olid vastu võetud, tegid komisjon ja liikmesriigid nende kohta teavitustööd ja andsid nõu, kuidas neid ehitusplatsidel ja töökohas kasutatavate märkidega seoses rakendada. Töökoha ohutuse, hügieeni ja tervisekaitse teemaline Euroopa aasta 1992, Euroopa tööohutuse ja töötervishoiu nädalad ning riiklikud teadlikkuse kasvatamise kampaaniad olid eriti kasulikud teabe levitamisel ja vastutavate isikute teadlikuks tegemisel nende kohustustest. 1994. aastal moodustatud Euroopa Tööohutuse ja Töötervishoiu Agentuur⁶ osales üleeuroopalises teavitustöös ja teadlikkuse kasvatamises ning lõi omakorda ehitusalase ohutuse foorumi, et edendada kogemuste vahetamist valdkonnas tegutsejate seas, eelkõige väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEd) hulgas. Kõrgemate tööinspektorite komitee⁷ esitas samuti rakendamise- ja teadlikkuse kasvatamise algatusi (Euroopa kontrollikampaaniad).

Liikmesriigid kehtestasid ulatuslikud kavad aktiivse ennetustöö edendamiseks, integreeritud ennetustöö kohase teadlikkuse suurendamiseks ja praktiliste suuniste koostamiseks, et aidata tööandjatel ja töötajatel uusi õigusakte järgida. Mõnes liikmesriigis olid need meetmed suunatud võtmeisikutele (nt klientidele). Ka kutseliidud, töötajate ametiühingud ning arhitektide ja inseneride liidud teavitasid oma liikmeid uutest õigusaktidest seminaride, kohtumiste, lendlehtede ja muu kirjaliku meedia kaudu. Mõni suur ehitusettevõtte koostas oma töötajatele ja alltöövõtjatele ise teabematerjale.

⁶ Nõukogu määrus (EÜ) nr 2062/94, 18. juuli 1994, Euroopa tööohutuse ja töötervishoiu agentuuri loomise kohta (EÜT L 216, 20.8.1994, lk 1). Viimati muudetud määrusega (EÜ) nr 1112/2005 (ELT L 184, 15.7.2005, lk 5).

⁷ Komisjoni 12. juuli 1995. aasta otsus kõrgemate tööinspektorite komitee loomise kohta (EÜT L 188, 9.8.1995, lk 11).

4. DIREKTIIVIDE ÜLEVÕTMINE

Hoolimata eelnevast põhjalikust konsulteerimisest sotsiaalpartneritega ja ühehäälselt vastuvõtmisest nõukogus, ei suutnud enamik liikmesriike kahe direktiivi ülevõtmise tähtpäevadest kinni pidada, mis tähendas märkimisväärseid tagasilööke tegeliku rakendamise tasemele töökohal⁸.

Pärast direktiivide ülevõtmist jälgis komisjon, kas riiklikud õigusaktid on direktiividega vastavuses, ja alustas riigiasutustega arutlusi, et selgitada küsimusi ja lahendada probleeme ning teha vajalikud parandused. Vajaduse korral algatas ta artikli EÜ asutamislepingu artikli 226 alusel rikkumismenetluse. Ka komisjonile esitatud kaebuste abil saadi väärtuslikku teavet, mis võimaldas tal teha riiklikes õigusaktides kindlaks nõrgad kohad.

4.1. Direktiiv 92/57/EMÜ

Direktiivi 92/57/EMÜ rakendamine on keerukas tehniline ja halduslik ülesanne. Liikmesriigid vaatavad oma õigusakte korrapäraselt läbi ja ajakohastavad neid. Sellega on seletatav, miks mõnes liikmesriigis on direktiiv võetud üle äärmiselt killustatud kujul ja terve hulga õigusaktidega (mõnel juhul üle 40), mis raskendab hindamist. Hindamisel tulid riiklikes õigusaktides ilmsiks erinevused, mis tulenesid eelmisest õiguslikust raamistikust ja asjaolust, et direktiivis on sätestatud miinimumnõuded ja liikmesriikidele on jäetud vabadus säilitada või kehtestada kõrgemaid kaitsetasemeid⁹.

Peamised sätetele vastavuse probleemid olid seotud õigusaktide kohaldamisala, määratluste, koordinaatorite määramise, projekti ettevalmistamise ja elluviimise ning klientide vastutuse, projektijuhtide, koordinaatorite ja tööandjatega.

Paljudes liikmesriikides kehtestati õigusaktidega direktiivi 92/57/EMÜ miinimumnõuetest rangemad nõuded, selgitati teatavad koordineerimisküsimused ja sätestati nõuete tulemusliku järgimise menetlused.

Kindlakstehtud probleemid, mis esinevad nõuete järgimisel, ja äärmiselt suur tööõnnetuste arv ehitussektoris viitavad sellele, et direktiivist 92/57/EMÜ arusaamisega on raskusi, mida süvendab veelgi riiklike rakendusmeetmete keerukus.

Mittesiduvad Euroopa tasandi lisadokumendid, mis aitavad kõikidel asjaosalistel paremini aru saada oma kohustustest ja õigustest, võivad olla kasulikud direktiivi riikliku kohaldamise parandamisel. Komisjon on seepärast alustanud direktiivi kohaldamise mittesiduva juhendi koostamist tihedas koostöös nõuandekomitee¹⁰ ja paljude valdkonna asjatundjatega.

⁸ Enamikus liikmesriikides konsulteeriti eelnevalt kõigi ehitussektori esindajatega (sotsiaalpartnerid, arhitektid, kliendid, projektijuhid jne) ning anti neile võimalus osaleda direktiivi ülevõtmises.

⁹ Vt Euroopa Kohtu otsus kohtuasjas C-84/94 Ühendkuningriik v nõukogu [1996] ECR I-5755, punkt 17.

¹⁰ Nõukogu otsus, 22. juuli 2003, millega moodustatakse tööohutuse ja -tervishoiu nõuandekomitee (ELT C 218, 13.9.2003, lk 1).

4.2. Direktiiv 92/58/EMÜ

Kõnealune direktiiv on sellist laadi, et valdav osa liikmesriikidest on selle sõna-sõnalt üle võtnud. Väga vähesed juhtumid, mille puhul ülevõtmise korrektsus ei olnud kindel, lahendati pädevate asutustega suhtlemisel ning edasiste õiguslike meetmete võtmise vajadus puudus.

5. KOHAPEALSED MEETMED: DIREKTIIVI 92/57/EMÜ TEGELIK RAKENDAMINE

Kohapealne olukorra hindamine annab ebaühtlase pildi: mõnes liikmesriigis on direktiivi rakendamine tõepoolest aidanud parandada tervishoiu- ja ohutustingimusi ning vältida õnnetusi, samas kui teistes on tarvis veel palju teha, et täita nõudeid ja saada täielikku kasu mõjusast ennetustööst.

Kõigist tehtud jõupingutustest hoolimata kõneleb tööõnnetuste statistika selget keelt: ehitussektor on endiselt riskisektor, kus juhtub kaks korda rohkem õnnetusi kui kõigis majandussektorites keskmiselt ning surmaga lõppevaid õnnetusi on 2,5 korda rohkem¹¹.

Direktiiviga määratakse kõigile ehitusplatsil tegutsejatele ennetustöös põhiroll. Seepärast hinnati direktiivi rakendamist selles suhtes, kuidas iga rühm mõjutas tööga seotud ohtude vältimist ja nende eest kaitsmist. Peamised järeldused on järgmised.

Kliendid

Direktiiviga kehtestatakse klientide jaoks mitmesugused kohustused seoses tervishoiu ja ohutuse tagamise ennetusmeetmete rakendamisega. Kõnealused kohustused põhjustavad neis teatavat rahutust.

Kliendid kuuluvad erinevatesse kategooriatesse sõltuvalt järgmistest asjaoludest:

- asjaomane sektor: avalik või erasektor;
- ehitusplatsi suurus: suur, keskmine või väike;
- ehitus- või tsiviilehitustöö tegemise sagedus: korrapärane või juhuline;
- õigussubjekt: füüsilised isikud, ehitusettevõtted või arendajad, riiklikud ehitustellijad

Eri kliendikategooriate tehtavad jõupingutused erinevad ennetustöö puhul oluliselt, sest nad ei tunne õigusakte ühtmoodi hästi, nende käsutuses ei ole samapalju ennetusvahendeid ja nende motivatsioon ei ole ühesugune. Füüsilised isikud on kliendid juhuslikel väikestel ehitusplatsidel ning üldjuhul ei tunne nad ennetustööga seotud kohustusi, samas kui suured kliendid, kes töötavad korrapäraselt suurtel ehitusplatsidel, tunnevad oma kohustusi ja võtavad endale töökeskkonnariskide ennetamisel aktiivse rolli. Viimati nimetatud kliendid on veendunud, et ennetustöö on väga oluline ning et selle tulemus on lõppkokkuvõttes kokkuhoid, isegi kui nad püüavad vähendada kulusid võimalikult palju. Kõnealuste klientide peamine probleem on nende sõnul kulude suurenemine, mida põhjustavad uued õigusaktid, eelkõige koordineerimine. Seevastu on juhutist tööd korraldavad füüsilised isikud väga tõrksad osalema ennetustöös, mida nad näevad rahalise ja bürokraatilise sundusena, ning

¹¹ Allikas: Eurostat ESAW 2005 andmed.

usuvad, et nende vastutus lõppeb ehituslepingule allakirjutamisega. See probleem ei tulene siiski vahetult direktiivist, mis võimaldab liikmesriikidel määrata ennetustöö eest vastutamise ehitusprojekti tüübi ja suuruse kohaselt.

Kehva plaanimist ja ajalisi piiranguid mainiti korduvalt teguritena, mis kahjustavad suuresti õnnetuste ja tervisekahjustuste ennetamist. Kliente, kes nõuavad äärmiselt lühikesi töö valmimise tähtaegu, on tihti nimetatud nende probleemide põhjustajatena.

Kuigi direktiiviga ei keelata füüsilisel ega juriidilisel isikul võtta endale samal ajal mitut ülesannet, näib kliendi ja koordinaatori rolli ühendamine tekitavat praktilisi probleeme. Kliendil ei ole sageli võimalik olla koordinaatori rollis, näiteks kui tal ei ole vastavaid oskusi või teadmisi.

Olukord mõnes liikmesriigis näitab vajadust teavitamise, koolitamise ja teadlikkuse suurendamise järele erinevate kliendikategooriate puhul vastavalt ehitusplatsi suurusele (väike), õigussubjektile (füüsilised isikud) ja töö laadile (juhutine või korrapärane). Riigiasutused ja kutseliidud peavad selles valdkonnas etendama juhtivat osa.

Mõni liikmesriik on juba astunud samme, et tagada head töötervishoiu ja -ohutuse standardid asjakohaselt riigihankelepingutes. Seda tava peaksid järgima ka teised liikmesriigid.

Kuna klientidel on majanduslikud ja rahalised vahendid ehitustöö tegemiseks, oli ette nähtud, et direktiivi kohases ennetussüsteemis on juhtiv osa nende täita. Siiski puuduvad neil sageli vajalikud teadmised ja oskused, seepärast on direktiiviga ette nähtud, et nad kaasavad teisi osalejaid, hoidmata kõrvale oma vastutusest.

Projektijuhid

Väga tihti täidab klient ka projektijuhi rolli. Ennetustöö parandamiseks juhul, kui ehitusplatsil töötab mitu ettevõtet alltöövõtjana, võib ehitustöö eest vastutav peatöövõtja olla projektijuht direktiivis 92/57/EMÜ määratletud tähenduses.

Tavaliselt on projekti elluviimise käigus toimuv ohutus- ja tervishoiuküsimuste koordineerimine projektijuhtidele tuttav, kuid nad avaldavad kahetsust, et projekteerimisel ja ettevalmistustöös ei ole ohutust piisavalt arvestatud, ning leiavad, et projektijuhi ja kliendi vastutusvaldkonnad tuleks selgemini määratleda. Mõni ettevõtte tunnustab koordineerimise väärtust, kuid mitte sellega kaasnevat haldusformaalsusi, ning juhib tähelepanu segadusele, mis on seotud koordinaatori ning ennetusteenuste osutaja ülesannete eristamisega.

Suured ettevõtted, mida külastati, tunnevad nõudeid hästi. Nad kasutavad tihti ennetusteenuseid ning nende kutseliidud varustavad neid korrapäraselt teabega. Väikesed ja mikroettevõtted ei pruugi eeskirju nii hästi tunda ja isegi need, kes eeskirju tunnevad, on endiselt tõrksad tegelema ennetustööga üldiselt ja koordineerimisega eelkõige. Väikestel ja keskmistel ettevõtjatel, kes ei ole kutseliitude liikmed, on vähe teavet, mistõttu nende teadmised töötervishoiu ja -ohutuse kohta on piiratud. Peale selle, mida pikem on alltöövõtjate ahel, seda suurem on teabe puudujääk. Klientide ja projektijuhtide arvates „lahjeneb“ alltöövõtjate pikkade ahelate tõttu vastutus. Üksnes alltöövõtjate ahela alguses paiknevad väikesed ettevõtjad saavad kasu peatöövõtja kogemustest ja headest tavadest.

Ennetustöö on sageli hästi arenenud nendes alltöövõtjatest äriühingutes, kes on spetsialiseerunud konkreetsete tööülesannete täitmisele (nt gaasiseadmete paigaldamine või liftihooldus).

Kogu tarneahela ulatuses toimuv tugev koostöö näitab, et tõhusalt plaanitud, juhitud ja koordineeritud ehitusprojektide puhul on tööhutus ja -tervishoid suurema tõenäosusega tagatud. Ka on need projektid äriselt kasulikud, sest kaotatakse vähem aega töölt puudumiste tõttu, on vähem raiskamist ja väiksem tõenäosus eelarvet ületada. Kõik tarneahela liikmed – kliendid ja tööttevõtjad ühtviisi – peaksid seda meeles pidama ja vastavalt toimima.

Arvestades raskusi ahelas peatöövõtjast kõige kaugemal asetsevate ettevõtete jõudmisel, on alltöövõtmine endiselt teema, mida tuleb põhjalikult käsitleda. See mõjutab ka töötervishoiu ja -ohutuse sätete jõustamist. Komisjon peab seda probleemi käsitlema osana ühenduse 2007–2012. aasta strateegiast.

Arhitektid, insenerid ja konsultatsioonifirmad

Kuigi direktiivis ei ole selge sõnaga viidatud arhitektidele, inseneridele ega konsultatsioonifirmadele, hinnati seda rühma, sest projekteerijal on otsustav roll projekti ettevalmistusjärgus ja seega ka tööga seotud ohtude vältimisel ehitusplatsidel.

Projekteerivad arhitektid ja insenerid on selgitanud, et nad tunnevad nõudeid, kuid ei ole kehtestatud uute meetmetega täielikult nõus. Mõned ei ole nõus sellega, et klient määrab koordinaatori projekteerimisetapis, sest nende arvates piirab see nende loomingulist vabadust.

Mõnes liikmesriigis on sageli siiski arhitektid ja insenerid projekteerimisjärgus koordinaatorid. See asjaolu on parandanud töötingimusi ehitusplatsil, sest on tagatud ühine kaitse ja ohutusmärgid. Enamik projekteerijaist nõustub põhimõtetega, millel koordineerimine põhineb, kuid on ettevaatlikud võtma endale lisakohustusi. Mõni on teatanud raskustest klientide ja projektijuhtide veenmisel võtta vajalikke ennetusmeetmeid. Arhitektid kritiseerivad väikeste ehitusplatside puhul ka teatavate riiklike eeskirjade formaalsustaotlusi ja nendest tulenevaid erinevaid tõlgendusi.

Tervishoiu ja ohutusega seotud ennetustöö on harva integreeritud projekti juba projekteerimise järgus, sest projekti elluviimise ning sellele järgneva kasutamise ja hooldusega seotud ohustingimused ei ole projekteerimis-/arhitektuuriliste valikute tegemisel peamised tegurid.

Kõigil liikmesriikidel on veel pikk tee selleni jõudmiseks, et ennetustöö juurduks tegelikult juba projekteerimisjärgus.

Selle saavutamiseks peavad pädevad asutused tegema jõupingutusi projekteerijate koolitamisel kutseõppeasutustes ja ülikoolis, et ennetustööst saaks õppekava oluline osa.

Koordinaatorid

Direktiivi 92/57/EMÜ kohaselt on koordinaatori ülesanne koordineerida erinevate tervishoiu- ja ohutussätete rakendamist, millega tegelevad isikud, kes osalevad projekti ettevalmistamise ja elluviimise etapis.

Direktiivis ei määratleta pädevust, mida nõutakse koordinaatori ülesannete täitmiseks projekti ettevalmistamise ja elluviimise etapis. Liikmesriikide lõikes esineb suuri erinevusi. Mõnes liikmesriigis on koordinaatorite pädevused ja/või oskused väga üksikasjalikult määratletud,

mõnikord on isegi nõutud, et neil oleks spetsiaalne koolitus või koolituse ja kogemuste kombinatsioon. Teistes liikmesriikides on nõutud vaid koordinaatorite olemasolu ilma pädevuse teatava taseme nõudeta.

Pädevused, mida liikmesriikides nõutakse koordinaatori ülesannete täitmise puhul, on väga erinevad ning ka koordineerimise tase on liikmesriigiti väga erinev.

Selles valdkonnas tehtud hindamine näitab, et rakendamisele tuleks kasuks, kui liikmesriigid kehtestaksid sõltuvalt ehitusplatsi suurusest ja/või riskide liigist/laadist teatavad pädevuse miinimumkriteeriumid. Koordinaatori pädevuse hindamist ja näitamist võimaldavad põhikriteeriumid on olulised. Komisjon soodustab koos liikmesriikidega selliste kriteeriumide väljatöötamist.

Kõik ehitussektoris tegutsejad märgivad, et koordinaator määratakse liiga hilises projektietapis. Töötajate esindajad juhtisid tähelepanu sellele, et koordineerimine on projekteerimisetapis tõeliselt puudulik. Hindamine näitab ka, et projekti ettevalmistusetapis on laialt levinud koordineerimise (ja kontrolli) puudulikkus. Koordineerimine toimib alles projekti elluviimise etapis.

Kuna projekti ettevalmistamisel ei arvestata töökeskkonnanariske enne, kui projekteerimine on lõpetatud, tuleb ennetustöö puudulikkude kavandamist parandada projekti elluviimise etapis. See võib olla üks põhjusi, miks õnnetuste arv on kõnealuses sektoris teistega võrreldes äärmiselt suur. See olukord takistab ka töökeskkonnanariskide ennetamist kogu ehitustöö kestel, pidades eelkõige silmas töö tegemist, objekti korrashoidmist, hooldamist ja isegi lammutamist.

Kui riiklike õigusaktidega on kehtestatud nõue, et tellijad peavad lepingu objektiga seotud ennetusmeetmed süstemaatiliselt lisama pakkumiskutse tehnilisse kirjeldusse ja lepingu täitmise klauslitesse ning lepinguga ettenähtud kvaliteedijuhtimisse, saaks selle abil kõnealuses valdkonnas suhtumist muuta.

Projekti elluviimise etapis on mitmesuguseid võimalusi. Mõni liikmesriik on tingimuseks seadnud, et koordinaator peab olema ehitise projekteerinud arhitekt või insener või ehitusplatsi peatöövõtja (projektijuht). Teistes liikmesriikides võivad koordinaatorid olla füüsilised või juriidilised isikud või kuuluda kliendi organisatsiooni või äriühingusse.

Isegi kui ehitusplatsil toimub koordineerimine, on see sageli siiski minimaalne. Projekteerimise puudulik koordineerimine mõjutab koordinaatori töö kvaliteeti projekti elluviimise tasandil. Ametisse määratud kohapealsed koordinaatorid kohtavad sageli tervishoiu- ja ohutusprobleeme, mida on raske lahendada, sest neid ei ole projekti ettevalmistamisel arvesse võetud. Seda olukorda raskendavad veelgi autoriteediga seotud probleemid: mõnikord ei saa teised asjaosalised aru, mis ülesandeid koordinaator täidab, ning ehitusplatsil tegutsevad füüsilisest isikust ettevõtjad ja alltöövõtjad kalduvad veelgi vähem koordinaatori autoriteeti tunnustama.

Seevastu on koordinaatori ja töötajate suhted väga head, kui koordinaator on sõltumatu (st ta ei ole seotud projektijuhi ega arhitekti või inseneridega jne), mistõttu on töötajatel kergem juhtida tema tähelepanu ennetusega seotud probleemidele, millest nad ehitusplatsi eest vastutavale isikule pigem ei räägiks. Usaldust on kergem saavutada, kui koordinaator külastab ehitusplatsi korrapäraselt.

Suurtel ehitusplatsidel on olukord üldiselt vastuvõetav ning koordineerimine toimub seal tulemuslikult ja tõhusalt. Väikestel ja keskmise suurusega ehitusplatsidel on aga olukord täiesti teistsugune ja direktiivi rakendatakse seal harva. Väikestel eraehitusplatsidel eiratakse koordineerimist peaaegu alati ning see piirdub haldusvastavusega; koordinaator määratakse sageli hilja ning väikesed ettevõtted peavad üldjuhul koordineerimist vabatahtlikuks.

Tulemusliku koordineerimise raskusi tuleks väikeste ehitusplatside puhul käsitleda mittedivulge dokumentide väljatöötamisel, et tähtsad ennetustööga seotud ülesanded täidetak lihtsal ja asjakohasel viisil, mis vastaks ehitusplatsi suurusele ja riskidele.

Töötajad

Paljudes liikmesriikides on ehitussektori töötajad eri rahvustest, mistõttu tekivad suhtlemis- ja arusaamisprobleemid. Keelebarjäärid raskendavad töötajatel masinate ja keemiliste ainete kasutamiseks ettenähtud ohutus- ja tervishoiujuhiste järgimist. Võõrtöötajad näivad olevat töökeskkonna riskide osas kehvemini koolitatud ja teavitatud kui teised töötajad. Sageli võib ennetustavade puudumine ja põhiväärtuste erisugune tajumine viia selleni, et töötajad võtavad lubamatuid riske. Tervishoiu- ja ohutusosalase ennetustööga seotud koolitus ja haridus on selle olukorra parandamisel põhjapaneva tähtsusega.

Ehitustöötajate esindajad on heade ennetustavade igapäevase järgimise puhul võtmeisikud, eelkõige väikestel ehitusplatsidel, kus projektijuht ja koordinaator ei viibi alati kohal. Tänu direktiivile näevad töötajate esindajad tõelisi edusamme hügieenimeetmete (riietusruumid, sööklad, sanitaarsõlmed) ja ehitusplatsile juurdepääsu osas.

Töötajate sõnul ei mõista nad koordinaatori rolli ja kohustusi projekteerimisetapis, kuid teavad rohkem koordinaatori ülesannete kohta projekti elluviimise etapis.

Klientide sõnul ei võta töötajad ennetustöö puhul omaks proaktiivset suhtumist, selle asemel piirduvad nad oma ülesannete täitmisega ning ei tunne muret selle üle, milline võib olla mõju nende tervisele ja ohutusele.

Kohapealne hindamine näitab, et lisaks üldisele puudulikule koolitusele esineb suuri suhtlemis- ja arusaamisprobleeme, mis süvenevad veelgi, kui ehitusplatsil töötavad võõrtöötajad. Koolitusprogrammi „Safe Pass“-laadi koolitused¹² võivad olla järgimiseväärsed näited.

Töötajate esindajate viibimine ehitusplatsil võib parandada töötingimusi.

Sageli peavad töötajad koordinaatori ülesandeks ka kohapealseid kontrole, eelkõige isikukaitsevahendite kasutamise kontrole.

Füüsilisest isikust ettevõtjad

Ehitusplatsidel tegutsevate füüsilisest isikust ettevõtjate arv suureneb pidevalt kõikides liikmesriikides kasvava allhanketrendi tulemusena. Seda olukorda käsitletakse direktiivi

¹² „Safe Pass Health and Safety Awareness Training Programme” on ühepäevane programm, mida korraldab Iirimaa koolitus- ja tööhõiveamet. Programmi „Safe Pass” eesmärk on tagada, et kõigil Iirimaa ehitustöötajatel oleks põhiteadmised tervishoiu ja ohutuse kohta, nii et nad saaksid töötada ehitusel ohustamata ennast ja teisi, keda nende tegevus võib mõjutada.

92/57/EMÜ artiklis 10, mille kohaselt peavad ehitusplatsil tegutsevad füüsilisest isikust ettevõtjad täitma teatavaid tingimusi ja järgima koordinaatorite juhiseid.

Suur probleem on eraklientide juures renoveerimisega tegelevad füüsilisest isikust ettevõtjatega, sest nad on teenuseosutajad ja mitte alltöövõtjad. Nad töötavad tavaliselt ilma igasuguse tehnilise järelevalveta ja sageli ei tunne õigusakte.

Pädevad asutused peaksid korraldama füüsilisest isikust ettevõtjate jaoks spetsiaalseid teadlikkuse kasvatamise kampaaniaid. Kliendid või äriühingud, kes annavad alltöövõtu korras tööd füüsilisest isikust ettevõtjatele, peavad võtma endale vastutuse nende tervise ja ohutuse eest ning nende tegevuse mõju eest teistele töötajatele.

Ennetusteenused

Üldjuhul on uute õigusaktidega soodustatud töeteravishoiu ja -ohutuse alal nõustajate arvu suurenemist, kuid nõustajad osalevad üksnes projekti elluviimise etapis ja mitte projekteerimis- ja ettevalmistusetapis.

Mõnes liikmesriigis on ennetusteenuste abil väga aktiivselt antud koolitust ja teavet, eelkõige koordinaatoritele ja klientidele. Siiski väidavad nad, et neil puuduvad vajalikud vahendid projekteerimisetapis sekkumiseks.

Ennetusteenuste osutajatel peaks olema aktiivsem osa töötajate kohapealsel koolitamisel ja teavitamisel.

5.1. Nõutavad dokumendid: tõeline ennetustöö või lihtsalt bürokraatia?

Direktiivi 92/57/EMÜ vastu suunatud kriitika üks põhilisi punkte on halduskoormuse suurenemine ja ebaoproportsionaalsed kulud, mida see toob kaasa ettevõtjatele, eelkõige VKEdele.

Direktiiviga nähakse ette kolme tüüpi dokumendid, milles dokumenteeritakse kõik tervishoiu- ja ohutusküsimused kõikides ehitusetappides: projekteerimisest elluviimiseni, kasutuse ja hoolduse kestel, renoveerimise ja sisustamise ajal ning vajaduse korral lammutamise jooksul.

Eelteade

Direktiivi 92/57/EMÜ artikli 3 kohaselt peab klient või projektijuht teatavatel juhtudel koostama eelteate, millega antakse ehitusplatsil haldusteavet ja mis peab olema ehitusplatsil selgesti nähtav. Valdaval enamikul juhtudest tuleb see eelteade esitada pädevale asutusele riiklikes õigusaktides sätestatud tähtaja jooksul. Sageli on see koordinaator, kes määratakse alles projekti hilisemas etapis ja kes nõuab kliendilt kõnealuse nõude täitmist.

Eelteate koostamise ja pädevale asutusele saatmise viis erineb liikmesriigiti. Tihti teeb seda koordinaator, ehkki direktiivis on nõutud, et see on kliendi või projektijuhi ülesanne.

Direktiivi kohaselt on eelteade ette nähtud selleks, et anda põhiteavet ehitusplatsi ja peamiste osaliste kohta ning töötajate, ettevõtjate ja ehitusplatsil tegutsevate füüsilisest isikust ettevõtjate arvu kohta, kuid see on vajalik vaid teatava kategooria ehitusplatside puhul. Ennetustöö seisukohast tuletatakse selle dokumendiga kliendile ja/või projektijuhile meelde tema kohustusi ja võimaldatakse pädeval asutusel tagada, et neid kohustusi täidetakse alates projekteerimisetapist, enne kui tööga on alustatud.

Enamik liikmesriike nõuab järjekindlalt eelteate esitamist, kuigi direktiivi kohaselt on see nõutav vaid teatavate ehitusplatside puhul.

Bürokraatia vähendamiseks võiksid liikmesriigid kaaluda eelteate sidumist muude haldusmenetlustega, nagu näiteks ehitusloa andmisega.

Ohutuse ja tervisekaitse kava

Direktiivi 92/57/EMÜ artikli 3 lõike 2 kohaselt tagab klient või projektijuht, et enne ehitusplatsi kasutuselevõtmist koostatakse ohutuse ja tervisekaitse kava. Koordinaator koostab kava, milles määratakse kindlaks ehitusplatsil kohaldatavad eeskirjad.

Hindamine näitab, et kavade kvaliteet on erinev, see ulatub suurepärasest kuni vaevalt vastuvõetavani. Mõnel juhul kaasab ettevalmistusetapi koordinaator oma töösse ka elluviimisetapi koordinaatori, et määrata kindlaks kohaldatavad ohutusmeetmed. Ohutuse ja tervisekaitse kava peaks hõlmama ehitusplatsil kasutatavaid ohutuid töömeetodeid ning seda tuleb vajaduse korral ajakohastada. See on eriti tähtis juhul, kui suure osa tööst teevad alltöövõtjad.

Kava põhineb sageli standarddokumentidel, eelkõige väikeste ehitusplatside ja väikeste ettevõtete puhul, ning muutub seega pigem halduslikuks vormitäiteks, selle asemel et kajastada konkreetse ehitusplatsi jaoks vajalikke erimeetmeid. Muudel juhtudel on see pelgalt üldise ennetustöö heade tavade loetelu, milles ei võeta arvesse konkreetset ehitusplatsi.

Sellise suhtumisega ettevõtted väidavad, et ehitusplats muutub pidevalt ja see ei õigusta väga üksikasjalikku kavandamist, mis võib väga kiiresti oma aktuaalsuse kaotada.

Siiski on suur arv sektoris toimuvatest õnnetustest põhjustatud kehvast kavandamisest ja ettenägelikkuse puudumisest. See näitab, et ohutuse ja tervisekaitse kava ei ole lihtsalt bürokraatiline nõue, vaid on otsustava tähtsusega töötingimuste parandamisel, kui seda kava kohandatakse pidevalt kooskõlas ehitusplatsi olukorra muudatustega.

Pealegi on liikmesriigid tegelikkuses harva kasutanud direktiiviga antud võimalust vabastada ettevõtte ohutuse ja tervisekaitse kava koostamisest, kuigi see võimalus on olemas kõikidel juhtudel, välja arvatud direktiivis sätestatud juhtude puhul (töö, millega kaasnevad erilised riskid, või töö, mille puhul nõutakse eelteadet). See on eriti kummastav, kuna direktiivist tingitud halduskoormust arutades seda võimalust ei teata ega viidata sellele.

Klientide ja projektijuhtide ülesannete lihtsustamiseks hõlmab mittesiduv juhend ohutuse ja tervisekaitse kava eri tahke ning direktiivi antud võimalusi vabastada ettevõtted kohustusest koostada teatavaid dokumente juhtudel, kui riskid seda ei õigusta.

Ohutuse ja tervisekaitse kaust

Direktiivi artikli 5 kohaselt koostab projekti koordinaator kausta, mis sisaldab ohutuse ja tervishoiu kohta asjaomast teavet, mida tuleb projekti edaspidiste tööde puhul arvesse võtta. Kõnealune kaust esitatakse harva projekteerimisetapi lõpus. Sageli on kausta koostaja elluviimisetapi koordinaator, kes annab selle kliendile, kui töö on lõpetatud.

Seda kausta aetakse tihti segi ohutuse ja tervisekaitse kavaga ning selle koostamine on pigem rutiinne toiming. Väikeste ehitusplatside puhul tuleks ohutuse ja tervisekaitse kaust siiski sobitada kokku projekti tüübiga, see peaks olema lihtsalt koostatud ja sisaldama üksnes olulist ohutus- ja tervishoiuteavet, mida läheb vaja edaspidiseks tööks. Direktiivis lubatakse sõnaselgelt kausta sisu kohandamist projektiga.

Mõni asjaosaline peab ohutuse ja tervisekaitse kava ning ohutuse ja tervisekaitse kausta halduslikuks vormitäreks, mis ei anna lisaväärtust tervisekaitsele ja ohutusele ehitusplatsil.

On selge, et ohutuse ja tervisekaitse kausta otstarbest ja tähtsusest töökeskkonna riskide vältimisel edaspidise töö käigus ei ole veel õigesti aru saadud.

Väikeste ehitusplatside puhul on dokumendid sageli standardvormide koopiad, mis ei kajasta ehitusplatsi tegelikke tingimusi ja ei anna lisaväärtust töötingimuste parandamise osas.

Mittesiduvus juhendis käsitletakse seda probleemi eesmärgiga vähendada ettevõtete halduskoormust kaitset vähendamata ning parandada tervisekaitse- ja ohutusdokumentidega seotud kohuse- ja vastutustunnet.

5.2. Erinevate osaliste vastutus ehitusplatsil

Direktiivi 92/57/EMÜ artiklis 7 sätestatakse klientide, projektijuhtide ja tööandjate vastutus.

Mõnel juhul ei kirjeldata direktiivi ülevõtvates riiklikes õigusaktides selgelt klientide, projektijuhtide ja tööandjate vastutust. Tegelikult tähendab see, et iga asjaosaline tõlgendab oma vastutust subjektiivselt ning seetõttu võib üks osaline delegeerida ülesandeid ja vastutust teisele: projekteerijad annavad oma vastutuse edasi ettevõtetele, kes omakorda annavad selle edasi alltöövõtjatele; ettevalmistava etapi koordinaator tõmbub tagasi niipea, kui kavad ja spetsifikatsioonid on lõpetatud, isegi kui üksikasjalik projekt ei ole veel valminud.

Kohapealne hindamine näitab, et kliendid arvavad tihti, et nad saavad töötervishoiu ja -ohutusega seotud vastutuse delegeerida arhitektile või projektijuhile. See ei ole lubatud liikmesriikides, mille ülevõtmisõigusaktides on sätestatud, et ennetustöö eest vastutab klient ja mitte projektijuht. Kliendid usuvad endistviisi, et üksnes projektijuhid vastutavad ehitusplatsil tervishoiu ja ohutuse eest. See nähtus on eriti levinud väikestel eraehitusplatsidel.

5.3. Jõustamine

Direktiivi 92/57/EMÜ ülevõtvate riiklike õigusaktide jõustamise eest vastutavad üldjuhul liikmesriikide tööinspeksioonid.

2001. aastal otsustas kõrgemate tööinspektorite komitee korraldada ehitussektoris kogu ELi hõlmava jõustamiskampaania. Esimene kampaania toimus 2003. aastal tookord 15 liikmesriigis. See oli direktiivi 92/57/EMÜ rakendamist käsitlev kontrolli- ja teavitamiskampaania, mille käigus pandi eriline rõhk kõrgelt kukkumiste vältimisele. 2003. aasta kontrollikampaaniat korrati 2004. aastal ja seda laiendati, et hõlmata töökohal toimuvat transporti, kukkuvaid esemeid ja tõstmistoiminguid.

2003. aasta kampaania tulemused näitasid, et koordineerimise, ohutuse ja tervisekaitse kava, eelteate ja projektikausta puhul on ehitusplatsi suuruse ja direktiivile vastavuse astme vahel positiivne korrelatsioon, kusjuures suurtel (üle 50 töötajaga) ehitusplatside puhul on näitajad palju paremad kui väikeste puhul. Kuigi suured ehitusplatsid on tegelikkuses väikestest ohutumad, on direktiivile vastavuse aste ikka veel ebarahuldav (20–30 % suurtest ehitusplatsidest võrrelduna 40–50 %ga väikestest ehitusplatsidest ei ole vastavuses).

2004. aasta kampaania tulemused ei olnud sugugi paremad. Vastupidi: on tõendeid selle kohta, et väikestel ehitusplatsidel valitsev olukord on isegi pisut halvenenud, mis kinnitab 2003. aasta järeldust, et ehitussektoris on ohutuse ja tervisekaitse küsimustele suurema tähelepanu pööramine ning töötingimuste parandamine hädavajalik.

6. KOHAPEALSED MEETMED: DIREKTIIVI 92/58/EMÜ RAKENDAMINE TEGELIKKUSES

Enamikus liikmesriikidest tunnevad sektoris tegutsejad ohutus- ja tervisekaitsemärke, sest neid kasutati juba enne direktiivi 92/58/EMÜ vastuvõtmist. Eelmiste märkide vormi, logosid, värvi jne muudeti väga vähe, ainukesed erandid on tulekahju korral kasutatavate hädaväljapääsude märgid.

Enamikus liikmesriikides küsivad tööandjad nõu, enne kui soetavad endale teatavat liiki märke. Üldjuhul küsivad nad kasutatavate märkide liigi ja nende sobiva paigutamiskoha kohta.

Kuigi enamikus liikmesriikides tundsid ettevõtteid õigusakte hästi, ei järginud nad neid alati, sest laialdaselt on levinud eeldus, et õigusaktid on vähetähtsad ja täienduslikku laadi.

Üldjuhul tundsid ettevõtteid paremini tuleohu- ja evakueerimismärke, sest need on ohud, millele pädevad asutused ja kindlustusseltsid pööravad kõige suuremat tähelepanu.

Kuigi enamik ettevõtteid teadis, et nad peavad ohte tähistama, olid väikesed ettevõtteid vähem informeeritud kui suured ning mõnes sektoris (nt põllumajandusettevõtteid, restoranid ja hotellid, ehitusplatsid) oli õigusaktide järgimine vähem levinud.

Ettevõtte põhitegevusega vahetult seotud ohud (nt keemilised ohud keemiaettevõtetes) olid paremini tähistatud kui muud ohud (näiteks sõidutee või raskeveod).

Õigusakte kohaldatai uutes ettevõtetes järjekindlamalt kui vanemates. Isegi juhtudel, kui uusi tähistamist käsitlevaid õigusakte oli järgitud, täheldati tegelikkuses siiski palju puudujääke. Tihti peale märke ei uuendata.

Õigusaktide täitmata jätmise tagajärjed võivad olla väga tõsised. Kui puuduvad märgid, mis osutavad sõidukitele töökohal, riputatud koormatele, avatud äravooludele, elektriga seotud ohtudele jne, võib see sageli põhjustada raskeid õnnetusi.

Ilmneb, et töötajatele ettenähtud märkide ja muu visuaalse teabe tähendust käsitlev erikoolitus ei ole enamikus liikmesriikides laialdaselt kättesaadav. Enamasti saavad töötajad üldkoolitust

ja -teavet ohutuse ja tervisekaitse küsimustes, kusjuures ainult väike osa sellest on pühendatud märkidele. Võõrtööliste erijuhtum väärrib uurimist, et teha kindlaks, kui palju nad märkidest aru saavad.

Samuti kerkivad esile teatavad probleemid, mis on seotud ühelt poolt varuväljapääsu ning pääste- ja esmaabitelefoni märkide ja teiselt poolt tuletõrjeseadmete ja tuletõrjetelefoni märkide tõlgendamisega. Kahe kõnealuse märgirühma ainuke vahe on nende taustavärv.

7. ÜLDINE HINNANG

7.1. Kahe direktiivi peamine positiivne mõju

Direktiiv 92/57/EMÜ

Oma riiklikes aruannetes osutavad liikmesriigid sellele, et direktiivi 92/57/EMÜ rakendamine on laialdaselt suurendanud ohutuse ja tervisekaitsega seotud teadlikkust ning ajendanud neid oma riiklikke õigusakte ajakohastama. Liikmesriigid on iseloomustanud uute õigusaktide vastuvõtmist järgmiselt: „hädavajalik”, „positiivne areng”, „kasulik”, „oluline”, „põhjendatud” ja „rahuldav”.

Direktiiv 92/57/EMÜ on osutunud ehitusplatside töötingimuste parandamisel väga kasulikuks. Eelkõige on see andnud tõuke ennetuskultuuri arengule kõnealuses sektoris, mis on negatiivselt silma paistnud tööõnnetuste ja kutsehaiguste poolest. Paljud liikmesriigid ütlevad, et kohapealsed võimalused (hügieen, koolitusruumid, sööklad, sanitaarsõlmed ja kontoriruumid) on märkimisväärselt paranenud ning et direktiivi abil on paranenud ehitusplatsil eri etappides tegutsevate mitmesuguste asjaosaliste omavaheline dialoog ja suhtlus.

Direktiivi peamine uuendus, mida kõik pooled peavad sammuks edasi, on kõikide osaliste ja peamiselt kliendi vastutavaks tegemine. Ka peetakse väga kasulikuks koordineerimise kasutuselevõtmist ettevalmistus- ja läbiviimisetappides ning samuti ohutuse ja tervisekaitse kava ning ohutuse ja tervisekaitse kausta koostamist.

Mõne liikmesriigi andmeil peavad ettevõtted üha olulisemaks töötervishoiu ja -ohutuse kaitset. Ohutus- ja tervisekaitsemeetmeid ei peeta enam üksnes kuluteguriks, vaid neis nähakse ka majanduslikku kasu, sest need võivad vähendada töölt puudumist ja lõpptulemusena suurendada tootlikkust.

Direktiiv 92/58/EMÜ

Uutes õigusaktides on märgid määratletud praktilisel ja põhjalikul viisil, mis võimaldab töökohal kasutatavaid märke ühtlustada kõikides liikmesriikides. Asjaolu, et direktiiviga hõlmatakse ja reguleeritakse ka muid kui visuaalseid märke – näiteks valgus- ja akustilisi märke ning verbaalseid märguandeid ja viipemärke –, on samuti leidnud heakskiidu.

Riiklikud aruanded näitavad, et direktiiviga on antud võimalus olemasolevaid riiklikke õigusakte uuendada ja täiendada. Direktiivi abil sai riiklikke õigusakte omavahel ühitada ja võtta sidusa kogumina kasutusele ohutust ja tervishoidu käsitlevad ELi sätted.

7.2. Direktiivide rakendamise peamised probleemid

Direktiiv 92/57/EMÜ

Peamised probleemid, millest liikmesriigid on teatanud, tulenevad nõudest koostada ohutuse ja tervisekaitse kava ning määrata juba projekti ettevalmistusetapis koordinaatorid.

Enamiku riiklike õigusaktide kohaselt vastutab klient ennetustöö eest. Klientidel on raske saada hakkama oma suurenenud vastutusega. Koordinaatorite nimetamine on endiselt ebarahuldav või seda lükatakse ettevalmistusetapis edasi, sest seda peetakse halduslikuks koormaks.

Kui ohutuse ja tervisekaitse kava ei ole koostatud või koordinaatorit ei ole määratud enne projekti elluviimise etappi, ei ole projekti ettevalmistamisse ennetuspõhimõtete kaasamise kohustus täidetud. Pealegi on ohutuse ja tervisekaitse kava käsitlevad erinevad riiklikud sätted liiga ebamäärased ja üldised, et vastutavatel isikutel oleks võimalik teada, mida nad peaksid kavva lisama. Tööinspektsioonid avastasid veel ühe tõsise probleemi: nimelt kasutab mõni ettevõtte ohutuskava standardvorme, mis ei võimalda kontrollida konkreetseid töötingimusi konkreetsetel ehitusplatsil. Liikmesriikide sõnul ei suuda ettevõtted mõista ohutuse ja tervisekaitse kausta rolli ennetussüsteemis.

Teise probleemina nimetati ehitustöötajate esindajate vähest osalust töökeskkonnariskide ennetamises.

Töötajate, alltöövõtjate, füüsilisest isikust ettevõtjate ja VKEde koolitamises leiti puudujääke. Lisaks kannatavad VKEd bürokraatia ja riiklike õigusaktide paindumatuse all.

Paljudes liikmesriikides ei ole koordinaatorite pädevus õigusaktides määratletud. Sellega luuakse olukord, kus koordineerimine ei saa olla tõhus, sest koordinaatori ülesande täitjal ei ole vajalikke teadmisi.

Direktiiv 92/58/EMÜ

Liikmesriikide aruanded ja eksperdi hinnangud näitavad, et peamine probleem on töötajate puudulik koolitamine. Enamasti saavad töötajad ohutuse ja tervisekaitse teemalist üldkoolitust, kusjuures ainult väike osa on pühendatud märkidele. Üldisemalt vaadeldes oli ka probleem ettevõtete ja juhtide huvipuudus direktiivi rakendamise suhtes.

8. PARANDUSETTEPANEKUD

Direktiiv 92/57/EMÜ

Mõni liikmesriik leiab, et direktiivi on raske kohaldada, sest selle sõnastus on liiga üldine. Mõni neist on palunud komisjonil koostada mittesiduv teave, mis käsitleb võimalikke küsimusi ja kahtlusi, et aidata direktiivi rakendada.

Üldiselt näitavad riiklikud aruanded, et liikmesriikide peamine mure on ohutuse koordineerimise puudulik väljaarendamine ettevalmistusetapis. Mõni neist sooviks seetõttu, et komisjon käsitleks ettevalmistusetapis toimuvat koordineerimist mittesiduvates dokumentides.

Teised soovivad, et riiklike õigusaktidega selgitataks vastastikust mõju, mida avaldavad üksteisele projekti koordinaator, projekteerijad ja klient ning projekti koordinaator, projektijuhid, füüsilisest isikust ettevõtjad ja klient.

Direktiiv 92/58/EMÜ

On antud palju soovitusi nii õigusaktide parandamise kui ka nende kohaldamise viisi suhtes.

Üks õigusaktide parandamist käsitlevatest soovitustest oli kehtestada kohustus anda töötajatele põhikoolitust ohutusmärkide kohta, ehkki antav koolitus peaks olema asjaomaste riskidega proportsionaalne. Ka soovitati direktiivi rakendamise parandamise eesmärgil vaadata läbi viipemärkide eeskirjad. Tuleks teha jõupingutusi, et ühtlustada direktiiv rahvusvaheliste standarditega.

9. ÕIGUSAKTIDE MÕJUSUSE HINDAMINE

Direktiiv 92/57/EMÜ

Väga raske on näidata objektiivselt seost direktiivi rakendamise ning ehitussektoris esinevate tööõnnetuste ja kutsahaiguste vähenemisega seotud olukorra paranemise vahel.

Ehitussektori kasv alates direktiivi jõustumisest, uute tehnoloogiate kasutuselevõtt, ennetussüsteemi kohapeal kasutusele võtmise keerukus ja osaliste suur arv, hooajalised muutused ning viis, kuidas direktiivi uued sätted ning muud sätted võetakse üle olemasolevatesse riiklikesse õigusaktidesse – kõik see raskendab õigusaktide mõjususe hindamist.

Võrreldes teiste majandussektoritega toimub ehitussektoris jätkuvalt kõige rohkem tööõnnetusi. Kuigi direktiivi rakendamise tulemusena on õnnetuste suhtarv ehituses püsivalt vähenenud, ei ole see vähenemine ikka veel nii suur kui oodatud.

a) Tööõnnetuste ja kutsahaigustega seotud mõju

Kõige hiljutisem kättesaadav Euroopa tööõnnetuste statistika käsitleb EL 15 riike 2005. aastal. 1996. aastast saadik võib vaadelda õnnetuste suhtarvu järk-järgulist paranemist¹³ nii surmaga lõppenud õnnetuste (1996: 13,3; 2005: 8,8) kui ka õnnetuste puhul, millega kaasneb rohkem kui kolmepäevane töölt puudumine (1996: 8 023; 2005: 6 069). Siiski tuleb märkida, et ehituses on surmaga lõppenud õnnetuste suhtarv peaaegu 2,5 korda suurem kui kõikide muude tegevusalade puhul, sealhulgas ehitus, ning õnnetuste suhtarv, millega kaasneb rohkem kui kolmepäevane töölt puudumine, on kaks korda suurem.

b) Mõju tootlikkusele, tööhõivele ja konkurentsivõimele

Enamik liikmesriike ei edastanud mingit teavet uute õigusaktide mõju kohta tootlikkusele, tööhõivele ja konkurentsivõimele. Mõnes liikmesriigis nähakse uusi meetmeid tavaliselt tootlikkusele, tööhõivele ja konkurentsivõimele kasutoovana, eelkõige pikaajalises väljavaates. Nende liikmesriikide sõnul soodustab direktiivi rakendamine tootmisprotsesside

¹³ ESAWi metoodika abil määratletud suhtarv on tööõnnetuste arv 100 000 töötaja kohta.

ajakohastamist ja ladusamaks muutmist, mille loogiline jätk on töökorralduse kavandamise ja läbivaatamise tagamise abil paranenud tootlikkus.

Direktiiv 92/58/EMÜ

a) Tööõnnetuste ja kutsehaigustega seotud mõju

Selle teema kohta puuduvad konkreetsed andmed, sest statistikas üldjuhul ei arvestata märkide puudumise tõttu toimunud õnnetusi. Eelkõige ei peeta märkide puudumist üldiselt oluliseks teguriks õnnetuse tekkimise puhul. Seetõttu ei ole märkide puudumine lisatud õnnetuste statistikaga seotud oluliste mõjurite loetellu. Sel põhjusel ei käsitleta tööõnnetuste põhjuste täpsustamiseks korraldatavates uuringutes puudulikke või puuduvaid ohutus- ja tervisekaitsemärke.

b) Mõju tootlikkusele, tööhõivele ja konkurentsivõimele

Liikmesriigid leiavad, et on raske mõõta direktiivi mõju tootlikkusele, tööhõivele ja konkurentsivõimele. Ühe liikmesriigi sõnul on direktiivi kui juhtimisvahendiga antud panus tootlikkusse. Üks teine liikmesriik väitis, et direktiivil on olnud kasulik mõju haiguse tõttu töölt puudumiste osas ja töötingimustele üldiselt.

10. JÄRELDUSED

Direktiiv 92/57/EMÜ

Kuigi tööõnnetuste suhtarv ja arv vähenesid nii surmaga lõppenud õnnetuste kui ka nende õnnetuste puhul, millega kaasnes rohkem kui kolmepäevane töölt puudumine (mis iseenesest tõendab direktiivi positiivset mõju töötajate ohutusele ja tervisekaitsesele ELis), on need arvud endiselt vastuvõetamatud: ehitussektoris on töötajad ikka veel kõige rohkem ohustatud.

Hindamine näib selgelt nagu eespool esitatud arvudki näitavat, et ehitusplatsidel tegutsevate töötajate ohutust ja tervisekaitse paranemist saab saavutada üksnes siis, kui direktiivi 92/57/EMÜ rakendatakse tegelikkuses paremini. Praegu ei tundu olevat õige aeg alustada direktiivi muutmise protsessiga, vaid enne seda tuleks võtta riigi ja/või Euroopa tasandil alternatiivseid meetmeid, et direktiivi mõju saaks täielikuks, ning tagada direktiivi järgimine. Riiklike töötervishoiu ja tööohutuse strateegiate väljatöötamisel võiksid liikmesriigid võtta meetmeid direktiivi 92/57/EMÜ tulemuslikumaks kohaldamiseks eelkõige riigi olemasoleva õigusraamistiku tõhustamise ja lihtsustamise abil, pidades samas kinni õigusaktide sidususe ja mõjususe põhimõttest. Selles suhtes on otsustava tähtsusega ELis halduskoormuse vähendamine,¹⁴ millega komisjon praegu tegeleb. Siia kuulub ka direktiivi 92/57/EMÜ hindamine, mis võimaldab teha kindlaks nii riiklikest kui ka ELi õigusaktidest tulenevat tarbetut halduskoormust.

Kõik liikmesriigid on sellega päri – ning ka valdkonna hindamine kinnitab seda –, et Euroopa ja/või riiklikul tasandil on vaja mittedivulge dokumente, mis aitaksid tegelikkuses kohaldada direktiivi 92/57/EMÜ. Eelkõige rõhutab enamik liikmesriike probleeme, mis tekivad

¹⁴ KOM(2007) 23, 24.1.2007, komisjoni teatis nõukogule, Euroopa Parlamendile, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele – Halduskoormuse vähendamise tegevusprogramm Euroopa Liidus (SEK(2007) 84) (SEK(2007) 85).

tervisekaitse ja ohutuse kavast arusaamisega ja selle koostamisega ning selle eest vastutavate isikute väljaselgitamisega. Ka on vaja selgitada ohutuse ja tervisekaitse kausta rolli.

Üldiselt teatavad liikmesriigid probleemidest, mille põhjuseks on selge teabe puudumine koordinaatorite määratluse, rolli, ülesannete ja kvalifikatsiooni kohta vastavalt projekti liigile.

Tuleb suurendada jõupingutusi, mida tehakse koolitamise ja teavitamise teel, et suurendada klientide teadlikkust oma vastutusest ja veenda neid, et koordineerimine ei ole mitte lisakulu vaid mõjus vahend kulude vähendamiseks kogu projekti kestel. Projekteerimisega tegelevatele arhitektidele ja inseneridele tuleb samuti anda töökeskkonnariskide ennetamise kohta koolitust, eelistatavalt nende ülikooliõpingute käigus. Tuleks välja töötada koordinaatorite koolitamise põhinõuded. Lisaks tuleb ettevõtetele ja töötajatele, eelkõige võõrtöötajatele ja füüsilisest isikust ettevõtjatele anda teavet ja asjakohast koolitust õigusaktide ja vastutusalade kohta.

Otsustava tähtsusega on direktiivi jõustamine ühesugusel viisil kõikjal ELis. Lisaks ehitustöö teostamise etapile keskendumisele tuleb jõustamisel pöörata rohkem tähelepanu selle tagamisele, et kliendid ja projekteerijad järgiksid projekteerimisetapis oma kohustusi. Ehitusplatse tuleks kontrollida sagedamini ning ohutuse ja tervisekaitse kavade ning ohutuse ja tervisekaitse kaustade puhul tuleks kontrollida nii vormi kui ka sisu. Mõjusaid, proportsionaalseid ja hoiatavaid karistusi tuleks kohaldada nii klientide kui ka projektijuhtide suhtes, kui nad ei täida oma kohustusi. Selles kontekstis on kõrgemate tööinspektorite komiteel põhjapanev roll ja ta peaks oma tulevases töös käsitlema prioriteedina ehitussektori eriolukorda.

Kokkuvõttes tuleks kas riiklikul või ELi tasandil töötada välja järgmised meetmed:

- kavandada mittesiduvad dokumendid (suunised);
- võtta riiklikul tasandil kutsekoolide ja kolmanda taseme hariduse õppekavadesse konkreetsed ohutuse ja tervisekaitse teemad nende elukutsete omandamisel, mis on keskse tähtsusega direktiivi rakendamisel;
- kehtestada koordinaatorite riiklikud pädevusnõuded;
- tagada, et tellijad lisavad järjekindlalt pakkumiskutse tehnilistesse kirjeldustesse ja lepingu täitmise klauslitesse ning lepinguga ettenähtud kvaliteedijuhtimisse lepingu objektiga seotud ennetusmeetmed;
- parandada töötajate haridust ja koolitust ning suhelda nendega koolitusprogrammide kaudu (nt „Safe Pass”);
- korraldada füüsilisest isikust ettevõtjatele suunatud spetsiaalseid riiklikke teadlikkuse kasvatamise kampaaniaid;
- ühendada eelteate koostamine teiste oluliste riiklike haldusmenetlustega (näiteks ehitusloa taotlemisega);
- kontrollida ehitusplatse sagedamini;
- võtta kasutusele mõjusad, proportsionaalsed ja hoiatavad karistused.

Ehitussektor jääb eriti ohtlikuks valdkonnaks, mis nõuab direktiivi 92/57/EMÜ rakendamise oluliseks parandamiseks kõigilt osalistelt lisajõupingutusi. Komisjon annab oma panuse selle eesmärgi saavutamisse, koostades muu hulgas praktilise mittesiduva juhendi, et selgitada teatavaid põhimõisteid ja aidata kõigil osalistel oma kohustusi täita.

Direktiiv 92/58/EMÜ

Kõik liikmesriigid leiavad, et direktiivil 92/58/EMÜ on olnud väga positiivne mõju töötajate ja kolmandate isikute ohutuse ja tervise kaitsele. See on võimaldanud selgelt kindlaks määrata ohuolukorrad sõltumata keeleoskusest ja on otsustavalt kaasa aidanud ühenduse õiguse ühe peamise põhimõtte ellurakendamisele: töötajate vaba liikumine.

Direktiivi mõjutab kemikaalide klassifitseerimise ja märgistamise globaalse harmoneeritud süsteemi (milles muudetakse mürgisuse, süttivuse ja muude keemiliste ohtude tähiseid) kasutuselevõtmine, mistõttu tuleb direktiivi ajakohastada.

8. lisa. Lisateave

Euroopa Liidu bibliograafia

Komisjoni teatis nõukogule, Euroopa Parlamendile ja Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele töötervishoidu ja -ohutust käsitlevate direktiivide 92/57/EMÜ (ajutised ja liikuvad ehitustööplatsid) ja 92/58/EMÜ (töökohas kasutatavad ohutusemärgid) tegeliku rakendamise kohta (KOM(2008) 698, 6. november 2008).

Non-binding guide to good practice for implementing Directive 2001/45/EC (Work at a height) (Mittesiduv juhend direktiivi 2001/45/EÜ (töö kõrgustes) rakendamise heade tavade kohta), Euroopa Komisjon, 2007, lk 82. ISBN 978-92-79-06511-8

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=140&type=2&furtherPubs=yes>

The prevention of work-related neck and upper limb disorders (WRULDs) in construction (Tööga seotud kaela- ja ülajäsemete haiguste ennetamine ehitustöödel) – E-Facts 17, Euroopa Tööohutuse ja Töötervishoiu Agentuur, Bilbao: Euroopa Tööohutuse ja Töötervishoiu Agentuur, 2007.

<http://osha.europa.eu/en/publications/e-facts/efact17>

Prevention of vibration risks in the construction sector (Vibratsioonist tulenevate riskide ennetamine ehitussektoris) – E-Facts 19, Euroopa Tööohutuse ja Töötervishoiu Agentuur, Bilbao: Euroopa Tööohutuse ja Töötervishoiu Agentuur, 2007.

<http://osha.europa.eu/en/publications/e-facts/efact19>

Prevention of risks in construction in practice (Praktiline riskide ennetamine ehitustöödel) – aruanne, Euroopa Tööohutuse ja Töötervishoiu Agentuur, Bilbao: Euroopa Tööohutuse ja Töötervishoiu Agentuur, 2004, lk 64.

ISBN: 92-9191-020-1

<http://osha.europa.eu/en/publications/reports/108>

Achieving better safety and health in construction: Information report (Parema tööohutuse ja töötervishoiu alase olukorra saavutamine ehituses. Teabearuanne), Euroopa Tööohutuse ja Töötervishoiu Agentuur, Bilbao: Euroopa Tööohutuse ja Töötervishoiu Agentuur, 2004, lk 151.

ISBN 92-9191-073-2

<http://osha.europa.eu/en/publications/reports/314>

Achieving better safety and health in construction (Parema tööohutuse ja töötervishoiu alase olukorra saavutamine ehituses) – Facts 55, Euroopa Tööohutuse ja Töötervishoiu Agentuur, Bilbao: Euroopa Tööohutuse ja Töötervishoiu Agentuur, 2004, lk 2.

ISSN 1681-2123

<http://osha.europa.eu/en/publications/factsheets/55>

Preventing vehicle accidents in construction (Sõidukiõnnetuste ennetamine ehitustöödel) – E-Facts 2, Euroopa Tööohutuse ja Töötervishoiu Agentuur, Bilbao: Euroopa Tööohutuse ja Töötervishoiu Agentuur, 2004, lk 9.

<http://osha.europa.eu/en/publications/e-facts/efact02>

Musculoskeletal disorders in construction (Luu- ja lihaskonna haigused ehitustöödel) – E-Facts 1, Euroopa Tööohutuse ja Töötervishoiu Agentuur, Bilbao: Euroopa Tööohutuse ja Töötervishoiu Agentuur, 2004, lk 10.

<http://osha.europa.eu/en/publications/e-facts/efact01>

Actions to improve safety and health in construction (Tegevused parema tööohutuse ja töötervishoiu saavutamiseks ehitustöödel) – Magazine 7, Euroopa Tööohutuse ja Töötervishoiu Agentuur, Bilbao: Euroopa Tööohutuse ja Töötervishoiu Agentuur, 2004, lk 35.

ISSN 1608-4144

<http://osha.europa.eu/en/publications/magazine/7>

Asbestos in construction (Asbest ehitustöödel) – Facts 51, Euroopa Tööohutuse ja Töötervishoiu Agentuur, Bilbao: Euroopa Tööohutuse ja Töötervishoiu Agentuur, 2004, lk 2.

ISSN 1681-2123

<http://osha.europa.eu/en/publications/factsheets/51>

Management of noise in construction (Müra vähendamine ehitustöödel) – Facts 50, Euroopa Tööohutuse ja Töötervishoiu Agentuur, Bilbao: Euroopa Tööohutuse ja Töötervishoiu Agentuur, 2004, lk 2.

ISSN 1681-2123

<http://osha.europa.eu/en/publications/factsheets/50>

Health and safety on small construction sites (Töötervishoid ja tööohutus väikestel ehitusplatsidel) – Facts 48, Euroopa Tööohutuse ja Töötervishoiu Agentuur, Bilbao: Euroopa Tööohutuse ja Töötervishoiu Agentuur, 2004, lk 2.

ISSN 1681-2123

<http://osha.europa.eu/en/publications/factsheets/48>

Safe roofwork (Ohutud katusetööd) – Facts 49, Euroopa Tööohutuse ja Töötervishoiu Agentuur, Bilbao: Euroopa Tööohutuse ja Töötervishoiu Agentuur, 2004, lk 2.

ISSN 1681-2123

<http://osha.europa.eu/en/publications/factsheets/49>

Accident prevention in the construction sector (Õnnetuste ennetamine ehitussektoris) – Facts 36, Euroopa Tööohutuse ja Töötervishoiu Agentuur, Bilbao: Euroopa Tööohutuse ja Töötervishoiu Agentuur, 2003, lk 2.

ISSN 1681-2123

<http://osha.europa.eu/en/publications/factsheets/36>

Accident prevention in the construction sector (Õnnetuste ärahoidmine ehitussektoris) – Facts 15, Euroopa Tööohutuse ja Töötervishoiu Agentuur, Bilbao: Euroopa Tööohutuse ja Töötervishoiu Agentuur, 2001, lk 2.

<http://osha.europa.eu/en/publications/factsheets/15/view>

Preventing Work-Related Slips Trips and Falls (Tööga seotud libisemiste, komistamiste ja kukkumiste ennetamine) – Facts 14, Euroopa Tööohutuse ja Töötervishoiu Agentuur, Bilbao: Euroopa Tööohutuse ja Töötervishoiu Agentuur, 2001, lk 2.

<http://osha.europa.eu/en/publications/factsheets/14>

Teabepakkujad

Euroopa Liit

European Commission
Directorate-General for Employment, Social Affairs and
Equal Opportunities
1049 Bruxelles/Brussel
BELGIQUE/BELGIË
Väljaanded:
<http://ec.europa.eu/social/home.jsp?langId=en>

European Agency for Safety and Health at Work
Gran Vía, 33
48009 Bilbao
ESPAÑA
Tel +34 944794360
Faks +34 944794383
E-post: information@osha.europa.eu
Väljaanded: <http://osha.europa.eu>

Belgique/België (Belgia)

Federal Public Service Employment, Labour and Social
Dialogue
Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid
en Sociaal Overleg
Ernest Blerotstraat 1
1070 Brussel
BELGIË
Väljaanded: <http://www.meta.fgov.be>

Prevent

Institut pour la prévention, la protection et le bien-être
au travail
Institute for Occupational Safety and Health
Rue Gachard 88/4
1050 Bruxelles
BELGIQUE
Tel +32 26434444
Faks +32 26434440
E-post: prevent@prevent.be
Väljaanded: <http://www.prevent.be>

България (Bulgaria)

Министерство на труда и социалната политика
Ministry of Labour and Social Policy
Triaditza Str 2
1051 Sofia
BULGARIA
Tel +359 28119443
Faks +359 29884405
Väljaanded: <http://www.mlsp.government.bg>

Национален център по опазване на общественото
здраве
National centre of public health protection (NCPHP)
Akademik Ivan Evstatiev Geshov Blvd 15
1431 Sofia
BULGARIA
Tel +359 28056200
Faks +359 29541211
E-post: ncphp@ncphp.government.bg
Väljaanded: <http://ncphp.government.bg/>

Česká republika (Tšehhi Vabariik)

Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR
Ministry of Labour and Social Affairs
Na Poříčním právu 1/376
128 01 Praha 2
ČESKÁ REPUBLIKA
Tel +420 221921111
Väljaanded: <http://www.mpsv.cz>

Výzkumný ústav bezpečnosti práce (VÚBP)
Occupational Safety Research Institute
Jeruzalémská 9
116 52 Praha 1
ČESKÁ REPUBLIKA
Tel +420 221015811
Faks +420 224238550
Väljaanded: <http://www.vubp.cz/>

Centrum odborných činností v ochraně a podpoře
veřejného zdraví SZÚ
Odbor hygieny práce a pracovního lékařství
Centre of Industrial Hygiene and Occupational
Diseases
Šrobárova 48
100 42 Praha 10
ČESKÁ REPUBLIKA
Tel +420 2 67082658
Faks +420 2 67311236
E-post: hnp@szu.cz
Väljaanded: <http://www.szu.cz/odbor-hygieny-prace-a-pracovniho-lekarstvi>

Κύπρος/Cyprus (Küpros)

Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων
Ministry of Labour and Social Insurance
Τμήμα Επιθεώρησης Εργασίας
Department of Labour Inspection
Apellis Str. 12
1493 Nicosia
CYPRUS
Tel +357 22405623
Faks +357 22663788
E-post: director@dli.mlsi.gov.cy
Väljaanded: <http://www.mlsi.gov.cy/dli>

Danmark (Taani)

Beskæftigelsesministeriet
Ministry of Employment
Ved Stranden 8
1061 København
DANMARK
Tel +45 72205000
Faks +45 33121378
E-post: bm@bm.dk
Väljaanded: <http://www.bm.dk>

Arbejdstilsynet (WEA)
Danish Working Environment Authority
Postboks 1228
0900 København C
DANMARK
Tel +45 39152000
Faks +45 39152560
Väljaanded: <http://www.arbejdstilsynet.dk/>

Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø
National Research Centre for the Working
Environment
Lersø Parkallé 105
2100 København K
DANMARK
Tel +45 39165200
Faks +45 39165201
E-post: nfa@arbejdsmiljoforskning.dk
Väljaanded: <http://www.arbejdsmiljoforskning.dk>

Branchearbejdsmiljørådet for Bygge & Anlæg
The Sector Council for Occupational Health & Safety in
Construction
Bygmestervej 5
2400 København NV
DANMARK
Tel +45 36141400
E-post: sekr@bar-ba.dk
Väljaanded: <http://www.bar-ba.dk>

Deutschland (Saksamaa)
Bundesministerium für Arbeit und Soziales (BMAS)
Ministry of Labour and Social Affairs (BMAS)
Referat IIIb2 – Grundsatzfragen des Arbeitsschutzes
Wilhelmstraße 49
10117 Berlin
DEUTSCHLAND
Väljaanded: <http://www.bmas.bund.de>

Bundesanstalt für Arbeitsschutz und Arbeitsmedizin
(BAuA)
Federal Institute for Occupational Safety and Health
Friedrich-Henkel-Weg 1–25
44149 Dortmund
DEUTSCHLAND
Tel +49 2319071-0
Faks +49 2319071-2454
E-post: poststelle@baua.bund.de
Väljaanded: <http://www.baua.de>
Postanschrift: Postfach 17 02 02, 44061 Dortmund,
DEUTSCHLAND

Eesti
Ministry of Social Affairs
Labour Department
Gonsiori 29
15027 Tallinn
EESTI/ESTONIA
Väljaanded: <http://www.sm.ee/>

Terviseamet
Health Board
Paldiski mnt 81
10617 Tallinn
EESTI/ESTONIA
E-post: kesk@terviseamet.ee
Väljaanded:
<http://www.terviseamet.ee/>

Éire/Ireland (Iirimaa)
Department of Enterprise, Trade and Employment
23 Kildare Street
Dublin 2
ÉIRE/IRELAND
Tel +353 1 631 2121
Faks +353 1 631 2827
E-post: info@entemp.ie
Väljaanded: <http://www.entemp.ie/>

Health and Safety Authority (HAS)
James Joyce Street
Dublin 1
ÉIRE/IRELAND
Tel +35316147000
Faks +3536147020
E-post: infotel@hsa.ie
Väljaanded: <http://www.hsa.ie>

España (Hispaania)
Ministerio de Trabajo e Inmigración/
Ministry of Labour and Immigration
C/Agustín de Bethencourt, 4
28071 Madrid
ESPAÑA
Tel +34 913630000
E-post: informacionmtin@mtin.es
Väljaanded: <http://www.mtin.es/>

Instituto Nacional de Seguridad e Higiene en el
Trabajo (INSHT)
Torrelaguna, 73
28027 Madrid
ESPAÑA
Tel +34 913634100
Faks +34 913634327
Väljaanded: <http://www.insht.es/portal/site/Insht/>
või <http://www.mtin.es>

France
Ministère du Travail, de la Solidarité,
et de la Fonction Publique
Direction des relations du travail (DRT/CT)
39–43 quai André Citroën
75739 Paris Cedex 15
FRANCE
Väljaanded: <http://www.travail.gouv.fr>

Institut national de recherche et de sécurité Paris
(INRS)
30 rue Olivier Noyer
75680 Paris Cedex 14
Tél. +33 140443000
Faks +33 140443099
Väljaanded: <http://www.inrs.fr>

Ελλάδα (Kreeka)
Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης
Ministry of Labour and Social Affairs
Γενική Διεύθυνση Συνθηκών και Υγιεινής της Εργασίας
General Directorate of Working Conditions and Health
Pireos str. 40
101 82 Athens
GREECE

Ελληνικό Ινστιτούτο Υγιεινής και Ασφάλειας της
Εργασίας (ELINYAE)
Hellenic Institute for Occupational Health and Safety
Liosion 143 and Thirsiou Str 6
104 45 Athens
GREECE
Tel +30 2108200100
Faks +30 2108200222
E-post: info.the@elinyae.gr
Väljaanded: <http://www.elinyae.gr>

Italia (Itaalia)

Ministero del Lavoro, della salute e delle politiche
sociali
Via Veneto 56
00187 Roma RM
ITALIA
Tel +39 648161638
Faks +39 0648161441
E-post: segrgabinetto@lavoro.gov.it
Väljaanded: <http://www.lavoro.gov.it/lavoro/>

Istituto superiore per la prevenzione e la sicurezza del
lavoro (ISPESL)
Via Urbana 167
00198 Roma RM
ITALIA
Tel +39 064742281
Faks +39 064741831
Väljaanded: <http://www.ispesl.it>

Latvija (Läti)

Latvijas Republikas Labklājības ministrija
Ministry of Welfare of the Republic of Latvia
Skolas iela 28
LV-1331
LATVIJA
Tel +371 67021600
Faks +371 67276445
E-post: lm@lm.gov.lv
Väljaanded: <http://www.lm.gov.lv>

Valsts darba inspekcija
State Labour Inspectorate of the Republic of Latvia
Kr. Valdemāra 38
Rīga, LV-1010
LATVIJA
Väljaanded: <http://www.vdi.gov.lv>

RSU Darba drošības un vides veselības institūts
Institute of occupational safety and environmental
health, RSU
Dzirčiema iela 16
Rīga, LV-1007
LATVIJA
Tel +371 2409139
Faks +371 7828155
Väljaanded: <http://www.rsu.lv/darba-drosibas-un-vi-des-veselibas-institutis>

Lietuva (Leedu)

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija
Ministry of Social Security and Labour
A. Vivulskio g. 11
LT-03610 Vilnius
LIETUVA/LITHUANIA
Tel +370 52664201
Faks +370 52664209
E-post: post@socmin.lt
Väljaanded:
<http://www.socmin.lt/index.php?879686114>

Valstybinė darbo inspekcija
State Labour Inspectorate of the Republic of Lithuania
Algirdo g. 19
LT-03607 Vilnius
LIETUVA/LITHUANIA
Väljaanded: <http://www.vdi.lt>

SODRA

State Social Insurance Fund Board of the Republic of
Lithuania
Konstitucijos pr. 12
LT-09308 Vilnius
LIETUVA/LITHUANIA
Tel +370 52724864
Faks +370 52723641
E-post: sodrainfo@sodra.lt
Väljaanded: <http://www.sodra.lt>

Luxembourg (Luksemburg)

Ministère du travail et de l'emploi
26, rue Zithe
2939 Luxembourg
LUXEMBOURG
Tel +352 2478-6100
Faks +352 2478-6108
E-post: info@mte.public.lu
Väljaanded: <http://www.mte.public.lu/>

Inspection du Travail et des Mines
3, rue des Primeurs
2361 Luxembourg
LUXEMBOURG
Väljaanded: <http://www.itm.lu>

Association d'Assurance contre les Accidents (AAA)
125, route d'Esch
BP 1342
2976 Luxembourg
LUXEMBOURG
Tel +352 2619-151
Väljaanded: <http://www.aaa.lu>

Malta

Ministry of Education, Employment and the Family -
Social Policy
Palazzo Ferreria, 310, Republic Street
Valletta VLT 2000
MALTA
Tel +356 2590 3100
Faks +356 2590 3121
E-post: info.mfss@gov.mt
Väljaanded: <https://secure2.gov.mt/SocialPolicy/SocProt/default.aspx>

Occupational Health and Safety Authority (OHSA)
17, Triq Edgar Ferro
Pietà PTA 1533
MALTA
Tel +356 21247677
Faks +356 21232909
E-post: ohsa@gov.mt
Väljaanded: <http://www.ohsa.org.mt>

Magyarország (Ungari)

Szociális és Munkaügyi Minisztérium
Ministry of Social Affairs and Labour
Budapest
Alkotmány u. 3.
1054
MAGYARORSZÁG/HUNGARY
Tel +36 14738100
Väljaanded:
<http://www.szmm.gov.hu/main.php?folderID=13318&ndlangchanged=eng>

OMMF – Hungarian Labour Inspectorate
Budapest
Margit krt. 85.
1024
MAGYARORSZÁG/HUNGARY
Väljaanded: <http://www.ommf.gov.hu>

Nederland (Madalmaad)

Ministerie van sociale zaken
Ministry of Social Affairs and Employment
Postbus 90801
2509 LV Den Haag
NEDERLAND
Väljaanded: <http://home.szw.nl/>

TNO Arbeid
Postbus 718
2130 AS Hoofddorp
NEDERLAND
Tel +31 235549394
Faks +31 235549394
E-post: info@arbeid.tno.nl
Väljaanded: <http://www.nia.tno.nl>

Nederlands Centrum voor Beroepsziekten (NCVB)
Netherlands Center for Occupational Diseases
Postbus 22660
1100 DD Amsterdam
NEDERLAND
Tel +31 20566387
Faks +31 20569288
E-post: ncv@amc.uva.nl
Väljaanded: <http://www.beroepsziekten.nl/>

Österreich (Austria)

Bundesministerium für Arbeit, Soziales und
Konsumentenschutz
Federal Ministry of Labour, Social Affairs and
Consumer Protection
Stubenring 1
1010 Wien
ÖSTERREICH

Tel +43 171100-0
E-post: briefkasten@bmask.gv.at
Väljaanded: <http://www.bmask.gv.at/cms/siteEN/index.html>

Allgemeine Unfallversicherungsanstalt (AUVA)
Austrian Social Insurance for Occupational Risks
Adalbert-Stifter-Straße 65
1200 Wien
ÖSTERREICH
Tel +43 133111-0
Faks +43 133111-347
Väljaanded: <http://www.auva.sozvers.at>

Polska (Poola)

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej
(Ministry of Labour and Social Policy)
ul. Nowogrodzka 1/3/5
00-513 Warszawa
POLSKA/POLAND
Tel +48 226611000
E-post: info@mpips.gov.pl
Väljaanded: <http://www.mpips.gov.pl/index.php>

Państwowa Inspekcja Pracy
(National Labour Inspectorate)
ul. Krucza 38/42
00-926 Warszawa
POLSKA/POLAND
Tel +48 4203731; 224203730
Faks +48 224203725; 226254770
Väljaanded:
<http://www.pip.gov.pl/html/en/html/index.htm>

Centralny Instytut Ochrony Pracy
(Central Institute for Labour Protection)
ul. Czerniakowska 16
00-701 Warszawa
POLSKA/POLAND
Tel +48 226233698
Faks +48 226233693
E-post: oinip@ciop.pl
Väljaanded: <http://www.ciop.pl>

Portugal

Inspecção-Geral do Trabalho
Avenida Casal Ribeiro, 18-A
1000-092 Lisboa
PORTUGAL
Tel +351 213308700
Faks +351 213308710
E-post: dsaai.mail@act.gov.pt

Autoridade para as Condições do Trabalho (ACT)
Avenida Casal Ribeiro, n.º 18-A
1000-092 Lisboa
PORTUGAL
Tel +351 213308700
Faks +351 213308710
E-post: imprensa@act.gov.pt
Väljaanded: <http://www.act.gov.pt>

Centro Nacional de Protecção Contra os Riscos
Profissionais (CNP RP)
Avenida da República, 25, 1.º esq.
1094 Lisboa
PORTUGAL
Tel +351 213547153
Faks +351 213522748
E-post: cnprp@seg-social.pt
Väljaanded: <http://www.seg-social.pt>

România (Rumeenia)

Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale
Ministry of Labour, Family and Social Protection
Str. Dem. I. Dobrescu nr. 2–4
Sectorul 1,
București
ROMÂNIA
Tel +40 213136267
E-post: presa@mmuncii.ro
Väljaanded: <http://www.mmuncii.ro/ro/website/ro/>

Inspekția Muncii
Str. Matei Voievod nr. 14
Sectorul 2,
București
ROMÂNIA
Tel +40 3027030
Väljaanded: <http://www.inspectmun.ro/>

Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare pentru
Protecția Muncii (INCDPM)
Bdul Ghencea nr. 35A
Sectorul 6,
București
ROMÂNIA
Tel +40 213133158
Faks +40 213157822
E-post: cis_inpm@rnc.ro
Väljaanded: <http://www.inpm.ro/>

Slovenija (Sloveenia)

Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve
Ministry of Labour and Social Affairs
Kotnikova 5
SI-1000 Ljubljana
SLOVENIJA
Tel +386 13697700
Faks +386 13697832
Väljaanded: <http://www.gov.si>

ZVD Zavod za varstvo pri delu d. d.
Institute of Occupational Safety of the Republic
of Slovenia
Chengdujska cesta 25
SI-1260 Ljubljana-Polje
SLOVENIJA
Tel +386 15855100
Faks +386 15855101
Väljaanded: <http://www.zvd.si>

Slovensko (Slovakkia)

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR
Ministry of Labour, Social Affairs and Family of the
Slovak Republic
Špitálska 4 – 6
816 43 Bratislava
SLOVENSKO
Tel +421 22046 0000
Väljaanded: <http://www.employment.gov.sk/index.php?SMC=1>

Národný inšpektorát práce
Masarykova 10
040 01 Košice
SLOVENSKO
Tel +421-55-7979902
Faks +421-55-7979904
E-post: nip@ip.gov.sk
Väljaanded: <http://www.safework.gov.sk/>

Výskumný a vzdelávací ústav bezpečnosti práce
(VVUBP)
Trnavská cesta 57
814 35 Bratislava
SLOVENSKO
Tel +421 25729 1109
Faks +421 2 5729 1171

Suisse/Schweiz/Svizzera (Šveits)

Federal Department of Economic Affairs (FDEA)
Communication Services
Federal Palace East Wing
3003 Bern
SCHWEIZ
Tel +41 31 322 2007
Faks +41 31 322 2194
E-post: info@gs-evd.admin.ch
Väljaanded: <http://www.evd.admin.ch>

Schweizerische Unfallversicherungsanstalt (SUVA)
Fluhmattstrasse 1
6002 Luzern
SCHWEIZ
Tel +41 41419-5111/5049
Faks +41 41419-5828
E-post: bereich.bau@suva.ch
Väljaanded: <http://www.suva.ch>

Suomi/Finland (Soome)

Ministry of Social Affairs and Health
Department for Occupational Safety and Health
P.O. Box 536
FI-33101 Tampere
SUOMI/FINLAND
Väljaanded: <http://www.stm.fi/>

Työterveyslaitos – Finnish Institute of Occupational
Health (FIOH)
Topeliuksenkatu 41
FI-00250 Helsinki
FINLAND
Tel +358 947471
Faks +358 92414634
Väljaanded: <http://www.occuphealth.fi>

Sverige (Rootsi)

Arbetsmarknadsdepartementet
Ministry of Employment
Mäster Samuelsgatan 70
SE-103 33 Stockholm
SVERIGE

Väljaanded: <http://www.sweden.gov.se/sb/d/8281>

Arbetsmiljöverket
Swedish Work Environment Authority
Lindhagensgatan 133
SE-112 79 Stockholm
SVERIGE

Tel +46 87309000

Faks +46 87301967

E-post: arbetsmiljoverket@av.se

Väljaanded: <http://www.av.se/inenglish/>

United Kingdom (Ühendkuningriik)

Department for Work and Pensions
Caxton House
Tothill Street
London
SW1H 9DA
UNITED KINGDOM

Väljaanded: <http://www.dwp.gov.uk/>

Health and Safety Executive (HSE)

Rose Court
2 Southwark Bridge
London
SE1 9HS
UNITED KINGDOM

Redgrave Court

Merton Road

Bootle

Merseyside

L20 7HS

UNITED KINGDOM

Tel +44 1519514000

Faks +44 1619528222

E-post: hse.infoline@natbrit.com

Väljaanded: <http://www.hse.gov.uk>

Käesoleva juhendi koostamisel osalenud eksperdid

Ad hoc töörühm

Riigiametnikud

Andrew EAST
Health and Safety Executive
Rose Court SSW
2 Southwark Bridge
London SE1 9HS
UNITED KINGDOM

Evangelista TSOULOFTA - KAKOUTA
Department of Labour Inspection
1493 Nicosia
CYPRUS

Martin MOKRAO
Národný Inspektorát práce Kosice
(National Labour Inspectorate Kosice),
Masarykova 10
040 01 Kosice
SLOVENSKO

Matthias VAHLBRUCH
c/o Bundesministerium für Arbeit und Soziales (BMAS)
Referat IIIb2 – Grundsatzfragen des Arbeitsschutzes
Wilhelmstr. 49
10117 Berlin
DEUTSCHLAND

Boudewijn NOUWENS (Deputy Member)
Ministerie van Sociale Zaken en Wergelengenheid
Postbus 90801
2509 LV Den Haag
NEDERLAND

Töötajad

Horst BUHR
Schlehdornweg 8a
82256 Forstfeldbruck/Buchenau
DEUTSCHLAND

Rolf GEHRING
FETBB-EFBWW
Rue Royale 45, bte 3
1000 Bruxelles/Brussel
BELGIQUE/BELGIË

Lars VEDSMAND
BAT-Kartellet
Kampmannsgade 4
Postboks 392
1790 Copenhagen
DANMARK

Cornel CONSTANTIOAIA
C.N.S.L.R.
269, rue Gh.Gr, Cantacuzino
Blok 16 AP. 39
100208 Ploiesti, Jud Prahova
ROMÂNIA

Tööandjad

Veronique FOUILLEROUX
Fédération française du bâtiment
33 Avenue Kleber
75784 Paris Cedex 16
FRANCE

Jose GASCON Y MARIN
FCC Construcción S.A.
Pedro Teixeira 8-6a
28020 Madrid
ESPAÑA

Andre PELEGRIN
FABA-FEGC
Rue du Lombard 42
1000 Bruxelles/Brussel
BELGIQUE/BELGIË

Michele TRITTO
ANCE
Via Guattani 16
00161 Roma
ITALIA

Bart VANMARCKE (Deputy member)
HSE Group Team Partner
Mainline and Metros Division
Vaartdijkstraat 5
8200 Bruges/Brugge
BELGIQUE/BELGIË

Töörühma väliseksperdid

Philip BAKER
ISHCCO
c/o Foyer Technique
4-6, Bd Grande-Duchesse Charlotte
1330 Luxembourg
LUXEMBOURG

Jörg-Martin HOHBERG
EFCA c/o IUB
Thunstrasse 2
3005 Bern
SCHWEIZ

Adrian JOYCE
ACE
29, rue Paul Emile Janson
1050 Bruxelles/Brussel
BELGIQUE/BELGIË

Luc PROESMANS
BOUWUNIE
Spastraat 8
1000 Bruxelles/Brussel
BELGIQUE/BELGIË

Jacob Ravn THOMSEN
AEEBC – Konstruktørforeningen
Vester Voldgade 111
1552 København
DANMARK

Alexander RYCHTER
BFW
Kurfürstendamm 57
10707 Berlin
DEUTSCHLAND

Euroopa Komisjon

Teresa MOITINHO
European Commission DG EMPL F/4
EUFO 02/2180
10, rue R. Stumper
2920 Luxembourg
LUXEMBOURG
E-post: Maria-Teresa.Moitinho@ec.europa.eu

Christina FOGELQUIST
European Commission DG EMPL F/4
EUFO 02/2181
10, rue R. Stumper
2920 Luxembourg
LUXEMBOURG
E-post: Christina.FOGELQUIST@ec.europa.eu

Konsultandid

Marie-Amelie BUFFET
EUROGIP – France
55 rue de la Fédération
75015 Paris
FRANCE
Tel +33 140563040
Faks + 33 140563666
E-post: eurogip@eurogip.fr
<http://www.eurogip.fr>

Bruno BISSON
Caisse Regionale d'Assurance Maladie d'Ile De France
(CRAMIF)
FRANCE

Luis ALVES DIAS
Instituto Superior Tecnico (IST) – Portugal

Ulrich BERG
Berufsgenossenschaft der Bauwirtschaft (BG BAU)
DEUTSCHLAND

Martin THURGOOD
Consultant
UNITED KINGDOM

Euroopa Komisjon

Mittesiduv heade tavade juhend direktiivi 92/57/EMÜ mõistmiseks ja rakendamiseks. Ehitustööplatsid

Luxembourg: Euroopa Liidu Väljaannete Talitus

2011 – 185 lk – 21 × 29,7 cm

ISBN 978-92-79-19386-6

doi:10.2767/21962

Käesolevas mittesiduvas juhises antakse praktilist teavet direktiivi 92/57/EMÜ tööohutuse ja -tervishoiu miinimumnõuete rakendamise kohta ajutistel või liikuvatel ehitustööplatsidel mõistmiseks ja rakendamiseks. Selgitades direktiivi ning tuues soovitusi ja näiteid heade tavade kohta, on selle eesmärgiks aidata kõiki ehitustöödel osalevaid pooli, k.a kliendid, projektijuhid, disainerid, koordinaatorid, töövõtjad ja muud tööandjad, töölised ja muud, järgmistes valdkondades:

- üldiste ennetuspõhimõtete mõistmine ja rakendamine (1. peatükk);
- direktiivi tööohutuse ja -tervishoiu nõuete mõistmine, millal ja mille kohta neid kohaldatakse, sidusrühmade kohustused ja rollid ning vajalikud dokumendid (2. peatükk);
- ehitustöödel tekkivate tüüpiliste ohtude ja riskide identifitseerimine (3. peatükk);
- riskide haldamine ehitusprojekti kogu kehtivuse ajal, alates projekti ettevalmistamisest, ehituse ajal ja ehitusjärgsel etapil (4. peatükk); ja
- sidusrühmade kohustuste kokkuvõtmine etappide kaupa (5. peatükk).

Käesolev väljaanne on saadaval trükisena inglise, prantsuse ja saksa keeles ning elektroonilisel kujul kõigis teistes ELi ametlikes keeltes. 22 keeleversiooni sisaldav CD (katalooginr: KE-31-11-011-1X-Z, ISBN 978-92-79-19096-4) on samuti saadaval.

KUST SAAB ELI VÄLJAANDEID?

Tasuta väljaanded:

- EU Bookshopi kaudu (<http://bookshop.europa.eu>);
- Euroopa Liidu esindustest või delegatsioonidest. Nende kontaktandmed saab veebisaidilt (<http://ec.europa.eu>) või saates faksi numbrile +352 2929-42758.

Tasulised väljaanded:

- EU Bookshopi kaudu (<http://bookshop.europa.eu>).

Tasulised tellimused (nt Euroopa Liidu Teataja aastatellimused ja Euroopa Liidu Kohtu kohtulahendite kogumikud):

- Euroopa Liidu Väljaannete Talituse edasimüüjate kaudu (http://publications.europa.eu/others/agents/index_et.htm).

Kas olete huvitatud tööhõive, sotsiaalküsimuste ja võrdsete võimaluste peadirektoraadi väljaannetest?

Huvi korral saate neid alla laadida või end tasuta tellijaks registreerida aadressil <http://ec.europa.eu/social/publications>

Samuti võite end registreerida tellijaks Euroopa Komisjoni tasuta väljaandele Sotsiaalse Euroopa E-uudiskiri aadressil <http://ec.europa.eu/social/e-newsletter>

<http://ec.europa.eu/social>

www.facebook.com/socialeurope

Väljaannete talitus

ISBN 978-92-79-19386-6

9 789279 193866